

12¹⁹⁶¹

planinski vestnik

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

planinski vestnik 12 1961

GLASILO PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE | LETNIK XVII | DECEMBER

VSEBINA:

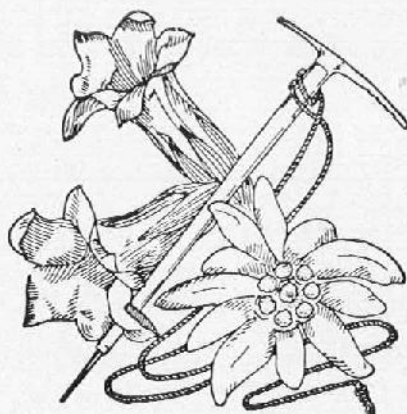
UVODNA OPOMBA	657
PLANINSTVO V LUCI MENTALNE HIGIENE - Jernej Mis	658
V SENCİ IN LEDU GRANDS CHARMOZ - Tone Skarja	670
PLANJAVSKA GLAVA POZIMI Janez Rupar	665
TRI CINE NAŠE ZNANKE Franc Berginc	670
PRIJATELJU BOJANU ZAJCU V SPOMIN - Andrej Aplenc	675
KUM, KUM, LE POGUM Jože Humer	677
RDECI RODODENDRON Janez Bizjak	680
ZIVLJENJSKI PROFILI MLADINSKIH ODSEKOV Tonček Strojín	683
TI ME NE TRGAJ... Miha Škrbec	685
SPOMINI NA CRNOGORSKE GORE Jože Melanšek	686
NEKAJ PROBLEMOV MLADINSKE KOMISIJE Tomaž Banovec	693
OB LOVSINOVI KNJIGI Janko Blažej	696
JANKO RAVNIK - SEDEMDESETLETNIK Evgén Lovšin	699
ZGODOVINA ALPINISTIČNEGA KLUBA SKALA Dr. Vladimír Škerlak	701
GORENJSKA GRCA Stanko Hribar	709
VTISI IZ ALPINIJADE V BOLGARIJI - Drago Zagorec	712
O VRVEH - Bojan Zajc	714
MLADINSKA KRONIKA Tonček Strojín	720
DRUŠTVENE NOVICE	722
ALPINISTIČNE NOVICE	732
IZ PLANINSKE LITERATURE	733
RAZGLAD PO SVETU	735

NASLOVNA STRAN:

Jalovec - Foto: Lovro Kuhar

«Planinski Vestnik» je glasilo Planinske zveze Slovenije / Izdaja ga PZS - urejuje ga uredniški odbor. Odgovorni urednik: Stanko Hribar; glavni urednik: Tine Orel. Revija izhaja dvanaajstkrat na leto. Članke pošiljajte na naslov: Tine Orel, Celje - Gimnazija / Uprava: Planinska zveza Slovenije, Ljubljana, Dvorčakova 9, p. p. 214, telefon 32-553 / Tu se určajo: reklamacije (ki se upoštevajo dva meseca po izidu številke), naročnina, honorarji, oglasi, razvid naslovov / Tiska in klišeje izdeluje Tiskarna »Jože Moškič« v Ljubljani / Letna naročnina znaša din 600.-, ki jo morete plačati tudi v štirih obrokih po din 150.- (naročnina za inozemstvo din 800.- / Tekoči račun revije pri Narodni banki 600-15-3-121 / Spremembo naslova javljajte na Upravo Planinskega Vestnika, pri čemer navedite poleg prejšnjega vedno tudi novi naslov, po možnosti s tiskanimi črkami.

Odpovedi med letom ne sprejemamo. Upoštevamo pa pismene odpovedi, ki jih naročniki izročijo Upravi do 1. decembra za prihodnje leto

Planinsko društvo Tržič

Dom pod Storžičem 1100 m

Dom na Kofcah 1505 m

Kostanjčeva Koča na Dobrči
1510 m

V času zimsko-spomladanske
sezone (15. decembra do 15. ma-
ja) bosta

Dom pod Storžičem

in

Dom na Kofcah

stalno odprta,

Koča na Dobrči

pa ob nedeljah in praznikih ter
na predvečer le-teh.

Lepa smučišča okrog posto-
jank so primerna za vsakogar.
Snežne razmere bomo javljali v
dnevnem časopisju.

*

Podrobnejše informacije lah-
ko dobite pri PD Tržič telefon
št. 360

Planinsko društvo
Tržič

Uvodna opomba

Mladinska komisija Planinske zveze Slovenije ugotavlja, da se naši mladinski planinski odseki in skupine vedno lepše razvijajo v organizacijskem in vsebinskem pogledu. Na zadnji skupščini v Novi Gorici je bilo poročilo o mladinskem delovanju v naših društvih med najbolj razveseljivimi. V mladinskih odsekih vidimo poročstvo za to, da bo naša planinska organizacija zajela čim več naših delovnih ljudi tudi v bodoče, v prihodnjih rodovih, da bo naše planinstvo raslo iz roda v rod zmerom širše, zmerom bolje, da bo vedno več pomenilo za telesno in duševno okrepitev našega človeka.

Posvet mladih planincev na Šmohorju je prav zaradi rasti in napredka mladinskih odsekov razmišljal o posebni mladinski številki našega glasila.

Uredniški odbor se je sporazumno z mladinsko komisijo PZS odločil, da naj bo to decembrska številka. Zato smo vanjo uvrstili alpinistične članke, da bi z njimi čim bolj opozorili na izredne dosežke naših mladih plezalskih navez v l. 1961, poleg tega pa nekaj člankov, ki so iz njih razvidni pogledi mladinske komisije, in še nekaj člankov, ki jih je izbrala žirija pri njenem literarnem natečaju. Tudi sliko na ovitku je izbrala mladinska komisija, da bi z drznimi obrisi lepotca Jalovca opozorila na dinamiko mladinske rasti. V številko pa smo morali uvrstiti tudi nekaj člankov, ki sicer po svojih avtorjih in po tematiki niso skladni z namenom številke, kakor smo si jo zamišljali na Šmohorju.

Pričujoča številka ni taka, kakršno bi rad uredniški odbor. Ob njej in po njej se bodo morda z večjo vnemo začela reševati vprašanja o literarnem delovanju mladinskih odsekov, o sestajanju uredniškega odbora s stalnimi, posebej pa z mladimi sodelavci glasila, o smiselnosti literarnih natečajev in o literarni vzgoji naših mladih in najmlajših piscev. Sicer pa ne gre toliko za organizacijo in metode, bolj zato, da bi se v vsakem času, v vsakem rodu našli mladi ljudje, ki bi ne samo s svojimi dejanji, ampak tudi z besedo, s peserom in umetniško fotografijo vabili v gore, v njihove skrivnosti in lepote, in s tem gojili in izpopolnjevali planinsko kulturo.

Planinstvo v luči mentalne higijene

JERNEJ MIS

Leta 1960 se je svetovna zdravstvena organizacija, pod okriljem Združenih narodov, posvetila problemu mentalne higijene, problemu, ki v naši dobi vedno bolj tare človeštvo, posebno v deželah z visoko civilizacijo. Kako velik pomen ima ta panoga moderne medicine in psihologije, vidimo, če le bežno pogledamo v dostopne statistike zdravstvenih ustanov. Vedno več je ljudi, pri katerih se kažejo psihične motnje, ljudi, ki zagrenjeni brezciljno tavajo skozi življenje, se zatekajo v kavarništvu in gostilništvu ter brez perspektiv čakajo jutrišnji dan. Ta ugotovitev pa ni porazna samo za nje same, marveč za vse one, ki so obsojeni s takimi ljudmi skupaj delati in živeti. Najžalostneje pa je to, da je v teh vrstah vedno več mladine.

Duševna uravnovešenost in razdvojenost sinu atomske dobe postaja vedno bolj pereč socialni problem in ima veliko pogojev, da se razraste v zelo težko ozdravljivo kugo našega časa. Če to razumemo in priznamo, potem nam je tudi jasno, zakaj je svetovna organizacija posvetila temu zlu vso pozornost, zakaj skuša najti vzroke takemu stanju in jih s pomočjo ljudi, ki se zavedajo nevarnosti, tudi odstraniti, če se le da.

Ne morda edini, vendar skoraj gotovo glavni vzrok razdvojenosti in brezcilnosti je pomanjkanje stimulansa, nekega stalnega duševnega in telesnega vzpodbujanja, ki daje možnost sprostitev, miru in pozabe na vsakodnevni življenjski tempo, ki postaja iz leta v leto hitrejši in vedno bolj neprizanesljiv.

Športno udejstvovanje je brez dvoma ena najbolj bistvenih duševno in telesno higienskih prvin, ki pomagajo človeku ohraniti notranje ravnotežje. Pri tem mislim šport v osnovnem, zdravem smislu, brez ekstremističnega rekordstva za vsako ceno, brez dopingov, klubaških intrig in nestrpnosti, temveč šport v smislu Le Coubertinove misli: »Ni važno zmagati, važno se je boriti.« Zato mu je tak šport najboljša priprava za vsakodnevno življenje in delo.

V naši ožji domovini je ena najpopularnejših zvrsti športnega oddiha in razvedrila — planinstvo. Res pa je, da pri približevanju planinstva našim ljudem še vse premalo poudarjamo vse dobrine, ki jim jih lahko nudi. Skupnost daje ogromne vsote za gradnjo športnih naprav: štadionov, odprtih in zaprtih bazenov, igrišč itd., ki so vsekakor potrebni, pri tem pa često pozabljamo, da nam je narava poklonila venec gora na skoraj treh četrtinah naših meja, ki so odprte športne arene za vsakogar, ki želi stopiti nanje. Vedno poudarjamo množičnost, v planinah pa imamo še ogromno neizkoriščenih kapacitet za množično rekreacijo. Z vedno večjo popularizacijo športa med našimi ljudmi postaja kljub velikim investicijam problem vseh mogočih športnih naprav in prostorov čedalje bolj pereč in zapleten. Odprimo našemu delovnemu človeku še bolj na široko vrata v gore in problem bo zelo, zelo olajšan.

Če pregledamo šport spet skozi prizmo duševno in telesno higienskega stimulansa in pomislimo na to, da so zmage in rekordi često sredstvo za osebno popularizacijo, ki se prav rada izrodi v domišljavost, kar razvrednoti pravi smoter športa, vidimo, da je ta nevarnost pri planincu mnogo manjša, ker hodi v hribe iz težnje po lepoti in zdravju ter uživa v majhnih in velikih zmagah, o katerih ne bo pisalo v časopisih. Zadovoljen pa ni le zato, ker se je za dosego cilja trudil in znojil, marveč tudi zato, ker je prišel v čudovito okolje gorske

prirode, ki na esteta — in to je več ali manj vsak človek, vpliva bolj impresivno kot še tako nabite športne arene.

Primerjava: športnik leta in leta trenira, da bi svoje udejstvovanje kronal z vidnim uspehom, da bi postavil rekord, ali se že na kakšen način zapisal med zmagovalce. Če mu to spodleti iz kakršnega koli razloga, ga lahko popade nezadovoljstvo s samim seboj, ki se ga zelo težko otrese. Taki primeri so, in ne redki! Planinec pa, ki v lepota gora išče svojo duševno hrano in v trdem planinarjenju ali gorskem smučanju kondicijo in prožnost telesa, takega razočaranja ne bo nikoli doživel. Poleg tega pa je aktivno udejstvovanje v »dolinskih« športih vezano več ali manj na mladostno dobo. Saj skoraj ne najdemo aktivnega športnika v kakršni koli panogi, ki bi tekmoval preko 40. leta. Če mu je njegovo udejstvovanje prinašalo nek stalen stimulans, bo ob slovesu začutil veliko praznino, pa čeprav se bo udejstvoval kot društveni, oziroma klubski odbornik. Človek pa, ki se naveže na gore, če zna prisluhniti njihovemu notranjemu klicu, bo našel in ohranil notranje zadovoljstvo vse od rane mladosti, ko je, mogoče celo iz nahrbtnika na očkovih ramah, pogledal na svet s ptičje perspektive, preko zrelih let, ko je hodil v hribe s prijatelji, družino in oblezel vse mogoče vrhove in planine, pa vse do poznih sivih let, ko so se mu ob pogledu na ljube gore vračali toliki lepi spomini in ga osrečevali ter mu celo vračali mladostne ambicije in vedrino. V današnji atomski dobi, v dobi ekstremne civilizacije, avtomatizacije, življenjske borbe in vsakodnevne tekme s časom pa potrebuje vsak človek svoj trajni in stalni stimulans, ki mu omogoča notranje ravnotežje, ker se sicer izgubi v kaosu vsakdanjosti.

Planinstvo pa po drugi strani povezuje osnovno edinico človeške družbe — družino v celoto, kakršna naj bi bila, ker skoraj edino pri tem športu je dana možnost istočasnega udejstvovanja vseh članov in njihove enake zainteresiranosti pri skupnem razvedrilu in športnem delu. S tem pa pomaga reševati spet enega najbolj žalostnih pojavov 20. stoletja — tragiko vedno pogostejših razpadov družin.

Obenem pa vzgaja v ljubezni do narave in uči ceniti to, kar ti daje, od drobne rože, ki se v meleh bori za svoj obstoj, pa vse do tistega, kar narava potrebnega nudi za naš obstoj. Kdor pa ljubi gore in jih spoštuje, ne more biti slab človek. Staro pravilo je to in nemalokrat preizkušeno. Privzgojen čut ima za koeksistenco in tovarištvo, kar tako zelo cenimo in potrebujemo pri sočloveku.

In ne nazadnje: Planinstvo uči ljubiti našo domovino, vodi te po njenih mejah in ti jo razkazuje. Pokaže ti, da je domovina lepa, prelepa, in ti pove, da bodi ponosen na svojo zemljo, na ta biser, ki ga ljubosumno čuvajo naše gore.

Se bi lahko našteval dobrine, ki jih nudi planinstvo: finančne ugodnosti, relativno cenejša športna oprema kot pri drugih športih, možno ga je gojiti v vsakem letnem času, pa bodi dovolj!

Če bodo te vrstice le enemu od bralcev pomagale, da bo premagal lenobo, nezaupanje ali strah do gora in bo šel tja z voljnim srcem in odprtimi očmi, bo njihov namen dosežen.

V senci in ledu Grands Charmoz

TONE ŠKARJA

Ena po polnoči je, ko me zbudijo. Le s skrajnim naporom volje se odločim in se počasi izmotam iz spalne vreče. Odgrnem šotor in zaspano zamežikam v noč. Ostali so že pokonci, Metod pravkar polni nenasitni nahrbtnik.

Saj res, v Charmoz greva plezat. Že nekaj dni sem nama roji po glavi smer Merkl—Welzenbach in rahlo upava na izstopni kuloar, kjer sta pri prvi ponovitvi uspela Heckmair in Kröner. Le nekaj ponovitev ima tisti navpični ledeni tobogan.

Skoraj brez besed odrinemo vsak na svojo stran: Pavle, Jožica, Helena in Mihol proti ledeniku Nantillons, midva pa pod severno steno Grands Charmoz. Le Marko bo delal šotorom družbo in zdravil omrznjeni palec, spomin Aig. Verte.

Dolgo se z baterijo med zobmi mučiva po strmih travnatih vesinah, toda ob prvem svitu že škrtajo dereze po strmini ledenika Thendia. Sneg je posut z večjimi in manjšimi kamni; nehote pohitiva.

Le enkrat se ozreva navzgor, pa je dovolj, da se jutranji mraz prime tudi naju: stena, ki se v tisočmeterskem zagonu dviga vedno strmeje vse do rožnato ožarjenih stolpov na grebenu. V prvem soncu se zasvetijo izbrušeni, kot v zrak pripeti ledeni žlebovi... Bova prišla skozi, midva zelenca? Trudim se misliti na nič, za vse to bo še pozneje dovolj časa.

Pod vstopno počjo se mrkih obrazov molče naveževa. Premišljujema vsak zase, nočeva si že v začetku pokvariti razpoloženje.

Telovadba po gladkih počeh bi bila užitek, če ne bi bilo tako zoprno mraz. Tako pa se le počasi ogrevava in plezanje je še najbolj podobno delovanju nenamazanega stroja.

Nekaj kamnov, ki nevidni zasikajo mimo glav v naraščajočo globino, nama hitreje požene kri po žilah. Motor je segret, le hitro iz dosega izstrelkov!

»No, ta je pa dobra!«

Vse počí se snidejo v kratkem kaminu, skozenj pa pada slapič vode, ki čez noč ni utegnila zamrzniti. Za nameček je skala oblita z gladkim prozornim ledom.

Plešem po polički kot maček okrog vrele kaše, ko pa mi mrzli curek prodre pod srajco, se z vso še ne ohlajeno jezo spravim nad to zahrbtnost. Pol ure pozneje je kamin za menoj. Ledu ni več, vsega sem moral ostrgati s cepinom, da sem se lahko zrinil skozi. Na meni ni koščka suhe kože in tudi na Metodu ne, ko prirobanti z zverinsko težkim nahrbtnikom vred skozi kopel.

Stena se nama hoče oddolžiti, po snegu in lepi skali plezava vzporodno in le kako poledenelo mesto naju zaustavi za nekaj minut. Prevzamem nahrbtnik in Metod se loti krušljivih plati. Ne počutim se dobro med temi donečimi skladi, z bremenom vred tehtam gotovo čez sto kilogramov.

Čaz beži, kot vedno v stenah, in preden pričakujeva, sva na velikem ledišču sredi stene. Sreča naju spremlja, led se skriva pod plastjo trdega snega. Varovanje opustiva, dober udarec z nogo in oklom cepina zadostujeta za varen stop.

Severna stena Grands Charmoz; desno zadaj Aiguille de Blattière

Foto Marko Voljč

»Če bo šlo tako naprej, bova z vrha še lahko videla one štiri na Blaitière,« vpijem Metodu, ko ravno doseže senco Aiguille de la République. Od daleč jo je videti le kot ozek pas čez snežišče, pa še lep čas grizeva strmino, preden sva za kratek čas spet na soncu.

Dve je ura, ko se izpod bele površine prično kazati temne lise. Varujem Metoda, ki pleza čez izgajen leden žleb proti desnemu robu kuloarja. Tam nekje so se pojavile stare stopinje. Ne zdi se mi vse v redu, ko pa Metod doseže skalo, se spomnim nesreče pred nekaj dnevi.

Dve nemški navezi sta se hoteli umakniti ledu in izplezati po skalah na severozapadni greben. V oporni počti je prvemu spodletelo in padel je na polico. Skupaj z mrtvim tovarišem so se ostali trije spustili čez steno nazaj.

Neprijetna zamuda bo, toda midva sva sklenila držati se ledu. Potegnem raztežaj naravnost navzgor in se zavarujem na lednem klinu. Metod mora sestopiti nazaj, nato preči k meni. Nahrbtnik spet premenja lastnika in olajšan se lotim ledu.

Počasi, prijatelj! Led je krhek in trd, dereze in cepin sploh ne prijemljejo. Optimizma ni več, kuloar postaja z višino vedno strmejši in tik pod vrhom mu do navpičnosti manjka le še zelo malo.

Tole pa ne bo sprehod. Sprijaznim se z dejstvom in čeprav nerad, moram postati neskončno potrpežljiv. Cepin udarja svoj enolični tempo, pri vsakem

udarcu mi brizgne v obraz za pest ledenih iveri. Stop za stopom, oprimek za oprimkom, vse do konca vrvi. Dve večji stopnji in klin v led, to je stojišče. Kot muhi na šipi sva, Metod pa se razen z ledom bori še z nahrbtnikom, ki ga skuša sebi v zabavo spraviti na vsak način iz že tako labilnega ravnotežja. Z ubijajočo enakostjo sledi prvemu raztežaju drugi, pa tretji in četrti. Nobenega sunkovitega giba, nobenega, niti najmanjšega spodrsaljaja si ne smeva privoščiti. Sedem sto metrov stene je pod nama; devet ur navzgor, petnajst sekund navzdol. Dve sto metrov nad nama štrle v temnomodro nebo rumeni stolpi. Tam gospodari sonce. Sonce! Tu pa je jeklenosiva senca na jeklenosivem ledu in črnih, polcedenih skladih. Vse vidim sivo, tudi Metodove rdeče nogavice.

»Preklete!«

Klin gre le do polovice v led, nato uporno zabrni. Drugje ni nič bolje, led je postal plitev. Poševno prečim proti levi. Dosežem zmedo krušljivih skal in požleda. Težje kot v ledu, toda v enem raztežaju nama uspe zabiti vsaj po en dober klin. Kosi ledu skačejo v globino, stojišče je treba izsekati v led. Nahrbtnika ne moreva zamenjati, brez oddiha moram naprej. Oporne poči z derzami na nogah za naju niso več nekaj novega. Ledišče sredi stene je videti kot položno snežno pobočje. Tale kuloar mora biti zares strm.

Zadnje skalne razčlemba se izgube v plitvem ledu. Prečim v levo po zaledeneli plošči. Dobro uro se boriva za ta raztežaj. Navzgor se odpre sistem poči, zalitih z ledom. Varovanje v skali je edina prednost tega plezanja. Drobci ledu, nabrani za vratom, se tale in močijo utrujeno telo. Na uro sva že zdavnaj pozabila in prestrašim se, ko temni led nenadoma rdeče zažari. Sonce zahaja, midva pa sva še vedno ujetnika ledene stene.

K vragu varovanje! Premočena in brez opreme za bivač ne smeva ostati čez noč v ledu. Poženem se v navpično poč. Dereze škrtajo po gladki skali, hitim navzgor. Prečnica v levo za rob in nazaj! Navzgor ne gre več in nihaj na roki me spravi v levo na sneg, še preden se podre kot omara velika luska. Skoraj tečem po ledu. Še strma zaledenela stopnja in na snegu sem. Poteg vrvi me skoraj vrže v znak.

»Pusti klin, naprej!«

Časa za varovanje ni. Teh deset, dvajset metrov bova zmogla tudi tako. Vrv med nama je napeta in brez vmesnega klina. Hitim. Gre za vse ali nič. Še pet metrov, še štiri, tri... Nikoli ne bom vedel, kako se je zgodilo. Lahko bi šel levo ali desno, toda kot magnet me je vleklo pod veliko ledeno kroglo tik pod grebenom, delo vetra in sonca. Komaj sem se je dotaknil, že me je s strašno silo pritislila navzdol. Konec... vse zastoj...! Zaradi take neumnosti...! Zavpil bi, pa mi le misli drve skozi možgane. Tudi ne bi imelo smisla, Metod se prav sedaj bori v poči in je sam potreben pomoči.

Dereze primejo v led pod snegom, ustavljen sem se. Nič ne pomaga, krogla se vriva med mene in med sneg. Počasi, kot bi me hotela mučiti. Le malo še in s hrbtnom naprej se bom odlepil od pobočja, dober meter od vrha stene. Ne sme se zgoditi...! Tvegam sunek in ramena spravim pod kroglo. Še ni konec, krogla ne sme navzdol. Metod...

Živalski napor in obupna borba z ravnotežjem, nato se vlogi zamenjata. Centimeter za centimetrom se dvigam. Še en korak in še enega, dosežem rob. Sunek in krogla izgine v črnem lijaku na južni strani. Kako enostavno...! Skozi pojemajoči šum v ušesih slišim treskanje ledene gmote ob kamnite stene. Neskončno utrujen in neskončno srečen se prekobalim na drugo stran opasti.

Med menoj in tisočmetrskim prepadom je varen, bel zid. Brez moči položim vroče čelo na sneg.

Metod se razburja, zakaj ne vlečem vrvi. Ko bi vedel... Deset minut na to si stisneva roki. Samo midva veva, kaj pomeni ta stisk. Še dolgo molče stojiva na ozki, beli stezi.

Rahel dotik vetriča naju strese. Prve zvezde poživljajo temno nebo, na zahodu je od bleščečega dneva ostal le ozek, zlat pas. Po grebenu nocoj ne misliva nadaljevati, ozka poč v grebenskem stolpu je v mraku preveč temna. Za raztežaj sestopiva proti vzhodu. Sreča naju ne zapusti, čez trenutek me že Metod pokliče. Našel je mesto za bivak.

Opremo zmečeva na polico, pod streho pa poravnava pesek in ga tlakujeva z granitnimi ploščicami. Navlečeva nase vse cunje, kar jih imava in še preden se spomniva na kuhalnik, naju zmanjka.

Dve je ura, ko se zbudim. Metod že vleče svojo nepogrešljivo cigareto. Mesec razliva blede svetlobo po ozebnikih Aig. Verte. Pogled mi potuje po belih vrhovih nad Talèfrom, se za hip pomudi v bleščeči krnici Leschauxa in se kot želja dvigne po orjaških, poledenelih stebrih Grandes Jorasses kvišku. Počasi se sprehaja po grebenu Rochefort, dokler v mehkem spustu ne zdrsi čez ledenik Géant navzdol. Globoko spodaj se na veliki ledeni reki svetijo majhna zrcala. Podnevi so to le zelene kotanje vode na ledeniku, noč pa jih oživlja s čarobno lučjo meseca v žive dragulje. Ta ugašajo, druga se prižigajo, kakor pač potuje ta velika nočna svetilka po črnem stropu noči. Vse je mirno, še ledeniški studenci spe pod tankim oklepom in čakajo dneva. Niti sapica se ne zgane.

Pa nisva sama. V senci igle Tacul, na sotočju dveh ledenih veletokov, se zgane drobna iskrica. Tja mesec ne seže, torej ni voda. Potem se lučka napoti čez ledenik. Aha, na Couvercle gre. Lepo razločiva, kako preskakuje razpoke in jarke. Srečno pot!

Nenadoma je vse romantike konec. Strese me mraz in v trebuhu začutim strahotno praznino. Že štiriindvajset ur nisva dala ničesar v usta. Čez nekaj trenutkov zagori modri plamenček in četrť ure pozneje že pijeva kakao. Nato pride na vrsto Argo-juha, pa spet kakao z ostanki juhe, pa čaj, pa vroča limonada. Čas med obroki si krajšava s cigaretami iz Metodove zaloge. Postanem len, zvijem se v klobčič. Počasi me neha zebsti...

»Hej, stari, pokonci!«

V oči mi udari slepeča svetloba. Sonce, pa kako visoko že! Pretegujem lene ude, pa se nikakor ne morem sprijazniti s tem, da bo treba vstati. Šele misel na sestop me počasi dramí v resničnost. Treba bo navzdol!

Za spomin fotografiram bivak in že telovadiva po grebenskih stolpih in zmrznenih opasteh. Vse je veliko lažje in lepše, kot se nama je zdelo sinoči. Mimogrede zlezeva še na vrh in od tu gre samo navzdol.

Gledava za sestopom, ko pridirja v silni naglici čez vrh vodnik s klientom. Za franke gre. Časa za razgled kljub čudovitemu jutru ni. Vodnik nama pokaže sestop, v zahvalo se spustita po najini vrvi. Klient ves tresoč se od strahu sledi dirki na Grépon. Plačilo po učinku! Kot v risanem filmu, tako je videti ta cirkus gori med »žandarji« in »hudiči«. Šele ob viseči vrvi se zaveva, da je bilo vse to res.

Spustiva se v kuloar med Charmozom in Gréponom. Ne da se nama hiteti, uživava v prijetni jutranji senci. Navzgor prihajajo naveze. Kratek pozdrav,

nato se še v polomljeni francoščini pomenimo o načrtih. Večina jih gre prečiti Charmoz in Grépon. Prav zanima me, kako bodo kaj telovadili po zračnih stolpih, saj varujejo vsak korak na terenu, kjer bi lahko hodil z rokami v žepih. Na svidenje!

Ko skačeva čez krajno poč, se mi ostra skala zareže v dlan. Če je to res zadnji pozdrav Charmoza, potem se ne pritožujem. Cena je bila nizka.

Dršiva navzdol po nantillonskem ledeniku, pa mi ne gre dobro. Noge me premalo ubogajo, vsakih nekaj metrov se prekucnem v sneg. Ko je Metod že za celo vrv pod menoj, se zapeljem kar po zadnji plati. Nekaj časa gre sijajno, ko pa mi uide noga v pokrito razpoko, mi je tudi ledenika dovolj. Na srečo ni dolg. Na skalnem Rognonu se ustaviva in obsediva. Prepričan sem, da vsak zase premišljuje, kakšen revež je, sicer se pa delava, kot da naju silno zanima chamoniška dolina, ki se vsa zelena koplje v dopoldanskem soncu. Tudi sedenje ne pomaga, vroče sonce nama daje občutek, da sva na ražnju. Slečeva čimveč obleke in se odpraviva. Nerodno motoviliva po skalovju in če ne bi bilo v ostankih zadnjega snega starih stopinj, bi gotovo še kam zašla.

Sonce vsako minuto bolj žge, najin tempo pa je vedno počasnejši. Za nameček naju neki Francoz, ki ga srečava na ledenikovem jeziku, napoti po komaj opazni stezici, češ, tu se precej hitreje pride na Montanvers, kaj bi še naprej sestopala na spodnjo pot. Ni nama vseč, da je treba navzgor, toda Francoz bo že vedel. Vsceno zadnji trenutek še oklevam, pa Metod že odločno zakorači proti majhnemu sedelcu.

Pol ure se že potiva navkreber pod nahrbtnikom, vrvmi in žgočim soncem. Metod predlaga, da greva nazaj, kjer vsaj veva, kam prideva, toda takrat pa jaz nočem. Spet pol ure in končno greben. Spodaj Mer de Glace in Montanvers, tik naju, sodeč po stopinjah, normalni dostop na Aiguille de l'M. Vse v redu, toda greben se na montanversko stran spušča v strmih skokih. Tokrat se oba strinjava, kje je treba iti. Po stezici nekaj sto metrov nazaj, nato se zapodiva kar po navaljenih skalah navzdol. Končno trava in pot, široka pol metra, ravna, gladka. Prezrem stopnjo in klecnem. Zvita noga. Sedim na tleh in stokam. Vidim v Metodovih očeh, kako trpi zaradi moje nesreče. — Pozneje mi je pojasnil, da je v mislih že tovoril moj nahrbtnik poleg svojih vrvi in klinov.

Sprazniva konservo limoninega soka, nato se spravim na noge. Šepam le malo in nahrbtnik me skoraj ne ovira. Z živci sva precej na kraju, tudi zakolneva se, da prideva v tabor, pa če se Charmoz z vsemi svojimi pajdaši vred postavi na glavo. Sama odločnost naju je, ko koračiva kot Cervantesova junaka mimo grčastih viharikov. To je poleg misli na pijačo edino, kar naju še poganja naprej.

Dvakrát morava podaljšati rok prihoda na cilj, potem sva le pri naših šotorih. Pavleta skoraj suneva v hrbet, preden naju zagleda. Veselo snidenje, skrbi je konec...

Zbudim se le za trenutek, toliko, da popijem ne vem že kateri kozarec limonade. Onstran mehkih, zelenih trat prebada nebo najlepša chamoniška igla — Grands Charmoz. Trop rdeče ožarjenih meglic ji dela družbo. Sonce se poslavlja od zobatega grebena, ledeni žlebovi pa so sivi in hladni kot vedno.

Prodorno zatrobi zadnji vlak za Chamonix. Jutri gremo tudi mi na pot, domov. To goro, ki žari v poslednjih žarkih zahajajočega sonca, bom v duhu odnesel s seboj, tako, kot jo vidim sedaj: lepo, mogočno, kot spomin na nekaj, kar je neuničljivo.

Planjavška Glava pozimi

JANEZ RUPAR

Tisto soboto se je zopet zbrala stara družba v Kamniški Bistrici. Počasi so prihajali drug za drugim Kamničani, Medvodčani in Ljubljčanani. Sami znani obrazi, fantje, ki prihajajo sem skoraj vsako soboto. Vedno je okrog peči smeh in vesela družba, le tistega večera se nismo mogli razživeti. Lojzce, ki ponavadi drži družbo pokonci, je bil tedaj nenavadno priden. Tudi meni ni bilo do smcha. Oba sva mislila na naslednji dan. Bo ali ne bo? Namenjena sva bila v planjavsko Glavo. Jaz je niti nisem poznal, zato sem bil v glavnem samo radoveden, kakšna je. Slišal sem že veliko o njej, tudi težavnost da človeku misliti, vendar sem bil optimist. »Bo že šlo,« sem se tolažil. »Ko bova v steni, bova že izplezala, ni vrag.«

Kot vedno, smo se tudi to pot spraševali po načrtih za naslednji dan, zato je bil Pavle kar hud, ko sva se izmikala povedati resnico. »Zakaj ne povesta, saj je to samo vama v dobro,« se je jezil. Res je, fant ima prav, ampak človek težko govori o stvareh, za katere niti ne ve, če jih bo lahko naredil. Končno sva jih potolažila, da bova šla proti Kamniškemu sedlu, zlagala se tako nisva nič. »Kaj bi jim trobila o Glavi, potem bova lezla le po grebenu. Najbolje storiva, če greva kmalu spat.«

Potrebovala sva le še nekaj zagozd, ki jih je Lojzce kot dober poznavalec bistriških razmer, spretno izmaknil v kuhinji.

Ko sem se ponoči zbudil, je bila še trda tema. V sosednji sobi so neki neznanji fantje prav živahno debatirali. Okrog mene je že vse budno. Edina ura v naši sobi se je ustavila, zato sem bil osebno kar zadovoljen, da so nas sosedje zbudili. Skozi okno na stopnicah je že nekdo lezel v noč. Lojzce je vstal in ga povprašal, koliko je ura. Ko je izvedel, da je šele pol treh, je šel kar mimo naše sobe v sosednjo, kjer so se fantje prav veselo zabavali in jih je tako nahrulil, da so bili potem tiho kot miške. Noč je zopet počasi dobila svojo moč in ko sem najbolj sladko spal, sem začutil, kako leze mrzav po meni. Odprl sem oči in skozi meglo zagledal Lojzca, kako je z užitkom vlačil odejo z mene. »Vstani, ura je pol petih!«

Oh ja, ko ne bi bilo v hribih treba tako zgodaj vstajati, bi bilo še enkrat lepše. Skozi okno sva poskakala v sneg in zavila čez most v breg. Kmalu so začele ugašati zadnje zvezde na nebu in dolina se je ovila v rahlo jutranjo meglo, ki je kazala na lepo vreme. Tudi mrzav je bilo ravno prav, tako da naju je sneg lepo nosil, le Lojzcu se je včasih vdrlo do kolen. Ko sem ga podražil, da bo moral shujšati, mi je brez besed ponudil svoj nahrbtnik. Ker sem vedel, da je v njem več železja kot v mojem, sem ga seveda gladko odklonil.

Lojzcu pa se je sreča kmalu nasmehnila. Za nama je prisopihal Peter, ki je imel v nahrbtniku le nekaj hrane in trenerke. Ko je videl Lojzov nahrbtnik, mu je kar sam ponudil zamenjavo. »Težek nahrbtnik ni nič hudega,« je rekel. »Ko se ga navadiš, ga niti ne čutiš več.« Lojzce se seveda ni dal preveč prositi, v zahvalo za prejšnje zafrkavanje pa mi je guncal lahek nahrbtnik pred nosom. »No ja, neumen kmet ima debel krompir,« sem si mislil, vendar Lojzova sreča ni trajala dolgo. Kazalo je, da je Peter neprilagodljiv tip, ker se nahrbtnika ni in ni mogel navaditi, zato je predlagal ponovno zamenjavo. Na srečo smo prišli kmalu na Sedlo, kjer smo odvrgli prtjago z ramen. Medtem so prišli že Kamničani za nami, zato sva previdno spravila vso robo, ki naj bi jo rabila,

v en sam nahrbtnik. Zavetje za bajto se je počasi polnilo in ko je prišel zadnji v kotanjo, nas je bilo kar čez deset. Nama je bilo kar prav, bodo vsaj ljudje pri roki, če bo treba. Sedaj sva že videla Glavo, zato so nama hude misli kar same od sebe prihajale na um.

Ob devetih sva se odpravila proti grebenu Planjave. Sneg je bil zmrznjen, zato sva šla kar nenavezana do Maričkinih plošč. Tu sva se navezala in splezala še en skok na grebenu, od koder se začne prečnica, ki te privede pod Glavo. V spihani kotanji sem si pripravil stojišče in varoval Lojza, ki je prečil po strmem snežišču v severno steno. Kmalu sem zaslišal klin in Lojza, ki me je klical, naj plezam za njim. Stopinje so bile trdne, zato sem bil kmalu pri njem. V senci je bilo precej mrz, zato se nisem obiral. Ko sem bil ravno sredi raztežaja, sem zaslišal oglušujoče grmenje in Lojza, ki je rjovel nekaj o plazu. Pogledal sem navzgor in opazil bel oblak, ki se je hitro premikal. »Fant, sedaj si pa tam,« me je spreletelo. Ozrl sem se na levo, potem na desno. Nikjer nobenega previsa, ko bi ga človek tako potreboval. Ker mi ni preostalo nič drugega, sem zabil cepin do glave v sneg in se še enkrat ozrl navzgor. Globoko sem si oddahnil, ko sem videl, da je bilo to grmenje in ta bel oblak le posledica reaktivnega letala, ki je nizko preletelo Planjavo. Kljub veselju, da je to le letalo, sem ga vseeno preklel, ker me je tako prestrašilo.

Potem sva plezala dalje, dokler se nama ni nekje ustavilo. Teren je postajal vse težji in kmalu sva bila pod Glavo. »Tu se pa začne,« je pokazal Lojze nad glavo. Nekaj časa sem gledal navzgor, potem pa sem odnehal, ker me je bolel vrat. »Hm, nekam strma je videti,« sem naglas pomislil, Lojze pa se je samo zakrohotal. »Kar sva hotela, sva pa dobila.« Razdelila sva si opremo in pogledala še na uro. Enajst je že kazala. »Kar pošteno bova morala zagrabit, da bova do noči zunaj.« Lojzu sem prepustil nahrbtnik, ki je bil precej lažji, vendar je predstavljal kar resno breme za težko plezarijo.

Splezal sem okrog roba, kamor mi je pokazal Lojze. Tam sem odkril strmo poč in klin, ki sem ga z veseljem vpel. »Ko boš prišel do lopice, me pa počakaj,« mi je še naročil. Začel sem plezati. Poč je bila strma in težka, le nekje v sredi se je nekoliko položila. »Aha, tam bo lopica, v kateri moram počakati Lojza,« sem pomislil. Ko sem prišel do tja, je bila tam le strma plošča, nad njo pa zajeten previs. »Preveč velika lopa tole ravno ni,« sem si mislil, vendar sem zabil klin in vpel vanj stopno zanko. S plošče sem očistil led in sneg in se še kar udobno namestil. Ko je prišel Lojze do mene, je nekaj časa samo gledal, potem pa se je začel pridušati. »Fant, ali je to lopa?« me je strogo vprašal. »Lopa je vendar više zgoraj. Lani je bilo z Golobom ravno tako,« je tulil. Nad menoj so se vzpenjale v nebo le previsne poč, zato sem se počutil po krivici oštetelega. »Če je tam kaj lopi podobnega, sem pa jaz tudi papež,« sem si mislil. Prevezel sem nahrbtnik in varoval Lojza, ki se je lotil poč. Kmalu me je poklical. Ko sem priplezal do njega, sem videl, da je tam res lopa, kjer se človek lahko vpne v velik rjav klin. »Ta raztežaj je še moj,« je rekel Lojze. »Ne bom plezal vedno istih raztežajev naprej.« Ker se nisem nič upiral, sva izmenjala položaj na stojišču in Lojze se je lotil previsa, ki se boči levo do lope. V njem je bil še star Dularjev klin, v katerega je Lojze vpel stopno zanko. Ko pa je stopil vanjo, je klin popustil, tako da se je Lojze v trenutku znašel na polički. Nekaj časa je robantil, potem pa je s pomočjo klinov in svojih mišic zlezal preko previsa v poč nad njim. Vrvi so počasi tekle skozi moje roke in le tu in tam sem zaslišal zabijanje klinov. Ko je zaradi mraza barometer mojega razpoloženja padel že močno pod ničlo, me je Lojze poklical. Z veseljem sem se pretegnil in začel plezati za njim. Po nekaj minutah plezanja sem ugotovil, da

Prečnica v severni steni Planjave

me niti ne zebe več, ko pa se mi je še nahrbtnik vgnezdil v poč, sem bil prepričan, da mi je že vroče. Premetaval sem se po poč, pihal in se pridušal od napora in jeze in ko sem prišel do Lojza, sem ugotovil, da ni »nobenga taprav'ga mraza«. Malo sem posedel, ravno toliko, da sem si uredil vezavo za pasom, potem pa sem se odpravil dalje. Sonce je bilo že precej globoko na zahodni strani, zato žal ni bilo časa za počitek.

Nad nama se je stena spet začela s previsom. Ker so klini v Glavi bolj redka prikazen, sem zabijal, kjerkoli se je le dalo. Ko sem se pretolkel čez previs, sem obstal pred počjo, ki se je precej nagibala navzven. V njej so bili trije klini v zagozdah. Ko sem prišel do prve, ni dosti manjkalo, pa bi mi bila padla navzdol. Les je bil že izsušen. Vzel sem kladivo izza pasu in tolkel z njim po lesu in klinu toliko časa, da ga z roko nisem mogel več zamajati. »Hm, zanesljiv pa tale klin vseeno ni,« sem pomislil, ko je bil že pod menoj. Zato sem vzel nov klin izza pasu in ga zabil v ozko špranjo. Tudi ostali dve zagozdi nista bili nič boljši od prve, zato sem porabil še nekaj svojih klinov za varnost. »Če so že vsi klini slabi, naj jih bo vsaj več,« sem se tolažil in nabijal. Pognal sem še dolg ledni klin v krušljivo luknjo, potem pa je šlo nekaj časa kar lepo.

»Za premrle prste je pa ta stvar kar resna,« sem si mislil, ko sem bil že precej nad klinom. »Še en klin naj gre v razpoko, potem pa še nekaj metrov, pa bom na stojšču.« Potipal sem za pasom, da bi dobil dober klin, toda otipal sem vse razen klinov. »Preklete, pa tak red,« sem zabavljaj. Tipal sem od pasu pa do hrbta, toda otipal sem vse, razen klinov. Precej tesno mi je postalo pri srcu, ko sem se prepričal, da sem res že brez klinov in vponk. »Naj povem to Lojzu? Ne, ne bom, saj mi tako in tako ne more pomagati. Kar sam bom moral

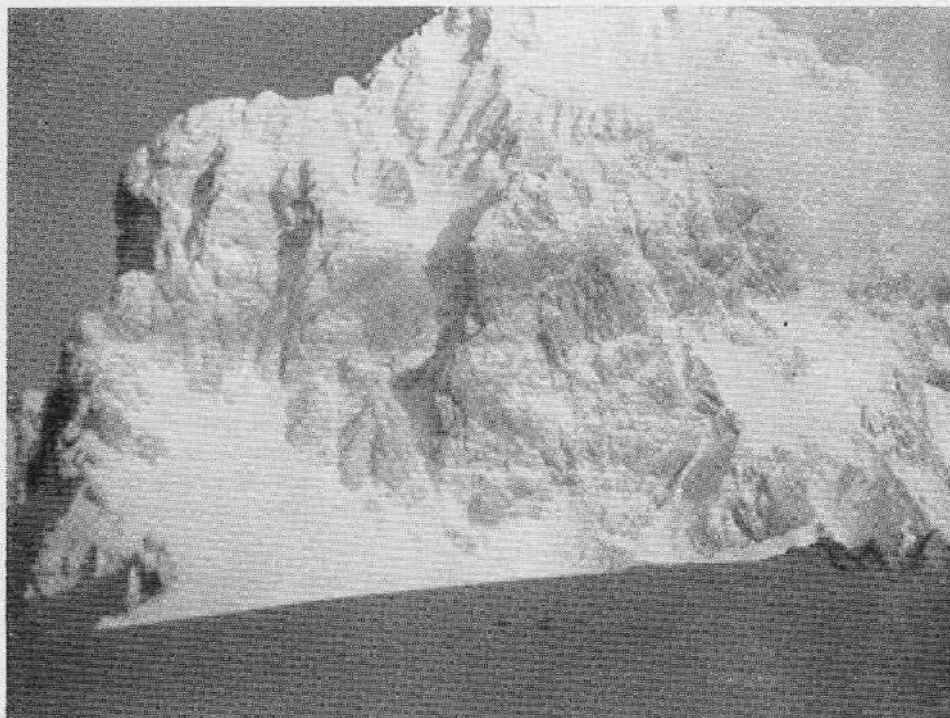
izplezati, bomo pa enkrat tvegali,« sem si mislil in se odpravil naprej. Vrh stebrička, kjer sem videl prvi klin, se je počasi bližal. Srce mi je malo hitreje utripalo kot ponavadi in z vsakim korakom, ki sem ga napravil, sem pomislil, da bo padec večji, če mi spodleti. Ko sem končno zagrabil za vrh stebrička, me je zmrazilo. Pokrit je bil s tanko ledeno glazuro, na kateri je bil sneg prejšnjega tedna. Hitro sem spraskal sneg s skale, toda roke me niso več ubogale. »Bom padel? Hitro moram kaj pametnega storiti, tu ne morem ostati, tako je boren ta stebriček.« Pogledal sem navzdol do klina. »Če že padem, naj padem čim manj,« sem pomislil in se hitro spustil nazaj do klina. Obesil sem se na stopno zanko in počival. Lojze je bil že precej nestrpen. Pojasnil sem mu vso zadevo in se lotil stebrička še enkrat. S skrajnimi močim sem se vlekel navzgor. Nekaj časa je šlo, potem pa se je ustavilo. Nekje mora biti konec. Zarinil sem prste v poč in čakal. »Nazaj ne grem, s tem bi se sprijaznil z usodo, da pač ne morem čez. Do jutri tudi ne morem viseti tu!« Še nekajkrat sem preprijel, potem pa so mi roke popustile. »Drži,« sem zarjovel, ko me je počasi obrnilo navzven. S podivjano naglico mi je pred očmi zaplesala Logarska dolina in že sem treščil ob skalo.

»Je kaj hudega?« je s strahom zavpil Lojze. Hitro sem ga potolažil, da ni nič resnega, ko sem se prepričal, da krvavim samo izpod nosa. »Fant, moraš izplezati, saj veš, da ne smeva bivakirati! Pojdi do klina in počivaj!«

Počival sem na klinu in z bojznijo čakal, kdaj bom spet začel. »Tisto o bivaku, tisto sem že sam vedel. Nimava spalne vreče in marca je ponoči še precej mraz v hribih,« sem premišljeval in si brisal pot z obraza. Roke sem vtaknil v rokavice in se tolkel z njimi po bedrih. Ko sem si jih naposled ogrel, sem spet prijel za skalo. Previdno sem se vzpenjal navzgor in končno le dosegl vrh stebrička. Počasi sem se obrnil, se usedel nanj in previdno potegnil vrvi. Ob meni ni bilo nobenega klina, le na levi in na desni sta bila v dosegu roke zabita dva. Vrvi sem potegnil skozi ušesa teh dveh klinov in napravil na koncu nekaj trdnih vozlov.

Ko je Lojze začel plezati, sem spoznal, da je to precej mučeniško stojišče. Klina me nista držala k steni, zato sem vselej počasi drsel s stebrička, kadar koli se je Lojze obsil na vrvi. Rotil sem ga, naj hitro leze, toda on je hladnokrvno tolkel kline iz stene. Kljub temu je bil kmalu pri meni in me odrešil mučnega čakanja. »Še tale raztežaj, pa bova v lažjem svetu,« je dejal. Tega sem se zares razveselil, ker sem imel za ta dan kar dosti akrobacij. Lojze je zadnji raztežaj res lepo izplezal in kmalu sva stala skupaj. Pohitela sva v strm, globoko zasnežen žleb, za katerim sva slutila vrh Glave.

Ko sva stala na vrhu, so se na nebu začele prižigati prve zvezde. Razvezala sva se in zmetala konce vrvi navzdol v zapadno steno. »Daj zanko,« pravi Lojze in mi ponudi nož. Sprejel sem ga z dolgim obrazom in se lotil vrvce. »Na, komaj sem dobil vrvco, na katero sem se lahko brezskrbno obesil, pa že gre k vragu,« sem si mislil, ko sem delal zanko. Položila sva jo okrog skalnatega roglja in se spustila navzdol. Kmalu sva prišla do previsnega žleba, ki se je izgubljal v neznano. Medtem se je mrak zgostil v neprodirno temo, zato sva se usedla med skale in odprla nahrbtnik. Že od jutra nisva nič jedla, sedaj pa sva začutila močno lakoto. Hitro sva udušila četrto kile medu in limono, potem pa je že zmanjkalo zalog. Še kratek posvet, kje naj bi nadaljevala sestop in odločila sva se za žleb. »Da bodo le vrvi segle do konca.« Zmetala sva nekaj velikih kamnov v globino in ugotovila, da bo verjetno šlo. Lojze je zabil klin in mi pomolil roko pod nos: »Daj vrvco!« »Ne dam,« sem se odločno uprl, »to bom imel za karabinski sedež.« Še vedno ni odmaknil roke: »Potem daj stopno

Planjava z Glavo

zanko.« Razvezal sem nahrbtnik in izmotal zanko iz nereda v njem. »Ta naj le gre, saj sem jo tako ali tako mislil zavreči, ker je vrvca pretenka.« Na smeh mi je šlo, ko sem videl Lojzov začuden obraz. »Res, krasna tolažba! Za stopno zanko ni, za spuščanje ob vrvi pa bo.« Na srečo je imel Lojze seboj tenko nylonsko vrvico, ki jo je zavezal v klin z mojo vrvco vred. Spustila sva se v temo in pristala na udobnem stojišču.

Potegnila sva za vrv, toda vrv se je samo napela. Spogledala sva se. »Na, še tega se je manjkalo!« Potegnila sva še za drugo vrv. Tudi s to ni bilo nič. Polastila se naju je jeza. »Ali naju bodo tik pred koncem vrvi zadržale v steni? Ta bi bila pa vseeno malo prehuda!« Vlekla sva vrvi in se mučila, toda ostalo je pri starem. »Kaj naj storiva? Brez vrvi ne moreva naprej.« Da bi splezala ob vrveh navzgor, na to tudi ni bilo misliti. Žleb je bil previsen in zelo zalcdnel, poleg tega sva bila oba že pošteno izmučena. Sedela sva v temi in se ukvarjala vsak s svojimi mislimi. Končno se je Lojze nekaj spomnil. Zabila sva krepak klin in privezala eno vrv nanj, na drugo pa sva se privezala midva in se metala v žleb. Nič! Zamenjala sva vrvi in nadaljevala igro. Še vedno nič. Preklete vrvi!

Lojze je slonel na skali in držal vrvi, sam pa sem zagrabil za cepin in se lotil poličke, na kateri bi prečepela noč. Končno sem tudi s tem odnehal, usedel sem se v sneg in dremal.

Nenadoma se oglasi iz teme: »Tehnika narodu!«

»Kaj?«

»Tehnika narodu!«

»Ja, pa kaj?«

»Sveti Bernard.«

Odprl sem oči. »To pa ni tako neumna ideja. S tem bi pa morda spravila vrvi dol.« Zabila sva še nekaj klinov in napravila škripec. Vlekla sva kot nora, toda vrvi so se še vedno le napenjale kot elastike. Kljub temu nisva popustila kajti to je bila za naju edina rešitev. Končno so se vrvi le premaknile. »Gre!« sva zarjula oba hkrati. Vlekla sva, da sva bila vsa mokra od potu in ko so padle vrvi pred naju na tla, je bila ravno polnoč.

Luna se je skrila za oblake in veter je z vrha metal na naju pršič, ko sva sestopala naprej. Naravnost navzdol ni šlo. V steni se je lesketala požled, zato sva morala na greben. Spuščala sva se po žlebovih in snežnih strminah na grebenu in kmalu sva stala tam, kjer sva včeraj začela. Napetost je počasi popustila. Bila sva že v lažjem svetu in ko sva stopila v plaznico pod grebenom, sva bila popolnoma srečna. Zapodila sva se navzdol proti Babam.

Ob pol treh sva stala pred kočo. Še kratek stisk rok in skobacala sva se v zimsko sobo. V dolino se nama sedaj ni izplačalo, pa tudi vleklo naju ni nič. Zarila sva se pod slamnjače in zaspala kot ubita. Vse težko je bilo že za nama...

Glavo Planjave sta kot prva pozimi preplezala Lojze Šteblaj (AO Litostroj) in Janez Rupar (Akademski AO). Smer poteka tam kot poleti, težavnost VI, VI+. Čas plezanja 18 ur, od tega odpade na Glavo 8 ur, ostalo pa na pristop in sestop.

Tri Cine naše znanke

FRANC BERGINČ

Naokoli silen nered. Vse kar daje občutek harmonije so trije raznobarvni šotori, ki stoje v ravni vrsti, razvrščeni po velikosti. Prva dva namenjena za bivanje članom odprave in tretji, skladišče kalorij, so že nekaj dni dopolnjevali platneno naselje pod vzhodnimi stenami Cin. Kuhalnika sta brnela in sikala v jasno noč. Vedno aktivni Bači se je plazil okoli njih, prekladal lonce in meril po žlicah, da bo za vse dovolj. Vrhovni kuhar Bob je tokrat predaval o ozvezdijih, ki so se kazala nad našimi glavami. Z razpravo je posegel do grške mitologije, do ljubezenskih tragedij, ki so vplivala na razporeditev nebesnih teles po vesolju. Desno od nas se na nebu ostro kaže navpični raz in včasih se pogled ustavi na njem. Bob in Bači sta se preko dneva ped za pedjo vzpenjala preko njega. Naj se še oko tako napenja, ne najde ravnega odstavka. Le kdaj in zakaj se je rodila želja po gornikovem srcu, da usmeri svoj korak v navpične sklade sivega kamenja in daje tej sivi materiji pomen? Gornik, postal si žrtev svoje vzgoje v gorah in stvar »po sebi« pretvarjaš v stvar »zase«! Goram daješ vrednost, ker ob njih razvijaš svoje sposobnosti in se vzgajaš.

Prišli smo sem z radovednostjo in strahom pred neznanim. Toda najširši nazori o gorah nas vežejo, da sedimo tu sredi šotorov in oprave Bojan, Bači, Janez, Bob in Bergi — odprava Akademskega planinskega društva v Dolomitih.

Z malo upanja na lepo vreme smo se v začetku septembra domenili, da se vsak član, kakor ve in zna, pripelje do jezera Misurine nad Cortino D'Ampezzo.

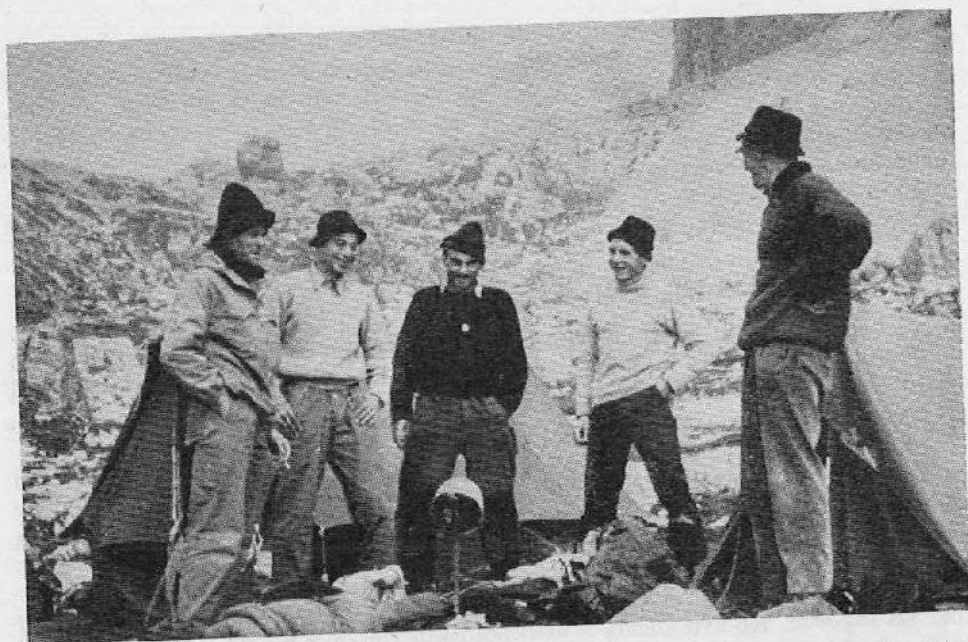

Foto Bojan Zajec

Odprava AAO

Mene je pot vodila preko Rateč, Trbiža in Kanalske doline v svet nešteti stolpov in gorskih pašnikov. Toda komaj sem opravil s formalnostmi na obmejnem bloku, že me je zaneslo s ceste. Od kar poznam dolino Tamarja, sem čutil potrebo, da spoznam svet onstran grebena Ponc. Hitro sem ob šumečem potoku pri prvem Belopeškem jezeru. Visoke, gosto obrasle smreke ga obdajajo. Vklenjeno v ta tisočletni objem je rahlo valovilo in podoba Mangrta se je v njem iz trenutka v trenutek spreminjala. Sprva oropan svojih pričakovanj sem začutil pravo nasprotje med dolino Tamarja in samoto Belopeških jezer. Neprenehno šumenje slapa Nadiže daje ritem življenja visoko v Travnikove stene. Nizko bukovje, izmučeno od zimskih plazov, se leto za letom ponovno bori za življenje. Tu pa, ko da so bogovi narave zaspali. Že vsa z belim mahom porasla debela stoje mirno, kot pozabljena od vetrov. Res, komaj verjameš, da je onstran Ponc Tamar. Zadnje sonce me je opozorilo, da ne morem čez gozd tja, kjer je pozno v noč gorel Kugyjeve ogenj. Gotovo se še vrnem.

1. dan — 9. IX. 1960

V zasilno postavljenih šotorih na bregu Misurine nas je celo noč zeblo. Zvečer, ko smo zlezli v spalne vreče, je deževalo. Ko smo zjutraj ob prvem svitu, srečni, da bo konec dolge noči, zlezli na plan, nas je pozdravila močna slana in oranžno sonce na bližnjih vrhovih. Vsi so bili pod snežno odejo. Nad vodno gladino je ležala tanka plast megle, pod njo pa so se zrcalili tritisočaki.

Preveč smo bili trdi od mraza, da bi se ogreli za lepoto okoli nas. Kuhar je rohnel nad ledom v loncih.

»Tole bodo pa Cine,« ugotovimo, ko se na severu iz megle pokažeta dva vrhova.

»Za kaj resnega ne bo več,« je izustil nekdo, ko smo drgotali s fotoaparati v rokah.

Sonce je poleg naših src ogrelo tudi meglice in zdramile so se iz svojih skritih domovanj. Počasi so se vzpenjale ob ostenjih in se potem stapljale z modrino neba. Samo macesen je še zelen sredi rumenega gorskega pašnika. Meglice nad jezerom že zdavnaj ni bilo več in gladina se je vznemirila. Podobe tritisočakov so zbledle, kot da jih ni več. Vse daljši so bili naši pogledi v južne stene Cin. Presenečeni nad lepoto dolomitskega sveta smo se hoteli čim preje posloviti od hrupne Misurine — toda petega člana ni od nikoder. Že smo deklamirali espmico:

»Ovinke je rezal z motorjem kot sir,
dokler ni na britofu našel svoj mir,«

ko zaslišimo poznani hrup. 12 konj ni bilo videti pod obilno prtljago. Iz dveh nahrbtnikov je gledala motrska čelada z velikimi očali. Tudi Bači se je vrnil izpod Cin, kot izvidnica z veselimi novicami.

2. dan — 10. IX. 1960

Velik kup prtljage je bilo treba prepeljati na višino 2400 m. Po cesti, ki je strma kot pot na Kamniško sedlo, sva z Bojanom puščala na motorjih meter za metrom za sabo, kot da lezeva štirico. Pred hotelom Auronzo sva zagledala kuharja. Mož se zagleda v najine registrske tablice in pristopi:

»Je še Figovec v Ljubljani?«

Možu našega rodu ne manjka dobre kapljice pod Cinami, pa vendar se mu toži po Figovcu. Ko sva slišala o astronomskih cenah v hotelu, sva se poslovila in jo ucvrla dalje s svinjskimi vampi v nahrbtnikih.

V toplem popoldnevu postavljamo šotore nad kočo Lavaredo in visoko nad nami sta dve italijanski navezi lezli Rumeni raz. Bači, ki je preplezal zadnje sezone doma skoraj vse težje smeri, je hotel takoj vstopiti. Čim pa je videl naše obraze, ga je minilo.

3. dan — 11. IX. 1960

Tuje naveze so že vstopale v južne stene, ko smo se še prekladali okoli šotorov. Bili smo redkobesedni, saj je vsak mislil na prvo srečanje z dolomitom. Drugega izhoda zdaj ni bilo več, ali v steno ali pa kloniš pred pritiskom svoje notranjosti. Kako bogata je naša duševnost v podobnih trenutkih! Kot avtomati se sprožijo različni procesi, od mišljenja do fantazije. Oči postajajo vse večje in na rokah se ti pozna. Treme ali strahu, vsega je bilo dovolj pod vstopom v Preussovo poč. Po lahkem plezanju na Lokomotivo smo po kamnitem mostu stopili v severno steno najmanjše Cine. Raztežaj desno po lepi polici in Janez se je ustavil. Police je konec, nad njo pa navpičen kamnit zid. Vse pretakne za klinom, a klina nikjer. Pred najtežjim raztežajem kakih 30 metrov nad meliščem brez varovalnega klina je Janez začel preklinjati. Malo pod nami je na sedlu grupa ljudi buljila v stene. »Preklete, je to še alpinizem,« si misliva, ko oba iluzorno varujeva Bojana. Kmalu je vse v najlepšem redu in po prevesnih kaminih priplezamo v lepem soncu na vrh. Veseli, da nam dolomitska strmina ni delala večjih preglavic, smo zavriskali Bobu in Bačiju. Opazili smo ju, kako premagujeta zadnje metre Rumcnega raza. Veselo zavriskata in odmev zamre v stenah Punte Fride. Vrhovi ostalih Cin so še visoko nad nami in proti zahodu so se začeli kazati vrhovi v značilni rdeči barvi. Naše naveze ni bilo več videti in kasneje smo zvedeli, da sta pohitela za vodnikom. Tu namreč ni zaznamovanih poti in je včasih treba kar po vrvi v dolino. Po tej poti smo morali do šotorov mi.

Do ušesa je tičal v skali zarjavel klin. Torej, kdo bo prvi srečnik, ki bo preizkusil trdnost klina. Žrebamo!

Foto Janez Zupančič

Cilne z juga

Nekoč sva z Bojanom čepela pod Koglom v pravi megleni kaši. Takrat mi je vse povedal o »teoriji vsesplošne zafrkacije«. Postavijo pred človeka košaro lepih jabolk, le ena je gnila vmes. Zavežejo mu oči in mnogokrat se zgodi, da potegne ravno gnilo. Jaz sem se postavil na stran nesrečnika in ga tolžil z verjetnostnim računom.

»Hvala lepa za verjetnostni račun,« pravi Bojan, pri meni je že ta teorija princip. Še sedaj trdno prepričan v svojo trditev, je moral prvi odpotovati na potovanje med nebom in zemljo. Čeprav ima veliko usnjeno krpo čez zadnjo plat, je govoril o nekakšnih klobasah, ko smo pristali na trdnih tleh. Na žalost Cina ni vedela za njegove težave. Nekaterim da več, drugim pa manj, pač kolikor kdo pričakuje.

4. dan — 12. IX. 1960

Pod severnimi stenami menda ni nikoli sonca. Mraz je silil do kosti, ko smo hiteli v Veliko Cino. Bežno smo se ozirali v najlepše in najtežje stene fantastične trojice. Že prej smo bili tukaj na ogledih in bilo je vse jasno. Nepoznane razmere, kratki dnevi in mraz so nas vodili v južne in vzhodne smeri.

Tri naveze že pred nami in naši dve. Klobuke in čelade potegnemo globoko do ušes, ko se odpravljamo v raz. Bavarska naveza je odstopila po prvih metrih in pričelo se je »potegni, aufpassen« in ne vem, kaj vse si še slišal, ko smo se gnetli na stojišču. Dibonov raz ne zataji v spodnjem delu in zato smo vse prepočasi napredovali. Domenili smo se, da bomo poizkušali prehiteti in uspelo je. Nekaj pod vrhom prispemo v sonce in kmalu na polico, kjer se končujejo smeri. Nad polico se je dvigal nekakšen vrh in z Bačijem si rečeva: »Naprej, kar naravnost, bova preje gor.« Krepko sva se opekla. Priplezala sva v grapo polno ledu in sveč. Da se vrneva, nama ni šlo v račun. V potu svojega obra-

Jezero Misurina v ozadju Sorapis

Foto Janez Zupančič

za zaslišiva včasih govorjenje, očitno z vrha. Končno pokukava nekako na vrh in zahodno od naju se je dvigal glavni vrh. Treba je bilo nazaj in mera je bila polna. Kot da je povabljena, se sprehaja miška po vrhu. Bolje, da se ne jeziva. Kaj vse je morala le ta preplezati, da je prišla do sem.

5. dan — 13. IX. 1960

Zopet v stilu letošnje sezone. Megle so se podile okoli vrhov Cin. Že zjutraj je kazalo, da bo konec lepih dni, pa so se fantje pognali v težje smeri. Bob in Bojan sta vstopila v južno steno Punta di Frida. Preplezala sta Comicijevo smer. Menda je to prva slovenska ponovitev. Pozno na večer sta se po vrveh spustila na meli in že od daleč jih je bilo slišati. Ravno tiste trenutke je tudi druga naveza končala šele prvi del svojega vzpona. Stopila je na vrh najmanjše Cine in za njima je skrajno težak vzpon.

Noč je že in megla tako gosta, da Krjavelj gotovo ne bi videl hudiča na dvoje presekati. Leteče kanonade so pričale, da še nista prenehala s spustom pod steno. Zjutraj sta Bači in Janez stopila v jugovzhodno steno Piccolissime. Hotela sta preplezati Cassinovo smer, ki je ocenjena s VI+. Smer poteka v odprti steni in se v zgornjem delu umakne na levo prevesnemu delu. Najnovejši alpinizem, ki ga poznamo pod pojmom »diretissim«, je zaživel tudi v Piccolissimi. Letos preko poletja so cortinske veeverice navrtale novo izstopno varianto. Dva raztežaja dolgo prevesno steno so premagale s svedri in stopile naravnost na vrh. V vsak klin je treba vpeti lestvico in tudi prvo varovališče ni izvedljivo brez njih. V ta svet je naveza prišla nehote in v prvem mraku stopila na vrh. Pozno ponoči je končno le prižvižgala vrv do tal in počasi sta iz teme pridrseli senci. Naporni dan in trije dolgi raztežaji spusta v temi so zahtevali polno mero znanja in neprijetni bivak je izostal.

Vzpon Janeza Zupančiča in Borisa Kambiča je vzbudil mnogo pozornosti med plezalci pod Cinami in vodniki. Zopet sta dokazala svoje izredne sposobnosti, ki sta jih razvila v naših gorah. S prvo ponovitvijo izstopne variante v najmanjši Cini sta bistveno doprinesla k uspehu odprave.

6. dan — 14. IX. 1960

Šotori so tiho padali in plezalci so se izgubili v megli. Že dva dni se nikamor ne vidi. Tudi vodnika ni več pred kočo, ko odhajamo. Nevidne so ostajale za nami Cine — ne več tuje.

Pripis. APD je leta 1960 organiziralo dve odpravi v tuja gorstva. Prva je odpotovala v Centralne Alpe, o drugi pa je v gornjem članku govora. V štirih lepih dneh je bilo opravljenih 13 plezalnih vzponov IV, V, VI težavnostne stopnje. Slabo vreme je prekinilo delo, bodočnost pa bo spregovorila o vrednosti in uspehu odprave. Sicer pa se bralcu obeta še kaj člankov o tej odpravi. Morda je tudi tu prostor za predlog odgovornim organom PZS, da finančno podprejo tudi odprave v Dolomite in druga tuja kopna gorstva.

Prijatelju Bojanu Zajcu v spomin

ANDREJ APLENC

Če se prav spominjam, sem Bojana prvič srečal na enem izmed zimskih tečajev, ki jih je naš odsek prirejal pred leti na Korošici. Bojan je z nami delal ture na Ojstrico in Planjavo, smučal v čisto svojem, posebnem, skoraj divjaškem stilu, sebi in nam v zabavo, ob večerih pa skupaj z nami uganjal norčije. Takrat je postal eden izmed nas in to je ostal do svoje smrti.

V naslednjih letih je bil z nami povsod; spomladi v plezalni šoli, kjer smo trenirali in kovali načrte za poletje, na našem vsakoletnem VTK smuku, na plezalnih tečajih, na taborih v Vratih, ob večernih urah in deževnih dneh v kočah, ko smo bili zatopljeni v resne pogovore ali pa ko smo brili norce iz vsega sveta in igrali tarok.

Bojana smo imeli radi. Na njegovo besedo se je človek vedno lahko zanesel in ena izmed njegovih značilnih lastnosti je bil zelo razvit čut za tovarišтво. Med plezalci akademskega odseka sicer sploh ni prihajalo do prepirov, vendar se je med nami formiralo več navez, ki so delovale več ali manj vsaka zase. Mislim, da je bil predvsem Bojan tisti, ki nas je vse povezoval, in večkrat smo bili ravno po njegovi zaslugi vsi skupaj, v Ljubljani ali pa v hribih. Iz pogovorov z njim vem, da je to delal zavestno, vedel je, da lahko le tovarišтво in sloga pripelje naš odsek do uspehov. In tega si je on zelo želel.

Bojan je bil trezno, skoraj bi rekel, matematično misleč človek. Zdi se mi, da je vse probleme v življenju reševal predvsem razumsko. Alpinizem je jemal resno, zanj to ni bila samo zabava ali šport, pač pa inteligenčno-psihološki

problem, kateremu se je z vso resnostjo posvetil. Ni mu bilo dovolj, da je znal plezati in da je o tem vedel toliko kot kdo drugi izmed nas, on je hotel tudi tu, kot povsod, priti stvari do dna, prebiral je tehnično literaturo in razvijal svoje misli. Plod tega, čeprav na žalost kratkotrajnega dela, je bila študija o lastnosti vrvi, ki je bila poslana v objavo tudi Planinskemu Vestniku.

Njegova dejavnost v našem odseku je bila zelo raznolika; marsikdo izmed mlajših plezalcev se ga spominja kot svojega učitelja, v odboru društva je opravljal odgovorne naloge, bil je tudi navdušen planinski fotograf.

Predvsem pa je bil Bojan seveda plezalec. Njegova pot do končne stopnje plezalskega znanja, ki jo je dosegel, je bila postopna, temeljita in preračunana kot sploh vsako njegovo delo. O odnosu plezalec-gora je imel popolnoma jasne, lastne misli, kar je bila ena izmed stvari, katere sem na njem zelo cenil. O tem sva se večkrat pogovarjala, predvsem v zadnjem času, ko sva bila oba precej vprežena v študij in so nama ostajali le redki večeri prosti. Takrat sva sedela, običajno ob črni kavi, razpravljala o gorah in mislim, da sem šele ob teh prilikah spoznal Bojana-plezalca. Poleg tega, da so ga gore estetsko privlačevale, si je bil popolnoma na jasnem s položajem, v katerega se postavlja kot plezalec v akciji. Iz te analize je prihajal do določenih zaključkov, katerih se je v stenah dosledno držal. Tu imam poleg drugih momentov v mislih tudi vprašanje tveganja v gorah in plezalčev odnos do tega. Bojan je nevarnosti pri plezanju pravilno ocenjeval in je pri svojih vzponih naredil vse, da bi jih zmanjšal, ne glede na morebitne zastarele plezalske predsodke. Bilo mu je jasno, da ni tveganje samo na sebi tisto, kar daje alpinizmu vrednost. Znan je bil kot trezen in previden plezalec, kar ga pa seveda niti najmanj ni oviralo, da ne bi zahajal v prav težke smeri. Ravno nasprotno, bil je prepričan da lahko ob razumni presoji vseh faktorjev prepleza brez prevelikega tveganja vsako steno, kar bi prav gotovo tudi storil, če ne bi nepoznane okoliščine v že lahkem terenu pod vrhom Kogla povzročile usodno nesrečo.

Čeprav sem bil često v družbi z Bojanom, v Ljubljani ali pa v hribih, z njim pravzaprav nisem mnogo plezal. Najina zadnja smer je bila v skupini Treh Cin, kjer je Bojan pokazal, da suvereno obvlada težko prosto in tehnično plezanje. Nad Dolomiti je bil navdušen in zadržno smo sklenili, da jih še obiščemo.

Kljub svojemu racionalnemu gledanju na svet je bil Bojan na gore tudi zelo čustveno vezan. Rad je imel Vrata s Triglavsko steno, pa Tamar s tihimi jasami, mogočno plezalsko scenerijo in kočo, v kateri smo preživeli marsikak lep večer. Všeč so mu bile tudi Kamniške planine s skritimi grapami, odmaknjenimi od obiska običajnih turistov, vendar pa mu je bil najbolj pri srcu Kogel s svojo prepadno steno, poznano le nekaterim plezalcem. Ta stena je bila njegov ideal. Vsako pomlad, ko smo začenjali s plezanjem, smo vedeli: Bojan bo šel najprej plezat v Kogel. Steno je poznal izvrstno in zanj je bil skoraj obred, ko je vsako leto opravil svoj prvi vzpon v njej.

Ko sem ga nekoč obiskal, mi je nekoliko sramežljivo prebral začetek sestavka o Koglu, ki ga je pripravljal. Mislim, da je prav, če ga na tem mestu objavljam, kajti v njem se zrcali slika Bojana, kakršnega niso vsi poznali. O stvareh, ki so mu bile pri srcu, namreč ni govoril rad. Sam sestavek se glasi:

»Lepa je naša domovina in čudoviti so čari naših gora. Veliko jih je, ki so osebnosti in simboli in vsak v svojem okolju obvladuje pogled in misli nas zemeljskih črvičkov, vsak na značilen svoj način. Mogočni Triglav — kralj iz pravljičice, ponosni Jalovec, ves drzen in viteški, Špik — silen simbol moči, Škratica v svoji večni lepoti, mrki divji mož Prisojnik in še in še. Oko pla-

ninca se jih raduje in njegova noga spoštljivo stopa na njihova temena. Kladiivo plezalca poje v njih stenah, ki ga prijazno sprejmejo vase, če je vreden njihovega objema. Toda nekje je hrib, ki je ves naš, nas — plezalcev. Ves skromen in neznamenit je, skrit v svojem kotu, kamor razen posvečenih nihče ne zahaja. Toda kako bi se zmotil, kdor bi ga podcenjeval! Ko mu prideš blizu, je silen in nevaren. Samo eno steno ima, a čez njo ni nobene lahke poti. Dviga se naravnost s prodišča in če vržeš z vrha kamen, ne bo prej udaril na skalo kot pod steno.

V tej steni sta pred vojno Gregorin in Tarter potegnili smer, o kateri je Režek zapisal: »Dve sto metrov navpičnega zidu, plezarija šeste težavnostne stopnje!« V tej steni je nastala prva najtežja med težkimi smermi moderne generacije in še je v steni prostora za njej enake. Stena je, ki skriva v sebi vse najtežje elemente ekstremnega plezanja, kamine, zajede, strehe, gladke plati, vesne prečnice, celo nihajne prečnice ne manjka. A ni neusmiljena. Izčrpanemu gorniku nudi v svojem naročju prijeten počitek na mehki zeleni travi, rastoči na gredini sredi stene in daje mu možnost umika, če je mladeniško samozavesten precenjeval svoje moči. To je stena, ki ima lastnega duha. Ob sončnih dneh se dopoldne prikaže izbrancem, ki so na poti steni v goste.* Mrk je in strog, a s poštenimi potezami v obrazu, kot bi hotel reči: »Vstopi, prijatelj, a le glej, da ne boš nevreden mojega gostoljubja.«

Tako je torej Bojan doživljal Kogel in prav gotovo ni bil nevreden njegovega gostoljubja.

Posebna tragika njegove nesreče je v tem, da se mu je pripetila v steni, ki mu je bila najdražja.

Kum, Kum, le pogum...

JOZE HUMER

Samo malo bi pripovedoval. Toliko, da se ogreje probo ob papirju, srce ob spominu.

Hrastnik, tesno, zakajeno grlo, da bi kar zakašljalo — in so tudi prsi tako, pa se počasi odpirajo. Kakor roža, v toploto strmine, v zdravje zelenja se prsi počasi razpirajo. Saj to je.

Mamica čeblja zgodbe, tiste iz mladosti, toda ne iz daljave! Kot rosa so zgodbe med grmi. In zelenje ni več zakajeno in dnevu se ne kašlja več.

Skozi zgodbe, skozi veje — razglednica: polja v zoru, njive v spletih, hišice v soncu, hribi noge stikajo... a pod nogami asfalt Save. Sonce ne mara po asfaltu, po temnem, mrtvem...

Pa me Mica drogne v hrbet in razcefra razglednico, razblini žalostinko (saj za to jo imam!), srce pa gor mi sili, a stezica si žvrgoli in gozd si žvrgoli. Pa potem ni gozd, to se le skale z drevesi gredo, kdo bo više, kdo bo bolj na široko — razigrano tekmovanje, da se bukve redijo kot le kaj, a skale imajo bele zobe in širok smeh, bori pa jih jemljejo podse; tu in tam kakšen bor, toda to je zelo lepo in resnobno. Globina pa gleda strmo in postrani: pogoltnila je svoj potoček in oglušela.

* Op. ur.: Gl. sliko Kogla na ovitku PV 1961/11.

Po markaciji hodimo, po nji sedamo, po nji se čutimo pozdravljene: z nevesčo roko, z okornimi črkami, s pošteno mislijo. Z rdečo barvo!

Kapljica rjavega perja, nebogljenege, prav malce rumenega kljunčka in skoraj nič oči. A iz glavice še štrle siva vlakna ptičjih pleničk. V roki mi počepne, se potuhne, čivkne in zaspi. In mu je vse prav. A jaz otožen, ker nisem drevo in ne morem kar stati in sem le ob nedeljah gore list. A grejem in to mi je ljubo. Imam toplo dlan in majčkeno toplo ljubezen za to majčkeno stvarco.

Kanec skrbi gre z menoj: Ali bo postalo vrabec? Ali bo žvrgolelo?

Dekleti čebljata o potu in pôtu in še in še. Tudi peti pomagata, če je treba. Meni velikokrat pride takoj, da je treba peti. Mislim si, da so ženske dar svoje vrste, a ne povem tega; mislili bi, da imam kaj za bregom.

Trave in polja pridejo in je več sape. Hišica na novo pobeljena, pa je kot biser v zelenem mesu. Mimo hleva gremo in vsi pravimo, kako prijetno diši, po gnoju, a je res.

Kako ti je ime, fantek? Si Jožko?« A niso vsi fantki Jožki, naši mamici na ljubo; je nekaterim čisto drugače ime in jim sploh ni do moje prijazne mamice. Naš Jožko je pa odrasel in ni več Jožko. In morda je nekaj krivice v tem...

Cerkev se ni prikazala, a stolp se je: železna rdeča pošast. Spominja na zgodbe o luni in drugih takih postojankah. Tistih zgodb ne berem in ne maram. Ko bi utegnil, bi se rajši učil rožice in ptičke na pamet. To bi moral. Pa jih le po vonju poznam in po barvah — in če svojo Mico vprašam. Ona zna ptičke po perju in petju — in če mene vpraša. Pa me potem še postrani pogleda: Kako pa veš?

Potem je pa senčica, da se kaplje na čelu shladijo, oči po drevesih plezajo, drevesa pa tako lepa, da od njih ne vidiš gozda. Tam je že za debelo uro bolj zvečer, a se nam vseno ne mudi.

Visoko žito trave na jasi, kraj nje je rumen kres cvetja. Moja Mica skače ko kozliček; ona mora tam ob robu pomuliti žerjavico. Jaz sem pa zadovoljstvo na pragu sončnega trenutka, tako mi je, kot da je vse zame, kozliček, žetev in žerjavica. A najbolj — kozliček.

Potem je morje plevela, do pod pazduhe, — ker dvigamo roke, kot bi nečesa ne smeli zmočiti zeleni valovi; valovi dišijo z nežnim, hladnim šumom, z dihom zemlje, nežno se upirajo prsim, ko brodijo skozi nje. In razpenjena sled ostaja. Mamica bi gazila še enkrat »na oni breg«.

Večer se gosti v dolinah in hribom se boki raztapljajo. Zasavci so naostrili ramena in so resni, ker bo sonce zašlo. Mica hoče vedeti, kateri je kateri. Saj ne, le hoče, da ji povem. Jaz pa zemljevid na tla, pa ravnam, počepam, krožim, pomerjam... temu pravim važno: orientacija, onidve pa v smehu: hokus-pokus. Ker nista bili v vojakih, čeprav bi jima nič ne škodovalo.

(Le bodi z mano, steklena noč, ko sva tod z očetom tipala. Pelinov sok, grenak in topel. Moraš biti z menoj... in bodi.)

Kumova pleša. Pobožni stari vek je čemerno počepnil, kot da je s kurami začutil noč. A rdeči, silni železni slavošpev sedanjosti stoji vzravnani, globoko zakoreninjen v vršac in sesa ponos iz njega.

A naj, naj, naj. Tratica je mehka; poklekneš, pobožaš in te poboža. Za vrhom je koča, stara, planinska, topla.

Avto pred kočjo. A naj, naj, naj. V srce si poglejmo!

Ponoči pa je pokrajina na nebu. Od zvezde do zvezde so kratke poti. Zvezde so nemirne. A mesec je star in se dela pameten. Toda venec ima okrog glave, zaradi zvezd in zaradi sebe — in zaradi nas treh tudi, vsaj majčkeno malo.

(Ne smeš pregloboko, pelinov sok. Ne smeš do solza. Izpusti mi grlo!)

Spat, babnice salabolske! Bomo zarana slišali, kako bosta žvrgoleli!

Sanje z odprtimi očmi, čez zenice senca televizijskega stolpa. Neumne sanje v neumni glavi v naročju sklenjenih rok:

Civilizacija zmaguje. Čez čas bo priroda naprodaj v konzervah, večje konserve in manjše konserve s prirodo, včasih za spremembo. Vzameš ključ in odpreš pa počej z žemljicami in vinom. Vino bo že kar s konservo. Planinstvo pa bo starikav priokus, ki ga bomo izpljunili...

...nekje na zmagoslavni poti civilizacije, nekje v neumni glavi v neumnih sanjah...

Prej smo pogledali skozi okno, kot sonce. Dekleti sta pa res žvrgoleli in ptički so tudi žvrgoleli, podobno, ker tudi oni so šele lezli izpod svojih peroti. Kaj smo videli: Sonce prihaja! Kakšna radost na nebu, na razneženem! In na zemljici, kakšna radost: hribčki poganjajo ko gobani, hribi rastejo v gore, gore v nebo. Tako se sklepa vse v eno radost, a kaj bi potlej mi!

Nabirali smo cerkvice, daljne rdeče jagode. Jagode pošiljajo sveže vonje zvonov s hribčka na hribček. Bronaste jate, vrtoglavica Kuma.

Dričanje po strehi Kuma, spodaj pa kmetija na trato pripeta kot netopir, kot netopir samotna, kot netopir spi. Nedelja je človekov dan, vedno je bilo tako, samo reklo se je drugače. A svetnik na razpotju je tako velik zrasel iz enega samega kosa kamna, da še spodžagan ne more v kapelico.

Še je gozdlič zelen, še je pot strma, senca nedeljska. Zdaj beremo prave jagode, Mica je vse mlajša, Rdeča Kapica z rdečim šopkom v roki. Toda jaz nisem volk, bom le jagode pogoltnil, Rdeče Kapice ne bom. Čeprav...

Mamica vodi. Pot in besedo. Ona je tako delovna in takšna je kot vreme. Pred nami vasice seje. Med hišami je sonce še bolj iskrivo, stene so žareča lica, okenca drobna očesca, a rože — zenice, široke, da kar duši. Kmet je rosne detelje nakosil, petelin na gnoju se s ptičko v tepki daje, ptičic pa toliko, kot rožic v oknih, toliko, kot divjih češenj.

Divje češnje so boljše od pravih, še boljše so pa obojne, najboljše je pa — mamica v češnjevi rogovili. »Sem deklica mlada, vesela...«

V Podkumu, pod bahaško cerkvijo, pod kodravo lipo, pod židanim parasolom — dva, vsa iz očetne skrinje, podobica našega naroda, ah, naše deželice nedeljska podobica. Kadar stopita le stopinjico po svežem pesku, dih zastane od šuma njenih kril, srce od blešča njegovih škornjev. Pa kadar se počuti on po jirhasti zadnjici in zajucka, da se krivci na zatilju zdrznejo, a pod naborki bele peče se lice praznično razcveti...

Praznik je pod parasolom, pod lipo, pod cerkvijo. Za praznike pa imamo posluh, pri nas na kmetih! Oštir bo še svojo župco prodal, šlaščičar bo vse spacke s polic postrgal, svež pesek bo staro vince goltal... Ni kaj reči, smo pobožni pri nas na kmetih.

Tri grme pred vasjo se Minka preobuje; ali se to poda, ali to tišči, ko vrtajo svedrci tankih peta v to nevajeno zemljico s to nevajeno nožico!... ni kaj reči, smo pobožni pri nas na kmetih. Martin pa iz žepa kravato za vrat pa koder lepo na sence... vse, vse zaradi pobožnosti.

In bomo pobožno zapili, kar smo pobožno pridelali in ko bo padla noč, se bomo malo topli in malo ljubili...

...tudi pobožno, pri nas na kmetih.

Svež dan s košenin se gosti, dozoreva na polji, težak in tog, brez vetriča. Po poti skaklja ptička-pastirička in si pahlja z repkom.

Usuli smo se po košenini kot Turcje. Na dnu, v suhem vonju podrtih trav, stari z rokami na grabljah, z glavo v znak in odprtih ust: za brezami, za gozdom, srnjak kliče!

Za brezami, za gozdom, spomini kličejo.

Pred hišo stara lipo bere, a v hiši je vse krvavo od češenj. Mlademu je kri do komolcev, dečadi do ušes. Mlada pa ima modre oči in modre preproste besede. Pripoveduje, kako se stari iz kota vlika, spotika, kako podtika... ker se mu je zataknilo, pred leti žc. Stari bi od božje štine živel, a sin mu v nedeljo ne hodi k maši, sin mu čez teden v tovarno hodi. Bog svinj ne redi, pravi mlada. In še pripoveduje, ker je zrelo in jo tišči, pa s kom bi se človek pogovoril? A vas poznam, Pepijevi ste.

Lahko bi razmnožil to zgodbo in bi jo sejal po naših kmetijah. O starem in mladem.

Nad Ostrežem je lebdel poldan. Žito je rezgetalo od cvrčkov, a v hribu je še od borov puhtelo in senca je drgetala. Zgoraj je tiktakalo v sencéh, oči pa vroče, zapaljene, a vsenaokrog, do globač, do oblakov, sama lepota, sam čudež, sama Slovenija. V nedeljo opoldan.

Pobegnilo si mi, pero.

Rdeči rododendron

JANEZ BIZJAK

Ne vem, kolikokrat na dan mi misli uidejo v gore. Kot da bi zimski metež trosil snežinke sem ter tja, mi pred oči priplavajo doživetja s sten in z vrhov. Nad vsemi spomini pa zablesti lik prijatelja Franceta. Ta me je prvič peljal v naše čudovito gorsko kraljestvo. Postala sva nerazdružna prijatelja. Gore so naju pritegnile s tisto nesluteno silo in kadar sva le utegnila, sva pohitela v njihovo kraljestvo.

Začel sem pri Triglavu. Bil sem šele boječ začetnik in France me je kot izkušen gornik varno pripeljal na cilj. Zame je bilo to nepozabno doživetje. Bilo je moje prvo srečanje z gorami. In kakor bi se utrgal plaz, nisem zdržal ob prostem času doma. S Francetom sva zahajala v gore in se vračala polna novih doživetij.

Kmalu me je France začel voditi tudi v najlepšo in najplemenitejšo zvrst planinstva — v alpinizem. Prvi uspeh sem z njim slavil v triglavski steni. Rada sva hodila zlasti v skrite in nepoznane kotičke, kamor človek malokdaj zastavi svoj korak. Mnogo sva obiskovala Savinjske Alpe, ker so nama bile bližje. Ker sva bila pripadnika tistega stanu, ki se mu že na zunaj pozna, da vlada v žepih praznina, sva se vozila kar s kolesi. Največkrat do Logarske doline, kjer sva prenočila na senu pri Plesniku ali na Klemenškovi planini, naslednje jutro pa sva odhajala v čudovita kraljestva Savinjskih Alp. V stenah Ojstrice, Planjave, Rink in drugod danes rjavijo najini klini v spomin, da sta tod nekoč hodila dva, ki sta v gorah doživljala najlepše trenutke v življenju.

Morda še bolj kot poleti pa sva gore vzljubila pozimi. Tedaj so se nama zdele še lepše in veličastnejše. Uživala sva, kadar sva se v snegu in ledu, sredi viharjev in plazov borila za vsak korak in si utirala pot kvišku. Prvi zimski uspeh sva zopet doživela v triglavski steni. Čeprav je bila to le slovenska smer, sva vseeno čutila zmagoslavje in srečo. Razžarjenih oči in gorečih obrazov sva pod ledenikom zvijala nylonso vrv. Težko je popisati tisto notranjo srečo, ki sva jo takrat čutila v sebi. Obogatena z novim doživetjem sva počasi gazila globoki sneg proti Kredarici.

Nepozabno je bilo pozimi na Skuti. Naslonjena na cepine sva nemo strmela in občudovala pravljlični svet okrog naju. Bleščalo se nama je od lesketajočih snežnih kristalov. Sonce je oblivalo s škrlatnimi žarki belo pokrajino. Nesmrtna silhueta Julijcev je drhtela v oranžnem ogrinjalu. To je bil pogled, ki se nama je vtisnil v spomin za vedno. Pozabila sva na vse neprijetne trenutke, skozi katere sva se prebijala na vrh; ostalo je kot vedno samo tisto, kar je bilo lepo. Francetove modre sanjave oči so bile venomer nekam zagledane. Razžarjen od uspehov je vsakokrat tiho strmel nekam daleč v neslutene daljave...

Mnogo vrhov nama je bilo naklonjenih pozimi. Ob teh uspehih sva doživljala najlepše in nepozabne trenutke. Od vseh gora je nama najbolj prirasel k srcu Jalovec, julijski lev, najlepši med najlepšimi. Prvič sva ga obiskala v družbi s trentarskim lovcom. Nekje pod Travnikom smo prišli skupaj. Ni se mu bilo treba predstavljati. Spoznala sva ga po njegovih orlovskih očeh. Sredi poraščenega obraza, v katerega so gore izklesale svoje toge poteze, je ležalo dvoje rjavih in nemirnih, skoraj divjih oči, ki so neprestano pobliskovale sem ter tja. Prave trentarske oči. Najbrž je bil lovski čuvaj, ker je nameraval obhoditi področje okoli Jalovca. Mnogo sva izvedela iz njegovega pripovedovanja. Z nepopisno ljubeznijo je pripovedoval o svoji dragi Trenti, revni, a neizčrpno bogati z naravnimi lepotami. Oči so se mu zaiskrile, če je pogledal v globino, kjer je ležala ta pravljlična dolina, sredi katere se je lesketala biserna Soča. Z velikim spoštovanjem je govoril o kralju Julijskih Alp, nedosegljivem poetu dr. Juliju Kugyju. Spominjal se ga je iz mladosti, ko je prihajal v Trento in prinašal delček zunanjega sveta v to odmaknjeno dolino. Največ sva zvedela od njega o gori njegovih rojakov, slavnih vodnikov in lovcev, o Jalovcu. Vedel je za vsako »bližnjico« na vrh in nama kazal mesta, kjer se največkrat zadržujejo gamsi. Kmalu smo tudi mi stali na tem levu, ki se mogočno ozira po svojih sosedih. Morda se nama je Jalovec najbolj priljubil tudi zato, ker sva prvič stala na njem v družbi s Trentarjem. Od njega sva izvedela toliko imen gora in dolin, da bi jih ne našla v nobenem priročniku. Nad ozebnikom smo se poslovili. On je počasi izginil po rebrih v svojo ljubljeno Trento., midva pa sva se zapodila v Tamar. Tako je bilo najino prvo srečanje z Jalovcem.

Drugič sva bila v gosteh v njegovih stenah po Hornovi smeri. Pod oknom se je nekaj zataknilo in s krvavimi koleno in dlanmi sva morala nadaljevati na vrh. Marsikdo bi se v takšnih okoliščinah vrnil. Toda s tvojo jekleno voljo, France, sva si kljub skelečim ranam priborila zmago. Umikov ali porazov ti nisi poznal. Prej bi tvegala vse drugo kot pa umik. Vendar se zaradi uspehov nisi nikdar prevzel. Nikdar nisi podcenjeval slabšega. Največji užitek ti je bil premagovanje nevarnosti. Mnogo tega sem se navzel od tebe, a dosegel te seveda nisem nikdar. Vedno si mi bil vzor, po katerem sem se ravnal.

Mnogokrat sva še obiskala Jalovec; poleti in pozimi. Vedno nama je še bolj prirasel k srcu. Toda ta sreča ni trajala dolgo. Zgodilo se je tisto, kar

še danes ne morem verjeti in razumeti. Odšel si na Jalovec sam, brez mene, ker me je vezala šolska dolžnost. Po dolinah je drhtela prebujajoča se pomlad. Vse je kipelo, se ogrinjalo s cvetjem in se veselilo toplega sonca. Po gorah pa so tulili viharji in bobneli snežni plazovi. Gore so postale nevarne in divje, ker so se hotele iznebiti težke zimske odeje. V takem času si se v težkih bojih boril proti vrhu najinega ljubljenca. Zabil si zadnji klin, zmaga se ti je že smejala naproti, ko si moral kloniti pred zahrbtno lavino. Poslednjič se hrepeneče ozrl na zeleno in cvetočo Planico. Hrepeneč po življenju si poslednjič videl, kako je pomlad resnično lepa, kako so trte čudovito zelene. Poln mladosti in življenja si sredi velikih načrtov omahnil v globino. Tvoja mlada kri je oškropila snežno belino, kot da bi sredi rastel rdeči rododendron.

Prihiteli smo pote z rahlim upanjem, da si ostal živ. A tvoj blede obraz je negibno ležal v snegu. Kaj se je tedaj dogajalo v meni, ne vem. Moje misli so se preselile v preteklost in se radovale v trenutkih, ki sva jih preživela skupaj sredi zelenih livad, v temnih stenah, ob soncu in dežju, poleti in ob obupnih sunkih besnečih zimskih viharjev. Vsi so bili tako čudovito lepi, a naenkrat tako oddaljeni in nedosegljivi.

Sedaj počivaš sredi svojih ljubljenih gora. Na tvojem grobu raste rdeči rododendron, tvoja najljubša cvetlica. S teh ostrih grebenov in hladnih sten, kjer je kdaj drsela najina vrvi, ti bo veter pozimi nanosil v spomin belih snežink in jih natrosil na tvoj grob.

Zdaj ne boš nikdar več uganjal šal v veseli družbi po kočah in bivakih. Zaman te bom pričakoval, da bi prišel pome, da bi spet odhitela v gore. Tvoj duh me bo spremljal povsod in me vodil čez stene do novih zmag. Nekoč mi boš prišel nepričakovano nasproti, mi ponudil roko in takrat se ne bova več ločila...

(Napisano v spomin na pokojnega prijatelja in tovariša, nepozabnega Franceta M.)

NAROČNIKOM PLANINSKEGA VESTNIKA!

Naročniki in bralci Planinskega Vestnika gotovo že veste, da se je skupščina Planinske zveze Slovenije konec maja 1961 žal morala odločiti, da poviša naročnino za svoje glasilo. Tiskarski in materialni stroški so posebno v l. 1961 tako narasli, da pri stari naročnini ne moremo več ostati. Nova naročnina, din 900 za 12 številčk glasila, ki že od l. 1953 dosega letnih 600—700 strani, še ni visoka, verjetno pa bo nekatere dosedanje naročnike spravila v nejevoljo. Prosimo vse, ki so nam bili leta in leta zvesti naročniki in bralci, da skušajo razumeti ta naš ukrep in da nam še nadalje stojijo ob strani. Naj navedemo za presojo stroškov to, da smo l. 1961 izboljšali papir za ovitek in za tekst in da spet izdajamo priloge štirikrat na leto. Že samo slike na ovitku z boljšim papirjem predstavljajo za Planinsko založbo zajeten izdatek.

Uredništvo in uredniški odbor pa bosta skrbela, da bo Planinski vestnik po vsebini še bolj pester, informativen in tehten.

Za inozemstvo znaša naročnina 1600 din (podražila se je poštnina in zaščitni ovitek).

Življenjski profili mladinskih odsekov

TONCEK STROJIN

Če se je misel o glasilu MK rodila iz resničnih potreb, je bilo prav gotovo planirano v želji, da se na enem prostoru strne vsa življenjska problematika osnovnih enot Mladinske komisije — mladinskih odsekov. Vendar moramo priznati, da tudi, če do zdaj v planinskem spisju nismo pričenjali odprte debate o planinski ideologiji mladih nealpinistov in duhu novega časa, to še ne pomeni, da se ni našel nikdo, ki bi vodo usmerjal na mlinsko kolo. Mladinska komisija je postala dovolj vitalen faktor v planinskem dogajanju našega časa.

Kot svoj osnovni vzgojni koncept dela smo preko te komisije pripravili tekmovanje MO pod geslom »Gore in mladina«, vsebino pa razdelili na tri glavna področja (I. organizacija članstva, II. planinska terenska dela, III. vzgoja mladine). V organizacijskem pogledu smo dosegli že lepe uspehe. Prizadevali smo se v svoje vrste vključiti čim več delavske in kmečke mladine. Priznati moramo, da živimo v času, ko tudi druge organizacije kar tekmujejo, katera bo pridobila čim več mladine in imajo za svojo dejavnost na razpolago znatno večja finančna sredstva. Zato je naš uspeh glede tolikega števila planinske mladine tem večji. Kakor hitro pa mladino že imamo včlanjeno, moramo takoj ugotoviti, da jo moramo nehote ločiti na neorganizirano in organizirano, to je tako, ki je že član MO ali pa ima kakršnokoli aktivnejšo zvezo s PD. Trdim, da je sorazmerje med organizirano in neorganizirano planinsko mladino danes še v velikem nesorazmerju in bo prav temu treba posvetiti našo veliko skrb. Vzgojne in propagandne prijeme bo treba izboljšati, da pritegnemo še tisto mladino, ki smo jo v gornjih stavkih imenovali »neorganizirano«. Morda je bil naš vpliv nanjo kdaj pa kdaj še prešibak ali celo premalo vabljev. Morebiti vrata res nismo dovolj odprli ali pa smo se od časa do časa morda zaprli v izolacioniran krog gospodarsko bolj upravičenih problemov in vprašanje mladine začasno odstavili iz dnevnega reda, dasi je vprašanje podrasta tečajnega pomena v sleherni človeški združbi. Resnica pa je, da je delo v številčno močnejših PD, kjer gre število mladine v stotine, večkrat otežočeno, da ne rečemo ravno onemogočeno zaradi pomanjkanja vodilnega kadra in pretesnih prostorov za družabno in planinsko zbirališče mladine. Prav tu pri »stanovanjskem problemu« planinskih društev marsikje trči delavnost odbornikov in mladine same na nerazumevanje za naloge, namen in uspehe planinske organizacije pri ostalih pristojnih faktorjih.

Skoraj vse športne organizacije danes lahko nudijo večje ugodnosti svojim članom. Stopati vstrec s takimi lokalnimi društvi in organizacijami je pod takimi pogoji za marsikatero PD težko.

Razmeroma največ uspehov smo dosegli pri planinskih terenskih delih. Sodimo, da so tu problemi znani in diskusijo prepuščajmo lokalnim posvetom.

Vzgoja mladine pa je tisto, kar terja veliko finančnih sredstev in požrtvovalnost ljudi. Predavateljstvo, tečaji prve pomoči, urejanje herbarijev, menjava slikovnega gradiva v propagandnih omaricah in vse, kar smo zajeli pod tretjo skupino vsebine mladinskega tekmovanja, je za marsikatero novo-rojeno ali podeželsko planinsko društvo trd oreh, ki ga zmore z bolj ali manj posrečeno improvizacijo. Vsaka improvizacija pa je poceni, četudi je dobra, ima svoje hibe in prednosti.

Dnevna praksa uči, da si je sleherni MO v tekmovanju vedel pomagati na način, ki mu je najbolj ustrežal, in izkoristil svojo prednost čim bolje, da bi pokrtil negativno bilanco v točkah (n. pr. v organizaciji članstva, če je bil slab pri planinskih terenskih delih). Seveda so si marsikje našli tako število točk, da je številka že povzročala dvom v resničnost poročil in naletela na nejevoljo pri ostalih MO. Tudi naziv tekmovanje marsikomu ni ugajal, ker spominja na športna tekmovanja, kar pa planinstvo ni in ne sme biti.

Oglejmo si malo tudi osnovno gibalno MO — vodilni kader in mladino samo. Izkušnja kaže, da so se na vodilnih mestih najbolj izkazale vedre, čeprav v planinstvu manj izkušene, neprenapete narave, s pravšnjo mero razumevanja tovarišev in skromnostjo v pogledu »svoje osebnosti in izkušenosti«. Ravno od mladinskega vodnika in načelnika je odvisno, da ne postane vzdušje na izletu ali v odseku moreče ali nebrzdano, da ne rečemo planinske časti nevredno. K sreči so taki primeri pri nas redki, sicer pa nevarni, kajti prerado se zgodi, da tak prenapetež najde sebi enakega in potem nobena prošnja, ne trezna beseda ne pomaga.

Premalo smo se vživljali tudi v starostne razlike pri mladini. Vzgojni proces smo marsikje prilagodili enotnemu sistemu, ki je morda bolj ustrežal starejšim in škodoval mlajšim članom mladinskih odsekov. Tako sta se pri isti akciji ali pri isti vzgojni šabloni srečala trinajstletnik in dvajsetletnik in zamanj skušala ujeti ritem, ki smo ga skušali doseči in smo ga pričakovali od njiju. Premalo smo upoštevali diferenciacijo želja in prizadevanj in se nekritično zavzemali za iste vzgojne metode na različnih starostnih stopnjah. V bodoče bo treba prav tu razmisliti vzgojne prijeme, saj je prav osebni razvoj mladega človeka postopna in razvejana rast.

Ne pozabimo, da moramo delo usmerjati starostnim stopnjam primerno ter da mladinska rast danes ni več taka kot pred leti in da sam razvoj dela planinske organizacije, zlasti pri starejši mladini, išče oblike družabnega življenja, povezanega z delom v prirodi. Enostranske oblike izletov, pohodov in taborjenj iz leta v leto mladine ne pritegnejo. Omogočajmo mladini njeno avtonomno rast na poti proti njenim ciljem. Vnašajmo več življenjske vsebine, ne zanašajmo se samo na zunanji videz množstva zadovoljnih mladih lic. Morda smo že pozabili, da vsaka obljava brez dejanj pomeni malo ali toliko kakor nič. Ne gojimo le športnega duha, planinstvo je z etično in estetsko vsebino mnogo več.

Dajmo mladini polno priznanje za opravljeno delo, a ne pretiravajmo v hvali! Kjerkoli v biltenu z objavo imena in dela, v javnosti pa z mladinskim častnim znakom na prsni, pa bomo tudi pri mladini vcepili tisto, kar navadno pojmuje kot normalno priznanje. Imejmo pred očmi mentaliteto slehernega mladega človeka, ki hoče nekaj ustvariti, svoj čustveni in življenjski svet presaditi v staro preizkušeno sredino!

Lepo pot smo že prehodili in lahko smo ponosni na doseženo delo. Marsikak dogodek se nam je vtisnil v spomin, marsikatera težava pa je še ostala. Če je ostala, ali je za nas res še uganka? Ali pa te — mlado srce — res še vedno premalo poznamo? Res, eno samo hrepenenje si, ki ne ve, kaj naj dela, česa prav hoče. Srečno je v svoji mladosti, vsega sveta življenje je v njem. Kadar je tožno, sameva, kadar snuje, otroškim besedam vdahne dušo, lastnim akordom svoje srce. Neizkušeno je še, a vendar ustvarja življenje. Dajmo, svetujmo — umevajmo ga na njegovi poti.

Ti me ne trgaj...

MIHA SKRBEC

Zadihan sem obstal. Sonce se je že precej visoko dvignilo in kar nič mi ni bilo prav, da me je grelo, saj me je grel že nahrbtnik in pot navkreber. Zagledal sem se nazaj in opazil trojko, ki je zavila s steze proti skali. »Le kaj počno?« Pa sem kmalu spoznal. Prav tam sem tudi jaz opazil krvavordeči sleč, tako lepe barve ga še nisem nikjer videl. Tudi moj pogled se je dolgo mudil na tem edinstvenem barvnem odtenku. Rad, o kako rad bi ga bil prenesel v dolino, da bi mi bil v mračnih dneh živa priča vse tiste lepote, ki je ne moreš prenesti s seboj, samo nabiraš jo lahko v zakladnico spominov. Pa sem vedel, da bi mi to cvetje umrlo, še preden bi prispel v dolino.

Na sedlu pod Bogatinom smo počivali. Prišli so tudi oni trije prav takrat, ko smo mi že zavili proti grebenu. Dvojica nas je kmalu prehitela, za klobuki pa so jokale krvavordeče rože. Če bi bile samo te! Še veliko več sta jih uničila. Še planike s svojo varovalno barvo med kamenjem jima niso mogle uiti. V pripravljenih vrečkah sta imela že pravcati botanični vrt. Vrečke so bile vse rosne — da, to so bile poslednje solze, ki so jih mogle dati rože od sebe, zaščitene rože, ki bi jih morali čuvati, da bi bile v veselje še tistim, ki pridejo za nami.

Kako čudovit je pogled na preprogo, ki te pozdravlja izpod skale — na modre zvončnice, na drobno alpsko cvetko, na rdeče tapete rododendrona za starimi porušenimi italijanskimi karavliami ob poti proti Krmskemu jezeru, na plave encijane na zelenih tratih in rdeče murke posejane po južnem pobočju Krna. Gorski svet je svet, kjer se drobne cvetke borijo za svoj obstoj pod težkimi življenjskimi pogoji in iz žive skale poganjajo čuda čudovita.

Edinstven pogled je na te drobne bele zvezdice posejane ob stezi in na njej. Strah me je, da katere ne pohodim. Oči so mi prikovane na prelepi alpski cvetki, ki me pozdravlja na tej trudni poti. »No, cno pa le utrgaj za nas vse štiri!« pravi očka. Z bratcem sva stikala za skalnatimi robovi. Tudi »najlepšo« sva dobila. Zaostala sva in morala sva pohiteti. »No, kakšno si izbral?« me vpraša očka. »Nobene!« Kazalo je, da se mu je zdelo kar čudno, da nisem iztegnil roke za tem krasnim cvetom. Samo gledal sem ga. Ko pa sem približal roko njenemu steblu, se mi je zdelo, da me z rumenimi očki prosi kot v pesmi:

»Ti me ne trgaj, s sabo ne jemlji,
pusti me, deček, v materi — zemlji!«

Spomini na črnogorske gore

JOZE MELANSEK

Dan se je nagibal h koncu, ko sem se zazrl skozi okno v črnogorski planinski svet...

Kolašin

— mesto med gorami Črne gore — vojsko služim tu pod Sinjajevino in Bjelasico...

Zamišljen sedim, predajam se spominom in skušam ujeti vse ono, kar je bilo nekoč, kar leži pred mano...

To so spomini z gora in življenja: Gore in ljudje — dvoje tako povezanih, a vendar tako različnih stvari — pa vendar združenih v eno in skupno misel...

Slovo od domačih gora

Marec 1958... tedaj sem že vedel, da se bom moral v kratkem posloviti za leto dni.

Vedrina neba je lila v oči, majhni jutranji oblaki na zapadnem nebu nad Smrekovcem so motili enolično jasnino, vse se je bleščalo v prebujajočem se zimskem jutru, ko sem zapuščal Bele vode nad Šoštanjem, kjer sem tedaj služboval... Svet tam pod Goltmi, Smrekovcem in Tolstim vrhom se mi je priljubil, saj sem se na samotnih kmetijah Počivavcev, Senovrhov, Savinekov, Belovošekov, Kozamurjev, Štaknetov, Brložnikov, Leskovcev, tam v svetu prelepe Zaloke tolikokrat ugodno počutil. Malo kje sem srečal tako prijetne in domače kmete kot tu, morda v planinah nad Solčavo, tam na Robanovem, Havdejevem in Knežjem...

Vračam se v dolino, tam na travniku, nad samotno Banovškovo kmetijo. Nedaleč od planinske koče sem se usedel ob zadnjih zaplatah snega pod macesen in se zagledal v gore: tam je Uršlja gora — Plešivec, Smrekovec in Golte, tam je svet Belih vod pod njimi, pa zopet dalje Travnik, Komen in Raduha, Peca in Olševa, Avstrijske Alpe in Menina ter osrednja rajda Savinjskih Alp s svojo piramidasto Ojstrico... Vse se je lesketalo v zimskem soncu. Vse te gore in planine so mi dale veliko, ali slovo od Ojstrice se mi je zdelo najtežje. Bila mi je prva šola »visokih« gora.

V tem trenutku sem začutil še ves ostali gorski svet Grintovcev, Karavank, Storžiča in daljnjih Julijskih Alp. Občutku radosti in veselja se je pridružila neprijetna misel na dni, ko ne bom videl domačih gora in naših ljudi: kmetov in pastirjev, drvarjev in tovarišev z gora... Nepremičnost ozračja in okolice me skoraj povede v sen, ko me prebudi meketanje ovac tam v hostah na Špiku, ki le s težavo mulijo v prisojah porjavelo travo, nedaleč od planinske koče na Paškem Kozjaku. Ta koča, last PD Velenje, ki bi lahko lepo služila svojemu namenu, oddihu velenjskim rudarjem! Ti ne najdejo tega, kar bi jim moralo dati PD Velenje po svojem poslanstvu. Društvo je mlado, devet let obstoja. Vendar ni naredilo za razvoj planinstva skoraj ničesar. Prva leta po ustanovitvi, ko je vse one, ki so sedaj v glavnem zapustili odbor, navdajalo neko svojstveno navdušenje, je še šlo. Sedaj pa vse miruje, le gospodarski odbor, nekaj posameznikov, se predaja gradbeniškem izzivljanju, na vse ostalo pa

pozablja, kot da ne bi vedeli, da je glavna naloga PD povesti ljudi v gore, jim dati široke možnosti za razvoj planinstva in alpinizma. Slednje za to dolino tudi ni iluzija. Saj so se že pred vojno javljali osamljeni alpinisti, ki se niso zadovoljevali samo z uhojenimi stezami. Po vojni pa se je mladina, največ po zaslugi celjskega planinskega društva in njegovega predsednika pričela baviti tudi z alpinizmom. To bi lahko privedlo do ustanovitve samostojnega AO v okviru obeh društev Šaleške doline, agilnega PD Šoštanj in Velenje. Tu je mladina, tu čaka na rešitev mladinski odsek, ki bi z večšo roko, ob stotinah mladih zaživel lahko podobno kot mladinski odseki Mežiške doline, Medvod i, dr. Prav nič pa ni važno, ali se bo tega lotilo sedaj PD Šoštanj ali PD Velenje. Treba je nekaj storiti. Mladina pa stoji ob strani, prepuščena samemu sebi, na milost in nemilost raznim škodljivim činiteljem. Važno je, da delamo, ali to pod eno ali drugo »firmo«, važno je, da mladino imamo, da imamo ob njej svojo skupno pot in smoter, kako vzgojiti te ljudi, kako jih povesti v svet gora in kako jim tam posredovati vso dediščino in prvine gorništvu. Samo z velikim zanimanjem, navdušenjem in iznajdljivostjo posameznih funkcionarjev PD Velenje bo moč rešiti to bolno točko naše doline. To bo v korist vsem delovnim ljudem tega industrijskega bazena, predvsem pa v srečo mladim, ki prihajajo za nami...

Take misli so me navdajale, ko sem se dvignil in usmeril korak proti dolini. Na tihem sem si želel, da bi kmalu minilo leto. Ko se vrnem, deloma pripomorem k rešitvi tega vprašanja.

... Vlak je potegnil, vsaj zdelo se mi je, da vozi počasneje kot običajno, ko sva s Cesarjevim Francijem »romala« k vojakom. Dolina je za nama, v soteski Penk se zadnjič ozreva tja v ta kraj...

V gorah Črne gore

Bileća je za mano: dolga je bila pot do nje, a s tem večjim veseljem sem se poslavljala od te puste pokrajine, ko sem zvedel, da grem v Kolašin... Ozkotirna železnica ob pobočjih planine Njogoš in Bratogoša je tekla skozi znamenite kraje črnogorskega naroda. Tam za nami je ostala postaja Vilusi, od koder drži cesta preko črnogorskega krasa do Grahova, rojstnega kraja legendarnega partizanskega junaka Save Kovačevića, ki je bil s svojimi tovariši strah in trepet okupatorju; tam je ostal Nikšić in že smo zavozili skozi polja proti Titogradu...

Titograd — ni skoraj sledi nekdanje Podgorice. Pol leta ločen od planin naše slovenske dežele, sem se ob pogledih na gore nad Moračo, na Komove in tam proti vzhodu na obronke Prokletij kar nekam presrečnega počutil, in na tihem iskal, v katero smer nas bo vodila pot.

Še bežen spomin na vse ono, kar je za nami, me je povrnil v Bilećo — kamenito pokrajino z nizkim bodlikavim grmičevjem in slabo poraslimi travnatimi pobočji Hadžibegovega brda, Vlajinje, Modropca, Tuhora: obla, kamenita pobočja z višino okoli 700 do 800 m, to so mi bile najbližje planine. Edini pogled, ki mi je bil več vreden in ki me je takoj prvi dan priklenil nase, so bile gore Orjena (1895 m) na jugu in gore Babe planine in Bijelašnice (1867 m) nad Gackim.

Dolgo v poletje zasneženi vrh Orjena, ki se je ponosno dvigal proti nebu, s svojo značilno obliko — večni kras, razdrapani grebeni in stene — je res primer, ki ga je geografija povsem upravičeno z vsem Dinarskim gorstvom vzela kot primer kraškega sveta v svetovni literaturi. Te gore dajejo svojstven

pečat tej pokrajini, višina Orjena mu daje to pravico, da se šteje med najvišje kraške predele, saj ga samo Troglav na Dinari (1913 m) presega. In zato ni čudno, če govore ti ljudje, tu pod temi vrhovi, na tem svetu Črne gore in Hercegovine:

»... Proslavio nas naš kamen u cilom svitu...«

Nikoli preje nisem imel prilike spoznati črnogorske gore in del gornjskih teženj in hrepenenj podariti njim, zato sem sedaj s tem večjim veseljem sprejemal vse to, kar se mi je ponujalo. Veselje me je kmalu prevzelo, ko sem zagledal prve zelene bukove hoste in kar nekam nepoklicanega sem se počutil; vprašujem se, kako žive ti ljudje tu gori na Vetrniku in okolici, ko ta kameniti svet tako skopo meri košček črnega kruha... Pa vendar so zadovoljni, bolj kot večina pri nas po slovenskih planinah, ko jim kar vre civilizacija skozi ozka okna starih domačij. Tu je svet tak, kot je menda bil nekdanj: poln borbe za obstoj, svobodo, poln tovarištva in vsega onega, kar Črnogorci tako cenijo... Tu so bogati folklorni motivi, tu so ohranjene šege in navade, kot skoro po vseh hribovskih vaseh Črne gore, ki so dosti višje kot naši najvišji zaselki...

Preko Lijeve Rijeke in Mataševa, skozi nalahno pobarvane bukove jesenske hoste, pomešane s smrekami smo ob Tari kmalu na ovinkih zagledali Kolašin (965 m). Svetlo zelene, že skoraj malo jesensko pobarvane hoste; temni smrekovi gozdovi in strme, krušljive stene vojaškega »plezalnega vrtca« in tam dalje proti severozapadu Sinjajevina s svojim Jablanovim vrhom (2203 m). Poznal sem vse to malo po opisu iz pisma gornjskega tovariša Elča iz Celja, ki je prav tako imel priložnost — po Bileći — videti te predele. Poleg tega pa sem se spoznal s to pokrajino tudi v »Svatbi« pisatelja Mihaela Lalića.

Tako je stala pred mano Črna gora. Nekaj svojstvenega je v tem, nekaj edinstvenega.

Med skalami

September 1958

Prvo srečanje s to okolico se mi je ponudilo s pričetkom letnega alpinističnega tečaja. V teh prvih dneh sem se tudi srečal z znanecem iz naših gor Andrejem iz Celja. Kar presenečen sem se počutil, ko sem po enem letu zopet vrgel vrv preko ramen in za pasom poslušal pozvanjanje klinov in vponk ter težo kladi v žepu... Deset minut, pa smo bili v »plezalnem vrtcu«, ki me je nehote spominjal na naš Rzenik, ne po svoji veličini, temveč po krušljivosti in barvi skal. In zato prav posebnega vtisa te gore niso nam napravile ali bolje skale. Kakšna razlika med našim apnencem tam v Ojstrici, Triglavu ali Rinkah! Zaman sem iskal podobnosti, ni jih bilo.

Končno smo le uspeli in na naš predlog se je tudi naš »play ground« spremenil. Pričeli smo hoditi v skale kamnoloma v uro oddaljeno vasico Lipovo in pa v skale gora nad Lipovim. Tu sem se srečal s pristnimi gorjani — Črnogorci. Ob njihovih tegobah sem spremljal izročila časa, ki je vel preko te zgodovinsko bogate pokrajine, njihova izročila in misli so povsem drugačne od naših kmetov in samotnih kmetij. Pa tudi neka starosvetna kultura, ki počasneje kot pri nas v trdoživi borbi izgublja svojo vsebino in se barva s tokom časa, je drugačna. Tu še ni prodrla elektrika in z njim radio v te višine, tu še niso modernizirali stanovanj in ne morejo užiti vsega tega, kar so dosegli kmetje, ki dobro gospodarijo pri nas. Ali prav tako kot pri nas je tudi tu občutili upadanje kmečkega prebivalstva in je vprašanje obstoja hribovskih zaselkov prav tako pereče. Stari odmirajo, mlado, ki bi jih moralo nadomestiti, zapušča dediščino in od-

haja v dolino, v mesto, v strnjena naselja in si tam utira svojo življenjsko pot. Ob vsem tem sem se spomnil Belih vod in vseh onih samotnih kmetij in zaskrbljenih očetov, ki jadikujejo, kaj bo, ko jim mladi uhajajo v dolino... Sto in stoletja stare domačije pa naj bi propadle in to zavoljo silnega razvoja doline, ki hote ali nehote pozablja na zaledje, kjer je bilo nekoč nedrje tega, za kar sedaj živimo.

Ko sem se tako »poganjal« preko teh krušljivih odstavkov, sem si nekje na dnu srca zaželel našega belega, čeprav včasih krhkega apnenca! Znane in priljubljene stene Ojstrice, Rink, Triglava, Dedca in Vršičev so morale v pozabo, tu se je bilo treba še bolj zbrati, kadar sem moral v krušljivem in kočljivem svetu izveliči navozo.

Megleno morje je lezlo iz doline proti vrhovom. Sto (1959 m), Torine (2172 m), Babi Zub (2253 m), stene Gradišta (2214 m) so se nalahno prikrivale s pritajeno meglo, ki je rila preko njih iz doline Morače in naznanjala spremembo vremena.

Namenjeni smo bili nekam pod stene, da najdemo primerno mesto, kjer bi se lahko prikazalo plezanje skozi kamine in podobno... Ali vsega tega ni bilo, našli smo malo odklano ploščo, ki je res tvorila nekak »kamin« in se tam »pregovali« na vse sile. Toda meni so vse bolj in bolj uhajali pogledi izpod Crnega vrha (1717 m) proti steni Stola (1959 m). Podoba našega Križevnika, strma gladka plošča, svojih 300 m višine, na pogled nepreplezljiva, na redko posejana s smrekami in borovci, tu je svet šeste stopnje — tudi na našem jugu!... Ni steza, ne markacij, le tu pa tam opaziš samotno ovco, ki zaide v to divjino, in nad steno zaletavanje kavrov. Ko sem se pogovarjal pozneje s člani PD Kolašin, sem imel priliko spoznati, da jih ti predeli skoraj nič ne vežejo nase.

Kot nekak zaključek vsemu tečaju je sledila tura preko Bjelasice—Katun* Vranjak—Planinski dom—Biogradsko jezero in nazaj v Kolašin.

Skozi Mušoviće Rijeko in lepe jelove gozdove smo kmalu prišli na Katun Vranjak (1787 m) in od tam, malo više, do Planinskega doma pod Troglavom (2075 m)... Po počitku ob koči smo imeli dovolj priložnosti, da smo se ob krasnem razgledu predali lepoti: Komovi in obmejne albanske gore — predgorje Prokletij so bile kot na dlani, na zapadu gore nad Gornjo Moračo s svojim najvišjim vrhom Kapo Moračko (2227 m) in cirostrati so dajali okolici svojstveno sliko. Po dobrišem odmoru smo krenili naprej preko »sedelca« v dolino Biogradskega jezera... Katun Rupe je bil kmalu za nami in že smo krenili »čez drn in strn« skozi razkošen smrekov in jelov gozd. Stezice ni bilo nikjer, vodila nas je samo razdrapana grapa Biogradske Rijeka, ki je na mestih kar lepo odsekana in strma. Izogibali smo se najnevarnejših mest in ob »pragozdu« sem skoraj pozabil, da nisem pri nas v Sloveniji. Pravi gorski gozd, ki sem ga bil vajen samo pri nas. Pa je vendarle svet lep tudi tu, še bolj divji in prvobiten. Tako smo končno prijadrali do krasnega jezera sredi planinskih pobočij, obdanih s smrekovimi gozdovi. Edino, kar sem izredno pogrešal v teh gorah, je bilo to, da ni macesnov, ki dajejo našim goram nekaj povsem pristnega, hribovskega, brez česar si sploh ne morem več zamišljati planin... Bistra voda Biogradskega jezera (1094 m) in temno-zeleni gozdovi so svojstveno doživetje, zdelo se mi je, kot da sem doma, samo kraja nisem našel...

Hitro smo zdrveli v dolino Tare in že smo se vračali ob njenem toku navzgor proti Kolašinu. V večernem soncu se mi na ovinku zasveti izpod strme obale rob Sinjajevine... Spomnim se jutra, ko smo skozi meglo ob Mušovići Rijeki šli na Bjelasico. Tara šumi v Bakovići klisuri, šum deroče vode me moti,

* Katuni so planšarije, pastirski stanovi.

ker sem bil pač vaje tišine na Bjelasici ali tam ob Biogradskem jezeru, ki počasi postaja izletniška točka. Na novo speljana avtomobilska cesta in hotel v gradnji bosta približala ljudem to lepoto.

Še eno zanimivost smo doživeli: Spušcanje in reševanje z Grammingerjevimi sedežem in Marinerjevimi nosili. Jekleno vrvo so prinesli instruktorji iz Bohinjske Bele s seboj, ostalo so pa nabavili iz Titograda. To je bila prva tovrstna vaja v Črni gori. Edinstveni dogodek za Kolašino in temu primerno tudi gledalcev ni manjkalo. Sedaj je vsa oprema ostala v Kolašinu kot last kolašinske občine. Z Andrejem sva tisti popoldan pošteno »nadršala«, saj sva spustila preko stene nič manj kot sedem navez: on pri bobnu, jaz pri škatlji — tako sva upravljala svoje delo, vse do trde teme...

Bjelasica v prvem snegu

Zopet sem imel priložnost srečati se z Bjelasico. Trije dnevi, ki sem jih prebil v njenem objemu v megli in vetru, med soncem in snegom, mi bodo ostali kot lep spomin na te gore...

Katun Vranjak je naše bivališče — v samotnih, zapuščenih stanovih smo se naselili in preživljali divjino planinskega sveta Bjelasice. Rahlo je rosilo iz megle, ko smo namenili svoje korake v dolino Jelovice in nato po grebenih Belila (2059 m), malo izpod Zekove Glave (2116 m) in Troglava (2075 m) nazaj na planino Vranjak...

Vzpenjamo se po travnatem in kamenitem pobočju iznad Jelovice proti vrhu Belila, ko se iz razcefranih megla prično kazati osamljeni skalnati vrhovi Komov, Prokletij, Čakora in ostalih... Tam nad nami še nekaj streljajev je vrh Belila, po njem meketajo ovce in samotna čobanica — pastirica se plaho ozira za nami.

Tam je Čakor — v višini naše Korošice se vzpenja visoka cesta preko grebena, ki veže Peč s Titogradom, znana po svoji lepoti in divjini, nevarnosti in predvsem po drznih črnogorskih šoferjih, ki hladnokrvno »krmarijo« nad prepadi... Tu bliže med Komovi in Liso (1877 m) je prelaz Trešnjevik, ki veže kraje ob Limu s temi tu ob Tari.

Vasojevički (2460 m) in Kučki (2484 m) Kom, to sta glavna vrhova te pokrajine, ki s svojo belino apnenca dajeta iznad temnih smrekovih gozdov svojevrsten čar.

Te velike planjave z mehko gorsko travo so že dosegale 2000 m. Na robu stene, na grebenu med Belilom in Zekino Glavo smo zagledali drugo stran te pokrajine, pravo nasprotje južnim, blagim travnatim strminam. Tu so strme stene, pod njimi viharniki in prav na dnu v višini 1800 m Pešić jezero, ki s svojo smaragdno-zeleno barvo daje okolici iznad sebe — Crni glavi (2137 m) — videz prave gorske pokrajine. Tam je najvišji vrh Bjelasice, širna prostrana travnata pobočja in planjave, kjer so idealni pogoji za visokogorsko smučanje.

Še pot proti Troglavu (2075 m) nas je nekoliko zamudila in zdrseli smo navzdol proti planinski koči in v naša domovišča — katune. Tu izpod Troglava se vedno prirejajo smučarska prvenstva Črne gore v alpskih disciplinah. Tu je naš smučarski učitelj Miha Prihoda vodil svoj smučarski tečaj... Ko sem nekoliko pozneje gledal zimske posnetke s tega sveta — sem si ga na dnu srca iskreno zaželel: saj v pršiču zdrsiš v lepih zavojih, kamor ti srce poželi, nobene ovire nikjer, sam sneg in sonce; edino pogled na nazobčane Komove, njegove grebene in ostre vrhove, pogled na gore nad Moračo, preko Sinjajevine do daljnjega Durmitorja ti ostane skrita, neizpolnjena želja.

Razmišljanje ob desetletju ...

... Veter zavija okoli voglov in buta slabo zabite oknice, v peči prasketa grčeva bukovina, ko razmišljam o dneh pred desetimi leti. Pravkar sem se vrnil z obhoda, ves sem še premražen, zunaj brije mrzli veter in zanaša samotne snežinke skozi ostri planinski zrak; luna slabo sveti, tanka koprena meglica jo zakriva in riše mavričaste kolobarje, silhuete Sinjajevine se nalahno odražajo od temnega neba, ko se mi v spomin prikradejo že davno pozabljeni — prvi dnevi, posvečeni visokim goram ...

Tam daleč na severu je Slovenija — nekje doma — so zaprašeni listi — prve vrstice zapisane z okorno roko, a vendar s skrito željo. Prvi gorniški koraki, ki jih prav v teh dneh proslavljam kot desetletnico onih začetkov — prvih alpinističnih posegov v gore — so mi bili velika uvertura v mogočno simfonijo gora. Po lažjih planinskih turah na Paški Kozjak, Golte, Plešivec (Uršljo goro) sem zašel v alpinistični odsek Celje na pobudo tedanjega mojega prijatelja in gorniškega tovariša Stanka Klančnika. Sošolec — miren in značajan fant — za tri leta starejši, mi je bil vodnik v gorah. V njem sem gledal svojega vzornika, vanj sem imel zaupanje. To je kmalu izplahnelo, ko sem jel s svojimi očmi gledati razvoj naše alpinistike, ko sem se izkopal iz sanjarjenja in prešel na pota realnih pogledov, ko mi je stvarnost kazala svoj lepi in grdi obraz ... V tem času smo imeli na I. gimnaziji v Celju svoj alpinistični pododsek, izdajali smo svoj stenski časopis »Mladi alpinist«. Tam sem se spoznal z Vladkom Fajgljem, ki je edini krepko posegel v problematiko našega alpinizma v Celju in pozneje tudi v problematiko vsega slovenskega alpinizma, ali je žal na začetni poti omahnil ...

Ti prvi stiki z gorami — prisrčen stik z zimsko naravo visokih gora — vse to mi daje polno vere in upanja v srečo, ki je človeku tako potrebna ... Pohod v gore mi je postal prav tako potreben kot spanje. Gore me duhovno sprostijo; saj so mi nudile toliko presenečenj, velikih in malih, osrečevale so me in vse to mi je sčasoma postalo potreba. V gorah sem se učil spoštovati naravo, ocenjevati samega sebe in tovariše, učil sem se, kako živeti in vrednotiti življenje, iskal sem smoter vsemu.

Deset let — kratka doba, a zame pomembna, saj sem v njej doživel in spoznal marsikaj ...

Prvič sem čutil v sebi privrženost k goram, ko nas je prof. Hvastja na šoštanjski gimnaziji navduševal za planine, ko so se poedini tovariši odpravljali na Mozirsko kočo, meni pa to ni bilo dano. Leta 1947 sem se takoj po prihodu na celjsko gimnazijo vpisal v PD Celje. Želja in hrepenenje po daljavi — po neznanem je našlo svoje šele poleti leta 1948, a končno obliko organiziranega začetka s pohodom v kraljestvo Ojstrice ...

Bilo je v začetku decembra leta 1948, ko sem zašel na sestanek AO Celje — s plahim in mirnim obrazom sem tedaj ponosno povedal svoje ime. Majhen in droben fantek sem zašel med širokopleče in močne gornike, ki so me takoj tovariško sprejeli medse. Nekam nebogljenega sem se počutil, ko se je govorilo o opremi. Komaj pridem, pa že dobivam! Ali za tiste razmere je bilo to običajna stvar. Celo dalje je šlo: ko so ljudje dobili opremo, so zapustili AO. Jaz sem takrat dobil usnje za čevlje in vetrovko — s tem se je moja hribovska garderoba širila ...

Poleg tega se je na tem sestanku govorilo o izletu na Korošico v zvezi s postavljenjem zimskih markacij preko Vodol! Vožnja da je brezplačna ...

In tako sem, poleg ostalih, v soboto popoldan čakal na planinski avtobus, imenovan »leteči kozolec«. Tako mi je bila odprta pot v gore, ki sem jih s tolikim hrepenenjem gledal vsakega jasnega dne z gimnazijskega dvorišča.

Bil je meglen dan, ko je avto vozil skozi G. Savinjsko dolino proti Lučam, šele na poti proti Planici, mimo Kladnika, nas je zapustila megla. Svetle — redke zvezde so migljale na nebu, veter je zavijal preko Planice, ko smo se po večerji zarili v mehko planinsko seno. Zaspal sem bolje kot doma — prva tura v gore, občutek nebogljenosti, hoja po temni noči skozi hoste nad Kladjem me je zmučila, na drugi strani pa napeto pričakovanje, kaj vse mi bo odkril naslednji dan...

Zvezde so žarele, ko smo med podrtimi stebli iskali poti proti Vodolam. Bili smo že visoko gori nad Planico, ko se je pričelo daniti...

Vodole...

— Kraj kot iz pravljice — vrata k daljnji Korošici, vse to me je navdajalo z izrednimi občutki... Zagazili smo v sneg dolinice in se preko nje podali vkreber proti Inkretu med borovci in vihamniki. Od takrat pa do danes je Inkret terjal tri žrtve: Nedaleč od kažipota so izgubili življenje trije mladi ljudje... Ko sem prvič hodil tod preko, si nisem mislil, da me bo ta svet tako priklenil nase.

Tu smo počasneje napredovali pod težo markacij in zadrževalo nas je postavljanje samo: zimske markacije, tako prepotrebna znamenja med Vodolami in Korošico; preko Čmerikovca smo prišli na Pasje trate in preko Prečke na Sedelce. Od tu smo že zagledali prostrano Korošico, nad njo je kipela v nebo piramida Ojstrice.

Korošica —

bajta v samotni dolinici, nad njo Dedec in tam spodaj Petkove njive, tam Vršiči in dalje okno v svet Kamniške Bistrice...

Takrat sem prvič videl gore, ki jih obdajajo skalne strmali in so njih stene sestavni del njih samih. Preje sem poznal samo planince, gozdove in travnike, položna pobočja, sedaj pa naenkrat navpičnost sten Dedca in Vršičev... Niti najmanj nisem slutil, da se mi bo kdaj koli v življenju ponudila priložnost, da bi spoznal vse, kar skriva Dedec v svojih navpičnih skladih, kar skrivajo njegove smeri, ki zahtevajo moč in tehniko. Nisem slutil, da se mi bo kdaj odprl svet severne plati Ojstrice...

Toda čas nas je podil in tako smo se napotili nazaj pod Dleskovcem in Robovi nad Vodolami v Luče...

Vdal sem se goram, se navezal nanje za vse življenje in ni je sile, ki bi me odvrnila od njih.

Nekaj problemov mladinske komisije

TOMAZ BANOVEC

Mladinska komisija je bila ustanovljena z namenom, pomagati glavnemu oziroma upravnemu odboru PZS pri delu z mladino in pri koordiniranju njene dejavnosti. Med drugim so njene naloge tudi: pomoč pri ustanavljanju mladinskih odsekov, skrb za kadre, kolikor osnovne organizacije niso dovolj močne, koordinacija med posameznimi odseki ter s sorodnimi in političnimi organizacijami ter vsklajevanje mnenj na terenu z napotki skupščine PZS, CK LMS, kongresi za telesno vzgojo, posveti načelnikov MO itd. Predvsem nam mora biti jasno, da MK v sedanji stopnji decentralizacije in razvoja družbenih sil ne more in ne sme biti neko togo vzvišeno telo, ki bi z direktivami urejalo delo na terenu ali v osnovnih organizacijah. Iz pojmovanj o superiornosti komisije in o njeni pristojnosti za vsako še tako majhno stvar sledi tudi negodovanje in kritika, če pri kaki stvari ni bila udeležena ali če kaka akcija ni dosegla zaželenega uspeha.

Pri točnem prikazu vplivov, ki najbolj učinkujejo na delo mladinske komisije, ne moremo mimo njenega sestava. O ključu za izbiro članstva si še sedaj nismo na jasnem. Na mnogih posvetih, seminarjih in sestankih se je izkristaliziralo mnenje, da naj bo članstvo mladinske komisije izvoljeno po teritorialni pripadnosti. S tem bi sicer dosegli idealno stanje, ki pa bi imelo tudi precej senčnih strani. Razširitev komisije bi namreč zahtevala še večjo finančno obremenitev za že itak vedno ogroženi proračun. Poleg tega bi po dosedanjih izkušnjah tako telo izgubilo svoj delovni namen ter se spremenilo v majhen parlament, ki bi s težo osebnih ter lokalnih mnenj delo zelo zaviral. V novejšem času razen tega zelo hitro naraščajo praktična dela, kot so: orientacijski pohodi, seminarji, razne proslave, parade itd. To konkretno delo pa bi potrebovalo še nadaljnjo razširitev članstva iz Ljubljane ali vsaj bližnje okolice. Želja po demokraciji bi bila s tem resno omajana. Razen tega že sama razdelitev članstva po lokalni pripadnosti nosi v sebi kal neenakopravnosti. Primer: dejavnost mladinskih odsekov Dolenjske je sicer iz objektivnih razlogov precej manjša kot delo koroških mladinskih odsekov, a bi imeli oboji po enega enakopravnega predstavnika. Ostane nam torej ocenitev po delu, vendar če pomislimo samo na težave pri ocenjevanju vsakoletnega tekmovanja »Gore in mladina«, se moramo tudi temu odreči.

K sestavu mladinske komisije bi morali pripisati tudi zanimivo novost, katere iniciator je koordinacijski odbor mladinskih odsekov PD Mežiške in Dravske doline. Vpeljali so namreč delegatski sistem, po katerem se člani koordinacijskega odbora menjajo na sejah mladinske komisije. Vendar o tej novosti še ne moremo trditi, da je uspešna ali ne, ker je od tedaj preteklo še premalo časa.

Tudi stiki s terenom, posameznimi mladinskimi odseki ter koordinacijskimi odbori so za delo MK zelo važni. O obliki teh stikov smo tudi že precej govorili. Kot najbolj dovršena oblika so se do sedaj izkazali posveti, ki so bili v novejšem času združeni tudi s seminarji. Na zadnjem takem posvetu na Šmohorju aprila letos so se poleg ugodnega odmeva pri udeležencih pokazale tudi nekatere napake. Večina udeležencev je bila na debato slabo pripravljena, čeprav so poročilo MK pravočasno sprejeli. Iz tega so zato v začetku nastajala nekatera nesoglasja, ki so se kasneje zgladila, tako da je posvet le dosegel svoj namen.

Nujno je, da v bodoče udeleženci takih ali podobnih tečajev, seminarjev ali posvetov že nekoliko preje začnejo razpravo v svojih odsekih, da bi na razpravi vsaj načelno zagovarjali svoje mnenje.

Druga oblika stikov je obisk mladinskega odseka v času občnega zbora oziroma kake interne prireditve. Slabo obveščanje ter nekoordiniranost pa tej obliki sodelovanja povzročajo večkrat velike težave. Poleg tega pa še zdaleč niso osvojena pravila, kdaj in v katerem primeru naj predstavnik mladinske komisije prireditev obiše in kdaj ne. Z izboljšanjem teh in še nekaterih drugih objektivnih težav, kot so: zadržanost članov mladinske komisije, pomanjkanje denarnih sredstev itd., bi lahko to obliko sodelovanja zelo razvili. Razen teh stikov bi omenili lahko tudi srečanja na posameznih centralnih akcijah, ki so, čeprav skoraj vedno nepripravljena, večkrat izredno zanimiva in koristna.

Ko omenjamo sodelovanje med mladinsko komisijo in mladinskimi odseki, nikakor ne moremo mimo dejstva, da imamo zelo slabe stike z ostalimi organizacijami. S sorodnimi organizacijami se sestajamo oziroma najdemo skupen jezik samo v času pred velikimi skupnimi akcijami. Ravno zaradi nestalnosti teh stikov utrpi naše delo večkrat večjo škodo in nepotrebno trošenje moči. Razlike v načinih delovanja naše in nam sorodnih organizacij pogosto vodijo v nepotrebno tekmovanje. Primerjanje moči, dokler služi pravemu namenu, je brez dvoma koristno in celo potrebno, a da pri tem tekmovanju ne bi postalo samo sebi namen, bi bilo potrebno koordinirati delovanje vseh teh organizacij in to predvsem na zaključenih terenih in v komunah.

V novejšem času je prišlo sicer večkrat do koristnega sodelovanja z ZTS ter s Počitniško zvezo, vendar s tem nikakor ne smemo biti zadovoljni. Tudi sodelovanju s temi nam najbolj sorodnimi organizacijami manjka stalnosti, čeprav se to stanje v zadnjem času vidno popravlja.

Poleg stikov in koordinacije je bila poudarjena tudi skrb MK za izobrazbo kadrov. Pomanjkanje sposobnih mladih planinskih voditeljev je bilo posebno v času ustanavljanja mladinskih odsekov zelo pereče. Vseskozi je veljala zahteva, da naj mladinec, ki bo vodil odsek ali izlete, obiskuje pred tem kakšen tečaj ali seminar, kjer bi pridobil nekaj osnov za delo v mladinskem odseku. Poleg tega naj bi udeleženec po končanem tečaju prejel zraven diplome še viden znak. To naj bi mlademu človeku dajalo moralno vzpodbudo ter priznanje za uspešno delo v tečaju.

Prvi seminarji v organizaciji MK so bili bolj odraz potrebe kot kvalitete. Namesto globokega in sistematičnega dela je večkrat nastopalo navdušenje in improvizacija. Z leti je kvaliteta seminarjev rasla. Poleg tega so posamezne teritorialne povezane skupine mladinskih odsekov organizirale v svoji režiji zelo kvalitetne tečaje in predavanja in tako na zelo preprost in predvsem cenen način izobraževale članstvo in pridobivale mladinske vodnike. Tako je število mladinskih vodnikov v letošnjem letu naraslo na 200. Za to številko bi lahko trdili, da trenutno zadovoljuje potrebe mladinskih odsekov Slovenije. Seveda to še zdaleč ne more biti res. Že sama razdelitev vodnikov po odsekih je večkrat bolj odraz razumevanja oziroma nerazumevanja upravnega odbora društva kot pa odraz dejanskih potreb. Druga pripomba na to številko pa je neaktivnost velikega števila mladinskih vodnikov. Za nedejavnost mladinskega vodnika je razen objektivnih činiteljev tudi precej subjektivnih.

V seminarje so prihajali večkrat mladinci, ki za delo z mladino niso imeli potrebnih kvalifikacij. Namesto da bi planinska društva udeležbo na seminarju za vsakega posameznika temeljito pretehtali, se je večkrat zgodilo, da so nanj prišli ljudje, ki so v tem času imeli čas in prišli bolj na počitnice kot na

seminar. Še posebej hudo se je ta problem pokazal na zimskih tečajih. Zaradi precejšnjih zahtev, kot so: zimska oprema, smuči itd. udeleženci niso bili izbrani zaradi kvalitete dela v mladinskem odseku, ampak je bil bistven problem oprema. Tako se je zgodilo, da so že itak boljše situirani mladinci uživali povrh tega še precejšnje materialne prednosti.

O seminarjih smo že preje ugotovili, da je kvaliteta z vsakim letom bolj in bolj rasla. Vedno večja kvaliteta pa je zahtevala kvalitetnejše in večje število predavateljev. Tudi ostali, predvsem materialni stroški so hitro rasli. Vsako leto so bili prav ti seminarji in tečaji glavni vzrok, da je bil proračun vedno krepko prekoračen.

Prav zaradi teh težav so se v novejšem času pojavila mnenja, da bi ob primerni pomoči lahko take seminarje organizirali posamezni mladinski odseki ali skupine odsekov. To prakso uvajajo z velikim uspehom že dalj časa koroški in štajerski mladinski odseki. Poleg precejšnjega prihranka denarnih sredstev skriva ta način še druge ugodnosti. Bistvena od njih je brez dvoma nevezanost na izpitne roke. To pri posamezniku popolnoma odpravlja časovno stisko ter s tem povečuje možnost globljega prodiranja v bistvo snovi. In ne nazadnje bi ta način omogočil tudi dvig kvalitete, za kar je brez dvoma še čas. Pri tem spet ne smemo mimo koroških mladih planincev, ki že uvajajo občasne dopolnilne seminarje in izpite za mladince, ki so sicer z uspehom opravili vodniški izpit, a čutijo potrebo po poglobljenem znanju iz nekaterih področij.

Ena od največjih slabosti te metode je neenakost kriterijev na izpitih ter različen nivo na predavanjih. Vendar bi s predpisanimi učnimi programi in dobrimi stiki med posameznimi izpitnimi komisijami tudi to slabost hitro odpravili. Na koncu razglabljanja o kadrovske politiki MK moramo priznati, da je sicer predlagana nova metoda že dokaj dobro preizkušena in ocenjena prav po zaslugi koroških in štajerskih mladinskih odsekov. Seveda igrajo pri uspehu ali neuspehu kakega novega prijema važno vlogo še ostali razlogi, od lokalnih pa do materialnih. Zato bi se o sestavi MK, njenih stikih s posameznimi MO ter o njeni kadrovske politiki, morali še temeljiteje pomeniti. Zato je ta članek bolj namenjen nakazovanju problemov kot pa njihovi rešitvi.

OBVESTILO VSEM NAROČNIKOM!

Skupnost PTT podjetij LRS v Ljubljani nas je z okrožnico opozorila, da imajo pismonoše v mnogih primerih težave pri dostavi glasila naročnikom zaradi sprememb naselij, pošt, ulic ali trgov in spremenjenih hišnih števil. Ker bodo od 1. januarja 1962 dohodki pismonoš odvisni izključno od učinka, nas opozarjajo — mi pa vas, naročniki — da nam takoj sporočite vsako spremembo v naslovu. Le tako boste naše glasilo v redu prejeli, v nasprotnem primeru pa jo bo skupnost PTT vračala naši upravi.

Prosimo Vas, da to obvestilo upoštevate, kajti naše glasilo boste lahko v redu prejeli le, če boste sporočili točen naslov.

Uprava

Ob Lovšinovi knjigi

JANKO BLAZEJ

Julijske in Kamniške Alpe so del slovenskega ozemlja in življenje in delo slovenskih gorjancev je kos splošne kulturne, politične, socialne in gospodarske zgodovine slovenskega naroda. Doba narodnega prebujenja v minulemu stoletju je ena najbolj razgibanih dob naše preteklosti in nacionalno osveščanje je v nekaj desetletjih doseglo zadnjo hribovsko vas; razgibalo je ljudi in jih je vzpodbudilo k dejavnosti, zaključek velike vojne nam je obetal nacionalno svobodo že po nekaj desetletjih narodnega boja. Naše nacionalno prebujenje je danes še premalo raziskano. Bleščeč, a kratek prikaz tega vprašanja je podal pred vojno Sperans-Kardelj v »Razvoju slovenskega narodnega vprašanja«, na kulturnem področju ne moremo mimo dela dr. Ivana Prijatelja. Osrednji živec vse naše književnosti 19. stoletja in vsega leposlovja tja do Cankarja je prav nacionalni boj in občutek nacionalne ogroženosti. V spomin si priključimo le izjave Tavčarja, Levstika, Trdine, Aškercera, tudi Cankarja itd., da imenujemo le nekaj imen. Tudi vličina Prešernovega opusa je pravzaprav v tem, da je dokazal enakovrednost slovenščine drugim evropskim jezikom tudi v umetnosti, v bistvu nam je torej pripomogel, da smo se znebili nacionalnega manjvrednostnega kompleksa. Danes pogrešam ekonomskih in socioloških raziskav o tej dobi. Preveč govorimo o germanskem gospodarskem pritisku, o mostu do Adrije in o raznih südmarkah, pozabljamo pa na orjaško gospodarsko silo, ki jo je prebudilo nacionalno osveščenje v majhnem, a nikakor ne vedno tudi siromašnem slovenskem narodu. Nemci so bitko za nacionalno posest naših gora izgubili v zelo kratkem času in če ne bi leto 1918 začrtalo naših meja, bi naslednja desetletja le odločala o veličini naše zmage. Prepričan sem, da bi prišlo do boja za narodnostno ogrožene severne in zahodne gorske predele naše domovine, in verujem, da bi množica preprostih slovenskih planincev in neukih ljudi pod gorami bolje rešila ta boj, kot ga je mogla naša buržoazija in naši politiki, ki jih je čas ujel neopripravljeni. Nemogoče je vrednotiti to dobo samo z narodnostnega gledišča in ne upoštevati tudi socialnih premikov. Ne pozabimo na dr. Tumo in na njegov politični razvoj ter na socialne demokrate v Trstu. Po nekaj desetletjih nacionalnega boja stvari za nas Slovence nikakor niso povsod stale slabo in marsikje smo bili krepko v napadu.

Klasična doba planinstva, čas, ko so veliki planinci pod vodstvom gorskega vodnika iskali prve pristope na vrhove in nato čez posamezne stene, pada pri nas v čas narodnega prebujenja. SPD je bilo ustanovljeno iz narodnostnih razlogov in ko so 1918 ti razlogi odpadli, je prišlo v našem planinstvu do idejne diferenciacije, ki je vodila do ustanovitve »Skale«. Nacionalni moment je še zelo močan pri Jugu, v spremenjeni obliki ga najdemo celo še pri najmlajših plezalcih po letu 1945. Naši gorjanci so stoletja pasli ovce po strminah in zalezovali gamse po skalah. Stoletja so bili odlični plezalci in mojstri ravnovesja. In vendar je bilo v času, ko je prišel Kugy v naše alpske doline in za njim Tuma, marsikaj popolnoma drugače. V zraku je že vel dih planinske misli, narodno prebujenje pa je bilo gonilna sila, ki je vzbujala tudi v preprostih gorjancih ustvarjalne sile in jih je navajala k dejanju. Kugy je bil le poslednji impulz za dejanje, nato pa prvorazreden publikator, propagator in opisovalec storjenega. Najvišja izpoved v gorah je alpsko dejanje. Skala ne pozna ne gospodov in ne hlapcev, pozna le močne in šibke. V steni so bili vodniki prav

gotovo superiorni nad Kugyjem, čeprav so bili reveži, Kugy pa mož z denarico. Ni težko, to trditev podpreti z vrsto dokazov. Na drugi strani bi bil pa Kugy prav tako lahko in še lažje ter hitreje zapravil svoj denar na primer v letoviščih in zabaviščih ali kjerkoli drugje, a tega ni storil, ker ga je srce vleklo v gore. Kugy je bil velik človek in velik duh, odličen organizator, umetnik in planinec z dušo in telesom. V svojih očeh ni niti za las manjši, ker je imel denar. Naših vodnikov, Tožbarja, Pavra in Mote prav nič ne povzdignemo, če skušamo narediti Kugyja manjšega. Enakovredni velikani so bili drug ob drugem, brumni Trentarji superiorni v skalah, Kugy pa v denarnici. Plačilo ture v dolini je samo še materialna formalnost. Kugy je in ostane »kralj Julijskih Alp«, toda slovenski vodniki so ga ustoličili in to brez škode za svoje dostojanstvo in veličino. Drug drugega so ustvarili in taka diferenciacija po položajih je le razvojna nujnost. Berginc je sam preplezal Triglavsko steno, brez gospoda. Ko je dozorel čas, je to storil iz notranje nuje. Božanska iskra ustvarjalnosti se je prebudila v mladem in takrat še povsem nepoznanem Andreju Komacu, ko je sam zmogel Škrlatico s severa, in je nato pripeljal tudi Kugyja na vrh. Ista iskra, ki je navdihnila Frana Levstika, da je izdelal Slovencem literarni program in nato Josipa Jurčiča, da ga je realiziral. Pri Prešernu se je ta iskra razgorela v božanski plamen, ko je povezal svojo ljubezen do Julije z ljubeznijo do zaničevane in od nikogar spoštovane domovine. Skupina mož, istega jezika in istega rodu je iz istih ali vsaj podobnih razlogov, čeprav bolj ali manj zavestno, storila dejanja, ki so s svojim učinkom dokončno formirala slovenski narod. Naši predniki so bili in danes smo ponosni nanje.

Evgen Lovšin bi bil lahko napisal študijo o vodništvu, ki bi bila za vzor vsem, ki bi raziskovali dobo narodnega prebujenja pri naših gorjancih. Tega ni storil. Po Lovšinu je prvotna planinska misel. Njen nastanek in razvoj raziskuje v evropskem merilu, nato postavlja v evropski okvir razvoj planinstva tudi pri nas. Priзнati moramo, da upošteva Lovšin tudi družbeni in politični razvoj pri Slovencih in prikazuje tudi nacionalni značaj planinstva in vodništva v tistem času pri nas. Vendar je oznaka dobe tako obrobna in skromna, da malo pove bralcu, ki mu te stvari niso znane že od prej.

Po prvi svetovni vojni je bilo vodništvo pri nas spodrezano prav pri koreninah. Nacionalni moment je z osvoboditvijo odpadel in samohodstvo je prevladalo v planinstvu. Značaj naših gora je tak, da zadoščajo za varno hojo nadelane in markirane poti in vodnik ni več potreben. Domači vodniki pod gorami so bili degradirani na raven nosačev, nadelovalcev gorskih poti ali pa so postali oskrbniki. Klasično vodništvo je umrlo, le svetla tradicija je še ostala. In to so skušali oživeti moderni plezalci. Gorski vodnik Uroš Župančič je kvalitetno popolnoma nekaj drugega, kot so bili na primer bohinjski vodniki. Lovšin bi bil lahko brez večje škode za celovitost dela svojo knjigo zaključil. Zadoščalo bi, če bi naštel vodnike med obema vojnama. Tudi seznam gorskih reševalcev na koncu so odveč in celo jemljejo ceno tehtnemu delu.

In vendar je naša planinska literatura pridobila, ker se Lovšin ni ravnal strogo po naslovu. Lovšin ni znanstvenik, ki bi ga mikala suha dejstva in nemara še številke in statistike, temveč je oblikovalec, ki krepko stoji sredi našega planinskega dogajanja. Tudi kritičnost ni odlika Lovšinovega dela. Včasih se nam zdi, da se boji odločati. V sporu navaja mnenje ene in druge strani in sploh ne razsodi, kdo ima prav. A kljub temu so »Gorski vodniki« veliko delo. Napisal ga je pisatelj, ki mu teče beseda široko kakor mogočna reka, ki se ne zmeni za otočke in plitvine v sredini, temveč poplavlja bregove na levi in na desni. Moško napisan stavek je več vreden kot zgodovinska na-

tančnost. Marsikateri stavek je šegav in kosmato zaokrožen, prav tak, kot ga je vzel Lovšin kmečkemu očancu iz ust.

Če smo očitali Lovšinu, da je bil pri ocenjevanju gradiva premalo kritičen, prav gotovo ne moremo reči, da bi bil pri zbiranju gradiva površen in premalo natančen. Zbrano gradivo nas s svojo številčnostjo preseneča in že samo zaradi avtorjeve marljivosti bo knjiga ohranila svojo ceno, prav tako kot jo je avtorjevo prvo večje delo »V Triglavu in njegovi sosseščini«.

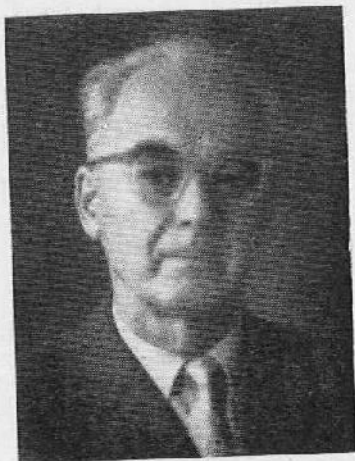
Lovšin je estet. Življenje je zanj lepo in skladno. Tam, kjer bi odkril pronicljiv in hiperkritičen duh sama nasprotja in boj med njimi, najde Lovšin harmonijo in zato ne skopari s pohvalo. Tako napisana knjiga se bere prijetno, le ko pridemo do plezalcev našega časa, zaudarjajo pretirano številni okrasni pridevniki po nekaki familiarnosti. Vsega sveta hkrati pač ne moremo objeti.

Lovšinov jezik je lep in slovnično brezhiben. Njegovo pisanje je optimistično, slog rahlo patetičen, a nikakor ne nesimpatičen, vseskozi privlačen in prijeten.

Za zaključek se nam vsiljuje primerjava Lovšina z Režkom in s Kugyjem. Režek je nedavno napisal obsežno delo o Savinjskih Alpah. Lovšinova knjiga o Julijcih presega Režkovo po širini koncepta, po veliko manjši meri neke neprijetne osebne prizadetosti, po svojem optimizmu in at last not least tudi jezikovno. Primerjava s Kugyjem je bolj tvegana, saj velja Kugy za evropskega mojstra planinske besede. Med Kugyjem in Lovšinom so določene sličnosti. Obema je planinstvo vzvišena manifestacija zdrave življenjske sile in oba iščeta ter tudi najdeta v gorah predvsem lepoto. Kugy je govoril širšemu nemško govorečemu krogu in je v starosti v pisani besedi podoživljal svoje življenje v gorah. Lovšin je omejen na neprimerno skromnejše slovensko jezikovno področje in ne govori o svojih doživetjih, temveč je neke vrste kronist in zgodovinpisec. In vendar je vse njegovo pisanje prežeto s tako intenzivno predanostjo goram, s tolikim čustvenim sodelovanjem in končno napisano tudi s takšno oblikovalno močjo, da je primerjava s Kugyjem upravičena. Če je Kugy zase rezerviral naslov »poet Julijskih Alp«, lahko rečemo Lovšinu »epik Julijcev« in to vsaj v slovenskem merilu.

»Gorski vodniki« so tretje večje Lovšinovo planinsko delo. Prepričani smo, da niso tudi njegovo poslednje.

Evgen Lovšin: GORSKI VODNIKI V JULIJSKIH ALPAH, Planinska založba Slovenije, Ljubljana 1961, 328 strani.

Janko Ravnik – sedemdesetletnik

EVGEN LOVŠIN

Ne vem, če bo vse prav povedano in tako lepo napisano, kakor se spodobi in kakor to zaslužiš, Janko, ob svojem pomembnem življenjskem jubileju. Ker je nekaj poti že za nami, je samo prijetno ustaviti se ob mejniku za kratek čas, ozreti se na prehojeno daljo in se srečati s prijetnimi spomini mladih dni in zrele dobe, potem pa spet pot pod noge! Naj ti ne zmanjka ne dobre volje ne veselja do življenja in do ustvarjanja in ne zdravja tja do človeku dosegljivih mej!

V Bistrici pod Bohinjskimi gorami sta oče sedlar in mati šivilja poskrbela s pridnimi rokami za topel dom. Vseokrog je polno draguljev, veliko jezero s sedmimi otročiči, Prešernov vir Savice, bajna Komna, strmi Pršivec in zelena Rudnica, cvetnata Črna prst in mrka Podrta gora. Nepozabni vtisi že izza otroških let, pa še pripovedovanja, kako so v Stari Fužini, pa Na Pozabljenem topili in kovali železo, kako so pred davnimi časi prišli pogumni Bohinjci prvič na Triglav.

»Ko mi je bilo 13 let, sva se z bratom Jožom napotila nanj. Tu gori čez steno v Malem Triglavu ne prideš čez, sem si dejal, pa sem le uspel. Tudi druge bohinjske veljake sem začel obiskovati prav zgodaj. Te mladosti je bilo kmalu konec. Treba je bilo iti v šolo, v Ljubljano, v orglarsko šolo Cecilijanskega društva, potem v Glasbeno Matico in še na konservatorij v Prago.«

»S 14. letom sem dobil pohvalo v obliki cenenega fotografskega aparata. Začel sem slikati brez pouka in brez učbenika. Šance na ljubljanskem Gradu so mi bile takrat moja druga domačija. Da bi se dobro poznalo na sliki, sem dolgo pritiskal na sprožilec, Čim dlje, tem bolje se bo poznalo, sem si mislil.«

To so bili skromni začetki Janka Ravnika, danes našega zaslužnega pianca, alpinista, organizatorja in dolgoletnega predsednika »Skale«, slikopisca, ki stoji med prvimi v vrsti najboljših slovenskih fotografov amaterjev, vodilnega sodelavca pri prvem slovenskem filmu »V kraljestvu Zlatoroga«, skladatelja, pianista in profesorja na Akademiji za glasbo, ki ji je odločilno pomagal pri ustanovitvi in njenem nadaljnjem uspešnem razvoju.

Marjana Lipovška besede ob Jankovi petinšestdesetletnici zadenejo v živo: Prvi zvoki orgel na domačem koru, čari zvočnega sveta, prvi zvoki akorda na klavirju... »občutljiva narava Ravnika se je odzivala ne samo na pojave iz glasbenega sveta, temveč tudi na lepote rodnega kraja. Do danes je ostalo z Ravnikom kot glasbenikom nerazdružljivo in organsko povezano ter njegov

notranji lik dopolnjujuče zanimanje za amatersko upodabljanje naravnih lepot, ki je našlo pomembni izraz v fotografiji ...»

To je bilo jedro tistega agensa, ki ni pustilo Jankove radovednosti na razglede z vrhov nepotečene, pa je zato obhodil vse naše planine, s posebno predanostjo in ljubeznijo svoje bohinjske dragulje, ki so mu postregli z nepozabnimi vtisi, s trenutki, ki jih je postrežljiva plošča ohranila njemu in nam. V tej harmoniji barv, oblik in počutja se rojeva navdih (Puškinov »nebeški ogenj poezije«), ob pesmih Gregorčiča, Gradnika, Župančiča, Moleta, pa naj bo »Burja, burja po dolini« ali »Pod soncem se daljave grejejo«, njen glasbeni izraz. In »zidar« se je šel v gore učiti gradnje, arhitektonike v muziki, ne tehnike, temveč izraza veličastja. Morda samo podzavestno ...

Ravnik fotografira danes v barvah, a meni, da je treba pustiti črno-beli fotografiji prvo mesto. »V tej je več prostora za fantazijo, barvna že vse pove...«, je dejal malce otožno ... Da, da... danes skoraj ne najdeš več na umetniških razstavah svetovne fotografije slik iz prirode. Prišel bo čas, ko se bo človek spet vrnil k njej, k neizčrpn, potem ko bo zmanjkalo »motivov« drugod. Še bliže se bo pritisnil k njej, ker ne bo šel mimo človeka, cvetlice, živali.

Ko sta Ravnik in bohinjski slikar in »skalaš« Hodnik gradila pot iz Spodnje Vrtače na Stopce proti Vodnikovi koči, ju je vezala ista misel umetnika in ljubitelja gorske prirode. Kugy, ves predan glasbi, je bil samo njen amaterski interpret, Ravnik na tem polju ustvarja. Kugy fotoaparata ni imel menda nikoli v rokah, Ravnik redko kdaj pero. Vsak po svoje izražata misel, rojeno v bolestih ali v blagopočutju.

Ko smo se zagledali v daljave prehojene poti, so nas malce zadržali danes živi problemi. Nastajali so že davno prej, ne sami. Janko Ravnik se spominja ob njih vse polno prijateljev in znancev: učiteljev glasbenikov Trosta, Talicha, Hubada, Lajovica, pa mnogo kolegov in študentov, tovarišev »skalašev« in planincev SPD od prve »Skale« v Ljubljani in Bohinju, kolegov fotografov od prvih časov Bertolda in Brinška pa do danes Krašovca, Škerlepa, Čopa, sodelavcev pri triglavskem filmu in drugih filmih (Brzice Save, Cerknško jezero), predanih sograditeljev Skalaškega doma na Voglu. Prav posebej Krašovca, ki mu je kritično, a blagohotno in očetovsko analiziral linije, luči in sence na prvih slikah in ga učil dobre fotografije. Če sem omenil čisto po »metodi izbire slučaja« nekaj imen, naj mi neomenjeni ne zamerijo, posebej ne, ker sam sebe ne bi rad pozabil ... Pri treh mojih planinskih knjigah mi je bil Janko Ravnik najboljši svetovalec, slikovni interpret in sotrudnik. Obogatil je z mnogimi slikami tudi publikacije Kugyja, Tume, Planinski Vestnik, domače in tuje revije.

Čas je, da dvignemo čašo nove portugalke Janku Ravniku in njegovi družini na zdravje in na mnoga leta!

Zgodovina alpinističnega kluba Skala

DR. VLADIMIR ŠKERLAK

C. SMUČARSTVO

Poleti 1932 je bilo sklenjeno, da bo smučarski odsek priredil v novembru predavanje, nato treninge, potem bo člane vodil v slalomu; organiziral bo skupne izlete in lov na lisico.

Najagilnejši člani odseka so bili: Stane Predalič, Janez Kveder, Uroš Zupančič, Sandi Wissiak, Ivan Česen; načelnik je bil Predalič, »zapisnikar« odseka pa Edi Keržan.

V novembru in decembru je odsek organiziral javen smučarski tečaj v veliki dvorani Uniona. Vodil ga je avstrijski smučarski učitelj Herman Rittman. Obiskovalo ga je povprečno po 30 oseb.

19. februarja 1933 je bil lov na lisico na Rakitni.

Potem konec. Smučanje kot kolektivno organiziran šport se je v Ljubljani preživelo. Smučarski odsek je bil priključen alpinističnemu odseku (tako se je preimenoval prejšnji plezalni odsek).

Smučarski tečaji pa so bili na Voglu.

Č. FOTOGRAFIJA, FILM IN DRUGO KULTURNO DELO

Kulturno delo v Skali se je skrčilo zopet na fotoamatersko kakor v dobi pred filmom. Le da sedaj ni bilo več tistega poleta kot nekoč. Pač pa se je Egon Planinšek požrtvovalno lotil vzgojnega dela z novinci. Organiziral je fotoamaterski tečaj v decembru 1932 in ga vodil vso zimo. Predavanja so bila ob ponedeljkih, obiskovalcev je bilo povprečno po 10 do 12. Delu so zelo škodovala menjave klubskega lokala.

Egon Planinšek je pa bil tudi član žirije za fotografsko razstavo na Jenenicah.

Srbsko planinsko društvo je povabilo skalaške fotografe, naj se udeležijo razstave v Novem Sadu. Vabilu se je odzval samo Jože Kovačič. Janko Skerlep in dr. Mirko Kajzelj sta prispevala slike k nemškemu prevodu romana Juša Kozaka »Beli macesen«.

Skala je posodila diapozitive SPD-u za Club Alpino Italiano.

Delo s filmom je imelo v tem času izključno komercialen značaj. Zastopnik odbora v filmskem odseku je bil Saša Kovač. Odsek so sestavljali Albin Kolb, Andjelko Sieber, Franjo Vilhar in Egon Planinšek. Na občnem zboru je bil filmski odsek razpuščen in imenovan za poslovanje s filmom en sam funkcionar: Edi Keržan.

Leta 1933 se je kriza močno čutila tudi pri denarnem uspehu filma. Da bi se izognili velikim taksam, so izvajali film v imenu Rdečega križa. V Ljubljani je bila pri novem izvajanju izguba, zato so opustili misel na sinhronizacijo.

Film je dal v letu 1932/33 Skali 5218,75 din dobička. Največ zaslug pri oddajanju filma si je pridobil Sieber, dosti sta pa pomagali tudi Danica Resnik in Danica Blatnik.

Splošno mnenje je bilo takrat, da spada film v preteklost. To pa je bilo zmotno. Film je tekel in prinašal korist vse do leta 1941.

Pač pa so v letih 1934 in 1935 prodali filmske aparate (7. februarja 1935).

Z dovoljenjem dr. Tume so v letu 1933 podarili vsakemu članu po en zemljevid »Triglav - Škrlatica«, vsem kočam SPD po 2 kosa, oskrbnikom koč pa so jih dali v komisijo.

Dr. Tuma je 27. januarja 1933 predaval za članc in povabljenе goste o Beneški Sloveniji.

V tem času se je mnogo razpravljalo o ustanovitvi slovenskega alpinističnega muzeja. Imenovan je bil celo odbor za muzej; člana sta bila Marjan Lipovšek in Milan Kham. Prispevke za muzej so zbirali vse leto 1935, tako tudi bloške smuči.

Toda muzej ni bil ustanovljen.

D. ORGANIZACIJSKI RAZVOJ

1. Razmerje med Skalo in drugimi organizacijami, nastopi v javnosti

a) Zveza gorniških društev in Slovensko planinsko društvo.

25. aprila 1933 so poročali o tem, da je na kongresu Saveza bila izglasovana resolucija s priznanjem Našemu alpinizmu.

24. oktobra 1932 je bil sklenjen dogovor s SPD glede programa javnih predavanj: Skala je imela na razpolago december, februar in april, SPD pa november, januar in marec. Sploh je bilo sodelovanje s SPD vzorno. SPD se je zahvaljevalo Skali za pomoč pri ureditvi alpinistične razstave na velesejmu, Skala pa je poslala delegate na proslavo 40-letnice SPD. Objave za znižano prevoznino so bile izdane s skupno označbo SPD — TKS. Dr. Pretnar je vedno prišel na občni zbor Skale, vabil skalaše na prireditve SPD, tako tudi na jubilejno razstavo leta 1933. Na občnem zboru 5. junija 1934 je dr. Pretnar sporočil Skali celo pozdrave dr. Tominška. »Načela Skale so prodrla v Savezu« (dr. Tominšek je bil predsednik Saveza, čeprav ni bil več predsednik SPD). Po trditvi dr. Pretnarja je bil skupen program Skale in SPD zlasti: znanstvena obdelava slovenskih Alp, reševanje ponesrečencev, vzgoja gorniškega naraščanja, zimska alpinistika — dr. Pretnar je še govoril o potrebi smuških tekem ter poudarjal, da smuči nimajo istega namena, kot so ga imele svojčas krpļje.

Toda v resnici je SPD prav s svojim pozitivnim delom posegal na dotedanje izključno delovno področje Skale in prevzemalo pobudo. 25. oktobra 1934 je Skala prejela sporočilo, da je SPD ustanovilo svoj »klub alpinistov«. Program tega »kluba« je bil: alpinistična šola. SPD je tedaj pisalo Skali (dopis je sestavil dr. Tuma), da prepušča iniciativo glede alpinistične šole Skali, pripravljeno pa je sodelovati. Šola naj bi imela značaj diskusijskih večerov; vsebino razprav naj bi priobčevali v Planinskem Vestniku ali v kaki brošuri. Da bi bil stik med SPD in Skalo čim tesnejši, naj bi prišel na vsako sejo kluba alpinistov zastopnik Skale.

Na pobudo dr. Tume je SPD začelo pripravljati znanstven izlet v balkanske gore. SPD naj bi potem izdalo knjigo o rastlinstvu balkanskih gora. Skala je izrekla pripravljenost k sodelovanju, mogla je za ekspedicijo dati alpiniste in fotografe, ne pa znanstvenikov.

30. aprila 1935 je bil občni zbor Skale. Dr. Pretnar se je zopet zahvaljeval za sodelovanje Skale in je prosil zanj še nadalje. »Savez hodi ista pota, na katere je Skala speljala SPD. Tudi glede znanstvenega dela je Skala pokazala pot, katero bodo morala hoditi tudi druga planinska društva. Med Skalo in SPD ni konkurence. Tudi gospodarsko delo opravlja Skala tako, da bi lahko

vse gospodarje koč SPD poslali k Skali v šolo. Skala naj ostane avantgarda in pionir tudi v bodoče.«

Kot majhen znak velike pozornosti do skalašev bi navedli, da je podružnica SPD v Celju oprostila udeležence skalaškega zhora na Okrešlju vstopnine in prenočnine.

Do nadaljnjega je res ostalo pri pristrčnem razmerju med Skalo in SPD. Klub alpinistov v SPD se ni razvil v konkurenčno organizacijo. Zlasti zato ne, ker je zgubil svojo glavno gonilno silo: dr. Tuma je spomladi 1935 umrl.

b) Druge organizacije in stiki z javnostjo.

Od drugih organizacij in organov, s katerimi je Skala imela stike v tem času, je vredno omeniti samo še ministrstvo za trgovino in industrijo. Zanimalo se je za delo kluba in mu podelilo podporo 9000 din.

Nastopi v javnosti so bili: gorniška razstava ter javna predavanja.

Alpinistično razstavo je organizirala Skala skupaj s SPD. Bila je na jesenskem velesjmu od 4. do 12. septembra 1932. Skalaški del je obsegal sledeče oddelke: ustanovitev Skale, risbe alpinističnih vzponov, slike pokojnih skalašev (dr. Jug itd.), spominski predmeti (klini in pod.) plezalna tehnika, diorama Martuljka, odlikovanja in diplome, književno delo (dr. Jug, dr. Tuma, Kajzelj), fotografije, film, podatki o knjižnici, o predavanjih, umetniške slike o gorah.

Skala je organizirala v tej dobi naslednja predavanja: dr. Oskar Reya o Atlasu, Hans Ertl o Grönlandiji, dr. Karl Poppinger o plezalni tehniki, ing. Lev Pipan o Durmitoru, Paul Koranek o fotografiranju; v Splitu ing. Pavle Lavrenčič o slovenskih gorah, Ertl o Himalaji, dr. Tuma s skioptičnimi slikami v Celju, Boris Režek v Kamniku in Celju.

2. Podružnice

a) Jesenice.

Jeseniška podružnica je imela ob občnem zboru 25. aprila 1933 189 članov; od teh je bilo 165 rednih, 16 ustanovnih in 8 podpornih.

30. aprila 1935, torej čez dve leti, je imela podružnica 274 članov, to je 254 rednih, 16 ustanovnih in 4 podporne. Med člani je bilo 30 alpinistov; ti so opravili 135 vzponov v zadnjem letu.

Jeseničani so priredili leta 1933 in 1934 fotografsko razstavo.

23. septembra 1934 so razvili novo zastavo na Triglavu; dosegli so velike uspehe v slalomu.

Zelo se je razmahnila pri njih gradbena dejavnost in to v odlični obliki ter v okviru realnih možnosti: izdelali so načrt za zavetišče pod Dovškim križem. Tem prikupnim malim stavbicam so dali ime »bivak«. To ime se je od tedaj kar udomačilo, čeprav označba ni točna. Bivak pomeni namreč prenočevanje na prostem, ne pa pod streho.

Načrt je bil pozneje spremenjen. Prvi »bivak« je nastal v Veliki Dnini.

Še prej pa je jeseniška podružnica uredila smučarsko kočo na Roščici. Koča je bila odprta 16. oktobra 1932. Leta 1934 so jo še preuredili. Obisk je bil zelo velik. Bližina industrijskega kraja ter lepa smučišča so nudila Roščici precej drugačne možnosti za razvoj, kot jih je imel sicer veliko lepši dom na Voglu.

b) Luče.

Savinjska podružnica je imela spočetka 27 rednih, 8 začasnih in 2 podporna člana; 5. junija 1934 pa 33 rednih, 7 začasnih in 3 podporne. Njena posebnost

je bila ta, da je imela scje in zборе vsakokrat drugod. Tako v Nazarjih, Radmirju, Ljubnem, na Smrekovcu.

Savinjčani so prevzeli kočo, imenovano »Lučka koč« od uprave škofijskih posestev. Imeli so pa velike denarne težave. Leta 1935 je bila prireditelj, končala se je z izgubo; nastalo je vprašanje, kdo naj jo plača.

Leta 1934 je bil sedež podružnice prenesen v Celje.

Med člani so nastali razni manjši incidenti. Osrednji klub jim je pripisoval večji pomen, kakor bi bilo treba, in tako je nastalo med Ljubljano in Celjem ozračje nezaupanja. To se je razvilo v pravi spopad konec oktobra 1935. Ta spopad štejemo za začetek izrazite krize v Skali.

c) Kamnik in Tržič.

Podružnica v Tržiču je bila samo želja nekaterih domačinov iz Tržiča. S Kamnikom je bilo resneje. Toda prav v času, ko je že nastal kamniški odslek kot predhodnik bodoče podružnice, so nastali taki spori med kamniškimi plezalci, da so bili načrti za ustvaritev podružnice opuščeni.

3. Notranja organizacija

a) Članstvo.

25. aprila 1933: 114 rednih, 23 podpornih, 7 ustanovnih, na preizkusni dobi 7, skupaj 151 članov;

5. junija 1934: 122 rednih, 13 podpornih, 8 ustanovnih, 9 začasnih; skupaj 152 članov; novih 12, črtanih 10, prestopil 1, umrl 1.

30. aprila 1935: 107 rednih, 22 podpornih, 8 ustanovnih, 8 na preizkusni dobi, skupaj 145 članov;

2 umrla, 2 izstopa, 1 izključen, novih 5, 1 prestopil z Jesenic.

Izmed poznejših važnejših članov so pristopili v teku časa: dr. ing. Matija Žumer (15. IX. 1932), Danica Resnik (29. IX. 1932 v redno članstvo), Marijan Breclj (3. II. 1933), Anka Tuma (30. III. 1933), Boris Režek (4. I. 1933), Jože Trpin (14. II. 1935), Viljem Virens (6. VI. 1935), Ivan-Luka Burger (4. VII. 1935), Marijan Šenk in Miro Pleterski (1. VIII. 1935).

b) Vodstvo kluba.

Na občnem zboru 25. aprila 1933 se je zgodilo to, kar se je moglo že leto dni pričakovati: profesor Janko Ravnik je odložil predsedstvo in ni več sprejel kandidature za predsedniško mesto.

Razlog je bil jasen: opozicija alpinistov-športnikov zoper njegovo estetsko pojmovanje alpinizma.

S tem se je končal enajst let trajajoči kulturni režim v Skali.

Eno izmed najmočnejših notranjih protislovij, nasprotstvo med alpinistično-športnim programom in alpinistično-estetskim vodstvom je bilo rešeno. To se sliši sicer lepo, toda le teoretično.

O profesorju Janku Ravniku kot predsedniku Skale je bilo izrečenih veliko sodb, veliko pohval, pa tudi nekaj očitkov. Tako so rekli, da je marsikaj prezrl, nekajkrat napačno ocenil razmere, da je bil do nekaterih članov kritičen, da ni imel zadosti tankega posluha za razporeženje skalašev in da so ga člani v idejnem razvoju velikokrat prehiteli. — Seveda, nezmotljiv tudi on ni bil.

Toda imel je nekaj, kar ga je silno dvigalo nad povprečje: bil je človek v najboljšem smislu besede, izrazita močna osebnost, prevzeta z močno voljo po ustvarjanju trajnih vrednot. Njegov izredni čut za lepoto, poštenost njegovih namenov, velika ustvarjalna moč, širina njegovih zasnov in zlasti spo-

sobnost, da svojo dinamiko prenaša na druge osebe — to je dajalo liku profesorja Ravnika tisto izredno veličino, ki je po njegovem odstopu nihče ni mogel nadomestiti.

Z umikom Janka Ravnika je Skala dobila idejno razčiščeno ravno smer, zgubila pa je svojo močno in priljubljeno osrednjo osebnost.

Profesorju Janku Ravniku je sledil na predsedniškem mestu dr. Mirko Kajzelj. Njegov položaj nikakor ni bil vreden zavidanja. Ideologija prvenstvenih vzponov je že začela kazati svoje šibke strani, alpinistični problemi so bili že kar nekam rešeni, o spuščanju v poizkušnje skrajnih možnosti, o ekstremizmu, takrat še med Slovenci ni bilo govora. Alpinistična ideologija je bila deljena med Skalo in SPD ter je bilo vprašanje, katera organizacija bo znala pritegniti pobudo k sebi. Razen tega je bil denarni položaj kluba izrazito slab: gradnja koč na Voglu je izčrpala vse njegove materialne sile, pa ne samo to, tudi vsa pozornost odbora v času, ko bi bilo treba reševati marsikaj drugega.

In končno se je pridružila še subjektivna težava: dr. Mirko Kajzelj je bil bolj znanstvenik kot organizator, miren, molčeč človek. Taki ljudje pa niso najbolj primerni zato, da prenašajo svojo voljo na druge.

To so torej razlogi, zaradi katerih predsednik dr. Mirko Kajzelj ni dosegel uspeha, kot ga je dosegel pisatelj Mirko Kajzelj.

Sodelavci novega predsednika so bili: podpredsednik Franjo Vilhar, tajnik I Milan Kham, tajnik II Cene Marinko, blagajnik Ivan Košca, gospodar Jože Resnik, knjižničar Pavle Poljanec, matrikular Franc Semlič, namestnika odbornika Saša Kovač in Stane Predalič; načelniki odsekov: alpinističnega Boris Režek, smučarskega Adi Keržan, fotografskega Egon Planinšek, filmskega Edi Keržan, gradbenega ing. Herbert Drogenik; revizorja: Kopřiva in Dogan; razsodišče: dr. Tuma, Skerlep, Fettichova, Dogan, Škerlak.

Naslednje leto, 5. junija 1934, je bil izvoljen naslednji odbor: Predsednik dr. Mirko Kajzelj,¹ podpredsednik Franjo Vilhar, tajnik I Milan Kham, tajnik II Cene Marinko, blagajnik Danica Blatnik, knjigovodja Edi Keržan, knjižničar in matrikular Drago Koprivec; namestniki: Saša Kovač, ing. Lev Pipan, Franc Borštnar. Načelniki odsekov: alpinističnega in smučarskega Adi Keržan, fotografskega Egon Planinšek, gradbenega ing. Herbert Skerlep, Fettich, Dogan, Sieber.

Na občnem zboru 30. aprila 1935 so predlagali za predsednika Marjana Lipovška, za podpredsednika Janeza Kvedra. Toda članstvo je godrnjalo, ker kandidatov ni bilo. Zato je bila sestavljena druga lista. Nosilec: Franjo Vilhar. Novi odbor je bil sestavljen tako:

Predsednik Franjo Vilhar, podpredsednik dr. ing. Matija Žumer, tajnik I. Milan Kham, tajnik II. Alojz Peršič, blagajnik Danica Blatnik, knjigovodja Edi Keržan, knjižničar Cene Marinko, matrikular Jože Resnik, gospodar Drago Koprivec; odbornika: ing. Leo Pipan, Ivan Dogan; načelnik alpinističnega odseka dr. Mirko Kajzelj, njegov namestnik Adi Keržan; revizorja: Franc Kopřiva, Saša Kovač, razsodišče: Skerlep, Fettich, Sieber, Planinšek, Šporn; gospodar doma na voglu Milan Kham, njegov namestnik Jože Marinko.

c) Notranje delo in delovne metode.

V idejnem pogledu je nedvomno glavna pridobitev gradbene dobe ta, da je težišče dela načeloma prešlo na plezalni odsek. Pravimo načeloma, ker je v resnici največ časa in moči šlo za dom na Voglu. Vsekakor pa lahko rečemo,

¹ Op. ur.: Dr. Mirko Kajzelj izjavlja, da je bil izvoljen l. 1933, naslednje leto pa je služil kadrovski rok.

da je v tem času klub že v glavnem našel svoje pravo delovno področje. Glavni predstavnik tega dela je bil plezalni odsek.

Ta se je 3. februarja 1933 preimenoval v alpinistični odsek, kar je bilo pravilno, saj je bil izraz »plezalni« preozek. Temu odseku so priključili tudi dotedanji smučarski odsek, tako da je program te nove organizacijske enote bil že jasno opredeljen: poletna in zimska alpinistika ter gorsko (»turno«) smučanje.

Vzpone naj bi opravljali člani po načrtu in po kartoteki. To se ni izvedlo, ker je bilo očitno neizvedljivo.

Pač pa je tehnično, kulturno in vzgojno delo odseka bilo zasnovano tako, da je predstavljalo bistven korak naprej v primeri z dotedanjim načinom dela.

Bilo je na novo organizirano reševalno moštvo.

Odsek je dobil od odbora 4000 din za opremo. S tem denarjem si je odsek kupil dva šotora, 50 klinov, 12 vponk in dve vreči za vodo.

Odsek je organiziral nekaj internih predavanj; najpomembnejše je bilo »Alpinistični nazor pri Slovencih«, dalje o alpinistu g. Lammerju (predavatelj dr. Mirko Kajzelj); leta 1935 (v aprilu) pa javno predavanje »Doživljaji ob vrvi« (dr. Miha Potočnik).

Odsek je zbiral snov za dodatek »Našemu alpinizmu«. Ker pa ni bilo denarja za izdajo, je to delo potekalo brez prave vneme in temeljitosti. Iz istega razloga je bilo tudi težko dobiti opise od posameznih alpinistov, ker so se ti zavedali, da je opis namenjen samo za to, da pride v predal in tam obleži. Govorilo se je tudi o tem, da bi objavljali prvenstvene vzponc v Alpenzeitung, toda ostvaril se tudi ta načrt ni.

Člani odseka so napravili 14. aprila 1934 skupen smučarski izlet na Stol in Zelenico.

Pod vodstvom ing. Leva Pipana je odsek pripravljal tudi izdajo pravilnika za vedenje v gorah.

Leta 1934 je odsek organiziral smučarske gimnastične vaje v Narodnem domu.

Najvažnejša akcija alpinističnega odseka je bila alpinistična šola. Ta je delala jeseni 1934 in spomladi 1935. Akcijo zanjo sta podprli tudi banovinska uprava in mestna občina ljubljanska. Prva je dala 2000 din, druga pa 1500 din podpore. Ta denar so organizatorji porabili v glavnem za honorar predavateljem, tako da za izdajo snovi v obliki skript ni ostalo denarja.

Propaganda za šolo se je začela z objavo v Planinskem Vestniku (1934 str. 382). Navajamo jo v celoti:

PV 34/382 — Alpinistična šola

Turistični klub Skala, kateremu je s polnim razumevanjem obljubilo SPD vso pomoč, se je odločil, da ustanovi z novim letom (1935) v Ljubljani stalno javno alpinistično šolo. Sodelovali bodo ing. Avčin Franc, dr. Bohinec Valter, ing. Drogenik Herbert, dr. Kajzelj Mirko, prof. Lipovšek Marjan, dr. Ložar Rajko, cand. ing. Modec Vinko, dr. Pajnič Edo, dr. Potočnik Miha, dr. Reya Oskar in ravnatelj Vilhar Franjo.

Tečaj se otvori sredi januarja s predavanji o ideologiji alpinizma, sledila bodo dvakrat tedensko predavanja o gorski morfologiji in topografiji, o orientaciji in čitanju kart (s praktičnimi vajami v terenu), o opremi, o higieni in prvi pomoči, o meteorologiji, o nevarnostih v gorah, o planinskem rastlinstvu in živalstvu. Teoretični del šole bodo zaključila predavanja o plezanju; spo-

mladi bo nato Modec s sodelovanjem priznanih alpinistov praktično vežbal v plezanju na Turncu, poleti pa bo absolviral s tečajniki nekaj plezalnih tur v planinah.

Planinci, ki se nameravajo udeležiti tečaja, naj se čim preje z dopisnico javijo klubu »Skala«, Ljubljana, Slomškova ulica 1.

V Planinskem Vestniku je bilo povedano še naslednje:

PV 35/36. stran.

Šola se prične sredi januarja; teoretični del traja do konca marca, z dvema tedenskima urama, praktični del šole se izvede od aprila do avgusta.

Klub je s tem započel novo, doslej pri nas neznano akcijo. Da je taka šola potrebna, priča ravno lani naraslo število smrtnih žrtev gora in to celo na navadnih, zavarovanih poteh. Namen te šole je, vcepiti udeležencem osnovne teoretične in praktične pojme o alpinizmu, dati jim osnovo in smer, v kateri se bodo izobraževali in razvijali dalje in jih vzgojili v prave alpiniste.

Kot se iz vsega tega vidi, je alpinistična šola nastala v sodelovanju med Skalo in SPD. Pri tem je SPD prepustilo vzgojno delo Skali. Vpliv dr. Tume na tak razvoj dogodkov je očitno.

Bilo je jasno, da je to sodelovanje le začasno, in samo po sebi se je pojavilo vprašanje, kdo bo imel od njega več koristi. Razmere pa so bile v tistih letih za Skalo in SPD tako težke, da nobena od obeh organizacij ni mogla zadosti izkoristiti šole.

Ob pogledu na seznam predavateljev se pa kljub tovariškemu razmerju med Skalo in SPD vsiljuje vprašanje, ali je moralo biti toliko predavateljev iz vrst oseb, ki niso bili skalaši. Ali je res bil potreben, na primer, dr. Rajko Ložar za to, da uči skalaše alpinizma? Ali se ne bi za predavatelja skoraj z vseh področij mogli pripraviti člani Skale, kot so bili dr. Kajzelj, ing. Pipan, dr. Potočnik in drugi?

Alpinistična šola je imela plezalne vaje na Turncu. Skupina »četrtak« je imela spomladi 1935 (do 6. junija ko je bil tečaj končan) pet vaj, skupina »nedelja« pa štiri vaje.

V jeseni 1935 alpinistična šola ni bila obnovljena, češ da ni denarja zanjo. Pri tem jih ni motila okoliščina, da je dr. Kajzelj še spomladi najavil za jesen tečaj iz zimske alpinistike. Skala se je pripravljala na spanje, kriza v njej je postajala vedno bolj očitna, mogoče pa ne le v Skali, temveč v slovenskem alpinizmu sploh.

Ni se pa mogoče sprostiti občutka, da so bili načelniki odseka premalo podjetni. Borisu Režku je odbor nudil vso potrebno podporo, toda on ni opravičil pričakovanj. S svojimi uspehi v alpinistiki se je kmalu zadovoljil, nadaljnjih nalog se ni lotil s potrebno resnostjo in čutom odgovornosti.

č) Ideološka in metodološka problematika.

Savinjčani so predlagali 25. aprila 1933, naj se ustanovi osrednji idejni odbor delegatov. Teга naj bi sestavljali prof. Janko Ravnik, podpredsedniki in tajniki osrednjega kluba in podružnic. Predlog je bil sprejet.

9. julija 1933 je bila — že v novem lokalu v Slomškovi ulici 1 — seja »idejnega« odseka. Udeležili so se je: ing. Žumer (za savinjsko podružnico), Frelj in Korenini za Jesenice, Lipovec, Kham in še drugi za osrednji klub. Razpravljalo se je o ustanovitvi vrhovnega sveta — ta naj bi bil najvišji »zvezni« organ kluba; dalje je ing. Žumer nastopil zoper gradnjo komfortnih

hotelov (žal glede Vogla to mnenje ni prodrlo); nato so se vrnili na vprašanje vrhovnega organa in sklenili, da ga bo tvorilo 9 članov z glasovalno pravico, ti člani pa ne smejo biti odborniki posameznih enot kluba; tem naj bi se pridružilo še šest odbornikov iz posameznih enot, ti pa naj bi imeli le posvetovalni glas.

Prvi delegati so bili: ing. Žumer, Lipovec, Ciber, Torelli, Frelih, Poženel, Kovač in Žmigovec. Odbor naj bi razčiščeval »aktualna vprašanja«, ne da bi jasno opredelili ta pojem; soglasni sklepi naj bi bili obvezni, z večino sprejeta mnenja pa naj bi veljala kot nasveti. Ta odbor naj bi izdajal revijo od časa do časa v obliki okrožnic. Prve teme naj bi bile: o našem pojmovanju alpinizma.

Potem — nič ... Spanje. Brez soglasnega sklepa, pač pa z molčečim pristankom vseh delegatov.

Že v začetku leta 1933 se je pojavil predlog, naj se ime kluba prilagodi sodobni terminologiji. Ime »turistovski« je bil zastarel že leta 1921, ker so že takrat poznali izraze »alpinizem« in »alpinistika«. Zorko je predaval o bistvu in vsebini alpinizma, Rudolf Badjura pa je v članku o nesreči v Turski gori pisal o alpinistiki. Spremembo imena so obravnavali na sestankih 11. I., 16. I., 8. marca, 12. aprila 1933 in na občnem zboru 25. aprila 1933. Članom so bila tudi poslana vprašanja v februarju 1933. Jeseničani so bili soglasno za spremembo imena. Na občnem zboru je bila večina za to, toda uspeh glasovanja je bil le 18 : 16, imel pa je del pravic, za spremembo pravic pa je bila potrebna dvetretjinska večina. Predlog torej začasno ni prodr.

O tem, da je umesten, pa so bili prepričani vsi naslednji odbori; kljub temu je bilo treba do ostvaritve celih sedem let.

Kljub idejni jasnosti je pa glede delovnega programa in delovnih metod vladala precejšnja zmeda. Tako se je Franjo Vilhar 7. junija 1934 še zavzemal za znanstveno delo, čitanje spisov na sestankih in debate. Pod znanstvenim delom si je predstavljal, na primer, proučevanje botanike. Torej vračanje k nazorom prof. Ravnika.

Dr. Mirko Kajzelj je na občnem zboru 30. aprila 1935 najprej grajal nediszipliniranost alpinistov, njihovo medsebojno ljubosumnost — ta naj bi se kazala tudi po tem, da ne sporočajo prvenstvenih vzponov, nato pa je podal naslednji program kluba: vzgojiti in disciplinirati naše sicer sposobne alpiniste, usmeriti ter sistemizirati njihovo praktično in idejno delo. Naš alpinizem je treba razširiti predvsem na kulturno-znanstveno področje. Tu čaka alpiniste »ob zaključku praktičnega raziskavanja ter preplezanja naših sten in gorskih kotov« novo, še skoraj nedotaknjeno delovno polje; tega je obdeloval le naš dr. Tuma. K temu znanstvenemu delu pa naj bi pritegnili še druge kulturne delavce; o slovenskih Alpah naj bi se izdelovale znanstvene fotografije.

Kajzeljeva predstava je bila torej taka: najprej plezanje oziroma alpinistika v splošnem, nato prehod na znanstveno delo. To bi bilo nekako sankcioniranje pojava »bivših« alpinistov, prehajanje alpinistov v likvidacijo, ločitev kulturnega dela od športnega.

Pri delovnih metodah gradbene dobe bi se še dotaknil vprašanja skupnih članskih izletov. Bila sta dva skupna izleta: prve dni avgusta 1932 v Savinjske Alpe, udeležilo se ga je 17 Savinjčanov (oni so dali tudi pobudo), 16 Ljubljancev in 1 Jeseničan; drugi je bil v februarju 1933 na Mcnino, tudi ta je bil skupen s Savinjčani, udeležencev je bilo 30.

Leta 1934 je bil organiziran izlet v Prokletije. Prijavili so se štirje skalaši (Edi in Adi Keržan, Cene in Jože Marinko).

Ko zaključimo dobo skalaškega dela doma na Voglu, naj opozorimo na nekatere značilnosti v njej.

Najvažnejši akciji te dobe sta bili zgraditev doma in alpinistična šola. Toda, medtem ko je takrat, ko se je lotila gradnje, Skala podcenjevala svoje moči, je pri alpinistični šoli zašla v nasprotno skrajnost: tako zelo je podcenjevala sposobnosti svojih članov, da se je zatekla po tujo pomoč, celo po pomoč svojih idejnih nasprotnikov. Namesto da bi torej porabila alpinistično šolo za aktivizacijo starih članov, je pospešila njihovo odtujitev od kluba.

Druge delavce je bilo treba plačati. S tem je namesto dotedanjega sistema, ob katerem se je za delo plačalo redkokdaj in še to skromno, postalo denarno plačilo za delo reden pojav. Posledice so se poznale zlasti v naslednji dobi.

(Nadaljevanje v prihodnjem letniku)

Gorenjska grča

STANKO HRIBAR

(Za sedemdesetletnico dr. Jožeta Pretnarja)

Ne vem, kako bi zastavil pravšnjo besedo in se izvijugal okoli tega, da je dopolnil dr. Jože Pretnar letos februarja meseca sedemdeseto leto, pa je pozabila na to Planinska zveza Slovenije, katere predniku Slovenskemu planinskemu društvu je bil dr. Pretnar 15 let predsednik, in se ga tudi ni spomnil Planinski Vestnik, v katerem je popisal (leta 1954) del naše planinske zgodovine in bil tudi sicer njegov sodelavec (popisi smučarskih tur v južni Srbiji in še precej drugega.).

Menda ne bo preveč narobe, če se poskusim izmotati iz te prekvate zadrege in zamude s tolažbo, da drži takšno praznovanje še vse leto (ki pa ga bomo komaj še ujeli za rep).

Za našo starejšo planinsko zgodovino in posebej Triglava je eden najbolj znamenitih krajev Srednja vas v Bohinju. V njej je 11 let učil in pestil mlade Bohinjčke ter izobraževal (že pred skoraj 100 leti) tudi odrasle Bohinjce Pretnarjev oče, kmečki sin iz Poljšice pri Bledu, kot naslednik — po poklicu in po rodu — »šolmaštra« Grma, znamenitega po dr. Mencingerju in njegovi »Hoji na Triglav«, preden ga je zanesla njegova učiteljska pot v Velike Dolne, hribovsko vasico pod zadnjimi obronki Gorjancev. Tam mu je njegova žena, kmečka hči iz Gorij nad Bledom, rodila 19. februarja 1891 sina Jožeta.

Kolikor ni burila mladega Jožeta že hribovska kri njegovega rodu, ga je še »zastrupil« (podobno kakor dr. Kugyja) oče, ki mu je pripovedoval, kako je zalezoval gamse po bohinjskih gorah in kako se mu je godilo, ko je prvič plezal

na Triglav, ki takrat še ni bil naboden s klini in prevezan z vrvmi, kakor je danes.

Ko se je 19. stoletje komaj dobro presukalo v 20., se je preselila Pretnarjeva družina v Ljubljano, vendar je preživljal Jože že pred tem vse ljudsko-šolske počitnice na Zatrniku, zadnjem hribovskem naselju na blejski strani Pokljuke, od tretje gimnazije dalje pa pri očetovih sorodnikih v bohinjski Srednji vasi.

Mnogo je slišal Jože o Debeli peči in drugih gorah, kjer rastejo očnice, pa ni čudno, da jo je — še otrok — skrivaj potegnil z nekaterimi prijatelji na Stol in se ponosno vrnil s šopkoim planinskega cvetja.

Prve njegove počitnice v Bohinju ga je vzel Grmov France, vnuk »šolmaštra« Grma, na Velo polje. Mogočnost Triglava in njegovih sosedov je vsa prevzela Jožeta, ušel je svojemu varuhu in jo pobrisal mimo takrat še pri-tlične Maria Theresia Hütte (poleg sedanje Planike) na Triglav, kamor je prispel v neurju, na vrhu pa našel štiri brate Ravnike (od katerih je Janko letos prav tako praznoval sedemdesetletnico).

V naslednjih šolskih počitnicah je Jože med košnjo v rovtah ali obiski bohinjskih planin pretaknil in preplezal vse vrhove in skalovje bohinjskih gora kot gorski potepuh, tudi po neuhojenih potih, ne da bi si domišljjal, da je alpinist. Kmalu je razširil svoje planinsko delovanje še na Karavanke in Savinjske Alpe ter postal član SPD, ki je izdajalo takrat za letno članarino deset krajcarjev posebne dijaške izkaznice, katerih nosilci so bili deležni izrednih ugodnosti pri prenočevanju v planinskih kočah.

Jožetov nemirni in spoznanj željni duh ga je pripeljal tudi v druge, južne kraje takratne avstroogrške monarhije kot člana Počitniške zveze, v kateri je pokazal že zgodaj svoje organizatorske sposobnosti. Dva Jožeta (Jerar in Pretnar) sta vodila leta 1909 slovensko Počitniško zvezo, narodno-radikalno dijaško organizacijo, in jo razširila še na Istro, Hrvaško in celo Črno goro. Tega leta je bilo tudi, ko je prevozil Jože s kolesom vso Hrvaško, preko Slavonije do Zemuna, obiskal Bosno, prišel preko Majevice planine v Sarajevo, se z vlakom odpeljal v Dubrovnik, od tam z ladjo v Pulj, kjer je zopet zajahal svojega jeklenega konjička in se vrnil v Ljubljano, bogat z doživetji in lepimi spomini.

Kot študenta pravne fakultete v Gradcu je zajela Jožeta prva svetovna vojna. Ni svet pretresujoč dogodek, vendar značilen za planinca Pretnarja, da se je odpeljal takrat s kolesom v Bohinj in se šel poslovit od Triglava, pa da ga je drugič pozdravil z vrha Črne prsti, na katero je »skočil« iz Podbrda, kjer je počival en dan njegov vojaški transport s Krasa v Karpate. Ni jih mnogo, ki bi se spomnili gora ob takšnih priložnostih.

Po vojni je dokončal Jože pravne študije v Zagrebu, služboval od 1919 do 1922 pri sodišču, od takrat dalje pa pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani in je bil leta 1947 upokojen kot njen glavni tajnik. Ta pokoj pa še sedaj ni zaresen, ampak je izpolnjen z delom ves čas do danes (Planska komisija LRS, Zavod za statistiko LRS, razna podjetja, nazadnje in sedaj Metalka). Pri tem je dr. Pretnar opravljal po osvoboditvi (med okupacijo je bil sekretar odbora OF pri SPD) še razne družbene funkcije (član izvršnega odbora in poverjenik MLO Ljubljana, član OLO Ljubljana in ObLO Ljubljana-Center).

Tudi v hribih dr. Pretnar še ni zaresen upokojenec. Skoraj vsaka nedelja ga najde kje v alpskem predgorju in tudi njegov letošnji pohod (z vnučkom)

s proslave 40-letnice TK Skale v Vratih čez Gamsovec na Kriške pode in Vršič ne kaže, da bi imel že namen posloviti se od višjih gora.

Za organizacijsko in ideološka vprašanja slovenskega planinstva se je pričel zanimati dr. Pretnar šele več let po prvi svetovni vojni. Pohodi v gore so ga zbližali z drugimi navdušenimi planinci (dr. Arnošt Brilej, Lavoslav Dolinšek, Adolf Hudnik, Jože Sodnik, Janez Bizjak in nekaterimi drugimi). Ob petkih zvečer so se shajali v kavarni Evropa zaradi dogovora o nedeljski (ali sobotni) turi in so vzbujali s svojimi živahnimi razgovori pozornost sosedov. Eden teh, njihov šolski tovariš dramski igralec Osip Sest je napisal šaljiv podlistek v »Slovenskem narodu« o njihovi družini in jo imenoval »Gojzarica«.

Člani »Gojzarice« so vneto gojili ne samo poletno ampak tudi zimsko turistiko in turno smučanje, prebirali Kugyjevo »Aus dem Leben«, Lammerjev »Jungborn«, dela Meyerja in drugih alpinistov, zanimali pa so se seveda tudi za razmere v SPD. Pri njihovem stališču do planinstva je bilo naravno, da so se priključili naprednejši mladi struji, ki jo je vodil TK Skala in je bil njen ideolog dr. Henrik Tuma.

Tako je prišlo do tega, da je nastopal dr. Pretnar v javnosti kot nekakšen glasnik »Gojzarice«, katere drugi člani niso stopili v ospredje razen dr. Brileja, ki pa je bil bolj mislec — znanstvenik kakor organizator. Na tistih nekaj občnih zborih SPD, na katerih se je bil boj med odborom SPD in njegovimi pristaši ter novo »skalaško« strujo, je zagovarjal dr. Pretnar načela, katerih uresničenje je zahteval dr. Tuma.

Tu kaže majčkeno popraviti tisto, kar je napisal Janko Mlakar v spisu »Spomini in opomini« (Pl. V. 1937, str. 183), da je bil namreč dr. Pretnar »homo novus«, ki je mislil, da bo mogel nadomestiti »nega« Tominška. To je zopet pogreto v oktobrski številki letošnjega Planinskega Vestnika (str. 561) s »kritično« pripombo, da je nekaj na tem. Vsa reč se bere nekako tako, da so slučajne okoliščine naplavile dr. Pretnarja na površje, kakor bi lahko tudi koga drugega.

Zares je stvar takšna, da so napravili dr. Pretnarja njegov rod, mladost in povezanost z gorami za pravega triglavarja in skálarja, katerega so tudi še kasnejša leta kajkrat videla v stenah, ki je prehodil in tudi pozimi presmučal Perister, Goličico, Šar planino, Korab in druga pogorja. Ne vemo za moža, ki bi takrat mogel bolje nadomestiti dr. Tominška. Nedvomno je bil dr. Tuma boljši od njega kot planinski ideolog, dr. Brilej v poznavanju planinske vede, če smemo rabiti ta izraz, in posebej literature, bolj sta bila znana »hudomušni« Janko Mlakar, katerega je kandidiral dotedanji »režim« in »trudoljubivi« Josip Wester, nihče pa ni združeval kakor dr. Pretnar toliko vsestranskega poznavanja planinstva s široko splošno razgledanostjo, predvsem pa z organizatoričnimi sposobnostmi, odločnostjo in iznajdljivostjo v dejanjih ter odrezavostjo v besedah. Znal je ubrati tudi »diplomatska« pota, če je tako nanesla potreba.

Zato je bilo vse kaj drugega kakor naključje, da so imenovani in še nekateri drugi (Rasto Pustoslemšek, dr. Janko Žirovnik in drugi) že v naprej odklonili kandidaturo opozicije in da so dvignili skalaši in njihovi simpatizerji na ščit dr. Pretnarja, ko je bil na znamenitem občnem zboru, v času triglavskih romanj dne 16. julija 1931, izvoljen za predsednika SPD.

Ni da bi na drobno in na široko razkladali delo dr. Pretnarja kot predsednika SPD in tudi v Zvezi planinskih društev Jugoslavije, katere tajnik je postal jeseni 1931 in je od takrat dalje v najlepšem soglasju in medsebojnem zaupanju sodeloval z dr. Francem Tominškom, ki je bil istočasno izvoljen za predsednika Zveze.

Toliko lahko rečemo, da je dr. Pretnar nasledil dr. Tominška, ker drugi niso hoteli prevzeti tega bremena in da mu ni bilo lahko kot nasledniku prevzeti tega bremena in da mu ni bilo lahko kot nasledniku takšnega prednika. Morda dr. Pretnarju ni bilo manj žal dr. Tominška kot osebnosti kakor odbornikom in članom SPD iz »stare garde«, saj je dr. Tominšek to tudi zaslužil z moško odkrito poštenostjo, požrtvovalno delavnostjo in najčistejšim navdušenjem za planinsko stvar, ki mu je pomenila življenje.

Zavoljo tega se je vrgel dr. Pretnar na delo s še večjo ihto. Prenekateri spopad je moral prestati v samem odboru in z vodstvom podružnic, prenesti mimogrede celo očitek levičarstva, vendar je z redko odločnostjo in s pravimi psihološkimi »prijemi« pridobil večino nasprotnikov, ki v glavnem niso imeli zoper njega ničesar drugega kakor to, da je »spodnesel« Tominška, našel pa je tudi mnogo novih navdušenih sodelavcev za plodno planinsko delo.

Uspeli tega dela, ki ga je zavrla druga svetovna vojna, so bili po večjem že popisani. Toliko naj bo še povedano, da je pripravljaval med drugim dr. Pretnar osebno, v sodelovanju z dr. Brilejem, obširne izdaje planinskih slovstvenih in znanstvenih del, ustanovitev planinskega muzeja in planinskih rezervatov. Za slednji namen je posredoval dr. Pretnar pri nakupu Okrešlja (za celjsko podružnico) in pripravljaval nakup Kočne in Grintovca — vsega sveta do drevesne meje — za planinski rezervat SPD, s tem, da bi obdržal prodajalec pravico paše na prodanem svetu.

Vedno in povsod je bil dr. Pretnar predsednik ne zaradi predsedništva, ampak prvi med planinskimi delavci in zgled drugim!

Tile na hitro zbrani páberki naj bodo opravičilo za zamudo in skromno priznanje možu, kateremu naša planinska organizacija ni malo dolžna.

Želimo še mnogo, mnogo sončnih planinskih poti v zdravju in zadovoljstvu našemu Jožetu — grči gorenjski, pravdanski, da malo »tačeh«.

Πολλοι χόβοι

Vtisi iz alpinijade v Bolgariji

DRAGO ZAGORC

Preden sva šla z Vančem na pot v Bolgarijo, sva sicer imela predstavo o Bolgariji in o alpinizmu v tej državi. Predstava je bila k sreči povsem napačna. K sreči pravim zato, ker sva mislila, da bova tam našla alpiniste-vojake, stene porisane kot so n. pr. tekmovalne steze in podobno; skratka za naše pojme neko nesprejemljivo in nenormalno modifikacijo alpinizma. Pa ni tako. Spoznala sva, da smo si alpinisti v nekaterih stvareh podobni — veseli, tovariški in svobodni smo. Med prijatelji iz Bolgarije, Češkoslovaške, Madžarske in Poljske smo alpinisti iz Jugoslavije preživeli nekaj lepih in brezskrbnih dni, ki se jih bomo vedno radi spominjali.

Alpinijada je zbor alpinistov iz različnih držav. Organizirajo jo z namenom, da se alpinisti spoznajo in izmenjajo izkušnje. Svoja spoznanja in doživetja iz alpinijade pa naj bi posredovali še drugim ljudem v domovini.

Lanske alpinijade od 19. do 26. marca se je udeležilo kar pet jugoslovanskih alpinistov, dva sva bila iz Slovenije. Prvotni program je bil, da bi pogorju Rila napravili prve tri dni grebensko prečenje, nato pa bi plezali v stenah nad Maljoviško dolino. Že med prečenjem se je vreme pokvarilo, zapadlo je preko meter novega snega. Zato smo zapustili Rilo. Ogledali smo si še Rilski manastir, nakar smo se odpeljali okoli 250 km proti severu, v Vratca, kjer smo v tamošnjih stenah preplezali nekaj smeri.

Po prijetnem sprejemu in ko smo se dobro spoznali, so postali naši odnosi z bolgarskimi in drugimi alpinisti zelo tovariški — prijateljski. Vsi so se zelo zanimali za Jugoslavijo in za razmere pri nas. Organizacija alpinijade je bila brezhibna.

Zgodovina bolgarskega alpinizma se beleži od leta 1923, ko so se bolgarski alpinisti prvič pozimi povzpeli na vrh Musalo (2925 m), najvišji vrh na Balkanu. V največjem poimenovanju gora so Musalo preimenovali v Stalin, ki pa se še ni povsem uveljavil — niti v knjigah niti v živi govorici. Dve leti kasneje so napravili sličen vzpon na Eltep v nasivu Vihren.

Leta 1929 je bil ustanovljen Bolgarski planinski klub, ki so ga kasneje preimenovali v Bolgarski alpinski klub. Alpinisti so plezali v stenah Zlizubar, Iglate, Orlovca in kot rezultat teh razmeroma lažjih tur je bila leta 1938 preplezana severovzhodna stena Maljovice. V tej za Bolgare tako pomembni steni so poizkušale najti prehod mnoge naveze; poleg Bolgarov so steno naskakovali še francoski, nemški in slovenski alpinisti. V knjigi Bangijeve »Alpijskote steni v Blgarija« piše, da je leta 1937 skupina slovenskih alpinistov pod vodstvom mojstra športov Aleksandra Blkovskega preplezala približno 60 m stene in so dosegli kraj spodnje prečnice, ki drži od kamina diagonalno v levo. V Planinskem Vestniku piše ing. Vinko Modec, da sta z dr. ing. Avčinom preplezala v dveh dneh okoli 80 do 100 m stene, dosegla s travo poraščen centralni žleb in se nato vrnila. O steni so začeli misliti, da je nepreplezljiva. Zato je storitev dveh mladih bolgarskih alpinistov iz Samokova tem bolj presenetila, ko sta v dveh dneh preplezala steno.

Po drugi svetovni vojni so v nekaj letih preplezali vse večje stene in prečili vse pomembnejše grebene. Z rastjo kvalitete so težili k masovnosti, kot je povedal tov. Spasov, podpredsednik Bolgarske turistične zveze: »Alpinizem ni le športno tehnični pojav, ampak je oblika za oddih in rekreacijo delovnih ljudi.« Iz tega lahko razberemo, da gojijo alpinizem vsi sloji, ali če se bolj precizno izrazimo, alpinisti so iz vrst inteligence in delavcev. Zanimivo je, da pa so na Poljskem alpinisti predvsem iz vrst inteligence.

Planinska organizacija je bila sprva vključena v Fizkulturno zvezo, kasneje pa v Bolgarsko turistično zvezo (BTS). Ta ima 320 turističnih društev in pri 59 od teh so ustanovljeni alpinistični klubi. V njih je včlanjenih okoli 3000 alpinistov, od katerih jih je okoli 300 do 400 aktivnih. Zaradi drugih terenskih razmer, kot so pri nas, je tudi značaj alpinizma drug. Sten je razmeroma malo in niso visoke. Imajo pa kilometre in kilometre dolge grebene, oble in položene, le Pirin in zapadni del Rila sta malo bolj naježena.

To je čudovit svet za človeka, ki rad ure in ure potuje. Pozimi so to dolgi zasnježeni hrbti, iz katerih tu in tam štrlijo črne čeri iz granita. Velike planote so posejane s številnimi jezeri, med skalami se povsod penijo potoki.

V stenah Rila, Pirina in Stare planine imajo kategoriziranih 59 letnih in zimskih plezalnih smeri in okoli 40 prečenj. Ocene so od I do VI težavnostne stopnje, s predznak A in B. Predznak A pomeni spodnji del težavnostne stopnje, B zgornji. Za primer navajam opis IV težavnostne stopnje IV A: Višina stene mora biti vsaj 130 m, naklon najmanj 60°, s težkimi detajli, kjer so potrebni klini. Značilni za to kategorijo so dobri oprimki in stopi ter udobna mesta za varovanje. Skala mora biti zdrava in plezanje varno pred padajočim kamenjem. IV, B: vsebuje vse elemente IV A težavnostne stopnje. Poleg tega dopušča krušljivo steno, oprimki in stopi so majhni, klini služijo mestoma kot edine opore, varovališča so slabša.

Traverze — prečenja so zimski pohodi, na katerih je potrebno doseči nadmorsko višino nad 2000 m (Rila, Pirin) in 1800 m (Stara planina), z značilnimi grebeni, ki imajo večji naklon 40°. Traverze so po težavnosti razdeljene v šest kategorij in podkategorij.

Kot primer bom spet navedel IV A težavnostno stopnjo. Sem spadajo: vse ture, ki potekajo preko grebenov, visokih nad predpisano višino (2000 m oziroma 1800 m), kjer je obvezno varovanje ali spust ob vrvi s strmin v naklonom nad 60°. Traverze ocenjene s V A in več pa so že združene s plezanjem v težki skali (III B, IV A); grebeni dosežejo strmine z nad 75° naklona. V ilustracijo bom na kratko še opisal prečenja preko Stare planine — dolgo je okoli 700 km, za pot rabijo alpinisti okoli 28 dni. Pri tem večkrat bivakirajo v snegu in potujejo s smučmi. Drugo krajše, a težje prečenje poteka preko Rila planine in Pirina. Čas prečenja je okoli štirinajst dni, pri tem je devet bivakov v snegu. Pot je težavna, mestoma je potrebno plezati. V glavnem so »traverze« lažje in krajše. Na traverzah sodeluje navadno mnogo ljudi, včasih tudi do sto. Seveda je zato potrebna disciplina, ki pa ni tako pretirana in vojaška, kot včasih mislimo. Namen je, da napravi turo čim varnejšo in da na najmanjšo mero zmanjša objektivne in subjektivne nevarnosti. Oprema se ne razlikuje mnogo od naše. Nosijo vestone, pumparice iz debelega volnenega blaga in čevlje s tricouni. Vrvi, klini, karabinci in druga tehnična oprema pa se ne razlikuje od naše.

S seboj nosijo spalne vreče za bivačiranje, opazil pa sem tudi šotore. Nahrbtniki, ki so navadno precej težki, so vdelani na kovinsko ogrodje, tako da se prav udobno nosijo. Poti in markacije pa so zelo redke.

Alpinisti so klasificirani v več razredov. Ker sem sam načeloma proti vsakemu razlikovanju med alpinisti in tekmovanju med njimi, gledam na to z določenim predsodkom. Vendar nisem opazil pri tem nekih nenormalnosti in tudi ne morem ugovarjati njihovim izkušnjam, da klasifikacija vzpodbuja k dejavnosti in da v neki meri lajša izvajanje masovnega alpinizma. Alpinisti iz najvišjih razredov so gotovo najbolj izkušeni in kot taki najbolj poklicani, da vodijo druge. Razdeljeni so v razrede: mojster športov, alpinist I, II, in III. razreda. S tem je do neke meje začrtana tudi pot, ki jo mora alpinist prehoditi — postopen in vsestran razvoj. Alpinist III. razreda je lahko vsakdo, ki je opravil vsaj en plezalni vzpon ali prečenje III B kategorije. Alpinist II. razreda mora opraviti štiri plezalne vzpone do I B težavnostne stopnje in dve prečenji. Za dosego I. razreda je treba splezati najmanj 11 smeri do V A težavnostne stopnje in napraviti šest prečenj. Tak alpinist je že moral organizirati in voditi zimski pohod preko dveh grebenov visokih nad 2500 m. Plezati je moral v vseh gorskih masivih v Bolgariji v Rili, Pirinu in Stari planini. Pogoji za dosego naslova »mojstrov na sporta« pa so še mnogo bolj zahtevni: dvajset plezalnih vzponov in petnajst traverz poletj in pozimi vseh kategorij, v vseh treh največjih gorskih masivih Bolgarije. Biti mora instruktor za alpinizem in je že moral instruirati na tečajih za dosego značke »Alpinist«. Opraviti mora kontrolno plezanje V A kategorije. Voditi mora vrsto pohodov in plezanj. Ustrezno gornjim pogojem je tudi število alpinistov: devet mojstrov športa, 51 alpinistov I. razreda, okoli 200 je alpinistov II. razreda, drugi so alpinisti III. razreda.

Za vzgojo instruktorjev imajo na Visoki šoli za telesno vzgojo v Sofiji katedro za alpinizem. V Maljoviški dolini je centralna alpinistična šola, ki ima nalogo vzgajati vodnike za bolgarske planine, instruktore za alpinizem in turistične delavce. Pouk se vrši vse leto v izmenah po dvajset dni. Letno obišče šolo okoli 600 ljudi, od katerih jih je okoli 60 do 80 alpinistov. Pouk v šoli je praktičen in teoretičen.

Alpinisti plezajo največ v domačih gorstvih. Bili pa so že v Kavkazu, Tatrah, Karpatih in na peščinih stolpih ob Elbi. Ekipo, ki jo pošljejo v inozemstvo, zberejo na trening. Alpinisti imajo alpinistične tečaje; dvakrat letno je alpinijada, nekakšen zbor alpinistov, kjer opravljajo masovne vzpone. V Maljoviški dolini ob centralni alpinistični šoli nameravajo vsako leto organizirati mednarodni alpinistični tabor z namenom, da se tam alpinisti iz raznih držav spoznajo in izmenjajo izkušnje.

Glede na to, da se je alpinizem v Bolgariji šele začel dobro razvijati, so v Bolgariji dosegli že dva velika uspeha: pritegnili in navdušili so za hribe mnogo ljudi, poleg tega pa so upravičeno ponosni, da imajo prvo šolo za alpinizem na Balkanu.

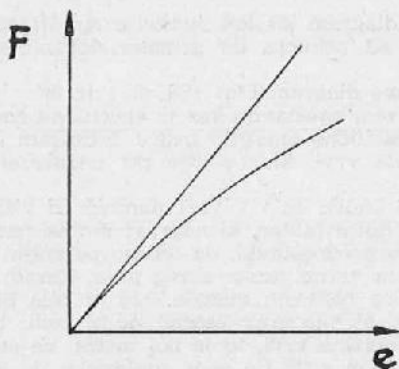
0 vrveh

BOJAN ZAJEC

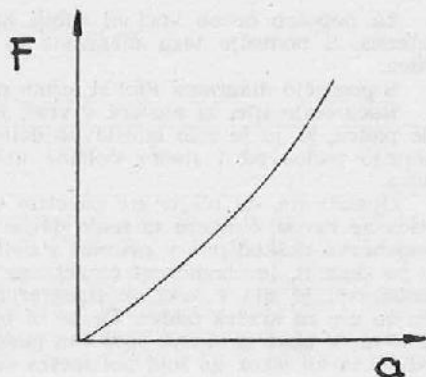
Ne mislim vam praviti, da imamo vite in pletene, konopljene in najlonske vrvi. To itak vsi veste. Raje bom obravnaval vrvi po njihovem namenu.

Vrv ima več namenov. Služi zato, da se na njej sedi pod steno, kadar je mraz, nadomešča manjkajoče puloverje, zlasti nepogrešljiva je pri sprejemu novih članov v AO. Včasih se z njo tudi pleza. Takrat ima dve osrednji nalogi. Ena je, da omogoča napredovanje v težkem terenu z uporabo vseh mogočih in nemogočih vrvnih manevrov. Druga pa je varovanje. Varovanje sem namenoma omenil na drugem mestu. Pri enakovredni navezi ima varovanje namen zaščititi plezalca pred posledicami padca. V tem primeru ne bi varovanje imelo nikakršnega smisla, če ne bi računali z možnostjo padca. Čim pa dopuščamo možnost padca, smo vnesli v plezanje mogočen element tveganja, ki se ne sklada s treznim gledanjem na alpinizem. Trdim namreč, da je resnično velik plezalec tisti, ki pleza brez tveganja. Ta-

Opomba ur.: Pokojni alpinist Bojan Zajec o tem predaval v svojem AO. Predavanje objavljamo v njegov spomin.

Slika 1

Slika 2

kemu vrv za varovanje ni potrebna. Potrebna bi mu bila le kot moralna opora. Seveda, kadar gre velik plezalec v hribe z gospodično, mu vrv takoj postane potrebna tudi materialno, vendar v tem primeru ne stavlja nanjo (na vrv) kakih hudih plezalsko-tehničnih zahtev. Alpinistično je podoben primer naveze, v kateri se vzgajajo novi gorniki. Tam mora prvi plezalec lepo splezati, drugi pa itak ne more daleč pasti. Tudi v tem primeru se na vrv ne stavlja hude zahteve. A ker so veliki plezalci zelo redko posejani, nas drugih pa je precej, tudi takih, ki vrvi ne uporabljamo za plezalsko nekomplicirane primere, smo včasih postavljeni pred tvegane odločitve, ki nikakor ne izključujejo padca.

Poglejmo si elemente, ki v navezi nastopajo. Ti so: plezalec, vrv, varujoči in vmesni elementi varovanja, kot klini, vponke in teren. V temle sestavku si oglejmo, kaj smemo zahtevati od vrvi, če hočemo kljub padcu še nadalje hoditi po svetu. Da bi to videli, se moramo malo seznaniti tudi z dogajanjem v vrvi ob padcu. Dogajanje zavisi od elementov za varovanje in varujočega ravno tako kot od lastnosti vrvi. Pri tem ne smemo čisto pozabiti na sebe — prav malo važno je namreč, če vrv padec vzdrži, pa ga mi ne vzdržimo. V takem primeru koristi vrv le GRS, ki ji omogoči lažje pobiranje naših ostankov. V načelu gre pri zadrževanju padca za naslednji problem: kinetično energijo, ki jo je plezalec dobil pri frčanju skozi zrak, je treba na neškodljiv način pretvoriti v kako drugo obliko energije, pri tem pa sila v vrvi (ki je po velikosti enaka sili na plezalca) ne sme preveč narasti. Plezalčevo kinetično energijo lahko porabimo za delo, opravljeno pri razbijanju skal s plezalčevo glavo med letom samim in za razbijanje plezalca na kose ob pristanku, vendar ta način pretvorbe energije ni zaželen. Elegantnejša rešitev je, da pustimo vrv, naj se pri zadrževanju padca raztegne in tako shrani energijo. Del energije padca gre včasih v ravanju klinov ali krivljenje vponk, vendar je glavna shramba energije le vrv. Drugi način je pretvorba energije padca v toplotno energijo s trenjem, namreč s trenjem vrvi ob varujočem pri dinamičnem varovanju. Ta način je najugodnejši.

V ilustracijo trditve, da ni dovolj, če je vrv sposobna vskladiščiti energijo padca, ne da bi se pri tem strgala, temveč da tudi sile ne smejo preveč narasti, naslednje: jeklena 9mm vrv bi prav gotovo zdržala vsak možen padec, toda plezalca-padca bi prerezalo na dvoje. Torej mora biti vrv sposobna prestreči padec na način, ki ne povzroča velikih sil.

Kratek povzetek gornjega:

1. energijo padca vskladiščimo v vrvi, ki se pri tem ne sme strgati,
2. sila v vrvi ne sme preseči za človeka nevarne meje.

Obe zahtevi nam dasta že količine, ki označujejo kvaliteto vrvi in določajo njeno uporabnost:

a_r = specifično raztežno delo v 1 m vrvi,

e_r = specifično podaljšanje ob raztrgu, nam pomagata sklepati na sile, ki nastopajo v vrvi,

F_r = raztezna sila,

F_u = ulovitvena sila.

Za popolno oceno vrvi bi rabili ker cel diagram sil kot funkcije specifičnega raztezka. S pomočjo tega diagrama bi lahko od primera do primera določili silo padca.

S pomočjo diagrama $F(e)$ si lahko napravimo diagram $F(a)$. (Gl. sl. 1 in 2).

Računanje sile, ki nastopi v vrvi, je zdaj zelo enostavno kar iz specifične energije padca, ki jo je zelo enostavno določiti. Specifično energijo padca definiram kot energijo padca na 1 meter dolžine tistega dela vrvi, ki sodeluje pri prestrezanju padca.

Opazili ste, da nikjer ne govorim o višini padca. Sila v vrvi namreč od višine padca ne zavisi, čim gre za malo daljši padec. Edini faktor, ki napravi kratke padce sorazmerno neškodljive v primeri z dolgimi (ob predpostavki, da letimo po zraku in ne po skalah), je elastičnost človeškega telesa in vrvne zanke okrog pasu. Zaradi te elastičnosti je sila v vrvi ob prestrezanju padca bistveno manjša, kot bi bila brez nje, če gre za kratek padec. Če ne bi bilo tega, bi bilo prav vseeno, če bi padli 1 m ali 40 m. V obeh primerih lovi 1 m padca ista dolžina vrvi, to je pol metra: če pade vodja 1 m ali 40 m, ga lovi pol metra oziroma 20 m vrvi. Če pade splezalec tik pod stojiščem, ga lovi pri dolžini 1 m ali 40 m vrv dolžine 1 m ali 40 m. V kolikor pade plezalec pod stojiščem, je to sploh zelo ugodno, ker je pri prestrezanju aktivna celotna dolžina vrvi. V nadaljnjih razglabljanjih se omejimo samo na primer, ko pade vodja naveze. Sodim tudi, da pri prestrezanju dolgih padcev elastičnost pasu ne igra bistvene vloge, zato jo zanemarimo. To lahko napravim, ker s tem zahtev, postavljenih na vrv, ne znižam, temveč kvečjemu zvišam. Torej mi bo vrv v vsakem primeru zdržala padec, če ustreza mojim zahtevam.

Specifično energijo padca v primeru, ko pade vodja naveze, zelo lahko dobimo. Oglejmo si razmere pri najhujšem možnem padcu (v nadaljnjem »maksimalni padec«) med točkama 1 in 2. Slika 3. Razlika potencialnih energij med točkama 1 in 2 znaša: 2 mgh. To energijo moramo vzkladiščiti v dolžini vrvi h metrov.

Specifična energija padca je: W

$$W = 2 \text{ mgh/h} = 2 \text{ mg}$$

Višina padca v tej formuli torej ne nastopa!

Imamo važen rezultat, ki pove, da specifična energija padca prav nič ne zavisi od višine padca! Pač pa zavisi od vrste padca in reakcije varujočega.

Prejšnja enačba je veljala za primer, če varujoči vrv zablokira. Naj pa se zgodi, da varujoči spusti zdrseli 1 m vrvi in šele potem zablokira. Specifična energija padca je sedaj:

$$W = \text{mg}/2h + L/h + L = \text{mg}/L + h/(h + L)$$

Če varujoči takoj zablokira, je $L = 0$ in $W = \text{mg}/L + L$, kar je prejšnji primer. V vsakem drugem primeru je izraz manjši od ene, specifična energija padca je torej manjša. V mejnem primeru je: $W = \text{mg}/1 + 0$. V primeru, da je: $h = L$, to je če pusti varujoči zdrseti ravno toliko vrvi, kolikor je bil vodja naveze nad njim, je specifična energija padca: $\text{mg} (1 + 1/2) = 1,5 \text{ mg}$, torej za 25% manjša od najslabšega primera. Če pa gre za 10 m padca in se kasneje doda še 30 m vrvi, dobimo: $\text{mg} (1 + 1/4) = 1,25 \text{ mg}$, to je za 35% manjše energije padca (specifična energija). 25% oziroma 35% manjša sila je že upoštevanja vredna. Važno je, da se sila zmanjša že, če varujoči samo spusti nekaj vrvi in potem zablokira. Zmanjša se samo zato, ker sodelujejo pri ulovitvi padca večje dolžine vrvi! Torej, sila se zmanjša že, če varujoči prav nič ne uporablja dinamičnega varovanja. Ob uporabi dinamičnega varovanja se bo sila še bistveno zmanjšala.

Zdaj pa pogledajmo, kaj je z našimi kriteriji za kvaliteto vrvi.

Vrv bo zdržala, če bo specifično raztržno delo večje od specifičnega padca. Osnovna zahteva pri nakupu vrvi bo torej: a 2 mg, kar da za 100 kg plezalca vrednost 200 g — 200 kpm/m.

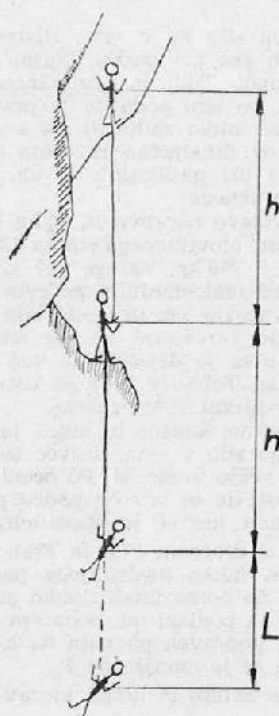
Tu nastopa še nova težava: če teče vrv preko robov in skozi vponke oziroma če so na vrvi vozli (vezava ob pasu), se zniža specifično raztržno delo na $3/4$ ali celo na $1/2$ prvotne vrednosti, odvisno od materiala in načina izdelave vrvi. Ker ne vemo, za kakšen faktor se zniža specifično raztržno delo, moramo računati z najslabšim primerom in zahtevati za specifično raztržno delo trikratno vrednost zgoraj dobljene, to je 600 kpm/m. Za 80 kg plezalca bi zahtevali samo 480 kpm/m.

480 kpm/m je še vedno visoka številka in ni verjetno, da bi vrvi, ki so v prodaji, ustrezale. Vsekakor precej obsežne ameriške meritve pokažejo, da zmanjša vozle specifično raztržno delo le na največ $1/2$ prvotnega. Torej bi zahtevali za 100 kg plezalca a 400 kpm/m, za 80 kg pa a 320 kpm/m. Zadnja vrednost se lepo sklada z

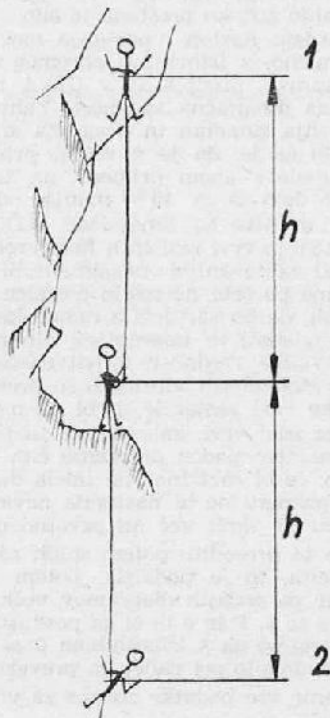
avstrijskimi ekperimenti na tem področju, ki so pokazali, da je za vrv verjetno dovolj, če specifično raztržno delo ni manjše od 320 kpm/m.

Torej: 100 kg plezalec bo popolnoma siguran na vrvi s spec. raztržnim delom 600 kpm/m, zelo verjetno pa se tudi vrv s 320 kpm/m ne bo raztrgala. Na tem mestu predlagam za a minimalno vrednost 400 kpm/m.

Seveda dejstvo, da ima vrv dovolj veliko raztržno delo, še ne pomeni, da bo plezalec pri padcu ostal živ, pove nam samo, da ne bo padel v šoder pod steno, ampak bo obvisel na vrvi. Pogoj za »ostati živ« je, da ulovitveni sunek ne preseže meje, ki jo človek vzdrži. Ulovitveni sunek, to je maksimalno silo, ki nastopa pri ulovitvi, dobimo iz prej omenjenega diagrama $F(a)$. Razlaga: Nobeden od ostalih dveh kriterijev, raztržne trdnosti F_r in specifičnega raztezka ob pretrgu e_r , nam ne da

Slika 3

Slika 4

direktno ulovitvenega sunka. Tega nam da lahko le gornji diagram. Pač pa lahko zahtevamo sledeče: F_r naj ne bo večja od maksimalne sile, ki jo človek še zdrži (ime-nujmo jo F_k), obenem pa naj bo specifično raztržno delo večje od 400 kpm/m. Če sta obe naši zahtevi izpolnjeni, potem vemo: 1, da se vrv ne bo raztrgala in 2, da sila v vrvi ne preseže kritične vrednosti in bo plezalec-padalec ostal živ. Pripominjam, da je zahteva, naj bo $F_r < F_u$ in istočasno $a_r \geq 400$ kpm/m zelo huda, in ji vrvi, ki so v prodaji, ne ustrezajo.

Za silo F_k iz razumljivih razlogov ni podatkov. Problem je do neke meje soroden vprašanju, kakšne pospeške vzdrži človeško telo. To danes v zvezi s poletji v vesolje močno raziskujejo. Razlika je v tem, da se pri omenjenih raziskavah poslu-žujejo priprav, ki silo čim bolj enakomerno porazdelijo po človeškem telesu in so zato upravičeni polagati važnost samo na pospeške, medtem ko je plezalčeva priprava za porazdelitev sile kar vrvna zanka okrog pasu. Na ta način je sicer res primerjava med padcem in poletom v vesolje umestna (podobnost med padcem in poletom v vesolje gre še naprej — v obeh primerih je izid negotov), toda obstaja možnost, da so

pritiske v pasu preveliki in zaradi njih človek odpove, ne pa zaradi pospeškov. Na podlagi tega se vsiljuje trditev, da plezalec pri padcu ni sposoben prenesti tako velikih pospeškov kot pilot vesoljske rakete. Vendar kljub temu za plezalca dopustimo večje pospeške. Od pilota se zahteva, da še naprej vozi ladjo, od plezalca pa samo, da se da transportirati v bolnico. Naj bo tako ali drugače, mnenja o sili oziroma pospešku, ki ga plezalec živ prenese, so deljena. Ameriški plezalci menijo, da je zgornja meja, ki jo človek v zelo ugodnih okoliščinah prenese, 10 g, kar bi bilo za 100 kg plezalca ca. 1 t, za 80 kg pa 800 kp. Opozarjam, da so pritiski na večjega plezalca v pasu pri istem pospešku večji, kar kaže na to, da ni pospešek edino škodljiv! Meja, ki je pri padcih še dopustna, je po ameriških podatkih samo 6 g (vesolja), to je za 100 kg plezalca 600 kp, za 80 kg pa 480 kp, UIAA norme so do leta 1960 dopuščale $F_k = 1200$ kp. Kolikor mi je znano, ta vrednost ni bila spremenjena. Osebo sem mnenja, da lahko dopustimo $F_k = 800$ kp, kar je sicer visoko postavljeno, a kaže, da je človek še rahlo živ, ko preстане to silo.

Na tem mestu nastopi vprašanje merjenja sile F_u v vrvi. Bistveno je, da je merjena dinamično, z istovrstno obremenitvijo kot pri padcu. Nujna je meritev z Doderojevo napravo, predpisano v UIAA normah. Tudi za prej omenjeno raztržno bi bila potrebna dinamična vrednost! Zahteva po tem podatku je precej huda, ker je način merjenja zamotan in drag. Za silo se lahko zadovoljimo s statično vrednostjo. Izkazalo se je, da je v večini primerov dinamično raztržno delo večje od statičnega. Edinole v enem primeru, na žalost pri najlonskih vrveh, je bilo dinamično raztržno delo za ca. 15% manjše od statičnega.

Avstrijske meritve F_u , dinamične, z Doderojevo napravo in 80 kg bremenom, so dale za 10 do 12 mm vrvi različnih firm vrednosti ulovitvenega sunka 1300 do 1900 kp, torej daleč nad zahtevanimi maksimalnimi $F_k = 480$ kp, 800 kp, več kot 1200 kp. Te vrvi očitno same po sebi ne rešijo plezalca pred maksimalnim padcem. Tudi ni mogoče pričakovati, da bo varujoči z ramenskim varovanjem prenesel take obremenitve. Potrebno je obvladati in uporabljati dinamično varovanje, ki sile zniža. Še hujše, skoraj kot prevelike vrednosti ulovitvenega sunka je dejstvo, da več vrvi debeline 12 mm padca sploh ni zdržalo in so se pretrgale. Toliko v vednost tistim, ki menijo, da so slonovske vrvi zastarele in bi šli nanje plezat s »cvirnom«.

Pustimo za zdaj vrvi, kakršne so, pa pogledjmo, kakšne bi hoteli imeti. Želeli bi, da pri maksimalnem padcu dosežemo čim nižjo silo v vrvi, največ 800 kp. Obenem bi bilo idealno, če bi raztržna sila imela dosti večjo vrednost. Po oceni vsaj za 50% večjo. V tem primeru ne bi nastopila nevarnost, da se vrv ob padcu pokvari, to je, da se po padcu ne skrči več na prvotno dolžino, ker se je plastificirala.

Če želimo to presoditi, potem sploh rabimo diagram $F(e)$ in $F(a)$. Če se vrv ob padcu plastificira, to je podaljša, potem nam lahko naslednjega padca sploh ne vzdrži več. Ker pa gornjih diagramov večkrat ne bomo imeli, lahko pa se zgodi, da imamo podatke za a , F in e in si ga poskusimo na podlagi teh podatkov skonstruirati:

Aproksimirajmo ga s trikotnikom 0 , e , F_r , popravek pa nam da a_r . Sedaj lahko približno določimo silo pri padcu in preverimo, če je manjša od F_k .

Sedaj imamo vse podatke zbrane za vrv, s katero bi hoteli plezati:

$a_r > 400$ kpm/m Nujno potrebno
 $F_u < 800$ kp
 $F_r > 1200$ kp zaželeno

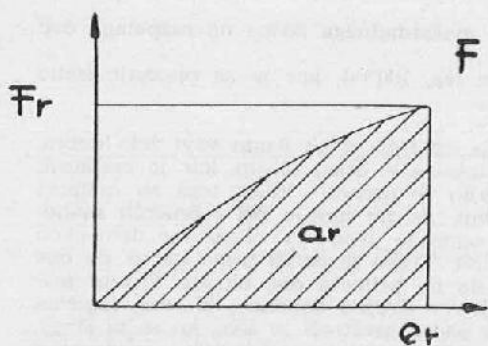
Ker sila v vrvi in specifično skladiščeno delo nista neodvisna, zahteva z zadnjim pogojem tudi večje a .

Želeli bi še čim manjši raztezek vrvi zaradi prijetnega plezanja, toda ta zahteva nasprotuje oziroma je nezdržljiva z zahtevo, naj bo sila v vrvi majhna.

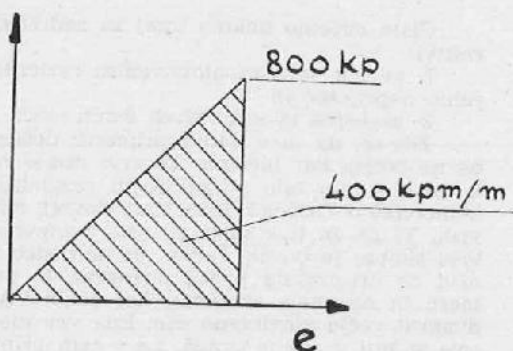
Opazimo, da ne zahtevam zelo visoke F_r . Za merilo kvalitete vrvi ta ni tako zelo važna. Kot zgled navajam, da so F_r modernih perlon in najlon vrvi resda velikosti 1400 do 2000 kp, konopljena vrv pa dosega tudi 1300 kp, kar ni dosti manj (je pa še vedno popolnoma zadosti za ekscukucijo plezalca-padalca), pa konopljena vrv sploh ne vzdrži padca, ker pač sila v njej naraste na višje vrednosti. Raztržna sila za plezalca o vrvi ne pove skoraj nič, če ni dan še specifični raztezek ob pretrgu. Sploh želimo ulovitveno silo, s tem pa tudi raztržno silo (ker pač ni treba, da je ta močno večja od ulovitvene) čim bolj zmanjšati ob istem a_r . Z drugimi besedami — zahtevamo čim bolj elastične vrvi. Seveda se nam mora to nekje poznati. Pozna se nam pri raztešku, vrv, kot jo zahtevamo, se nam nujno močno raztegne.

Oglejmo si to računsko: slika 6.

Pomeni, da se vrv podaljša za celo svojo dolžino!

Slika 5

Slika 6

Če pri istem a_r dovolimo $F_r = 1200\text{ kp}$, imamo: e_r

$$\frac{1200}{2} = 400 \text{ in } e_r = \frac{2}{3}$$

Dobili smo zanimiv rezultat, da so vrvi, ki na najboljši način zdržijo padec, po svoji naravi hudo raztegljive. Kaže torej, da so tudi nam poznane vzhodnonemške vrvi zelo ugodne, če verjamemo, da imajo dovolj visoke F_r , in če računamo, da je potek raztezanja tudi pri velikih obremenitvah podoben poteku raztezanja pri majhnih obremenitvah, ki jih mi normalno izvajamo pri raznih vrvnih manevrih in spustih po vrvi.

Če pogledamo nazaj, opazimo, da smo poleg a_r zahtevali za podatek u ulovitveno silo F_u . Ta pa zavisi od teže plezalca, zato jo moramo še enolično definirati. Definirajo jo kot silo pri ulovitvi 80 kg plezalca pri maksimalnem padcu. Tako definirana ulovitvena sila se nam ujema z normiranim preizkušanjem vrvi na Doderojevi napravi z 80 kg bremenom. Ponovno opozarjam, da je podatek F_u bistven.

Profesor dr. ing. Avčin je v svojih člankih vpeljal količino G_k , kritično težo, za merilo kvalitete vrvi. Kritična teža je teža hipotetičnega plezalca, ki lahko maksimalno pade na vrvi, ne da bi se ta še strgala. V istem članku tudi sodi, da so količine a_r , F_r in e_r za plezalca nevažne, ker mu nič ne povedo. Z vpeljavo G_k namesto a_r se strinjam, ker je ta podatek, četudi fizikalno manj eleganten, nazornejši, pomeni pa v bistvu isto. Pove namreč, da bo vrv maksimalni padec vzdržala ali tudi ne. Pojasnilo, da G_k pomeni v bistvu isto kot a_r :

$$2mgh = a_r \cdot (h + eh)$$

$$mg = a_r \cdot (h/2h) = a_r/2 = G_r$$

Nikakor pa se ne strinjam, da sta podatka F_r in e_r nepotrebna. Sta kvečjemu premalo! Sodim, da je treba zahtevati kar celoten diagram $F(e)$. Še boljše pa bi bilo zahtevati kar zgoraj definirano ulovitveno silo F_u , le da je to zaradi drage meritve precej huda zahteva.

Iz vsega dosedaj povedanega poleg tega zaključek: Za karakterizacijo vrvi v pogledih, ki zanimajo nas plezalce, sta bistvena podatka:

G_k in F_u oziroma alternativno a_r in F_u

G_k oziroma a_r povesta, če vrv zdrži maksimalni padec, in ju moramo dobiti navedena kot podatka za vrv, F_u pa pove, če mi zdržimo prestrezanje padca na taisti vrvi. Lahko jo (F_u namreč) približno izračunamo iz diagrama $F(e)$. Najbolje je seveda, če nam to količino poda tovarna kot podatek za vrv.

Preizkušanje omenjenih količin za vrv še ni normirano, čeprav se po svetu že vpeljuje.

Kar se tiče vrvi, ki so trenutno v prodaji, sodim, da velja naslednje: vrvi, ki jih običajno štejemo za debele, to je 11 in 12 mm, so običajno zmožne zdržati maksimalni padec, vendar ne vse. Vsekakor se obremenitev giblje na zgornji meji trdnosti vrvi.

Vrvi 10 in 9 mm pa niso v nobenem primeru zmožne zdržati maksimalnega padca in so torej potemtakem uporabne le za varovanje drugega v navezi, za varovanje prvega pa le, če varujoči obvlada in uporablja dinamično varovanje.

Čisto načelno imamo torej za zadržanje maksimalnega padca na razpolago dve rešitvi:

1. vrvi z velikim ulovitvenim raztezkom (ca. 100%), kar je za plezanje samo rahlo neprijetno in

2. dosledna uporaba dveh 9 mm vrvi.

Zdi se, da je v danih primerih dosledna uporaba dveh 9 mm vrvi zelo dobra, da ne rečem kar idealna. Te vrvi imajo raztržno silo blizu 800 kp, kar je vrednost, ki jo človeško telo po prejšnjih razglabljanjih še prenese. Poleg tega so raztezki komercialno razpoložljivih vrvi dovolj majhni, da ne motijo pri tehničnih manevrih. Ti pa že itak sami po sebi zahtevajo uporabo dveh vrvi. Raztržno delo obeh vrvi skupaj je dovolj veliko, da se padec zdrži. Treba je paziti samo na to, da obe vrvi ne prestrezata padca naenkrat, to je, da ne primeta obe hkrati. V tem primeru bi nastopila situacija, kot če bi imeli vrv dvojne debeline, ki ima, logično, dvakrat večjo ulovitveno silo. Ena vrv mora padec prestreči in šele, ko se ta strga, smc stopiti v akcijo druga. Le v tem primeru bo F_u ostala pod kritično vrednostjo.

Vse to je veljalo za maksimalni padec, ko med piczalcem in varujočim ni nobenega vmesnega klina ali pa je vrv v vmesnem klinu togo blokirana, tako da ne more teči.

Mladinska kronika

TONCEK STROJIN

14. aprila t. l. se je pod Storžičem vršila smučarsko-alpinistična ocenjevalna vožnja v organizaciji Komisije za alpinizem in Mladinske komisije. V kategoriji mladincev je prvo mesto zasedla ekipa PD Tržič v sestavi: Rudi Terovski, Janez Dolžan in Branko Terna v času 4,25 brez kazenskih točk, II. mesto ekipa PD Jesenice s tekmovalci: Peter Boštjn, Dušan Stopar in Mirko Klinar v času 5,35 brez kazenskih točk, III. mesto s časom 6,25 in brez kazenskih točk pa mladinska ekipa PD Mojstrana z vrsto: Klavdijem Mlekušem, Zvonkom Hrastarjem in Edijem Borjančičem. Prvo mesto med ženskimi ekipami je s časom 8,34 in 5 kazenskimi točkami zasedla ekipa PD Kranjska gora z mladinkami: Zmago Klofutarjevo, Metko Klofutarjevo in Vando Gučkovo. V kategoriji pionirjev so dosegli I. mesto s časom 0,58 in brez kazenskih točk pionirji PD Bled z Dragom Arkom, Borisom Mulejem in Jankom Slokarjem, II. mesto s časom 1,14,3 in brez kazenskih točk pionirska ekipa PD Kranjska gora s pionirji Markom Židanom, Jožetom Gazvodo in Slavkom Smolejem in III. mesto s časom 1,23,3 in brez kazenskih točk pionirska ekipa PD Tržič s pionirji Vincom Brezarjem, Mirkom Nadišarjem in Silvom Selko, med ženskimi ekipami pa pionirska ekipa PD Bled s tekmovalkami Matildo Poklukar, Jano Mačkovo in Metko Svigelj s časom 4,12,4 in s 5 kazenskimi točkami.

22. in 23. aprila t. l. se je vršil posvet načelnikov MO na Šmohorju (778 m) pri Celju. Posvet je pregledal delo zadnjih let, kritično ocenil napake in potrdil smernice za prihodnje razdobje. Iz diskusije je bilo opaziti, da so oblike dela z mladino dobile vsesplošen značaj in da so pri vseh vidnejših PD že močni mladinski odseki.

Mnogo poudarka so udeleženci dajali področju medsebojnih srečanj na centralnih akcijah Mladinske komisije, ki jih je samo v letošnjem letu planiranih kar devet. Navzoči so opozarjali na negativna stališča nekaterih PD, ki zavirajo avtonomno rast MO in ne posvečajo dovolj skrbi za vzgojno materialno pomoč mladini.

Tu in tam je bilo slišati naj bi se v delo mladinskih odsekov vneslo več praktičnega dela in poživelo s sodelovanjem izvedencev (geografov, botanikov, alpinistov itd.). Skupno so tudi opazili, da niso izčrpane vse rezervne oblike dela z mladino in premagane prepreke za pritegnitev nečlanov planinske organizacije na centralne akcije. Potem, ko so številni diskutanti podali svoje misli, so bili sprejeti sklepi in predlogi, ki so bili že objavljeni v PV 1961/9.

1. maja na dan Praznika dela je bila v Ljubljani velika parada športnikov, tabornikov in planincev. Skupno 75 mladincev, članov MO planinskih društev mesta Ljubljane, cnotno uniformiranih z emblemi PZS, je v mimohodu predstavljalo enotnost planinske organizacije.

VI. redna skupščina PZS, ki je bila dne 27. in 28. maja v Novi Gorici, je mladinskim vprašanjem posvetila precejšnjo pozornost. Potrdila je sklepe in odobrila proračun Mladinske komisije. Za novega načelnika Mladinske komisije je bil izvoljen tov. Tomaž Banovec.

V dneh od 2. do 6. julija se je centralne proslave ob 20-letnici vstaje jugoslovanskih narodov v Titovem Užicu udeležilo tudi 45 mladincev in mladink iz Slovenije. Udeleženci so se udeležili slovesnosti, deset od njih pa skupno z mladino ostalih družbenih organizacij pohoda na bližnji Zlatibor.

Od 3. do 6. avgusta se je vršil v proslavo 20-letnice vstaje in 40-letnice organiziranega alpinizma mladinski pohod v Vrata. Pohod je bilo organiziran tako, da je v svoje vrste zajel mladino iz skoraj vse Slovenije in je potekal iz treh smeri. Izhodiščna točka za Štajersko smer je bila Logarska dolina. Od tu so udeleženci hodili po transverzali vse tja do Žirovnice, od koder je bil organiziran prevoz na mesto proz Železnikov in še isti dan prenočili na Ratitovcu. Drugo jutro so sestopili v Bohinjsko kotlino in prenočili v Vodnikovi koči. Tretji dan so se povzpeli na Triglav slave. Vseh udeležencev je bilo 25. Ljubljanci in okoliška PD po pričeli s pohodom in se nato spustili v Vrata. Udeležencev v tej smeri je bilo 52.

Zadnji dan, to je 6. avgusta je bila v mladinskem taboru slovesna razglasitev rezultatov enoletnega tekmovanja MO in nagradnega natečaja Mladinske komisije za najboljši spis, fotografijo in likovno delo s planinsko tematiko. Načelnik Mladinske komisije tov. Tomaž Banovec je v krajšem nagovoru povedal nekaj misli o preteklem letu, razdelil nagrade najboljšim MO in nagrajenim mladincem ter povabil MO, naj razmislijo o spremenjenem tekmovalnem sistemu, ki naj bi ga uvedli že prihodnje leto. Pri razglasitvi rezultatov je bil navzoč tudi predsednik PZS tov. Fedor Košir, ki je zbrani mladini čestital k doseženim uspehom in dal vzpodbudne misli za nadaljnje delo.

Objavljamo rezultate tekmovanja »Gore in mladina« v tekmovalnem letu 1980/81. Posamezni MO so dosegli v generalnem plasmanu naslednja mesta:

1. Prevalje	11. MO Celje
2. MO Jesenice	12. MO PTT Ljubljana
3. MO APD	13. MO Ljubljana-matica
4. MO Postojna	14. MO Žiri
5. MO Mežica	15. MO Bled
6. MO Radovljica	16. MO Brežice
7. MO Medvode	17. MO Maribor
8. MO Trbovlje	18. MO Železničar Ljubljana
9. MO Tolmin	19. MO Vuzenica
10. MO Zagorje	

V posameznih tekmovalnih skupinah pa so dosegli najboljše rezultate: v I. skupini MO Prevalje (uspehi organizacije mladine), v II. skupini tudi MO Prevalje, ker pa je že dobil nagrado pri prvi skupini, je nagrada v tej skupini pripadla drugoplasiranemu t. j. MO Jesenice, za planinska terenska dela, v III. skupini pa je bil pri vzgoji mladine najboljši MO Akademskega PD.

Istočasno je bila tudi razglasitev rezultatov natečaja za najboljši spis, likovno delo in fotografijo s planinsko tematiko, ki ga je razpisala Mladinska komisija pri PZS.

Pri spisih je žirija, ki so jo sestavljali prof. Tine Orel, Tonček Stroj in Dominik Koci, pregledala 102 poslana prispevka in se odločila da podeli nagrade naslednjim mladincem:

1. nagrado v znesku din 5000 Janezu Bizjaku za spis »Rdeči rododendron«
2. nagrado v znesku din 3000 Janezu Svetini za spis »Na Vršiču pozimi«
3. nagrada enoletna naročnina PV Mileni Gregorin, PD Maribor za akvarel
4. nagrada enoletna naročnina PV Mirku Vešnarju za spis »Dnevnik planinca«
5. nagrado enoletna naročnina PV Janezu Kalanu za spis »V zasneženih planinah«

Pri likovnih delih je žirija, ki so jo sestavljali: prof. Zornik Klavdij, akad. kipar Marjan Keršič-Belač in Milan Kristan, pregledala 196 poslanih likovnih del v različnih tehnikah in sklenila, da podeli nagrade naslednjim udeležencem:

1. nagrado v znesku din 5000 Slavki Lukač iz PD Zagorja za lepljenko »Le v planine«
2. nagrado v znesku din 3000 Angeli Brzin iz PD Zagorja za lepljenko »Sprehod«
3. nagrada enoletna naročnina PV Mileni Gregorin, PD Maribor, za akvarel »Obisk na plansariji«

4. nagrado enoletna naročnina PV Angelci Breznik, PD Gornji grad za praskanko »Na Menini«

5. nagrado enoletna naročnina PV Janezu Vrhovcu, PD Celje za delo »Na vrhu, Posebno nagrado — Lovšinovo knjigo »Gorski vodniki v Julijskih Alpah« pa si je z risbo »Počitek« pridobil Bogdan Čeh iz PD Jesenice.

Pri fotografijah so žirijo sestavljali: Dušan Skerlep, Marjan Smerke in Vinko Omerzelj. Žirija je ocenila 59 poslanih fotografij in se odločila, da podeli nagrade naslednjim:

1. nagrado v znesku din 5000 Joži Balantu, PD Javornik za delo »Gorski stražar«

2. nagrado v znesku din 3000 Radaču Podobniku, PD Idrija za delo »Na zdravje«

3. nagrado enoletna naročnina PV Kostji Divjaku, Akademsko PD za delo »Višek sreče«

4. nagrado enoletna naročnina PV Branku Pilihu, PD Maribor za delo »Na majskih snežiščih«

5. nagrado enoletna naročnina PV Janezu Vrhovcu, PD Celje, za delo »Na vrhu, na soncu«

Za najštevilnejšo udeležbo na natečaju pa je Mladinska komisija nagradila mladinski odsek PD Jesenice, PD Gorje pri Bledu in PD Žiri.

društvene novice

POROČILO O PROSLAVI V T. UŽICU

Centralna proslava 20-letnice vstaje jugoslovanskih narodov v Titovem Užicu se je med drugimi udeležila tudi naša organizacija. V zvezi s proslavo, ki je bila 4. 7. v T. Užicu, je bila od 2. do 6. julija organizirano taborjenje vseh množičnih organizacij na Belih vodah pod naslovom Užiška republika.

Iz Slovenije se je tega taborjenja udeležilo 45 mladih planincev iz MO (Ljubljana-matica, PD, Postojna, Bled, Prevalje, Slovenske Konjice, Mengeš, Ruše, Maribor).

Iz Ljubljane smo odšli 1. 7. s posebnim vlakom. Po precej naporni vožnji smo prispeli do T. Užic, od tam pa je bilo še poldrugo uro do tabora na Belih vodah. Naselje iz platnenih hišic je sprejelo 6000 ljudi članov taborniške organizacije, Počitniške zveze, planinske organizacije, prometnih organizacij, članov Ljudske tehnike in športnih organizacij. Vsaka organizacija je imela svoj prostor za taborišče in popolno svobodo pri urejanju taborišča.

Planinski tabor je bil ob ugodni lokaciji zelo prijeten in udoben.

Za prehrano je poskrbela JLA in to v splošno zadovoljstvo. K programu ni bilo pripomb. Edino vodstvo štaba planinskih organizacij bi zaslužilo nekaj upravičene kritike. Zaradi nekaterih pomanjkljivosti kot n. pr. pri ozvočenju je bil stik štaba s posameznimi vodstvi

zelo otežkočen. Zato je večkrat prišlo do nesoglasij in celo do velikih nespoznanj. Štabu lahko zamerimo tudi to, da je zelo malo storil za organizacijo izletov v bližnjo okolico. Za te izlete bi lahko idealno izkoristili 3. in 5. julij, ki smo jih prebili po šotorih. Vsi izgovori štaba glede na majhno epidemijo so bili neutemeljeni, ker so ostale organizacije kljub temu uspele organizirati pohode v bližnjo in daljno okolico. Edino 5. 7. je uspelo le majhni grupi ljudi, da so odšli na marš po sledovih Titovega umika od T. Užic do Partizanskih vod.

Proslave se iz objektivnih pogojev nismo mogli udeležiti (bolazen). V drugače zelo živahnem tabornem življenju smo imeli priložnost, da se spoznamo med seboj ter nekatere druge oblike dejavnosti v planinski organizaciji.

K tovariškemu vzdušju so precej prispevali taborni ognji in doživetja, ki so jih pripovedovali stari borci iz okolice T. Užic.

Po petih dneh lepega vremena, navdušenja in tovarištva smo se v T. Užicu spet vkrcali na vlak in po precej naporni vožnji prispeli v Ljubljano.

Tomaž Banovec

IZ PROBLEMOV GRS

Gorski reševalci se zavedajo pomena hitrosti pri obveščanju in sporazumevanju še posebno, kadar ure in minute odločajo o življenju ponesrečenca. Zato

si danes ne moremo predstavljati moderne ekipe reševalcev brez radijskih oddajnikov. Tu pa nastopi nova težava. Reševalci delajo navadno v izredno težavnem terenu, včasih v najslabših vremenskih pogojih, v stenah itd. V takem svetu lahko vsak kos opreme zaradi teže in volumna resno ovira reševalca pri delu. Ker ni moč dobiti radijskih aparatov, ki bi vsaj približno ustrezali zahtevam, so se strokovnjaki iz vrst reševalcev sami lotili problemov. V nekaj letih so s pomočjo nekaterih inštitutov izdelali prototipe miniaturnih poltransistorskih in transistorskih oddajnikov. Ti oddajniki odlično delujejo na razdaljo do 70 km. Tako so reševalci na terenu lahko neprestano v zvezi s svojo bazo. Za sporazumevanje med reševalci v stenah pa so izdelali transistorske oddajnike, ki so montirani kar v zaščitnih čeladah reševalcev. Prednost teh oddajnikov je seveda izredno nizka cena in skrajno enostavno uporabljanje in vzdrževanje.

Ob proslavi pripadnikov JLA na Triglavu je potekala radijska zveza takole: Ves potek proslave in posamezne govore smo z malimi prenosnimi oddajniki prenašali preko bodoče centralne relejne postaje v Kamniku v Ljubljano. Tu so si sproti beležili podatke in posamezne odlomke snemali direktno na magnetofonski trak. Tako so vsi, ki jih je proslava zanimala, lahko takoj dobili poročilo in podatke, med njimi tudi Radio Ljubljana.

PROSLAVA NA VRHU TRIGLAVA

6. oktobra so vojaki pod organizacijskim vodstvom podpolkovnika Franca Jernejca v sodelovanju s planinci prvič prenesli na vrh Triglava top in iz njega izstrelili slavnostni pozdrav v čast dneva artilerije JLA ob njeni dvajseti obletnici, Dnevu vstaje LR Makedonije in v pozdrav Beogradu ob obletnici osvoboditve.

Vojna pošta 1098 Tolmin je pripravila ta pohod na Triglav iz treh smeri: iz Bovca, Tolmina in iz Bohinjske Bele. Na iniciativo JLA je tudi planinska organizacija aktivno sodelovala pri pohodu. To je bila predvsem skupna akcija planincev in vojakov, ki često sodelujejo. Ta povezanost planincev z JLA se odraža predvsem pri splošnem planinskem delu, posebno pri vzgoji naše mladine, alpinističnega kadra, GRS in pri gradnji planinskih objektov.

Planinska zveza Slovenije je zaradi slavlja odprla tudi pet planinskih postojnikov okoli Triglava (Kočo pri Tri-

glavskih jezerih, Dolič, Vodnikova, Kredarica, Planika), kjer so potem udeleženci pohoda lahko brezplačno spali in imeli več drugih ugodnosti.

Skupina vojakov pod neposrednim vodstvom kapetana Srečka Tušarja je že v četrtek (5. X.) zvečer prenesla top iz Planike na vrh Triglava. V petek zjutraj so se zbrali na vrhu vojaki z godbo in planinci. Iz topa in pušk so izstrelili slavnostni pozdrav, postavili na vrhu državno in partijsko zastavo v spomin dogodka, ko je pred dvajsetimi leti prvič zaplapolala na Triglavu jugoslovanska zastava z rdečo zvezdo, potem pa so vsi zaradi slabega vremena takoj sestopili in prišli okoli 13. ure z vsem materialom na Planiko. Tu se je nato odvijala glavna slovesnost, katere se je udeležilo okoli 150 vojakov in 50 planincev. Zastopniki planinskih društev so prišli iz mnogih krajev Slovenije, dva n. pr. celo iz Krškega. Slovesnosti se je udeležil tudi sekretar SZDL Tolmina in več visokih vojaških osebnosti.

Pred planinsko kočo Planika je imelo več vojaških osebnosti in predstavnikov Planinske zveze Slovenije pozdravne govore, nakar so poslali udeleženci pohoda po planinski radijski oddajni postaji pozdravne brzojavke tov. Titu ob obletnici osvoboditve Beograda in Dneva artilerije JLA, tov. Lazarju Koliševskemu ob Dnevu vstaje LR Makedonije in tov. Mihi Marinku. K prazniku so čestitali tudi planinci.

Zaradi vse slabšega vremena so se udeleženci slovesnosti takoj razšli.

Miha Potočnik ml.

III. MLADINSKI ORIENTACIJSKI POHOD ZA MILOVANOVIČEV MEMORIAL

Za leto 1961 sta ob 20-letnici vstaje slovenskega naroda dne 10. septembra organizirala Mladinska komisija pri PZS in PD Bled — tokrat po stezah partizanske Jelovice.

Na Lipniški in ostalih planinah Jelovice, ki je tesno povezana s partizanskimi borbami na Gorenjskem, je preizkusilo svoje moči in znanje 152 mladih planincev in planink, t. j. 38 štiričlanskih ekip. Število prijav je bilo sicer še veliko večje, vendar je pa slabo vreme, ki je vladalo vse do dneva pohoda, odvrnilo od tekmovanja številne ekipe. Pohod se je vršil čez Lipniško in Mošenjsko planino mimo kraja, kjer je bil formiran Cankarjev bataljon in mimo številnih spomenikov padlim par-

tizanom. Tekmovali so v štirih kategorijah. V I. kategoriji mladinci, rojeni v letih 1941/46 (4 ure), v II. kategoriji mladinke iste starosti (3 ure), v III. kategoriji pionirji, rojeni v letih 1947/50 (2 uri) in v IV. kategoriji pionirke iste starosti (1½ ure). Start je bil na Lipniški planini, pravico do tekmovanja pa so imeli člani mladinskih odsekov PD, člani Zveze tabornikov Slovenije in Počitniške zveze Slovenije. Vsaka ekipa je morala preiti vse kontrolne točke (KT) strnjeno tako kot skozi start in cilj, posebne naloge ekip pa so obsegale vprašanja iz prve pomoči, iz gorske flore in favne, streljanje z zračno puško, tiho in skrito prehajanje skozi določene terene, odgovarjanje na klicanje ponesrečencev z ustaljenimi znaki in druge splošne planinske stvari.

Tekmovalne ekipe so prišle na Lipniško planino že na predvečer pohoda. Razmeštene so bile po šotorih in stajah, za razvedrilo pa so po izdatni večerji gledali barvne filme in zabavno glasbo. Ob tabornem ognju je zbranim mladincem opisal partizanske boje na Jelovici in svoje osebne doživljaje partizan Janko Prezelj. Naslednjega dne tik pred startom so mladinci položili lovorove vence pred petimi spomeniki padlih borcev-partizanov. Prireditve so počastili s svojo navzočnostjo nekateri člani UO PZS pod vodstvom predsednika PZS tov. Fedorja Koširja, zastopnika CK LMS tov. Jože Šteh in Adam Grünfeld, predsednik okrajnega odbora Zveze borcev v Kranju in predsednikom OLO Kranj, tov. Ivan Bertonec, kapetan JLA tov. Lavš iz Ljubljane in tov. Vilko Fran, član GO Zveze tabornikov Slovenije. Organizacijo pohoda je imelo v glavnem v rokah PD Bled, ki je pokazalo vso svojo organizacijsko sposobnost in s tem mnogo doprineslo k tako uspeli prireditvi. Predvsem moramo pohvaliti tov. Marijo in Mirka Stareta, majorja JLA Janeza Lušino in njegovo soprogo ter tov. Švigljevo, vse iz Bleda, glavne starterja tov. kapetana Lavša in vrhovnega sodnika tekmovanja tov. Tomaža Banovca iz Ljubljane. Posebno zahvalo smo vsekakor dolžni tudi ekipi pripadnikov JLA pod vodstvom kapetana Srečka Tušarja, ki je prirediteljem pomagala, kjerkoli je bilo potrebno.

Tekmovalne ekipe so dosegle naslednje rezultate: V I. kategoriji moških mladinskih ekip prvo mesto MO PD Radovljica (tov. Jože Pezdič, Janez Pretnar, Janez Justin in Janez Zirovc) 312 točk, drugo mesto s 301 točkami ZTS GS Kranj (Marjan Tičar, Jože Zontar, Rado Ovsenik in Edo Ocepek), tretje

mesto MO PD Bled 1 z 291 točkami (Ljubo Soklič, Drago Arh, Tone Kavčič in Janez Brodnik), četrto mesto z 247 točkami MO PD Bled 2 (Franci Zemva, Franci Volčanšek, Ciril Kraigher in Milan Soklič), peto mesto MO PD Jesenice 1 s 166 točkami (Janez Kalan, Franc Trček, Rudi Hiiti, Janez Miko), šesto mesto ZTS GS Kamnik-Domžale s 150 točkami (Bojan Polak, Lojze Ručman, Miha Prelovšek in Miha Golob) in sedmo mesto MO PD Obrtnik Maribor s 131 točkami (Edo Dvoršak, Branko Kojc, Valter Baumkirchner in Diter Šmigoč). V II. kategoriji ženskih mladinskih ekip je dosegla prvo mesto s 297 točkami MO PD Jesenice 3 (Nuša Oman, Verona Polajnar, Simona Polajnar in Jerica Trček), drugo mesto ekipa MO PD Ljubljana-matica (Lučka Erjavec, Anica Erjavec, Polona Bernot in Polonica Jeromcn) in tretje mesto ekipa MO PD Postojna 2 (Darinka Orel, Gabrijela Bolc, Eva Frelih in Marta Zalar). V III. kategoriji pionirjev je dosegla prvo mesto ekipa MO PD Bled 5 s 208 točkami (Nejko Vrevc, Dušan Kelih, Ciril Jeme in Mirko Tavčar), drugo mesto ekipa MO PD Bled 7 s 191 točkami (Uroš Stare, Slavko Strman, Božo Strman in Jurij Strman), tretje mesto MO PD Radovljica-Lipnica s 183 točkami (Milan Kalan, Vranko Kržišnik, Cvetko Blaž in Jože Resman), četrto mesto ekipa MO PD Radovljica s 178 točkami (Peter Šmitek, Damjan Žbontar, Darko Lotrič in Vinko Šolar), peto mesto ekipa MO PD Bled 5 s 175 točkami (Frane Svetina, Stojan Ulčar, Andrej Vidic in Miro Ulčar), šesto mesto ZTS Jezerski biseri Bled s 174 točkami (Drago Sušič, Boris Grm, Janez Urh in Jože Vrevc), sedmo mesto ekipa MO PD Radovljica 2 s 168 točkami (Brane Tadič, Janez Vodopivec, Jaka Vidic in Jože Mulej), osmo mesto ekipa MO PD Radovljica-Lipnica s 166 točkami (Jože Megušar, Peter Potrebuješ, Božo Praprotnik in Janez Petrač), deveto mesto ekipa MO PD Gorje 1 s 161 točkami (Pavel Bolčina, Janez Pretnar, Vinko Larisi in Filip Kalan), deseto mesto ekipa MO PD Bled 3 s 148 točkami (Janez Lušina, Branko Brodnik, Milan Osterman in Ivan Milatovič), enajsto mesto ekipa MO PD Bled 6 s 142 točkami (Slavko Arh, Jože Jakopič, Andrej Rekelj in Marjan Milatovič), dvanajsto mesto ekipa MO PD Radovljica 3 s 135 točkami (Ljubo Meglič, Jakob Magajna, Vili Vugrešek in Dušan Molk), trinajsto mesto ekipa ZTS Jezerski biseri Bled 2 s 130 točkami (Janez Sopotnik, Lado Zemva, Anton Zemva in Ivan Lukančič) ter štirinajsto mesto ekipa MO PD Za-

gorje s 121 točkami (Pavel Jeglič, Vili Stern, Franc Škrabar in Franc Guna). V IV. kategoriji pionirk je dosegla prvo mesto ekipa MO PD Gorje 3 s 83 točkami (Pavla Kalan, Helena Kogoj, Tina Zupan in Silva Frčaj), drugo mesto s 77 točkami ekipa MO PD Bled 8 (Metka Švigelj, Irena Jenko, Polda Kavčič in Majda Kržišnik), tretje mesto ekipa MO PD Bled 10 s 60 točkami (Cvetka Binder, Breda Langus, Jožica Boršnik in Ivica Kavčič) ter četrto mesto MO PD Bled 9 s 48 točkami (Silva Ulčar, Miša Bem, Maja Ciglar in Mojca Švigelj).

Diskvalificirane so bile moške mladinske ekipe MO PD Postojna 1, MO PD Radovljica-Lipnica, MO PD Vuzeonica in ZTS Dolomitski odred, odstopile pa so ekipe MO PD Ljubljana-matica, MO PD Poljčane in ZTS Zmajev odred ter pionirske ekipe (moške) MO PD Jesenice 2, MO PD Gorje 2 in MO PD Ljubljana-matica 1.

Mladinski prehodni pokal je osvojila mladinska ekipa PD Radovljica, pionirski prehodni pokal pa pionirska ekipa PD Bled. Vsaka prva ekipa je poleg tega prejela še kolektivno nagrado (kompas M 53 v vrednosti 5500 dinarjev), člani ekipe pa še posamezne praktične nagrade v vrednosti do 3000 dinarjev. S planinskimi rekviziti sta bili dalje nagrajeni še dve prvoplasirani ekipi mladincev, ena prvoplasirana ekipa mladink, dve prvoplasirani ekipi pionirjev in ena prvoplasirana ekipa pionirk, vse ekipe pa so prejele tudi diplome.

PLANINSKA PROSLAVA 20. OBLETNICE LJUDSKE REVOLUCIJE IN 40. OBLETNICE ORGANIZIRANEGA ALPINISTIČNEGA DELA V SLOVENIJI se je vršila v dneh 5. in 6. avgusta letos v Vratih.

Izredno lepo, jasno in sončno vreme je prispevalo k temu, da je bila proslava zares veličastna, obenem pa planinsko prisrčna in je privabila številne množice planincev v Vrata.

Na predvečer proslave dne 5. avgusta so se šli v Vratih bivši skalaši — ustanovitelji in člani nekdanjega TK Skale, ki je prva pri nas začela gojiti sistematično plezanje v naših stenah in ki je z veliko vnemo razvijala najraznovrstnejše oblike planinskega delovanja. Predsednik PZS tov. Košir je v svojem nagovoru poudaril pionirske zasluge skalašev za razvoj planinstva in alpinizma pri nas in prečital imena onih skalašev, ki jih je skupščina PZS za njihove za-

sluge odlikovala z zlatimi in srebrnimi častnimi znaki.

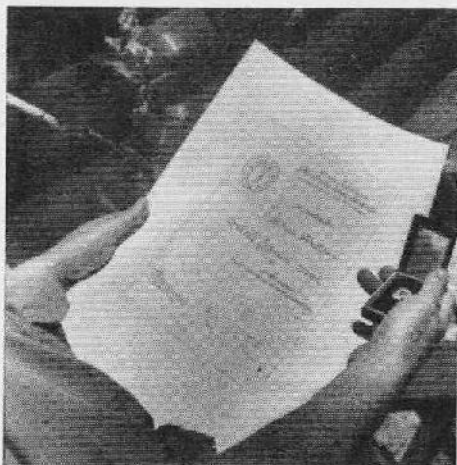
Tovariški večer, ki je sledil slovesnemu delu, je potekel v obujanju spominov na drzne vzpone skalašev v naših gorah in na mnoge lepe dneve, ki so jih skalaši preživeli v planinah. Posebno slovesen okvir tej prireditvi je dal tudi ognjemet, ki je razsvetlil vse strmine in previse gora, ki obdajajo dolino Vrat, posebej pa še mogočno triglavsko severno steno, priljubljeno torišče skalaških plezalcev.

Ob koncu prireditve je pred Aljaževim domom zagorel še ogromen kres, ob katerem so se udeleženci proslave pomenkovali in zabavali še pozno v noč.

V nedeljo 6. avgusta je bila proslava 20. obletnice naše ljudske revolucije. Osrednja točka proslave je bil slavnostni govor načelnika GRS pri PZS tov. dr. Mihe Potočnika, ki je bil v celoti objavljen v letošnji 10. številki Planinskega vestnika. Sledile so recitacije in pevske točke, na kar je bila osrednja proslava zaključena, udeleženci proslave pa so odšli do spomenika padlim partizanom — gornikom, kjer je imel spominski nagovor bivši dolgoletni predsednik skale tov. prof. Janko Ravnik. Posobna delegacija skalašev je odšla še do vznožja Triglavske stene, kjer je vzi-dana spominska plošča ponesrečenemu

Dr. Miha Potočnik govori v Vratih

Diploma in zlati znak PZS

skalašu — odličnemu alpinistu dr. Klementu Jugu, kjer se je tov. dr. Mirko Kajzelj spomnil vseh tistih plezalcev, ki so v vnetem iskanju lepega in dobrega izgubili življenje v naših stenah. K spomeniku padlim partizanom — gornikom in k plošči dr. Juga so bili položeni spominski vencji.

Po opoldanskem odmoru je bila še majhna slovesnost v mladinskem taborišču, ki so ga mladi planinci postavili onkraj Bistrice, potem ko so iz raznih smeri preko naših gora prišli v Vrata na proslavo. Razdeljene so bile nagrade ob zaključku vsakoletnega mladinskega tekmovanja, pozdrave in pohvale pa sta izročila mladim planincem načelnik mladinske komisije pri PZS tov. Banovec in predsednik PZS tov. Košir.

Planinska proslava v Vratih se je dostojno uvrstila v okvir letošnjih proslav v naši državi in bo udeležencem še dolgo ostala v lepem spominu.

F. K.

GENERALNA SKUPŠČINA MEDNARODNE ALPINISTIČNE UNIJE (UIAA) se je vršila letos v dneh od 27. 9. 1961 na Dunaju. Navzoči so bili delegati držav članic in sicer Avstrije, Bolgarije, Čehoslovaške, Čila, Francije, Grčije, Holandije, Italije, Jugoslavije, Luxemburga, Maroka, Nemčije, Poljske, Španije, Švedske in Svice. Udeležence sta sprejela federalni minister za šolstvo dr. Heinrich Drimmel in dunajski župan Franz Jonas, ki jim je priredil tudi kosilo.

Že na seji izvršnega komiteja kot tudi na sami skupščini je bilo zopet, kot že tri leta doslej, osrednje vprašanje vprašanje sprejema ZSSR v Unijo. Tudi letos je bil sprejem odklonjen iz formalnih razlogov, ki pa so seveda popolnoma neprepričljivi in imajo zgolj namen zavlačevati ali pa sploh onemogočiti pristop Sovjetske zveze v ta mednarodni forum. Jugoslovanska delegacija je kot doslej stala na načelnem stališču, da se v Unijo včlani lahko vsaka država, ki goji alpinistiko in planinstvo.

Letošnjo skupščino je vodil mesto obolelega predsednika g. Egmonda D'Arcisa njegov namestnik dr. Wyss-Dunant, bodoči predsednik SAC.

Jugoslavija je skupščini pravočasno predložila predlog za izpremembo statuta, ki naj bi vsaj deloma omilil doseданje toge predpise. Zborovalci so se sicer strinjali, da je treba statut izpremeniti, taktično pa so izglasovali v duhu politike zavlačevanja le to, naj izpremembo statuta pripravijo posebna komisija, ki bo na naslednjem zasedanju predložila svoje predloge. Tej komisiji predseduje Jugoslavija. Že na tej skupščini pa je bilo izglasovano, da glasujejo na skupščini lahko za odsotne člane le tisti pooblaščenici, ki predsedniku skupščine pred začetkom zasedanja predložijo pismeno pooblastilo pooblastitelja.

Na dunajski skupščini so bila podana tudi poročila komisij, ki delujejo v okviru Unije in sicer komisije za trdnost vrvi, komisije za film, komisije za delo z mladino, komisije za plačilo stroškov reševanja v inozemstvu in komisije za zaščito alpske prirode.

Prihodnja skupščina bo leta 1962 na otoku Krfu v Grčiji.

F. K.

DOGRAJENA JE CESTA NA MRZLICO

Planinsko društvo Trbovlje je zgradilo oz. obnovilo v letu 1946 svojo planinsko kočjo na Mrzlici kot eno izmed prvih koč v Sloveniji v povojni dobi. Razumljivo je, da v takratnih razmerah ni bilo mogoče zgraditi koč tako hitro in dobro kot danes. Ovirala sta nas pomanjkanje sredstev in materiala.

Lesena kočja, ki je služila med okupacijo kot sauna v dolini, je v petnajstih povojnih letih odigrala svojo vlogo. Zato se je društvo že pred tremi leti odločilo, da bo zgradilo na Mrzlici povsem novo kočjo iz običajnega materiala. Za gradnjo nove kočje oz. doma pa je potrebno prepeljati večjo količino gradbenega

Otvoritev ceste na Mrzlico 27. IX. 1961

Foto Berinšek Milan, Trbovlje

materiala vseh vrst. Ker so prenos in prevozi z vprego izredno dragi, se je društvo odločilo, da pred pričetkom gradnje novega doma usposobi obstoječo vozno pot tudi za prevoz z motornimi vozili, da bi bil s tem omogočen hiter prevoz gradbenega materiala.

Z gradnjo ceste oz. razširitvijo obstoječe vozne poti na odseku Podmeja (Prečna nad Trbovljami) — koča na Mrzlici se je pričelo 18. aprila 1961. Delo je vodil gradbeni odbor PD s prizadevnim tov. Tonetom Sternišo na čelu, izvajala pa ga je delovna skupina z najetimi buldožerjem in prostovoljci. Buldožer je razširil traso v dolžini cca 4500 m, na širino cestišča 4 m, delovna skupina s prostovoljci pa je urejala kanalizacijo, pridobivala in vlagala kamenje, gramozi in pesek. Buldožer je opravil 270 učinkovitih ur, delovna skupina 7592, prostovoljci pa 3238 delovnih ur. Delo je trajalo 172 delovnih dni, od katerih je bilo 43 dni deževnih. V tem času je bilo pridobljenega, prevoženega in vdelanega 800 m³ kamenja, gramoza in peska. Vrednost zgrajene ceste znaša ca 15 milijonov dinarjev, dejansko pa je društvo potrošilo za njeno gradnjo vsa lastna sredstva in poklonjeno pomoč pod-

jetij in ustanov v skupnem znesku, ki predstavlja petino te vrednosti. Večji del sredstev smo potrošili za utrditev ceste na dveh zelo zamočvirjenih predelih.

Gradnjo ceste so omogočili predvsem: Rudnik rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik, nato pa še občini Trbovlje in Žalec, Okrajno gozdno gospodarstvo Celje, Komunala, SGP Zasavje, Cementarna in STT Trbovlje ter kmetje, ki so odstopili zemljišče, kjer poteka trasa brezplačno. Novozgrajene ceste se bodo lahko v izdatni meri posluževali kmetje in pa gozdno gospodarstvo. Cesta prenese motorna vozila do 4 ton nosilnosti.

Otvoritev ceste je bila vključena v okvir VII. planinskega tedna v sredo 27. septembra 1961 na sedlu Prečna. Otvoril jo je tov. Martin Gosak, predsednik občine Trbovlje. Navzočih je bilo ca. 50 planincev, med njimi predstavniki občin Trbovlje in Žalec, gozdnega gospodarstva, tiska, družbenih organizacij in društev iz Trbovelj. Po otvoritvi je bil ogled zgrajene ceste.

Ob zaključku poročila naj poudarim, da je bila cesta zgrajena izključno le za čim hitrejši in lažji prevoz gradbenega materiala za gradnjo novega planin-

skega doma na Mrzlici. Kot iskrenim in idealnim planincem pa nam je zelo, zelo žal, da bodo cesto uporabljali tudi ljudje, ki s planinstvom nimajo zveze. S svojimi vozili bodo vnesli nemir v gozdno tišino in gozdne živali, planincem-pešcem pa bodo poleg tega zamrajali še zrak. Klasičnemu planincu se je težko sprijazniti z napredkom v dobi tehnike in prodirajoče udobnosti v gorah, zato bo tudi zanj ostalo v bodoče še več možnosti, da se povzpne na priljubljeno Mrzlico z mirnih strani, kjer se bo razhodil, globoko izdihal in se v miru razgledoval.

T. L.

PODPRESEDNIK SKUPŠČINE REPUBLIKE MALI NA VRŠIČU

Dne 1. oktobra 1961 je Poštarska kočna na Vršiču doživela veliko presenečenje in čast. Obiskal jo je s svojim spremstvom podpredsednik skupščine republike Mali gospod Jakouba Maiga.

Ta dan smo bili v postojanki zbrani številni člani PD PTT Ljubljana, ki smo pripravljali zaključna dela in pospravljanje v koči, da smo jo lahko potem zaprli. Uglednemu gostu smo priredili skromen sprejem. Ves navdušen nad lepotami, ki jih nudi pogled vse naokrog z Vršiča, in nad sprejemom, ki smo mu ga priredili, je v knjigo vtisov zapisal približno takole: »Sem zelo srečen, da sem prišel v Ljubljano, posebno pa sem zadovoljen, da me je pot pripeljala v gore na Vršič, v vašo kočjo PTT skromno, toda prisrčno. Sem zelo ganjen nad vašo pozornostjo in sprejemom vaših članov«.

Predsednik društva, tov. Jože Dobnik je njemu in članom spremstva podaril planinske znake, nekdo pa mu je poklonil nekaj planink, katerih je bil posebno vesel.

Se skupni fotoposnetek pred kočjo in že se je ugledni gost s spremstvom s prisrčnim stiskom rok poslovil od nas.

Joža Praprotnik

PROSLAVA 20-LETNICE VSTAJE NA PECI

Pobočja sive Pece so na dan 20. avgusta doživela velik praznik. Ceravno je vladalo skrajno slabo vreme, se je povzpelo na Peco, kjer je marljivo PD Mežica zgradilo nov sodoben planinski dom, preko 200 planincev, da na kraju, kjer je bilo med NOB stalno zavetišče partizanov, proslavijo 20-letnico vstaje. Društvo tudi ni moglo izbrati boljšega kraja za to proslavo, saj so ravno pod skalami

Pece v Topli osnovali dne 1. 4. 1943 prvi koroški bataljon pod komandantom tov. Francem Pasterkom-Lenartom. Tu se je snovala tudi enotnost s tovariši neosvobojene Koroške, s katerimi smo se skupno borili za osvoboditev.

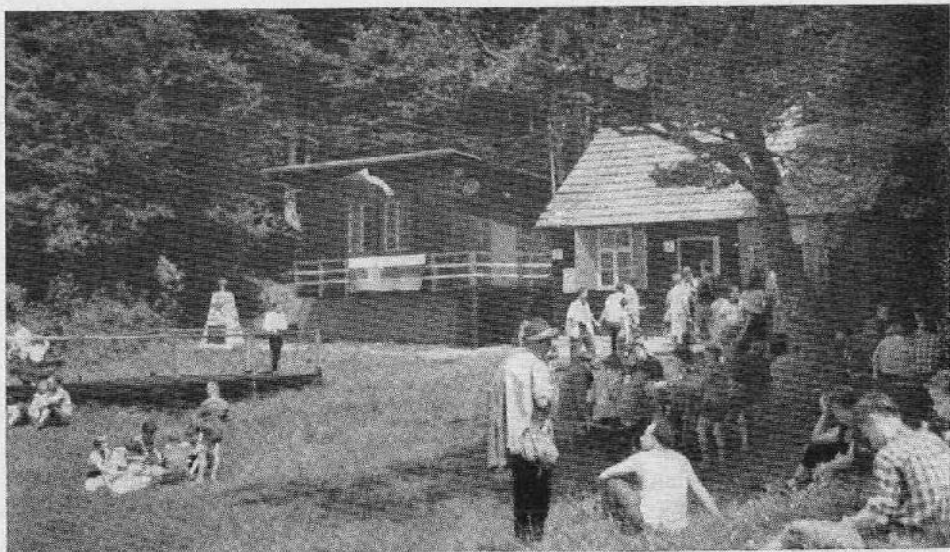
Pričetek slavlja so oznanili na predvečer proslave strelji iz možnarjev in rakete, kljub obilnemu dežju pa je naslednjega dne potekal slavnostni program po določenem vrstnem redu. Po državni himni v izvedbi rudniške godbe na pihala je sledil slavnostni govor republiškega poslanca in najstarejšega partizana na tem področju tov. Petra Tomažina, nakar so sledile recitacije in pevske točke, vmes pa godbeni vložki. Program je bil zelo pester, razpoloženje odlično.

Okupator je že zelo zgodaj slutil in občutil nevarnost partizanov na tem področju. Da bi zatrl gibanje, je hotel utrditi tedanjo planinsko postojanko na Peci ter v osrčju Pece zgraditi svoje bunkerje. Partizani so mu to nakano preprečili s tem, da so leta 1943 zažgali planinsko kočjo. Namesto nje so po osvoboditvi zgradili na istem kraju še lepši in večji planinski dom. Na Peci je bil po domačih izdajalcih leta 1941 uničen tudi spomenik legendarnega junaka Pece Kralja Matjaža. Društvo bo obnovilo tudi ta spomenik, ki je že v delu. Spomenik bo še veličastnejši, vlit v bron. Stal bo v naravni vollini, oddaljeni okrog 10 minut od planinskega doma. Društvo ga bo najbrž odkrilo že julija 1962.

PLANINSKO DRUŠTVO ZAGORJE je odprlo bivak na Cemšeniški planini 1206

18. junija 1961 so se zbrali zasavski planinci k slovesni otvoritvi bivaka na Cemšeniški planini. K otvoritvi so prišli zastopniki zasavskih in sosednjih planinskih društev nad 700. Planinsko zvezo so zastopali tovariši Bučar Tone, Stanko Hribar in Evgen Lovšin. Poleg predstavnikov lokalne oblasti in političnih organizacij so otvoritev obiskali v posebno velikem številu člani PD Domžale. Z otvoritvijo je bil združen mladinski tabor, na katerem so posredovali zbranim mladincem prav tople in vzpodbudne misli tov. Evgen Lovšin, Vitko Jurko in Franc Golob. Sledilo je tekmovanje mladincev, pri katerem je odneslo prvo mesto PD Hrasnik.

Bivak je zgradilo PD Zagorje ob posebnem prizadevanju odbora in članstva, ki je z udarniškim delom ustvarilo vrednost 300.000 dinarjev in gre poseb-

Koča na Čemšeniški planini

na zahvala tovarišem Karlu Pušniku, gospodarju Joži Dolcu in Alojzu Finku. Seveda je pri tem stal ob strani ves gospodarski odbor, s prevozi pa so sodelovali tudi okoliški kmetje. Z dograditvijo bivaka se je prenočninska kapaciteta na Čemšeniški planini povečala za 16 ležišč. Spričo vedno večjega obiska planincev iz Zasavja in Savinjske doline je bila gradnja gospodarsko utemeljena, s stalnim oskrbovanjem pa bo zagotovljeno prijetno bivanje na tej dominantni zasavski planini, ki je vključena v zasavsko planinsko transverzalo. Slog bivaka se sklada z okoljem in kaže obličje prave planinske postojanke brez hotelskega komforta. Bivak je odprl ob častnem zastopstvu predstavnikov oblasti in številnih planincev predsednik PD Zagorje tov. Franc Golob, ki je izrazil zadovoljstvo nad številno udeležbo, posebno pa nad navzočnostjo tov. ing. Veka Korošca in Vinka Podjeda, ki sta bila pionirja za gradnjo prvega študentskega bivaka na isti planini pred 30 leti.

PD Zagorje je imelo to gradnjo v programu že daljšo dobo, vendar mu spričo pomanjkanja sredstev doslej ni bilo mogoče te velike želje uresničiti. Z lastnimi sredstvi in žrtvovanjem članstva je bivak vendarle rezultat enoletnega intenzivnega dela.

Dobro markirana pota na postojanko drži iz Trojan, Medijskih toplic, Za-

gorja, markacija Zasavske planiske poti pa privede planinca iz Partizanskega vrha ali Zasavske gore. Z motornimi vozili je možen dostop iz Trojan do podnožja, odkoder je le še pol ure hoda do vrha.

Razgled z vrha zajame skoro vso Slovenijo, posebno pa zasavski premogovni bazen in področje, kjer so se vršili boji v času NOB.

Z dograditvijo bivaka na Čemšeniški planini je izpolnjena vrzel v sistemu zasavskih gorskih postojank in bo vsem planincem dobrodošlo zatočišče na pohodih po zasavskih vrhah.

PLANINSKA SLIKARSKA RAZTAVA

Planinsko društvo Trbovlje je v okviru svojega VII. planinskega tedna, ki je trajal od 23. septembra do 1. oktobra t. l., organiziralo med drugim tudi že drugo razstavo slikarskih del svojega člana tov. Miloša Vastiča. Razstava je bila v velikem foyerju Delavskega doma v Trbovljah. Obiskalo jo je skoraj 5000 ljudi. Ogled je bil brezplačen. Zajemala je njegova dela iz zadnjega obdobja. Tov. Vastič Miloš je star 47 let, s slikanjem pa se je začel intenzivno ukvarjati s svojim 40. letom. Zadnje leto je obiskoval slikarsko šolo Ivana Roba v Ljubljani in sicer v prostem času. Sicer pa je amater-samouk.

Svoja dela ustvarja v olju, temperi, akvarelu in tušu. Pri srcu mu najbolj leže gore in planinsko cvetje. Prav to pa je tudi razstavljal. Na razstavnem prostoru je pričaral pred nas planiško dolino s Tamarjem, Poncami, Jalovcem, Travnikom, Cipernikom, zasavsko hribovje, Julijce, — predvsem Martuljek v mesečini, planinsko cvetje in še številna druga dela. Razstavo sta zelo poživali tudi imenitni deli Rudarji in Plavžar.

Tov. Vastiču želimo še mnogo uspehov na njegovih planinskih poteh s stoljalom in platnom v robeh.

T. L.

NOVO PLANINSKO ZAVETIŠČE NA JELENKU NAD SP. IDRIJO

PD Idrija je moralo lani zapreti staro planinsko zavetišče na Jelenku nad Sp. Idrijo, ker ni več ustrezalo sanitarnim predpisom. Letos poletni pa je društvo uspelo, da si je uredilo novo zavetišče v kmečki hiši, ki leži slabih pet minut nad cesto iz Sp. Idrije, ki pripelje planinca na Krniško planoto. Novo zavetišče ima na razpolago lepo in veliko sobo, kjer dobijo obiskovalci znanega Jelenka (1107 m) vsa potrebna okrepčila. Društvo se je povežalo tudi z lovsko družino v Sp. Idriji, ki je zgradila lani v bližini lepo lovsko kočjo, kjer lahko dobijo planinci tudi prenočišča po enakih cenah in pod istimi pogoji kakor v planinskih kočah.

PD Idrija je tako rešilo zelo pereč problem in odprlo zavetišče za številne obiskovalce tega planinskega predgorja, ki slovi posebno po zelo bogati planinski flori.

S. L.

OTVORITEV NOVE PLANINSKE KOČE POD DJEROVICO

Planinsko-smučarska zveza Srbije je s sodelovanjem planinsko-smučarskega društva Djerovica v Peči dne 24. septembra 1961 otvorila pod Djerovico, najvišjim vrhom Srbije, planinsko kočjo Pločice. Otvoritev so se udeležili številni planinci, nekateri pa so to priložnost izkoristili tudi za vzpon na vrh Djerovice in na ostale vrhove Prokletij.

V. JUBILEJNI ZLET PLANINSKE ZVEZE SRBIJE

Dne 30. 9. in 1. 10. 1961 je Planinska zveza Srbije v koordinaciji z okrajno planinsko zvezo Zajčar organiziralo v

počastitev 60-letnice organiziranega planinstva v Srbiji (srbska planinska organizacija je bila ustanovljena dne 27. maja 1901 v prostorih beograjske univerze) V. jubilejni izlet pod planino Rtanj, ki je v vsakem pogledu zelo uspel.

Izleta so se udeležili številni planinci iz Srbije, z delegati pa so bile zastopane tudi planinske zveze Hrvatske, Bosne in Slovenije. Vseh udeležencev je bilo nad 1200, kar pa je še posebno razveseljivo — najmanj 90% vsch je bilo mladine. Slovesni del programa se je pričel že dne 30. 9. popoldne, zlet pa je bil zaključen dne 1. 10. popoldne. Udeleženci so v glavnem prenočevali pod šotori, katerih je bilo okrog 350. Tabor je bil nameščen na zeleni trati med drevjem, komaj nekaj sto metrov nad starim rudarskim mestom Rtanj. Organizator je poskrbel za odlično organizacijo v taboru. Razpoloženje v taboru je povzdignila iluminacija, ki je v prelestnih barvah razsvetlila tabor z njegovo okolico, svojo nalogo pa je v celoti izpolnil tudi mogočen taborni ogenj, okrog katerega je bila zbrana res vsa mladina z gosti ob narodnih plesih. Kamorkoli si pogledal, povsod je vladal vrvež, nasmejani obrazi so pričali o ugodnem razpoloženju mladincev. Program je bil zelo pester in so izvajalci želi buren aplavz. Nedeljsko dopoldne je bilo namenjeno obisku Šiljaka (1564 m), najvišjega vrha Rtanj planine. Nanj se je ta dan povzpelo najmanj 500 mladih planincev, večina šele prvokrat. Seveda so obiskali vrh tudi vsi gostje.

Ob zaključku izleta je med drugimi spregovoril tudi predsednik Planinsko-smučarske zveze Srbije tov. Koča Jončić, ki je na kratko obrazložil namen in vlogo, ki jo ima planinstvo danes, ter se tudi zahvalil okrajni planinski zvezi Zajčar za odlično organizacijo tabora, upravi rudnika Rtanj za vso pomoč, ki jo je nudil pri organizaciji izleta, vsem ostalim pa za številno udeležbo.

Zastopnika PZS tov. Tone Bučer in Rado Lavrič sta Planinski zvezi Srbije poklonila v spomin na ta visoki jubilej spominsko sliko — Martuljkovo skupino.

R. L.

SESTANEK KOORDINACIJSKEGA ODBORA PD ZA ZASAVSKO PODROČJE

Dne 1. 10. se je vršil v novi planinski postojanki na Goreh, ki jo je zgradilo PD Dol pri Hrastniku, sestanek koordinacijskega odbora zasavskih PD. Na

Ob razdelitvi zlatih znakov PZS v društvenem lokalu.

programu so imeli pregled sklepov zadnjega takega sestanka na Bohorju, ki se je vršil dne 27. 8. t. l., pogodbe z oskrbniki planinskih postojank, izdajo vodiča zasavske planinske poti in razpravo o pretekli sezoni. Sklenili so, da bodo razmnožili in razposlali na vsa področna društva pogodbo, ki jo je PD Hrasnik sklenilo s svojim oskrbnikom, ki je po njihovem mnenju še najboljša in katera naj bi služila kot vzorec ostalim društvom pri sklepanju enakih pogodb ter da bodo dvignili za 50 dinarjev cene prenočišč. Sestanek je tudi ugotovil nevezdržnost cen pri vinu, ki jih je priporočila PZS. Hkrati je ostro reagiral na izvajanja predstavnika PZS tov. Milana Kristana v pogledu oddaje nekaterih nižinskih postojank turizmu oziroma gostinstvu, kar naj bi se mogoče izvršilo že v bližnji prihodnosti. Kot svoje argumente je navedel, da so bili domovi zgrajeni z njihovimi napori in da bi s tem zamrla planinska dejavnost ter da ljudski odbori nimajo še dovolj smisla za planinstvo in podobno.

L. R.

PLANINSKO SLAVJE V POŠTARSKI KOČI NA VRŠIČU

Planinsko društvo PTT Ljubljana je 30. septembra 1961 zaprlo svojo postojanko na Vršiču. Ob tej priložnosti je bila v Poštarski koči majhna slovesnost — skromna večerja in posebna društvena seja, na katero so povabili svoje najaktivnejše člane.

Planinska zveza Slovenije je namreč odlikovala med našimi člani ing. Vinka Modca z zlato, Jožeta Kobilico, Ivana Zabela in ing. Pavla Lavrenčiča pa s srebrno značko za dolgoletno planinsko delo. PD PTT Ljubljana jim je ob tej priložnosti izročilo lepa spominska darila. Letos je izpolnilo normo trikratnega sodelovanja pri tradicionalnem partizanskem maršu, ki ga vsako leto prirejajo planinska društva PTT Jugoslavije, pet članov: Jože Kobilica, Alojz Volkar, Maks Skribe, Jovo Hinič in Dominik Koci. Predsednik društva jim je izročil posebno značko in lepo izdelano diplomo.

Slavja so se udeležili tudi vsi letošnji »transverzalcii«: Mimica Košmerlj, Maks Širovnik, Jože Dobnik, Franc Šekrjanec,

Helena in Franc Fojkar in pionir Matjaž Košmerlj. Tudi tem je predsednik društva izročil posebne znake, pionirju Matjažu pa je mladinski aktiv PD PTT poklonil še praktično dorilo za spomin na njegov lepi uspeh in vzpodbudo ostalim.

Poleg tega pa je društvo skromno nagradilo tudi vse osebje, ki je letošnjo sezono skrbelo za udobnost in prijetno počutje gostov v planinski postojanki.

Po vsem tem se je razvilo prijetno planinsko kramljanje z eno samo željo vseh, da bi se takole še večkrat lahko srečali v lepih slovenskih gorah.

Joža Praprotnik

WESTER NA RJAVINI

V stari vpisni knjigi, ki jo je še nemavstr. Alpenverein, sekcija »Krain« I. 1896 »poklonil obiskovalcem Rjavine«, je med drugimi vpisan tudi Jos. Wester in sicer 17. avg. 1930. Njegova vpisna številka je 56 in to v 34 letih, kar pomeni za ta lepi in razgledni vrh tudi za tiste čase neverjetno slab obisk. Lapidarna

1930
 Jos. Wester, pionir, in sicer v h.
 17/8. 10. 1930 - 10. 1930 - 10. 1930
 sijajno, pedelj je ko jutro! Vrh Triglav
 glava četa naših vojn. -
 nad 100 m - nekaj čujem
 njih vrh in patje, lahko na
 pogled!

iz stare vpisne knjige na Rjavini

Westrova beležka zasluži iz več ozirov, da jo objavimo v faksimilu:

Značilno Westrovo natančnost v vsem njegovem nehanju kaže tu do minute točen čas, ki ga je prebil na vrhu. Tega ne pred njim nihče drug ni storil. Kot zavednega domoljuba so ga navdušili vriski in petje stoglave čete naših (podčrtal on sam) vojn. vrh Triglav — »Lahom na poziv«!

Krepka in odločna pisava izdaja polno moško moč našega planinskega klasika.

V. M.

Alpinistične novice

PET ČLANSKA ODPRAVA AO Listroj v skupino Mt. Blanca z izjemo Šteblaja in Ruparja iz Akademskega AO ni dosegla posebnih uspehov. Vsi razen Šteblaja so opravili samo vzpon na Mt. Blanc.

PREČENJE AIGUILLES DE CHAMONIX sta konec avgusta opravila Tone Sazonov in Branko Pretnar (oba AO Lj-matica). Prečenje sta pričela na A. de l'M (2844 m) in preko A. de Petit Charmoz nadaljevala turo po severozapadnem grebenu na Grands Charmoz (3445 m). To je težja vstopna varianta, ki jo plezalci manj uporabljajo. Greben V. stopnje ju je precej zaposlil in biva-kirala sta prvič na škrbini v severozapadnem grebenu. Naslednji dan sta šele popoldne dosegla vrh Grands Charmoz. Na grebenu proti Gréponu (3482 m) ju je ujela druga noč. Tretji dan sta prečila Grépon na Col de Nantillons in po Spencerjevem kuloarju dosegla škrbino med obema vrhovoma A. de Blaitière (3522 m). Tu sta pustila vso opremo in se povzpela na glavni vrh A. de Blaitière. Med povratkom v škrbino se je vreme pričelo kujati. Prečita greben pod A. de Fou in tu tretjič biva-kirata. Na-

slednji dan je vreme lepo in povzpeta se na A. de Fou in na nasprotni strani se spustita na Col de Caïman in do noči sta pod Dent du Caïman (3554 m). Peti dan preko Dent du Crocodile (3640 m) že v temi prideta pod vrh A. de Plan (3673 m). Ponoči sestopata v dolino in tik pred dnem prideta v kočo Requin.

WHYMPERJEV KULOAR na A. Verte so plezali navezi Šteblaj-Rupar in Sazonov-Pretnar. Sestopili so po grebenu Moine. Isti štirje so preplezali severno steno A. de l'M po smeri Manaçon in po normalni smeri dosegli A. de Moine.

SEVEROZAPADNI GREBEN A. de Grands Charmoz sta v direktni smeri plezala Šteblaj Lojze in Rupar Janez. Biva-kirala pod vrhom. Sestopila po kuloarju Charmoz-Grépon.

AO JESENICE je julija izvršilo odpravo v Zpadne Julijce in Dolomite. Vreme plezalcem ni bilo povsem naklonjeno. Mudili so se v skupini Poliškega Špika in Mangrta. Škrinjar in Balant sta bila tudi v Dolomiti in preplezala Dibonov raz v Veliki Cini.

NAVEZA MAHKOTA-ING. FAJDIGOVA (oba AO Lj-matica) se je letošnje poletje daljši čas mudila v Centralnih Alpah. Njune ture: 30. julija severozahodna stena A. Verte, direktna smer Charlet-Platonov. Bivakirala na vrhu in naslednji dan sestopila po Whymperjevem kuloarju.

16.—19. avgusta sever. stena Grands Charmoz, smer Merkl—Welzenbach skupaj s še enim Avstrijcem. Kot prvopristopnika je tudi našo navezo ujelo v steni slabo vreme. Sedli so v sneg. Tri dni je snežilo. Le odlični opremi in izredni kondiciji Mahkote se je zahvaliti, da so četrty dan izplezali na severozahodni greben. Tu so še enkrat bivakirali, naslednji dan pa so se spustili po vrveh v dolino.

27. in 28. avgusta greben Inominata v Mt. Blancu, tura velikega formata, ki jo na tej strani Mt. Blanca prekaša le še Peutereyev greben. Z vzponom sta pričela iz kočice Gamba na višini 2400 metrov in končala na samem vrhu Mt. Blanca. Zaradi slabih razmer sta v zgornjem delu vzpona izbrala varianto Gugliermina. Sestopila sta po ledeniku Dôme.

CENTRALNI STEBER v severni steni Plane so 16. in 17. septembra preplezali Lojze Steblaj (AO Litostroj), Rupar Janez (Akademski AO) in Juvan Ljubo (AO Lj-matica).

TRŽAŠKA SMER v Triglavski severni steni je bila letos prvič ponovljena. Plezala sta Janez Škarja (AO Zeleničar) in Fedja Balabanov (AO Požarevac).

ČOPOV STEBER alpinistična mladina zelo obiskuje. Letos ima preko

petnajst ponovitev. Letos ga je plezal tudi predstavnik predvojne generacije 52 letni prof. Marjan Lipovšek v navezi z Barbko Lipovšek in Dragom Zagorcem. Smer je ponovila tudi prva ženska naveza. Plezali Barbka Lipovšek (Akademski AO) in Helena Lužar (AO Kamnik).

KRUŠIČEVO SMER v severni steni Špika sta letos prvič ponovila Boris Kambič (Akademski AO) in Stanko Gilič (AO Reka).

ZAJEDA ŠIT je bila letos prvič ponovljena v enem dnevu. Milan Valant in Tomaž Ažman (oba AO Jesenice) sta preplezala steno v 8 in pol urah. Marko Butinar in Pavle Dimitrov sta isto smer preplezala v 7 urah. To je peta in šesta ponovitev te stene.

DULARJEVA ZAJEDA v Jalovcu je bila 2. in 3. julija prvič ponovljena. Plezala sta Tone Škarja in Marko Voljč (oba AO Kamnik). Ocena VI.

GRAND CAPUCIN — vzhodno steno, smer Bonatti—Ghigo iz leta 1951 je ponovila naveza Aleš Kunaver in Mike Drašlar. To prvo six-sup VI+ v Centralnih Alpah sta naša prezalca preplezala v dveh dneh.

Plezanje je povsem tehnično in izredno zračno v tej 500-metrski steni, ki se navpično dviga iz bleščočega ledenika. Naša naveza je plezala skupaj z angleško. Bivakirali so na drugem Bonattijevem bivaku. Naveze pred njimi so pojedle ves sneg, tako da jih je mučila žeja. Na sestopu ju je ujelo slabo vreme. Imela sta težave z vrvjo. Le s težavo sta našla v megli pravi sestop po ledeniku.

Lj

iz planinske literature

ÖSTERREICHISCHE TOURSTENZEITUNG, maj 1961, je nekaj podobnega kot Gebirgsfreund. Izhaja že 74. leto, je glasilo ÖTK (Österreichischer Touristenklub), ki je po svojih sekcijah še vedno močna organizacija.

DER WINTER, die aktuelle deutsche Ski-Revue, 10. zvezek, maj 1961. To je moderno metirana revija, ki ne išče skladnosti, ampak ji je neskladnost element lepote. Po vsebini ne prinaša kaj

posebno tehtnega branja, vendar živahno, brez šablone in pridiganja skrbi za to, da je smučarstvo pred javnostjo kot nekaj neobhodno potrebnega za ljudsko zavest.

DER NATURFREUND, Dunaj, marec — junij 1961. Je glasilo Turistenvereina Die Naturfreunde in izhaja že 54. leto. Po obliki ne kaže, da bi se lahko znebil finančnih skrbi, po vsebini pa je sredi med literarnim glasilom in organizacij-

skim biltenom, nagiblje se pravzaprav vedno bolj k biltenu. Spričo velikega mednarodnega zaledja v delavskem gibanju, kolikor ga politično obvladajo evropske socialne demokracije, je »Der Naturfreund« vendarle pomembna planinska publikacija. V Švici izhaja v obliki časopisa kot glasilo organizacije, samo da ima še francoski naslov: Organe officiel de l'Union touristique »Les Amis de la Nature«.

DIE BERGWACHT des Bayerischen Roten Kreuzes, 1960; 40 JAHRE BERGWACHT 1960. To sta dve publikaciji bavarskega Rdečega križa v razmeroma zelo solidni opremi v potrdilo pomena, ki ga ima spričo vedno večjih množic v gorah gorska reševalna služba. V obeh je poleg običajnih poročil in društvenih beležk tudi nekaj člankov, ki nimajo enodnevnega značaja. Tako dr. G. Neureutherja članek »Kot zdravnik v Karakorumu« in opis zasilnih gorskih reševalnih nosil (izšlo v separatu). Instruktivni so tudi klišeji. München je še vedno poleg Švice in Chamonixa — središče prizadevanja za modernizacijo gorske reševalne službe.

T. O.

NOS MONTAGNES, maj 1961, izhaja že 40 let desetkrat na leto in je glasilo švicarskih žensk, združenih v lastnem ženskem klubu (CSFA; Club Suisse de Femmes Alpinistes). Med člani je sem in tja opis kake lepe ali imenitne ture v evropskih ali eksotičnih gorah. V pričujoči številki je tak zanimiv opis »Libanonske cedre«, dalje opis dolomitskih vzponov.

T. O.

ZA KRASAMI DOMOVA, 4—5, 1961, je prav tako revija, ki skrbi za popularizacijo turizma in planinstva. L. 1961 je dobila novo, še privlačnejšo opremo, modernejši ovitek in nekatere novosti v meterskih metodah. Članek dr. Stranislava Zajička prinaša novosti o ekstremističnih uspehih češke plezalske naveze Čerman — Kuchař, ki sta zdaj na vrhu češkega plezalstva. Prinaša tudi karikature in humor.

T. O.

GOZDOVI IN STENE, glasilo mladinskega oseka Planinskega društva »Obrtnik« Maribor, št. 4, maj 1961. Številka je posvečena 20-letnici vstaje slovenskega naroda in je izšla za otvoritev planin-

skega doma na Kozjaku. Uvodno besedo je napisal Alojz de Corti, življenje v MD pa je opisala požrtvovalna mladinska voditeljica alpinistka ing. Joža Marn. Sotrudnik tega simpatičnega glasila MO je tudi Vanč Potrč, ki je priobčil »Vtise iz alpinjade v Bolgariji«. Neutrudni Danilo Škerbinek ima sestavek »Po poteh štirinajste« in besedo o AO pri PD Obrtnik, ing. Joža Marn pa o turah po Kamniških planinah.

T. O.

ZBORNİK POČITNIŠKE ZVEZE 1960

Rast in napredek Počitniške zveze v Sloveniji se najlepše kaže v njenih zbornikih, ki jih izdaja Glavni odbor za Slovenijo, in so iz leta v leto zajetnejši. Zbornik za leto 1960 je narasel že na 190 strani teksta, slede pa še številni oglasi.

Vsebinsko je Zbornik močno raznoličen. Prinaša organizacijska in idejna poročila, govori o vključitvi ferialecev v praznovanje dvajsetletnice revolucije, poroča o Teku ob žici okupirane Ljubljane, o zborovanju v Završnici, daje napotke za potovanja, govori o cenah na potovanju, o opremi, ki jo je vzeti s seboj itd. Ne manjka niti spominov na partizanske čase. Več člankov govori tudi o turi po Jugoslaviji, ki je nekaka grand tour slovenskih ferialecev. Drugi članki poročajo zopet o delu in o izletih posameznih družin PZ, o avtoštoparstvu, o kolesarskih turah itd. Posebno omembo zaslužita opisa potovanja na Poljsko in v ZDA, kamor so odšli piranski študentje pomorci na redno prakso.

Nas planince zanimajo predvsem planinski članki, ki jih tudi ni malo. Paradoks je, da beremo v tem Zborniku skoraj več o planinski transverzali kot v Planinskem Vestniku. Mateja Navinšek prikupno piše o turi na Jalovec, Anica Paulič pa o hoji po transverzali od Kranjske gore do Ankarana. O Prekmurški transverzali poroča Herbert Sefer. Milan Cilenšek je v eni sapi obiskal morje, Julijske in Kamniške Alpe, mimogrede pa še na kratko razloži, kaj je transverzala. Videti je, da ideja, zbirati žige, mladino močno mika.

V Zborniku ne manjka tudi prikupnih fotografij. Za najboljše članke in fotografije so vsako leto razpisane nagrade, kar ni slaba ideja.

J. B.

RAZSTAVE PLANINSKEGA SLIKARSTVA so posebne vrste propaganda za gorski svet, čeprav nima nič opravka s prozaičnostjo običajnega propagandnega garanja. V Švici so leta 1961 v Thunerhofu šest tednov imeli odprto X. švicarsko razstavo na temo gorskega pejzaža. Dela je sprejemala posebna žirija. Prva razstava se je vršila v Zürichu l. 1883, nato pa je SAC sprejel v svoj statut tudi podpiranje znanosti in umetnosti, ki se ukvarja z gorami, torej »alpinske«, planinske znanosti in umetnosti. Sekcija Uto je na svojo roko priredila tako razstavo že l. 1871. Samostojne razstave v lastni režiji prireja SAC zadnjih 20 let in to vsako leto v drugem mestu. Nedvomno s takim delom podpira slikarstvo, grafiko pa tudi plastiko, ki si jemlje svoje motive v gorskem svetu in njegovih elementih. SAC skrbi za popularizacijo gorske slike tudi z objavami barvnih reprodukcij v »Les Alpes«. Te objave so lani naletele na hudo kritiko naročnikov, češ da so preveč moderne oziroma modernistične, daleč od vseh tradicionalnih upodabljanj gorskega sveta. Toda umetnost je v tem, kaj umetnik občuti, kako stvari gleda in doživlja. Če seveda umetnik stopi na mejo abstrakcije, mora biti pripravljen na to, da ga ljudje ne bodo razumeli.

HYSPA je okrajšava za razstavo higijene in športa (Die Hygiene — und Sport — Ausstellung), ki se je od maja dalje vršila Bernu. Med drugimi je prikazovala tudi pisto za umetnim snegom. To ni več tehnični, je le finančni problem. Tudi skoki do 10 m so možni pod halo. Toda to ni smučanje, ampak smuška akrobatika. Smučanje je možno samo na svežem zraku, je vir telesnega in duševnega zdravja, ne pa industrijsko igrakanje in managersko podjetje. Seveda, gledano s stališča trgovine in turizma je pa taka senzacionalna atrakcija vendarle tudi propaganda za pravo podobo smučarije.

JUBILEJNO LETO prvenstvenih vzponov v Alpah je leto 1961. V Zahodnih Alpah je bilo pred 100 leti osvojenih mnogo vrhov, med njimi: Monte Viso (3843 m), W. Mathews, F. W. Jacomb, z vodnikoma M. in J. B. Croz; Aiguille in Dôme de Polset, W. Mathews in M. Croz. Punta Doravidi, južni vrh, W. Mathews in oba Croz. Mont Purri, M. Croz; Weishorn (4505 m), John Tyndall, J. J.

Bennen in U. Wenger; Nordend — Monte Rosa (4600 m), F. F. Buxton, J. J. Cowell, Michel Payot; Castor (4225 m), W. Mathews in F. W. Jacomb, M. Croz; Lyskamm (4480 m), J. Hardy, A. C. Ramsay, F. Sibson, T. Rennison, J. A. Hudson, W. E. Hall, C. H. Pilkington, R. M. Stephenson, J. P. Cachat, Franz Lochmatter, Karl Herr, St. Zumtaugwald P. in J. Perren; Gross Schreckhorn (4078 m). L. Stephen s C. Michelom, P. Michel in U. Kaufmann. Dober kolektar prvih vzponov v Alpah je knjiga Karla Ziaka: »Človek in gora«, izšla l. 1956 v Salzburgu.

J. J. SCHÄTZ je dokaj znani nemški planinski pisec, ki je letos januarja umrl 73 let star. Bil je več let urednik revije »Der Bergsteiger«, »Alpenfreund« in »Bergkamerad«, ter je napisal več knjig in člankov. Pred 30 leti je izdal »Das goldene Buch der Berge« z Nietzschejevim geslom: »Kdor hodi na visoke gore, se smeje vsem tragedijam.« Nato je po 24 letih izšla knjiga »Čudeži gora«, leta 1954 pa »Leuchtende Berge«. Pisal je tudi novele in jih zbral pod naslovom »Moč gora«. Ostale publikacije: »Sveta Himalaja«, »Zlata knjiga o Oberammergau«, »Južna Tirolska«, »Karwendel«, poleg tega pa še več drobnih zvezkov pod skupnim naslovom »Najlepše«.

DAV ima 171 288 članov, od tega 106 235 takih, ki imajo lastne dohodke, 42 756 je zakonskih žena in mladine med 18. in 25. letom, ostali so mladina in otroci pod 18. letom. Letna članarina za prvo skupino znaša 8 DM. Posebno gledajo na mladinske odeske in na ekspedicije. L. 1959 je DAV poslal svoje ljudi na Korziko, Skandinavijo, Island, Pireneje, Anatolijo, Severno Afriko in Hindukuš, kjer so prvi stopili na Mörsamir (6059 m). Ekspedicija v Karakorum ni bila uspešna, 7266 m visokega Dirana niso mogli doseči, pač pa so precej kartografirali in prinesli domov znanstveni »plen«.

ŠVICARSKI GENERAL GUIBAN, ki je lani umrl 86 let star, je užival pri vseh švicarskih nacijah neomejen ugled in je l. 1939 in kasneje združeval okoli sebe vse pozitivne sile v Švici, da l. 1940 ni šla za Belgijo, Dansko, Norveško. Njegove zasluge med vojno je posebej poudarila lanska zadnja številka Alpin Journala. Bil je tudi zelo zaslužen član

SAC in ga je skupščina SAC l. 1946 v Montreuxu soglasno izvolila za častnega člana. Kako je gledal na gore in na vzgojne vrednote gorništvaja, je razvidno iz njegovih besed, ki nam jih je posredoval dr. ing. Avčin. Ni vse tako, kot pravimo mi, a vendarle poudarja pomen gora za sodobnega človeka.

ZIMSKI VZPONI v l. 1961 so bili številni predvsem zato, ker je šla zima alpinistom na roke, bilo je lepo vreme. Severno steno Velike Cine je preplezala konec februarja italijanska naveza in doživela tik pod vrhom nesrečo. Plezalca sta deloma sama, deloma s pomočjo reševalcev kljub temu izplezala. Nemška naveza Siegert, Zäger, Bittner in Kauschke je Veliko Cino preplezala, imela pa je pod steno aprovizatorja. Vzpon je trajal pet dni, štirje bivaki! Pet bivakov so marca 1961 rabili Italijani Accquistapace, Lanfronchi in Aletti za severno steno Zahodne Cine. Bonatti in Panerl sta marca 1961 prišla na vrh Mt. Blanca po Sentinelle Rouge preko pobočja Brenve, Francoza Antoine Vieille in Robert Guillaume pa sta nekaj dni prej prišla po južni strani na Pointe Adolf Rey. O Hiebelerjevi pustolovščini v Eigerju tu ni treba govoriti. Kvečjemu to, da je »Daily Telegraph« v Londonu nasedel tako, da je zapisal: »Možje, ki so stali v tem času na vrhu Eigerja, zaslužijo ostati v spominu človeštva za vse čase«.

AMA DABLAM, himalajski vrh, ki smo ga tu že imenovali, so v začetku leta 1961 spravili pod seboj štirje Angleži, člani himalajske ekspedicije Edmunda Hillaryja. Bili so dr. Mike Ward, fiziolog, kirurg in zdravnik ekspedicije, Bishop, mediciner iz Nove Zelandije, M. Gill in W. Romanes. Na vrh so prišli brez šerp. Šerpa Girme, ki bi jih moral spremljati, si je zlomil nogo in so ga morali spraviti v Kathmandu. L. 1959 so na Ama Dablam skušali priti Angleži pod vodstvom Emlyna Jonesa, izgubili pa so pri tem dva moža. O tem smo izčrpno poročali.

O KITAJSKI EKSPEDICIJI NA EVEREST (Čomolungmo) 1960 je zapisal svojo beležko tudi G. O. Dyhrenfurth. Pravi da panoramska slika z grebena Čomolungme omogoča identificirati štiri vrhove na severu in severovzhodu. To so Čangtse (7537 m), P. 6882 m, Kharta Cangri (7032 m) in Kharta Phu (7221 m). Iz tega je razvidno, da kitajska fotografija ni posneta z Everesta v višini 8700 m z grebena NO, ampak iz neke točke 7 km zahodno od Everesta, z višine kakih 10 km. To je torej kitajski ali sov-

jetski letalski posnetek. Če bi sliko le malo podaljšali proti desni, bi dobili tudi Everest v kamero. Pri tej trditvi se Dyhrenfurth sklicuje na svojo karto skupine Everest v knjigi »Der dritte Pol« (München 1960) in na »Berge der Welt« 1954, Everest — Portfolio der Indian Air Force.

Pri posnetku je bilo letalo usmerjeno proti NO, sonce je stalo v SO, slika je bila torej posneta ob ca. 10 uri dopoldne, nikakor pa ne zjutraj. Kitajske navedbe o kraju in času posnetka niso resnične. Poleg te rokavice je vrgel Dyhrenfurth Kitajcem še eno. Pravi takole: »Kar se pa tiče protislovja med indijskimi in kitajskimi poročili o vremenu 24. in 25. maja 1960, bo vsak razsoden človek sam lahko razsodil, kateremu poročilu lahko verjamemo.«

ŠVEDSKA DRUŽBA za antropologijo in geografijo je odlikovala ing. top. Edvarda Imhofa, prof. dr. h. c. iz Züricha za njegove zasluge v kartografiji. Dobil je Sven Hedinovo zlato medaljo in to iz rok švedske kraljice Luise v Stockholmu, ker je bil kralj Gustav VI. takrat na državnem obisku v Avstriji. Ing. Imhof je v glavnem avtor švicarske metode reliefnega ponazarjanja na kartah in to z znanstveno kombinacijo morfoloških umetniških in kartografskih analiz. Ing. Imhof je znan kot Grand Old Man švicarske kartografije.

S F A C, švicarski ženski alpski klub, je imel maja 1961 svojo 44. skupščino in ima zdaj 56 sekcij in 6133 članic, 204 več kot prejšnje leto, torej vendarle raste. 1281 članic je zavarovanih zoper nezgode v gorah, največ nesreč se zgodi smučarkam.

JUNGFRAU je gotovo ena najboljših znanih gora v Alpah. Letos je 150 let, kar sta bila kot prva na vrhu brata Meyer iz Araua. Sekcija SAC v Lauterbrunnenu je v proslavo tega dogodka razpisala fotonatečaj posnetkov Jungfrau.

PREDOR LÖTSCHBERG je letos praznoval 50-letnico obstoja. Dolg je 14 535 m. L. 1908 je prišlo pri gradnji, ki je trajala 6 let, do vdora, zato so prvotno traso opustili, jo zazidali z 10 m debelim zidom in jo na dolžini 800 m obšli. V notranjščini je imel kamen pri gradnji 34° C. Ko so z obeh strani predrl, s severne 7353 m, z južne 7182 m, so ugotovili, da gresta obe osi komaj 25 cm vsaksebi. Leto potem je bil dvotirni pre-

dor že vzpostavljen za promet. Vhodna točka je na 1197 m nadm. v., izhodna pa na 1216 m.

VISOKOGORSKA TURA je dobila svojo definicijo tudi v juridičnih aktih in razpravah in sicer zaradi zavarovalnih problemov in sporov. Pojem je definicija zelo skržila: Visokogorska tura je tista, ki povede v pokrajine večnega snega in ledu in terja od človeka premagovanje posebnih težav. Tako pojmovanje da ustreza povprečnemu človeku, pa tudi veččaku. — Če pride do nesreče v gorah in zavarovanec terja svojo pravico, potem je treba ta pojem določiti, seveda v skladu s krajevnimi pogoji. Ali bi pri nas gornja definicija švicarskih juristov tudi veljala?

AMA DABLAM (6856 m) imenujemo himalajski Matterhorn. Več ali manj mu je res podoben s severa, zermattskemu. Vzdiguje se južno od Everesta, od verige Lhotse—Nuptse ga loči dolina Imja-Khola. Dyhrenfurth in Kurz (Chronique Himalayenne) navajata višino 6856 m, zadnje časa pa so ga nekatere agencije dvignile na 7360 m. V bližini Ama Dablama je dosegel koto ca. 6500 m pokojni Ghiglione. Hillary je moral Nepal plačati globo 500 rubij (kakih 445 šv. frankov), poleg tega pa še 2000 rupij za vrh sam. Ko se je opravičil, so mu seveda radi dovolili še vzpon na Makalu (8481 m po novem), na katerega so 17. maja 1955 prišli Francozi pod vodstvom J. Franca. Devet članov francoske ekspedicije je tedaj stopilo na vrh.

ANGLEŠKE EKSPEDICIJE 1961. Official Journal of the British Mountaineering Council poroča, da Angleži letošnje leto intenzivno izrabljajo za svoje delovanje v raznih gorstvih našega planeta. Naštevata naslednje ekspedicije: Derbyshire — Himalayan — Expedition pod patronatom vojvode Devonshirskega, ki pod vodstvom Boba Pettigrewa raziskuje masiv Piz Pinjal — Karakoram — Expedition Royal Air Force. Člani RAF Mountaineering Association, Royal Naval Ski in Mountaineering Cluba bodo skupno s pakistansko Air Force fotogrametrično posneli centralni Karakorum, posebno masiv Mašerbrum s 7280 visokim Peak Baltistan. Vodja te »imperialne« ekspedicije je Captain A. J. M. Smyth. — Kanjirale — Himal — Expedition po vodstvom Johna Tyssona. Cilj je masiv Api — Nampa v severozahodnem Nepal, Kanirola, Sisme in Patrasi Himal, vrhovi med 6500—7600 m. Ekspedicija v Vzhodno Grönlandijo,

organizira jo Leicester — University Mountaineering Club v severozahodni Scoresby — Land in Nathort's Land vodi jo G. Halliday. Cilji botanične zoologije in glaciološke raziskave, nadaljevanje ekspedicije iz l. 1960 v Staunin-gove Alpe.

BONATTIJEV STEBER v Aiguilles des Drus sta 13. in 14. marca 1961 preplezala Guillaume in Vieille. Prvi je znan plezalec, drugi novinec. Zimska ponovitev je uspela pri drugem poskusu, pri prvem ju je pritisnil k umiku nov sneg. Plezala sta izredno hitro.

AFERA ZIMSKEGA VZPONA čez severno steno Eigerja se je razmeroma konciliantno razvozlala že aprila 1961. Sam predsednik DAV Dütting je obsodil Hiebelerjevo lažno izjavo, da je s svojimi tovariši v šestih dneh preplezal od 6. do 12. marca 1961 severno steno Eigerja, vendar s tem ni hotel zmanjšati alpinistično vrednost dejanja. Toni Hiebeler pa je svojo lažno izjavo javno obžaloval v Münchenu v intervjuju za bavarsko televizijo. Pristavil je, da ne bo poskušal dokazati, da je sposoben preplezati severno steno Eigerja pozimi v onem samem vzponu. — Hiebelerju pa očitajo, da tudi ni spoštoval resnice v svojem članku v »Bergkameradu«, čigar urednik je on sam. Od vstopa pri predoru jungfrauske železnice je do vrha stene 1420 m, kar je še vedno spoštovanja vredna višina in upoštevanja vreden zimski vzpon, toda ni prav, če Hiebeler prišteje še spodnji del stene, iz katerega je po snežiščih ušel. Posebno kočljivo zanj je še dejstvo, da je pred nemškimi sodiščem v Lörrachu pred kratkim doživel poraz v pravdi proti Grünleitnerju in Stiegerju, ki jima je javno v Bergkameradu očital, da sta s svojim vzponom čez Eiger javnost potegnili za nos (o tem smo obširno poročali). Vzpon mora biti narejen v eni potezi, pretgajo ga lahko samo bivaki v steni sami, ne zunaj nje. Če uideš iz stene in se nato vrneš — na drugo etapo v steni, se črta ves vzpon. Nič ne spremeni dejstvo, da so Hiebeler in njegovi spodnji del Eigerja prigarali, saj so morali preko 400 m višine prenesti vso opremo in proviant za nadaljnjih šest dni in ga deponirati v predoru. Pri drugi etapi je treba torej odšteti spodnjih 400 m in naporni prenos, vmes pa je minilo osem dni. Sicer pa Hiebelerju priznajo, da je izvrstno organiziral ekspedicijo, posebno, kar se tiče prehrane in materiala. Na roko mu je šlo tudi vreme, če bi to ne bilo tako, se lahko

vprašamo, če bi organizacija kaj prida pomagala. In kaj bi v tem primeru mogla storiti gorska reševalna služba?

PREDOR POD VELIKIM SV. BERNARDOM ne bo odprt pred koncem leta 1962. Naleteli so na težke kamenine, nagajala je voda, tako da so se dela zavlekla. Z italijanske strani bo predrtine 5,7 km, švicarske 5,9 km, cestni predor bo torej dolg ca. 11, 6 km.

BONATTI se je uvrstil med vodje ekspedicij in sicer bo šel v peruanske Ande. Njegovi spremljevalci so Bruno Ferrario, znan dolomitski plezalec, ki je spremljal ing. P. Ghiglioneja na Ruvenzori, Andrea Oggioni, (mrtev 9—17. 7. 1961), in Carlo Frigieri, ki sta blia oba v Andih že l. 1958. Ekspedicija sodeluje z Istituto Geografico Militare del Peru in s Club Andino della Cordillera Blanca.

FULVIO CAMPIOTTI je l. 1961 spet vznemiril planinsko javnost. Njegova tura »100 žensk na Monte Rosi« je še vsem v spominu, letos pa jo je hotel izdati v predelani izdaji na Mt. Blancu. Club Alpin Français je sodelovanje z njim odklonil, Campiotti pa je to gesto javno označil kot nerazumljivo in čudno. Da bi ostal na vrhu vala senzacije, je začel z organizacijo druge ture »Sto otrok na Monte Rosi«. 12 do 14 letni dečki pod vodstvom njegovih znank z Monte Rose se smejo udeležiti tega vzpona, če predložijo rojstni list in dovoljenje staršev. Sekcija Varallo CAI je že privolila v to podjetje, ki naj bi imelo internacionalni značaj — povabljeni bodo otroci iz Francije Avstrije, Španije, Jugoslavije, Švice, Nemčije, SZ, CSR, Anglije in ZDA. Tura naj bi služila propagandi planinstva in naj bi dokazala, da v Alpah ne preži nevarnost za vsakim oglom. Poročila o turi bodo izhajala v petih jezikih, po turi bo banket v Alagni, na katerem bo otrokom govoril Campiotti. Za Campiottijem stoji mesto Milan.

PLEZANJE V UMETNI SKALI demonstrirajo v Švici v okviru že omenjene razstave Hyspa. Umetna stena je visoka 15 do 9 m in ima glavne elemente, s katerimi se plezalec srečuje v pravi steni: previs, kamin, plati. Na napravi se demonstrira zabijanje klinov, varovanje, spuščanje z vrvjo. Pri konstrukciji naprave iz jekla, žice in betona je sodeloval Ernest Schmied, član švicarske ekspedicije na Everest. Razstavo Hyspa prirejajo v Švici že 30 let. Ker je seveda močno povezana z vsem, od česar Švica

dobiva lepe dohodke, je tudi redakcija »Les Alpes« opustila svoje načelno stališče, s katerega šiba in pobija vsako profanacija alpinizma, in z dobrohotnim smehljajem pospremila umetno pisto in umetno steno na razstavi Hyspa v Bernu 1961.

EGMOND D'ARCOIS, predsednik UIAA, je napisal članek o »Obrambi gora«, v katerem pravi, da morajo vsa planinska društva najtesneje sodelovati z organizacijami za zaščito narave, z oblastmi, od katerih je odvisna privolitev za razne naprave v gorski prirodi. Članek je napisal zaradi vedno novih načrtov, s katerimi prihaja na dan turistično gospodarstvo, predvsem načrtov za žičnice.

RIMSKA TELEVIZIJA je povabila nemške plezalce, ki so 13.—17. febr. 1961 preplezali severno steno Velike Cine, jih imenovala »junake treh Cin«, jih predstavila publikli, dekleta raznih nacij, celo Rusinja in črnka iz Madagaskarja pa sta pili z junaki sekt. Kmalu po njihovem uspehu sta dva plezalca iz Belluna v isti smeri prišla v hudo stisko. Dvanajst reševalcev se je potilo, da so ju spravili iz stene. V tem primeru sekta ni bilo.

Zaradi senzacije, ki jo je počela rimska televizija, so se spodtaknili znani nemški alpinisti sami, med njimi še mladi Fritz Schmitt in 88 let stari Willi Rickmers. Oba sta odklonila, da bi alpiniste izenačili z ostalimi športniki in jih razstavili na častni odpr pred publiko. Alpinizem ne sme postati nogomet, niti ne sme podleči vsem tistim ekcesom modernega športa, ki nima nič opraviti s človeškim zdravjem in telesno kulturo, ampak le z denarjem, s komercializacijo in profesionalizacijo. Ekstremizem v alpinizmu utegne nositi v sebi nevarnost vseh teh spačkov, ki res nimajo nobene zveze s klasičnim alpinizmom.

TEČAJI IN TABORI so gotovo najprimernejša oblika za vzgojo alpinističnega naraščaja, poleg plezalnih šol, ki imajo seveda drug značaj. V inozemstvu so se tečaji in tabori najbolj uveljavili v Franciji. FFM (Francoska planinska zveza) in CAF jih prirejata že več let. V l. 1961 se je vršil tečaj FFM v ENSA (znana visoka šola alpinizma in smučanja). Le Haut Commissariat à la Jeunesse et aux Sports nosi za udeležence 70% potnih stroškov in stroške za prehrano (vodi ga mož iz Annapurne Maurice Herzog). Tečaj je bil namčhen za četnikom. Za njim se je vršil tečaj za

tiste, ki so sposobni sami plezati smeri označene z AD (IV, V). Tudi tega je priredila FFM pri ENSA. CAF je tudi priredil svoj začetniški tečaj za člane od 16 do 30 let, izpopolnitveni tečaj CAF pa je bil v Besançonu v zavetišču Pilatte. Kakor vsako leto se je tudi l. 1961 vršilo v Chamonixu mednarodno zborovanje vrhunskih alpinistov.

INDUSTRIJSKA MUZIKA je v zavetiščih in kočah CAF prepovedana. Oskrbniki so pooblašteni, da zabranijo gostom v kočah uporabljati transistorje, elektrofone in podobne stvari.

GUIDO MAGNONE je postal vitez častne legije za zasluge, ki si jih je pridobil za francoski alpinizem kot član ekspedicij na Fitz Roy, Makalu in Tour de Mustagh.

PAUL FALLOT je bil predsednik znanstvenega komiteta CAF. Po poklicu geolog je v deceniju 1951—1960 organiziral študij alpske favne, predvsem insektov, dalje študij glaciologije, botanike, višinske fiziologije in seveda svoje lastne stroke geologije. Okoli sebe je združil najpomembnejše francoske strokovnjake in z njimi delal za znanstvene in kulturne cilje CAF. Njegova je zasluga, da sta šla na Makalu tudi geologa Bordet in Latreille, na Jannu l. 1959 geolog Freulon in zoolog Dreux. Bil je univerzitetni profesor v Grenoblu, Nancyju in v Parizu na Collège de France. Francosko geologijo je usmerjal k paleogeografiji in tektoniki. CAF je z njim izgubil ugledno osebnost. Za njim je predsedstvo znanstvenega komiteta prevzel njegov učenec Louis Glangeaud, profesor na Sorbonni. — Tudi naša planinska organizacija bi morala po svojih močeh združevati znanstvenike in kulturne delavce, ki so po svojih stroki ali usmerjenosti vezani tudi na gorski svet.

TRIVOR (7720 m) je vrh v zahodnem Karakorumu. 17. avgusta 1960 sta se povzpela nanj angleška alpinista W. Noyce, ki ga že poznamo, in J. Sadler.

WALTER PHILIPP je znan avstrijski plezalec, ki je preplezal vse najtežje smeri. Ko ocenjuje največje predvojne storitve, se mu zdi, da je najtežji južni steber Marmolate (raztežaji prostega plezanja so tu težji kot v jugozahodni steni Marmolate, izstopni ozebnik pa dvakrat daljši). Enako je cenil tudi Hermann Buhl. Druga najtežja smer pa je po Philippu južna stena Marmolate di Rocca (smer Vinatzer—Castiglioni), v ka-

teri so enako težke pasaže prostega in akrobatskega plezanja. Za tema dvema smerema postavlja južno steno Marmolate d'Ombretta (Conforto — Bertoldi), južno steno Torre Trieste in jugozahodno steno Marmolate. Ocenjevanje teh smeri se je zamajalo zaradi sodobnega ekstremizma, ki šteje med VI. stopnjo vse moderne smeri z uporabo modernih tehničnih sredstev in manevrov. Nedvomno tu nekaj ni v redu, ekstremne storitve v prostem plezanju morajo obdržati svojo ceno tudi v dobi, ki gre »onstran vertikale«. Razlika je tudi v ponavljanju smeri. Ponoviti smer ekstremno težkega prostega plezanja je verjetno nekaj drugega kakor ponavljanje moderne smeri, v kateri ostanejo klini.

MONTE DELLA DISGRAZIA ima od 7. do 8. marca 1961 zapisano prvo zimsko smer v severni steni. Zmogli so jo milanski alpinisti Calonacci, Lazzarino, Merendi in Taldo.

TORRE VENEZIA ima eno od velikih dolomitskih smeri, po »veliki počti«, ki sta jo 27. in 28. julija naredila Biazin in Melucci. Težave v njej primerjajo Cassinovi smeri v Zahodni Cini in v jugozahodni steni Marmolate. Samo nekoliko lažja je od severozahodne stene v Roda di Vael (Brandler in Hasse). Primerjali bi jo lahko severozahodni steni Torre di Valgrande, vendar so težave v Torre Venezia bolj napete v prostih in akrobatskih raztežajih.

Jugozahodni greben Torre Venezia, ki meji na južno steno na desni pa so 17. do 20. junija 1960 preplezali Acquistapace, Redaelli in Zucchi iz Mandella del Lario. Visok je 450 m, porabili so 180 običajnih klinov in 20 svedrovcev. Smer se drži rumene počti desno od grebena in izstopi v Tissijevi smeri. Zadnji dan so imeli plezalci dež, tudi v tretjem bivaku jih je vso noč močilo. Prvo zimsko ponovitev Andricheve smeri v Cimon della Pala sta opravila marca 1961 Scalet in Pranzina. Prav tako prvo zimsko ponovitev marca 1961 so opravili v lepem, a strmem ozebniku severne strani Colle del Cengalo Francozi Köhlmann, Mazeaud in Zerf. Ozebnik loči Piz Badile od Piz Cengalo.

V Vercorsu so v južni steni Glandasse 2. in 3. aprila plezali francoski asi Lepage, Livanos in Vaucher. Prvenstvena smer v 450 m visoki steni je zahtevala 85 klinov. Smer je lepa, ne ekstremno vertikalna, vendar z ambientom velike stene. Ker so imeli premalo opreme, so težavam v zgornjem delu ušli.

STATISTIKA ČLANSTVA PLANINSKE ZVEZE SLOVENIJE ZA LETO 1960

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	V R S T A Č L A N S T V A			Skupaj
		odrasli člani	mladinci	pionirji	
1.	Ajdovščina	150	47	67	264
2.	Akad. PD Ljubljana	100	781	77	958
3.	Bled	374	58	350	782
4.	Bohinjska Bistrica	170	67	38	275
5.	Bohinj - Srednja vas	185	135	140	460
6.	»Bohor« - Senovo	174	50	137	361
7.	Bovec	72	30	70	172
8.	Brežice	144	70	305	519
9.	Celje	1 182	570	64	1 816
10.	Cerknica	100	20	20	140
11.	Cerkno	122	64	79	265
12.	Črnomelj	95	13	14	122
13.	Črnuče	170	54	136	360
14.	Dol pri Hrastniku	233	31	9	273
15.	Domžale	251	124	236	611
16.	Dovje - Mojstrana	241	69	31	341
17.	Gorje pri Bledu	332	94	300	726
18.	Gornji grad	101	44	66	211
19.	Gozd Martulj	74	36	44	154
20.	Hrastnik	460	78	198	736
21.	Idrija	389	97	200	686
22.	Ilirska Bistrica	68	4	13	85
23.	Javornik - Koroška Bela	579	147	76	802
24.	Jesenice na Gorenjskem	732	138	291	1 161
25.	Jezerško	67	11	17	95
26.	Kamnik	640	198	112	950
27.	Kobarid	80	21	9	110
28.	Kočevje	64	4	3	71
29.	Koper	290	62	40	392
30.	Kostanjevica na Krki	49	1	96	146
31.	Kranj	716	365	190	1 271
32.	Kranjska gora	116	59	65	240
33.	Križe	115	21	221	357
34.	»Kum« Trbovlje	345	36	62	443
35.	Laško	427	60	200	687
36.	»Lisca« Videm - Krško	337	141	47	525
37.	Litija - Šmartno	232	31	6	269
38.	»Litostroj« Ljubljana	326	41	14	381
39.	Ljubljana - matica	5 381	2 485	909	8 775
40.	Ljubno ob Savinji	37	48	17	102
41.	Ljutomer	105	14	164	283
42.	Luče ob Savinji	146	71	100	317
43.	Majšperk	93	6	4	103
44.	Maribor - mesto	2 204	866	426	3 496
45.	Medvode	338	199	—	537
46.	Mengeš	262	167	156	585
47.	Mežica	552	106	107	765
48.	Mozirje	89	38	53	180
49.	Murska Sobota	51	68	9	128
50.	Nova Gorica	214	43	77	334
51.	Novo mesto	198	92	94	384
52.	Obrtnik Maribor	325	140	40	505
53.	»Oljka« Polzela	110	63	47	220
54.	Oplotnica	50	30	43	123
55.	Podbrdo	123	19	69	211
56.	Poljčane	65	17	6	88

Nap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	V R S T A Č L A N S T V A			Skupaj
		odrasli člani	mladinci	ponirji	
57.	Postojna	150	165	120	435
58.	Prevalje	415	150	202	767
59.	PTT Ljubljana	950	133	118	1 201
60.	PTT Maribor	300	9	18	327
61.	Ptuj	107	60	5	172
62.	Radeče pri Zidanem mostu	148	44	20	212
63.	Radlje ob Dravi	55	30	18	103
64.	Radovljica	769	265	211	1 245
65.	Ravne na Koroškem	386	141	123	650
66.	Rimske Toplice	94	29	30	153
67.	Ruše pri Mariboru	414	302	450	1 166
68.	Sežana	33	21	—	54
69.	Slovenj Gradec	353	179	301	833
70.	Slovenska Bistrica	500	100	200	800
71.	Slovenske Konjice	174	37	68	279
72.	Solčava	61	11	4	76
73.	Sentjur pri Celju	77	70	62	209
74.	Sentvid pri Ljubljani	301	55	18	374
75.	Skofja Loka	575	131	71	777
76.	Šoštanj	431	100	220	751
77.	Tolmin	275	111	118	504
78.	Trbovlje	531	68	244	843
79.	Tržič	378	72	330	780
80.	Velenje	210	103	71	384
81.	Vuzenica	93	59	5	157
82.	Zabukovca	159	58	22	239
83.	Zagorje ob Savi	429	264	208	901
84.	Zreče	89	9	62	160
85.	Železničar Ljubljana	488	153	70	711
86.	Železniki	177	63	151	391
87.	Žerjav	267	85	49	401
88.	Ziri	138	42	73	253
Skupaj		30 172	11 463	10 026	51 661
V letu 1959:		29 680	10 872	9 056	49 608
V letu 1960:		30 172	11 463	10 026	51 661
Razlika:		+ 492	+ 591	+ 970	+ 2 053

**PREGLED INVESTICIJ ZA NADELAVO, POPRAVILO IN MARKIRANJE POTOV
V LETU 1960**

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	I N V E S T I R A N O					Skupne investicije v l. 1960 din
		iz lastnih sredstev din	prosto-voljno delo ur	v vrednosti din	Subven-cija PZS din	Ostale subven-cije din	
1.	Ajdovščina	1 420	16	800	—	—	2 220
2.	Akad. PD Ljubljana	—	—	—	—	—	—
3.	Bled	45 134	300	30 000	—	—	75 134
4.	Bohinjska Bistrica	—	—	—	—	—	—
5.	Bohinj - Srednja vas	35 905	—	—	—	—	35 905
6.	Bohor - Senovo	4 800	89	5 340	—	—	10 140
7.	Bovec	—	—	—	3 000	—	3 000
8.	Brežice	—	96	9 600	—	—	9 600
9.	Celje	80 677	—	—	—	—	80 677
10.	Cerknica	—	—	—	—	—	—
11.	Cerkno	168 791	36	3 600	—	—	172 391
12.	Črnomelj	—	38	3 800	—	—	3 800
13.	Črnuče	—	—	—	—	—	—
14.	Dol pri Hrastniku	1 951	90	4 500	—	—	6 451
15.	Domžale	7 445	—	—	—	—	7 445
16.	Dovje - Mojstrana	—	132	13 200	—	—	13 200
17.	Gorje pri Bledu	22 500	87	8 700	20 000	—	51 200
18.	Gornji grad	—	42	6 300	—	—	6 300
19.	Gozd Martuljk	3 500	50	4 000	—	—	7 500
20.	Hrastnik	15 000	80	12 000	—	—	27 000
21.	Idrija	—	—	—	—	—	—
22.	Ilirska Bistrica	45 419	—	—	—	3 615 940	3 661 359
23.	Javornik - Koroška bela	—	—	—	12 000	—	12 000
24.	Jesenice na Gorenjskem	5 980	100	10 000	—	—	15 980
25.	Jezerško	—	45	9 000	—	—	9 000
26.	Kamnik	157 191	—	—	70 000	—	227 191
27.	Kobarid	3 500	—	—	—	—	3 500
28.	Kočevje	—	—	—	—	—	—
29.	Koper	—	—	—	—	—	—
30.	Kostanjevica na Krki	—	—	—	—	—	—
31.	Kranj	—	—	—	—	—	—
32.	Kranjska gora	2 050	44	6 800	—	—	8 650
33.	Križe	6 305	—	—	—	—	6 305
34.	Kum Trbovlje	—	32	6 400	—	—	6 400
35.	Laško	—	—	—	—	—	—
36.	Lisca Videm - Krško	10 754	365	21 900	—	10 800	43 454
37.	Litija - Šmartno	—	—	—	—	—	—
38.	Litostroj Ljubljana	—	—	—	—	—	—
39.	Ljubljana - matica	—	—	—	—	—	—
40.	Ljubno ob Savinji	1 000	60	3 000	—	—	4 000
41.	Ljutomer	—	—	—	—	—	—
42.	Luče ob Savinji	—	30	3 000	—	—	3 000
43.	Majšperk	—	—	—	—	—	—
44.	Maribor - mesto	7 735	200	20 000	—	—	27 735
45.	Medvode	5 650	35	3 500	—	—	9 150
46.	Mengeš	22 000	46	4 600	—	—	26 600
47.	Mežica	14 500	90	9 000	—	—	23 500
48.	Mozirje	—	—	—	—	—	—
49.	Murska Sobota	20 000	254	75 000	—	80 000	175 000
50.	Nova Gorica	—	330	33 000	—	900 000	933 000
51.	Novo mesto	—	—	—	—	—	—

I N V E S T I R A N O

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	I N V E S T I R A N O				Skupne investicije v l. 1960 din	
		iz lastnih sredstev din	prosto-voljno delo ur	v vrednosti din	Subven-cija PZS din		Ostale subven-cije din
52.	Obrtnik Maribor	13 000	48	3 640	—	—	16 640
53.	Oljka Polzela	—	—	—	—	—	—
54.	Oplotnica	7 200	200	20 000	—	—	27 200
55.	Podbrdo	—	332	26 560	—	—	26 560
56.	Poljčane	1 200	20	1 600	—	—	2 800
57.	Postojna	7 000	162	12 960	—	—	19 960
58.	Prevalje	18 000	402	21 000	—	—	37 000
59.	PTT Ljubljana	37 452	—	—	—	—	37 452
60.	PTT Maribor	—	—	—	—	—	—
61.	Ptuj	—	—	—	—	—	—
62.	Radeče pri Zidanem mostu	15 000	30	4 500	—	—	19 500
63.	Radlje ob Dravi	—	—	—	—	—	—
64.	Radovljica	65 092	—	—	5 000	—	70 092
65.	Rašica Šentvid	900	32	3 500	—	—	4 400
66.	Ravne na Koroškem	—	—	—	—	—	—
67.	Rimske Toplice	680	73	7 300	—	—	7 980
68.	Ruše pri Mariboru	12 000	200	26 500	—	—	38 500
69.	Sežana	—	—	—	—	—	—
70.	Slovenj Gradec	4 742	—	—	—	—	4 742
71.	Slovenska Bistrica	6 730	—	—	—	—	6 730
72.	Slovenske Konjice	—	30	3 000	—	—	3 000
73.	Solčava	—	—	—	—	—	—
74.	Šentjur pri Celju	—	—	—	—	—	—
75.	Skofja Loka	4 355	92	9 200	—	—	13 555
76.	Šoštanj	15 000	100	10 000	—	—	25 000
77.	Tolmin	6 000	75	6 000	—	—	12 000
78.	Trbovlje	900	52	7 800	—	—	8 700
79.	Tržič	16 500	—	—	15 000	—	31 500
80.	Velenje	—	—	—	—	—	—
81.	Vuzenica	79 320	—	—	—	—	79 320
82.	Zabukovca	8 250	68	6 500	—	—	14 750
83.	Zagorje ob Savi	7 517	40	4 000	—	—	11 517
84.	Zreče	3 140	32	3 200	—	—	6 340
85.	Železničar Ljubljana	—	402	48 240	—	—	48 240
86.	Železniki	5 000	19	1 900	—	—	6 900
87.	Zerjav	10 280	—	—	—	—	10 280
88.	Ziri	—	—	—	—	—	—
89.	PZS	—	—	—	101 000	—	101 000
Skupaj		1 032 465	5 096	534 240	226 000	4 606 740	6 399 445
V letu 1959:		2 100 608	47 253	2 482 850	175 510	6 229 314	10 988 282
V letu 1960:		1 032 465	5 096	534 240	226 000	4 606 740	6 399 445
Razlika:		-1 068 143	-42 157	-1 948 610	+50 490	-1 622 574	-4 588 837

PREGLED PLANINSKO - SMUČARSKIH NESREČ IN

Zap. št.	Datum	Kraj nesreče	P O N E			
			ime in priimek	poklic	rojen	rojstni kraj
1.	2. I. 1960	Pod Bogatinskim sedlom	Branko Hlebec	-	-	-
2.	2. I. 1960	Pod Bogatinskim sedlom	Vinko Pišber	-	-	-
3.	16. I. 1960	Planina na Kraju	Polonca Eržen	-	-	-
4.	23. I. 1960	Planina na Kraju	Anka Krajncič	-	-	-
5.	28. I. 1960	V Košuti nad Kofcami	Lado Ahačič	dijak	13 let	Tržič
6.	29. I. 1960	Planina na Kraju	Jože Petek	-	-	Ribnica
7.	29. I. 1960	Dom pod Storžičem	Jožica Jerlak	učenka	dec. 1952	-
8.	31. I. 1960	Tiha dolina - Krvavec	Štefka Zupet	-	-	-
9.	2. II. 1960	Planina na Kraju	Ista Volk	-	20. XI. 1942	Maribor
10.	7. II. 1960	Med Bašeljским sedlo in vrhom Storžica	Marjan Beravs	-	7. IV. 1932	Ljubljana
11.	25. II. 1960	Črni vrh	Dominik Kučina	učenec	-	Jesenice
12.	20. III. 1960	Na Jezercih - Krvavec	Francka Vidmar	-	-	-
13.	3. IV. 1960	Na pobočju Krvavca	Bojan Križ	-	-	-
14.	3. IV. 1960	Na pobočju Krvavca	Ljubica Krstan	-	-	-
15.	3. IV. 1960	Velika planina	Marjan Vrtovec	-	-	-
16.	10. IV. 1960	Na zapadnem pobočju Krvavca	Franc Horvat	-	-	-
17.	10. IV. 1960	Na Krvaveu	Franc Križaj	-	-	-
18.	10. IV. 1960	Tiha dolina - Krvavec	Andreja Ajdič	-	-	-
19.	17. IV. 1960	Triglavska sedmera jezera	Marta Vrhunc	-	-	-
20.	24. IV. 1960	Zeleniški plaz	Marija Arh	frizerka	24. III. 1942	Tržič
21.	26. IV. 1960	Koča na Kalu pod Kofcami	11 učencev tržiške osemletke	-	-	-
22.	29. IV. 1960	Lepa Komna	ing. Uroš Belič	ing.	3. XI. 1929	Ljubljana
23.	1. V. 1960	Korošica	Ladko Romih	vajenec	26. V. 1942	Maribor
24.	2. V. 1960	Košuta	Alfonz Kabilja	-	3. IV. 1932	Zagreb

PO GRS IZVEDENIH REŠEVALNIH AKCIJ V LETU 1960

SREČENCI

držav- ljanstvo	stalno bivališče	Vzroki nesreče	Poškodba
Jug.	Zagreb, Krešičeva 16	padec pri smučanju	zlom desne noge v gležnju
"	Lipce 17, Blejska Dobrava	padec pri smučanju	poškodba noge
"	Ljubljana, Biharjeva 20	padec pri smučanju	zlom leve noge nad gležnjem
"	Maribor, Smetanova 30	padec pri smučanju	zlom leve noge nad gležnjem
"	Tržič, Heroja Bračiča 5	padec pri smučanju	zlom desne noge pod kolonom
"	Koper, Nabrežje JLA, novi blok III	padec pri smučanju	poškodba leve noge v gležnju
"	Ljubljana, Povšetova 58	-	visoka vročina - nalezljiva otroška bolezen
"	Ljubljana, Livarska 11	padec pri smučanju	poškodba levega kolena
"	Maribor	padec pri smučanju	poškodba obeh nog
"	Ljubljana	zdrsnil in padel preko žlebov in skokov cca 300 m do vpadnice te grape	smrtna
"	Jesenice	padec pri smučanju	zlom leve noge v gležnju
"	Ljubljana- Galjevica	padec pri smučanju	zlom noge v gležnju
"	Ljubljana, Grasselljeva 18	padec pri smučanju	poškodba kolena
"	Kranj, Cesta Kokrškega odreda 10	padec pri smučanju	poškodba gležnja
"	Ljubljana, Puharjeva 6	padec pri smučanju	poškodba desne noge v gležnju
"	Kranj, Delavska c. 13	padec pri smučanju	zlom noge v piščali
"	Ljubljana, Zekovičeva 11	padec pri smučanju	zlom noge v gležnju
"	Ljubljana, Celjska 14	padec pri smučanju	zlom noge v gležnju
"	Ljubljana	padec pri smučanju	zlom noge v gležnju
"	Tržič, Ljubeljska c. 10	padec pri smučanju	poškodbe po obrazu, krva- vitev iz nosu in ust, delno šokirana
"	Tržič	zaradi snežnega viharja se niso mogli vrniti domov	brez poškodb
"	Ljubljana	padec pri smučanju	poškodba desne noge v kolenu in gležnju
"	Maribor, Ohneljeva 19	zdrsnil po snežišču cca 2 m ter padel 20 do 25 m preko stene, nato pa še drsel po 60 metrskem sne- žišču do drugega skoka, visokega 30 do 35 m	smrtna
"	Zagreb, Dvorčičeva 29	padec pri smučanju	izvin desne noge v gležnju

Zap. št.	Datum	Kraj nesreče	P O N E			
			ime in priimek	poklic	rojen	rojstni kraj
25.	14. V. 1960	Na pol poti do Kokrškega sedla	Saša Kamenjev	študent	13. XII. 1936	Maribor
26.	17. V. 1960	Na severni strani Košute nad Korošico	Nikola Obajdin Mijo Obajdin Zora Obajdin Ljuba Obajdin	- - - -	5. VI. 1935 17. VIII. 1933 7. X. 1938 10. XI. 1939	Podmelnica Podmelnica Podmelnica Podmelnica
27.	29. V. 1960	Košuta	Otmar Schäffer	poštni urad.	7. XI. 1939	-
28.	9. VI. 1960	Kisovec - Vel. planina	Fany Sussana Copland	pisateljica	27. IX. 1872	Biera Eler
29.	13. VI. 1960	Na poti s Krvavca na Kokrško sedlo	Angelea Burja	delavka	29. V. 1931	Jug.
30.	19. VI. 1960	Žrelo v Storžiču	Anton Langerhut	delavec	1943	-
31.	11. VII. 1960	Na tretjem snežišču pod potjo iz Stenarskih vratc na Stenar	Maks Larsen	trgovec	20. V. 1907	Basel
32.	22. VII. 1960	Na snežišču pod Oknom v Prisojniku	Marija Perme Janez Antolič	farmacevt. tehnik ključ.	27. I. 1932 14. I. 1930	Ljubljana Jesenice
33.	22. VII. 1960	S podi od Staničeve koče v dolino Kot	Marija Pavšič	-	2. II. 1922	-
34.	23. VII. 1960	Na poti med Kamniškim in Kokrškim sedlom	Anuška Arnež Vekoslav Golob	nameščenska -	18. XI. 1924 -	Ljubljana Zagorje
35.	31. VII. 1960	V severni steni Oltarja v Vel. Dnini	Vlado Mandelj	ročni stavec	31. III. 1937	Ljubljana
36.	31. VII. 1960	Kobilja dolina na Mali planini	Janez Golob	vajenec	-	Kamnik
37.	11. VIII. 1960	Južna stena Jelen kamna	Evgen Stražišar	-	12. V. 1940	Jelen kamen
38.	13. VIII. 1960	Pod grebenom Prisojnika	Stanko Čož	-	19. V. 1920	Ljubljana
39.	16. VIII. 1960	Severna stena Spika - Dibonova smer	Janez Jerovšek Veljko Rus	prof. prof.	26. XI. 1929 8. XII. 1929	Jarše Višnja gora
40.	17. VIII. 1960	Velika planina	Drago Kralj	novinar	18. X. 1930	Ljubljana
41.	19. VIII. 1960	Begunjščica	Branko Knežević Katca Knežević	- gosposinja	24. VIII. 1933 7. III. 1928	Briševo pri Zadru Virovitica
42.	13. XI. 1960	Na Belščici	Franc Ozebek	delavec	4. VIII. 1925	Zabreznica
43.	23. XI. 1960	Na Zg. Ravneh nad Češko kočo	Jože Rozman	elektromonter	25. IV. 1932	Kranj

SREČENCI

držav- ljanstvo	stalno bivališče	Vzroki nesreče	Poškodba
Jug.	Ljubljana, Cimpermanova 1	zasut od snežnega plazu dne 14. II. 1960	smrtna
"	Ljubljana, Draga 41	pri nameravanem ilegalnem pre- hodu drž. meje zašli na skalnat	nepoškodovani, pač pa pre- mrznjeni, mokri in izčrpani
"	Ljubljana, Draga 41	skok, s katerega niso mogli sestopiti	izročeni organom LM
"	Podmelnica 39 OLO Karlovac		
Avstrija	Celovec, Huber- tussstrasse 103	zdrsnil po strmem pobočju iz vi- šine 2000 m	smrtna (pogrešan že od 8. II. 1960 - ponovitev akcije pod zap. št. 49)
Škotska	Ljubljana, hotel Slon	zdrsnila na strmem travnatem te- renu	zlom leve noge nad kolenom
Jug.	Domžale- Količevo 26	pri prehodu čez snežišče zaradi slabe obutve zdrsnila in udarila ob skalo	zlom hrbtenice, bolečine v glavi in desni rami, neza- vest
"	Kranj, Kidričeva 2	-	sončarica
Švica	Basel	zdrsnil na snegu	smrtna
Jug.	Ljubljana, Proletarska 1	zdrsnila po snežišču, vendar jo je spremljevalec vjel	oba lažje poškodbe
"	Jesenice, Cesta na Golico 10		
"	Kranj, Vodopivčeva 8	zdrsnila cca 50 m po snežnem plazu	poškodba glave in manjše odrgnine na rokah in nogah
"	Ljubljana, Njegoševa 6	popolna izčrpanost in zmrznenje izčrpanost	smrtna brez poškodb
"	Zagorje, Cesta zmage 7		
"	Ljubljana, Kladecna 18	pri plezanju (sestop z vrha Oltar- ja v Vel. Dnino) se mu je pod nogo odrgala skala, zaradi česar je padel okoli 300 m po steni na- vzdol, nato pa še 100 m drsel po snežišču	smrtna
"	Kamnik-Mekinje	ponesrečil pri trganju planik	smrtna
"	Jelen kamen pri Jesenicah	pri vaji v plezanju se mu je za- radi padca pretrgala zanka, zaradi česar je padel v prepad	smrtna
"	Medvode 14	zaradi mokre in spolzke skale zdrsnil na nadelani poti, izgubil ravnotežje in drsel z glavo na- vzdol še kakih 30 m	poškodbe in krvavitev nosu, manjše odrgnine na obrazu, na levi stegnjenci močan udarec ter nalomljena des- na noga v gležnju
"	Domžale Ljubljana	zaradi pomanjkanja plezalnih kli- nov in nastopa noči sta morala bivakirati v steni	nepoškodovana - zaradi bi- vaka v steni nekoliko izčr- pana
"	Ljubljana, Fabianijska 39/III	nesreča pri sekanju drv za kočo	presekal žilo na desni nogi
"	Zagreb, Samčeva 40	hotela preko drž. meje, zaradi snežnega viharja pa nista našla prehoda	premraženost in izčrpanost
"	Zagreb, Samčeva 40		
"	Zabreznica	zaradi padca na skali	zlom noge v gležnju
"	Kranj, Skofjeloška 39	padec pri smučanju	poškodba gležnja

Zap. št.	Datum	Kraj nesreče	P O N E			
			ime in priimek	poklic	rojen	rojstni kraj
44.	29. XI. 1960	Na južni strani prehoda preko Skarj v Logarsko dolino	Ivo Reya	inženir	22. XI. 1932	Celje
45.	1. XII. 1960	Krvavec	Franc Gorjup	—	1943	Šmarca pri Kamniku Duplica pri Kamniku
			Julka Slapar	—	1945	
46.	31. XII. 1960	Da Kopišču pod Senožeti — Pod Storžičem	Filip Bukovec	delavec	30. XI. 1930	—
47.	16. VII. 1958	Na poti iz Križkih podov v Vrata	Ljudmila Jeran	študentka	18. X. 1937	Tivat
P O I Z V E D O						
48.	3. I. 1960	Pod Poncami	neznanec neznanka neznanka	— — —	— — —	— — —
49.	8. II. 1960	Košuta	Otmär Schäffer	poštni urad.	7. XI. 1939	—
50.	10. II. 1960	Korošica	dr. Uroš Tršan	zdravnik	—	—
51.	17. II. 1960	Križka gora	Janez Kavar	dijak	—	—
52.	18. II. 1960	Na poti iz Kamniške Bistrice na Kokrško sedlo	Saša Kamenjev	študent	13. XII. 1936	Maribor
53.	24. II. 1960	Na poti iz Kamniške Bistrice na Kokrško sedlo	Saša Kamenjev	študent	13. XII. 1936	Maribor
54.	26. VI. 1960	Begunjščica	dva neznanca	—	—	—
55.	15. VII. 1960	Na področju Komne in Trigl. sedmerih jezer	Franc Nebel	—	20. IX. 1923	—
56.	23. VII. 1960	Rodica — Črna prst	Janez Turk	dijak	—	—
57.	24. VII. 1960	Vršič	Ciril Praček	namešč.	27. III. 1913	Podbrdo
58.	1. VIII. 1960	Kamniške Alpe	Ludvik Cerar in tovariš	sanit. inšpekt.	—	—
59.	7. VIII. 1960	Triglavska stena — smer po severo-zapadnem razu (Prusik-Szalay)	Rajko Orešnik	ključ.	6. III. 1940	Žerjav
			Alojz Šišernik			
60.	13. VIII. 1960	Kališče	Emil Stern	stroj. tehnik	3. IV. 1931	—
61.	17. VIII. 1960	Kališče	Marija Kožuh	učit.	—	—
62.	19. VIII. 1960	V severni steni Dolgega hrbta	Štefan Hupak Josip Mirjan	— —	— —	— —
63.	3. X. 1960	Grintovec	neznanec	—	—	—
64.	29. XI. 1960	Na poti iz Kredarice v Vrata	Slobodan Jovanović in 7 alpinistov iz Požarevca	—	—	—
65.	12. XII. 1960	Jelen kamen	Franci Janšček	dijak	15 let	—

SREČENCI

držav- ljanstvo	stalno bivališče	Vzroki nesreče	Poškodba
Jug.	Celje, Jenkova 38	zasut od snežnega plazua	smrtna
„	Šmarca pri Kamniku Duplica pri Kamniku	ker zaradi slabega vremena nista pravočasno prišla domov	brez poškodb
„	Tržič-Virje 2	oslabelost	nezavest in zmrzovanje
„	Ljubljana, Jurčičev trg 3	popolna telesna izčrpanost	smrtna (pomotoma izpadla v pregledu za leto 1958)

VALNE AKCIJE

Jug.	Beograd	akcija pričela, ker se niso pravo- časno vrnili iz bivaka I pod Pon- cami	brez poškodb
„	Beograd		
„	Beograd		
Avstrija	Celovec, Huber- tussstrasse 103	pri zimskem vzponu na Košutni- kov stolp zdrsnili po strmem snež- nem pobočju	brez uspeha (glej ponovitev akcije dne 29. V. 1960 pod zap. št. 27)
Jug.	Novo mesto	akcija pričela, ker se ni v pred- videnem času vrnil domov	brez poškodb
„	Križe pri Tržiču	akcija zaradi domnevnih svetlob- nih znakov na pomoč	brez poškodb
„	Ljubljana, Cimpermanova 1	pogrešan	brez uspeha
„	Ljubljana, Cimpermanova 1	ponovitev akcije pod zap. št. 52	brez uspeha
„	Begunje	se nista pravočasno vrnila domov	brez poškodb
Anglija		pogrešan in se vrnil z zakasnit- vijo	brez poškodb
Jug.	Zagorje ob Savi 68	zaradi megle in snežnega meteža se je oddaljil od skupine in zgre- šil zmer	brez poškodb
Jug.	Jesenice, Murova 19	nepredviden bivak na poti iz Ko- tovega sedla proti Vršiču	brez poškodb
„	Kamnik	se nista vrnila v predvidenem času	brez poškodb
„	Ravne na Koroškem Zerjav 54	zaradi goste megle in neurja bi- vakirala v steni	brez poškodb
„	Kranj, Stražišče 312	se ni vrnil v predvidenem času	brez poškodb
„	Kranj, Stražišče, Skofjeloška 46	se ni vrnila domov v dogovorje- nem času	brez poškodb
Jug.	Zagreb, Markičeva 25	svetlobni znaki na pomoč	brez uspeha, ker sta ilegal- no prekoračila drž. mejo
„	Zagreb, Sipljiva 17	akcija pričela zaradi domnevnih svetlobnih znakov na pomoč	brez uspeha
		akcija pričela na željo njihovih tovarišev, ker se skupina zaradi slabega vremena ni pravočasno vrnila v Aljažev dom	brez poškodb
	Jesenice, Aljaževa 4	nameravan ilegalni prehod drž. meje	brez uspeha

PREGLED NAROČNIKOV PLANINSKEGA VESTNIKA 1959 IN 1960

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	Članstvo 1959	Naročniki 1959	Članstvo 1960	Naročniki 1960	Število naročnikov 1959 v ‰	Število naročnikov 1960 v ‰	Porast 1960	Padeč 1960
1.	Ajdovščina	239	43	264	37	18	14	—	6
2.	»Akademik«	1005	17	958	14	1,7	1,4	—	3
3.	Bled	755	51	782	49	6,7	6,2	—	2
4.	Boh. Bistrica	237	17	275	17	7,2	6,2	—	—
5.	Bohinj	447	39	460	41	8,7	8,9	2	—
6.	Bovec	162	25	172	23	15,4	13,3	—	2
7.	Brežice	339	29	519	31	8,5	5,9	2	—
8.	Celje	1631	197	1816	221	12	12,1	24	—
9.	Cerknica	—	—	140	17	—	12,1	17	—
10.	Cerkno	336	16	265	16	4,7	6	—	—
11.	Črnomeļ	175	14	122	15	8	12,2	1	—
12.	Črnuče	289	20	360	19	7	5,2	—	1
13.	Dol pri Hrast.	264	20	273	32	7,5	11,7	12	—
14.	Domžale	403	52	611	39	11,2	6,4	—	13
15.	Dovje	329	21	341	20	6,4	5,9	—	1
16.	Gorje	699	44	726	47	6,3	6,5	3	—
17.	Gornji grad	209	12	211	11	5,7	5,2	—	1
18.	Gozd Martuljk	109	5	154	5	4,5	3,2	—	—
19.	Hrastnik	640	40	736	32	6,2	4,3	—	8
20.	Idrija	633	53	686	55	8,4	8	2	—
21.	Ilirska Bistrica	67	4	85	10	6	11,7	6	—
22.	Javornik	825	64	802	63	7,8	7,8	—	1
23.	Jesenice	1201	121	1161	121	10	11,3	—	—
24.	Jezero	208	12	95	15	5,8	15,8	3	—
25.	Kamnik	1109	121	950	128	11	13,5	7	—
26.	Kobarid	148	8	110	9	5,4	8,2	1	—
27.	Kočevje	83	7	71	5	8,4	7	—	2
28.	Kokra	56	8	—	6	1,4	—	—	2
29.	Koper	424	107	392	101	25,2	25,8	—	6
30.	Kostanjevica	111	5	146	5	4,5	3,4	—	—
31.	Kranj	1469	342	1271	359	23,3	26,3	17	—
32.	Kranjska gora in Rateče - Planica	220	28	240	22	12,7	9,2	—	6
33.	Križe	315	12	357	16	3,8	4,5	4	—
34.	Krško	431	30	525	58	7	11,1	28	—
35.	Laško	671	60	687	61	10	8,9	1	—
36.	»Litostroj«	360	63	381	55	17,5	14,4	—	8
37.	Litija	195	23	269	21	11,8	7,8	—	2
38.	Ljublj. - matica	8282	1329	8775	1291	16	14,7	—	38
39.	Ljubno - Solčava	117	31	178	30	26,5	16,8	—	1
40.	Ljutomer	348	10	283	10	2,9	3,5	—	—
41.	Luče	176	20	317	25	—	7,6	5	—
42.	Majšperk	179	21	103	12	11,7	11,6	—	9
43.	Maribor + PTT	3934	354	3847	335	9	8,7	—	19
44.	Maribor - »Obrtnik«	528	9	505	11	1,7	2,1	2	—
45.	Medvode	492	48	537	63	9,8	11,7	15	—
46.	Mengeš	601	47	585	43	7,8	7,4	—	4
47.	Mežica	730	22	765	21	3	2,7	—	1
48.	Most na Soči	68	31	—	24	48,5	—	—	7
49.	Mozirje	172	17	180	15	3,9	8,9	—	2

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	1959		1960		1959 v ‰		1960 v ‰		Porast 1960	1960 Padec
		Članstvo	Naročniki	Članstvo	Naročniki	Število naročnikov	Število naročnikov	Število naročnikov	Število naročnikov		
50.	Murska Sobota	218	11	128	9	5	7	—	—	—	2
51.	Nova Gorica	309	61	334	55	19,7	16,5	—	—	—	6
52.	Novo mesto	214	25	384	27	11,7	7	—	2	—	—
53.	Oplotnica	103	6	123	4	5,8	3,2	—	—	—	2
54.	Podbrdo	144	14	211	11	9,7	5,6	—	—	—	3
55.	Polzela	153	8	220	11	5	5	—	3	—	—
56.	Poljčane	87	6	88	6	6,7	6,8	—	—	—	—
57.	Postojna	369	29	435	29	7,8	6,6	—	—	—	—
58.	Prevalje	753	57	767	54	7,6	7	—	—	—	3
59.	PTT - Ljubljana	863	38	1201	43	4,4	3,6	—	5	—	—
60.	Ptuj	296	29	172	27	9,8	15,6	—	—	—	2
61.	Radeče	297	37	212	32	12,5	15,6	—	—	—	5
62.	Radlje	131	12	103	12	9	11,7	—	—	—	—
63.	Radovljica	1174	85	1245	85	7,2	6,8	—	—	—	—
64.	»Rašica« Sentvid	366	11	374	14	3	3,7	—	3	—	—
65.	Ravne	671	45	650	43	6,8	6,6	—	—	—	2
66.	Rimske Toplice	131	18	153	20	13,7	13,1	—	2	—	—
67.	Ruše	1167	66	1166	79	5,6	6,7	—	13	—	—
68.	Senovo	285	38	361	33	13,3	9,1	—	—	—	5
69.	Sežana	59	25	54	24	42,4	44,4	—	—	—	1
70.	Slov. Bistrica	800	39	800	38	4,9	4,8	—	—	—	1
71.	Slov. Gradec	709	45	833	44	6,3	14,9	—	—	—	1
72.	Slov. Konjice	366	29	279	28	7,9	10	—	—	—	1
73.	Solčava	270	29	76	20	10	26,3	—	—	—	9
74.	Šentjur	159	25	209	16	15,7	7,7	—	—	—	9
75.	Škofja Loka	888	70	777	72	7,9	9,2	—	2	—	—
76.	Šoštanj	645	25	751	31	3,8	4,1	—	6	—	—
77.	Tolmin	470	46	504	37	9,8	7,3	—	—	—	9
78.	Trbovlje in »Kum«	1571	127	1286	111	8	8,7	—	—	—	16
79.	Tržič - Ljubelj	649	46	780	54	7	6,9	—	8	—	—
80.	Velenje	307	13	384	17	4	4,4	—	4	—	—
81.	Vipava	—	9	—	4	—	—	—	—	—	5
82.	Vrhnika	—	—	—	32	—	—	—	32	—	—
83.	Vuzenica	107	3	157	3	2,8	1,9	—	—	—	—
84.	Zabukovca	129	7	239	5	5,4	2,1	—	—	—	2
85.	Zagorje	860	29	901	24	3,4	2,6	—	—	—	5
86.	»Železničar« Ljubljana	357	65	711	63	18,2	8,8	—	—	—	2
87.	Železniki	311	19	391	20	6	5,9	—	1	—	—
88.	Žerjav	393	20	401	19	5	4,7	—	—	—	1
89.	Žiri	388	35	253	26	10	10,3	—	—	—	9
90.	Žreče	169	8	160	13	4,7	8,1	—	5	—	—
		49.608	4.979	51.661	4.971				238		242
Trst - Gorica			107		100				—		7
Beograd			33		37				4		—
Zagreb			55		61				6		—
Republiška P. D.			40		39				—		1
Ostale republike			70		69				—		1
Inozemski naročniki			52		58				6		—
Zamena z inozemstvom			33		34				1		—
Zamena v državi			28		26				—		2
Razno			279		137				—		142
			5.676		5.532				255		399

PREGLED GRADBENIH

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	PLANINSKA POSTOJANKA	I N V E	
			iz lastnih sredstev din	prosto- voljno delo
1.	Ajdovščina	Koča pri izviru Hublja	371 285	—
2.	Akad. pl. društvo	Študentski planinski dom Tamar	—	150
3.	Bled	Blejska koča na Lipanci	92 246	280
		Zavetišče Mrzli studenec	44 280	—
		Prehodno planinsko zavetišče Murka na Bledu	4 938 882	500
4.	Bohinjska Bistrica	Bife na Straži	43 000	—
		Koča dr. Janeza Mencingerja	42 000	20
5.	Bohinj - Srednja vas	Vodnikov dom na Vellem polju	—	—
6.	Bohor Senovo	Koča pod Bogatinom	—	—
		Koča na Uskovnici	—	—
7.	Bovec	Koča na Bohorju	138 000	610
8.	Celje	Koča na Mangartu	—	—
		Celjska koča (Tovst)	—	—
		Kocbekov dom na Korošici	91 580	—
9.	Cerknica	Frišaufov dom na Okrešlju	514 896	—
		Gradnja doma na Slivnici	—	3 744
10.	Črnomelj	Dom na Mirni gori	1 350 000	—
11.	Dol pri Hrastniku	Dom v Gorah	98 200	—
12.	Dovje - Mojstrana	Aljažev dom v Vratih	332 478	115
13.	Gorje pri Bledu	Dom Planika pod Triglavom	311 137	242
		Tržaška koča na Doliču	59 538	39
14.	Gornji grad	Dom na Menini planini	40 246	—
15.	Hrastnik	Koča na Kalu	1 200 000	1 200
16.	Ilirska Bistrica	Zavetišče na Vel. Snežniku	—	3 200
17.	Javornik - Kor. Bela	Kovinarska koča na Zasipski planini	50 168	230
		Staničeva koča pod Triglavom	38 822	—
		Dom Pristava na Javorniškem rovtu	74 974	345
18.	Jesenice na Gor.	Erjavčeva koča na Vršiču	68 858	100
		Tičarjev dom na Vršiču	39 958	50
		Bivak III (Za Akom)	—	88
		Bivak IV (Na Rušju)	—	117
		Koča v Martuljku	—	132
19.	Jezerško	Koča pod Špičko	47 469	260
20.	Kamnik	Češka koča na Ravneh	48 018	80
		Cojzova koča na Kokrškem sedlu	—	—
		Koča na Jermanovih vratih	124 626	—
21.	Kranj	Koča na Starem gradu	300 000	3 000
		Koča na Šmarjetni gori	208 950	—
		Koča ob žičnici na Krvavcu	773 004	—
		Dom na Krvavcu	46 167	—
22.	Kranjska gora	Koča na Gozdu	209 000	—
		Koča v Krnici	—	30
23.	Križe	Koča na Križki gori	218 730	—
		Zavetišče Trstenik	148 310	—
		Zavetišče pri Povšnarju v Kokri	523 259	—
24.	Kum Trbovlje	Koča na Kumu	—	32
25.	Laško	Dom na Šmohorju	134 000	—
26.	Lisca Videm - Krško	Tončkov dom na Lisci	67 952	25
27.	Litija - Šmartno	Dom na Jančah	577 176	250
28.	Litostroj Ljubljana	Litostrojška koča na Soriški planini	—	400
29.	Ljubljana - matica	Koča pri Triglav. sedmerih jezerih	36 669	—
		Dom v Kamniški Bistrici	1 026 691	—
30.	Luče ob Savinji	Okrepčevalnica IGLA	158 054	363

INVESTICIJ V LETU 1960

S T I R A N O						
v vrednosti din	subvencija PZS din	ostale subven- din	dotacija iz sklada PVP din	posojilo PZS din	ostalo posojilo din	Skupne investicije din
—	—	1 868 045	—	—	—	2 239 330
15 000	300 000	—	—	1 200 000	—	1 515 000
28 000	—	—	—	—	—	120 246
—	—	—	—	—	—	44 280
50 000	—	—	—	—	—	4 988 882
—	—	—	—	—	—	43 000
2 000	—	—	—	—	—	44 000
—	240 000	—	—	980 000	—	1 200 000
—	120 000	—	—	680 000	—	800 000
—	140 000	—	—	560 000	—	700 000
36 600	—	443 000	—	—	—	617 600
—	—	—	—	1 000 000	650 000	1 650 000
—	—	—	—	—	1 062 798	1 062 798
—	—	—	—	—	—	91 580
—	600 000	—	—	1 200 000	2 000 000	4 314 896
561 600	—	2 477 689	—	—	—	3 039 289
—	—	—	—	—	600 000	1 950 000
—	—	772 993	—	—	2 000 000	2 871 193
11 500	—	—	—	—	—	343 978
24 200	—	—	459 582	—	—	794 919
3 900	—	—	—	—	—	63 438
—	—	—	—	—	—	40 246
150 000	—	420 000	—	—	2 500 000	4 270 000
160 000	100 000	785 322	500 000	400 000	—	1 945 322
18 400	—	—	—	—	—	68 568
—	465 116	—	404 033	1 860 465	—	2 768 436
27 600	—	—	—	—	—	102 574
10 000	—	—	—	—	—	78 858
5 000	—	—	—	—	—	44 956
8 800	—	—	—	—	—	8 800
11 700	—	—	—	—	—	11 700
13 200	—	—	—	—	—	13 200
26 000	—	—	—	—	—	73 469
12 000	70 000	—	—	280 000	—	410 018
—	58 300	—	222 308	393 200	—	673 808
—	—	—	—	—	—	124 626
300 000	—	4 250 000	—	—	893 000	5 743 000
—	—	—	—	—	—	208 950
—	—	—	—	—	—	773 004
—	—	—	—	—	20 234 000	20 280 167
—	—	—	—	—	—	209 000
4 500	—	—	—	—	—	4 500
—	—	—	—	—	—	218 730
—	—	—	—	—	—	148 310
—	—	—	—	—	—	523 259
6 400	—	—	—	—	—	6 400
—	—	—	—	—	—	134 000
2 500	—	80 000	—	—	—	150 452
50 000	—	735 000	—	—	—	1 362 176
40 000	—	2 578 306	—	—	—	2 618 306
—	1 200 000	—	—	4 400 000	—	5 636 669
—	—	—	—	—	—	1 026 691
28 600	—	—	—	—	—	186 654

Zap. št.	PLANINSKO DRUŠTVO	PLANINSKA POSTOJANKA	Iz lastnih sredstev din	prosto- voljno delo
31.	Maribor - mesto	Ribniška koča na Pohorju	356 849	—
		Mariborska koča na Pohorju	126 491	—
		Koča na Žavcarjevem vrhu	49 224	—
		Zavetišče na Urbanu	29 637	—
		Koča na Pesniku	19 145	—
32.	Medvode	Slavkov dom na Golem brdu	1 907 422	125
33.	Mengeš	Mengeška koča na Gobavici	289 125	—
34.	Mežica	Dom na Peci	838 824	930
		Koča na Pikovem (Podpeca)	65 000	140
		Zavetišče pri Škrubeju	62 870	230
		Zavetišče na Grohatu	8 000	260
35.	Nova Gorica	Gomiščkovo zavetišče na Krnu	64 000	—
		Dom dr. Klementa Juga v Lepeni	700 000	—
		Dom Poldanovec na Lokvah	300 000	—
		Koča Kekec na Katarini	788 000	—
		Dom Vinka Paderšiča na Gorjancih	100 000	20
36.	Novo mesto	Dom na Tujzlovem vrhu	1 715 559	—
37.	Obrtnik Maribor	Koča na Pesku	18 975	—
38.	Opletnica	Koča na Črni prsti	49 568	1 657
39.	Podbrdo	Dom na Boču z razgl. stolpom	109 858	80
40.	Poljčane	Dom na Uršlji gori	80 000	1 300
41.	Prevalje	Poštarska koča na Vršiču	86 821	—
42.	PTT Ljubljana	Poštarski dom pod Plešivcem	—	1 440
43.	PTT Maribor	Zasavska koča na Prehodavcih	28 788	35
44.	Radeče pri Zid. mostu	Pogačnikov dom pri Kriških jezerih	135 282	—
45.	Radovljica	Zavetišče na Kopitniku	35 000	360
46.	Rimske Toplice	Ruška koča (Tinetov dom)	284 617	—
47.	Ruše pri Mariboru	Dom pri Treh kraljih	238 000	—
48.	Slovenska Bistrica	Grmovškov dom pod Veliko Kopo	765 405	—
49.	Slovenjgradec	Zavetišče na Resevni	—	1 013
50.	Šentjur pri Celju	Dom na Lubniku	17 824	—
51.	Škofja Loka	Andrejev dom na Slemenju	506 193	2 000
52.	Šoštanj	Koča na Razor planini	232 000	135
53.	Tolmin	Koča na Mrzlici	24 509	217
54.	Trbovlje	Dom na Kofcah	14 226	—
55.	Trzič	Dom pod Storžičem	74 680	—
		Kostanjčeva koča na Dobrči	37 337	—
56.	Velenje	Dom na Paškem Kozjaku	180 000	—
57.	Zagorje ob Savi	Koča na Zasavski gori	259 936	100
		Čoparjeva koča na Čemšeniški pl.	66 548	150
58.	Zreče	Koča na Rogli	870 881	1 826
59.	Zerjav	Koča na Smrekovcu	175 126	—
60.	PZS	Šlajmarjeva vila v Vratih	—	—
Skupaj			26 300 341	27 620
V letu 1959:			43 951 590	53 068
V letu 1960:			26 300 341	27 620
Razlika:			— 17 651 249	— 25 448

S T I R A N O

v vred- nosti din	subven- cija PZS din	ostale subven- din	dotacija iz sklada PVP din	posojilo PZS din	ostalo posojilo din	Skupne investicije din
—	—	—	—	—	—	356 849
—	—	100 000	—	—	—	226 491
—	—	—	—	—	—	49 224
—	—	—	—	—	—	29 637
—	—	—	—	—	—	19 145
25 000	—	—	—	—	—	1 932 422
—	—	—	—	—	—	289 125
93 000	—	185 000	—	—	—	1 116 824
14 000	—	—	—	—	—	79 000
23 000	—	—	—	—	—	85 870
26 000	—	15 000	—	—	—	49 000
—	—	—	—	—	—	64 000
—	—	—	—	—	—	700 000
—	—	—	—	—	—	300 000
—	—	—	—	—	—	788 000
4 000	—	—	—	—	500 000	604 000
—	—	—	—	—	2 000 000	3 715 559
—	—	—	—	—	—	18 975
132 560	—	—	1 950 000	—	—	2 132 128
8 000	—	—	—	—	—	117 858
76 000	—	425 000	—	—	—	581 000
—	—	—	—	—	—	86 821
508 880	—	257 898	—	—	—	764 778
5 250	—	—	40 000	—	—	74 038
—	—	—	—	—	—	135 282
36 000	—	—	—	—	—	71 000
—	—	1 660 000	—	—	—	1 944 617
—	—	908 000	—	100 000	—	1 246 000
—	—	—	—	500 000	—	1 265 405
50 000	—	—	—	—	—	50 000
—	—	—	—	—	—	17 824
200 000	—	300 000	—	143 847	—	1 150 040
12 000	—	—	—	—	—	244 000
32 550	—	666 667	—	—	—	723 726
—	—	—	—	—	—	14 226
—	—	—	—	—	—	74 680
—	—	—	—	—	—	37 337
—	—	500 000	—	200 000	—	880 000
10 000	—	100 000	—	—	—	369 936
15 000	—	157 680	—	—	—	239 228
179 960	—	—	—	—	—	1 050 841
—	—	—	—	—	—	175 126
—	198 121	—	—	—	—	198 121
3 056 700	3 491 537	19 685 600	3 575 923	13 877 512	32 439 798	102 427 411
4 616 180	4 642 949	24 892 026	1 798 054	16 892 000	31 085 116	127 877 915
3 056 700	3 491 537	19 685 600	3 575 923	13 877 512	32 439 798	102 427 411
— 1 559 480	— 1 151 412	— 5 208 426	+ 1 777 869	— 3 014 488	+ 1 354 682	— 25 450 504

PREGLED KAPACITETE, OBISKA IN NOČITEV PLANINSKIH POSTOJANK V LETU 1960

Tek. št.	Planinska postojanka	Gorski predci	Nadmorska višina	V upravi planinskega društva	Kapaciteta ležišč			Število obiskovalcev			Število nočitev
					Število postelj	Število skupnih ležišč	Vseh ležišč	Jugoslo- vanov	Inozem- cev	Vseh skupaj	
1.	Študentski planinski dom Tamar	Jul. Alpe	1108	Akademsko PD Ljubljana	20	29	49	8 809	591	9 400	1 923
2.	Beljska koča na Lipanci	"	1633	Bled	24	13	37	2 125	81	2 206	843
3.	Prehodna plan. postoj. Planinc na Bledu	"	501	Bled	5	—	5	ne evidentira	—	—	—
4.	Zavetišče Mrzli studenec	"	1240	Bled	—	—	—	1 666	102	1 768	—
5.	Bife na Straži	"	636	Bled	—	—	—	ne evidentira	—	—	—
6.	Koča dr. Janeza Mencingerja	"	805	Bohinjska Bistrica	—	8	8	733	—	733	11
7.	Zavetišče na Rovtarici	"	1182	Bohinjska Bistrica	—	—	—	315	—	315	—
8.	Vodnikov dom na Velem polju	"	1805	Bohinj - Srednja vas	40	20	60	4 010	3	4 013	608
9.	Koča pod Bogatinom	"	1513	Bohinj - Srednja vas	54	30	84	4 459	35	4 494	3 583
10.	Koča na Uskovnici	"	1138	Bohinj - Srednja vas	25	8	33	2 408	1	2 409	1 261
11.	Koča Zlatorog v Trenti	"	622	Bovec	16	16	32	3 878	131	4 009	1 765
12.	Dom na Predelu	"	1156	Bovec	3	7	10	12 169	29	12 198	115
13.	Dom Petra Skalarja na Kaninu	"	1811	Bovec	17	68	85	142	8	150	120
14.	Koča na Mangartu	"	2072	Bovec	—	11	11	5 093	43	5 136	311
15.	Aljažev dom v Vratih	"	1015	Dovje - Mojstrana	38	120	158	9 823	457	10 280	5 025
16.	Dom Planika pod Triglavom	"	2408	Gorje pri Bledu	27	38	65	4 566	252	4 818	1 027
17.	Tržaška koča na Doliču	"	2120	Gorje pri Bledu	28	16	44	4 674	351	5 025	1 343
18.	Staničeva koča pod Triglavom	"	2332	Javornik - Koroška Bela	28	16	44	3 572	42	3 614	301
19.	Kovinarska koča na Zasipski planini	"	893	Javornik - Koroška Bela	14	25	39	4 012	—	4 012	357
20.	Erjavčeva koča na Vršiču	"	1515	Jesenice na Gorenjskem	43	18	61	26 158	203	26 361	4 326
21.	Tičarjv dom na Vršiču	"	1620	Jesenice na Gorenjskem	28	20	48	15 360	86	15 446	1 978
22.	Koča pri izviru Soče	"	786	Jesenice na Gorenjskem	—	10	10	6 048	—	6 048	195
23.	Bivak I. (Vel. Dnina)	"	2180	Jesenice na Gorenjskem	—	4	4	14	—	14	14
24.	Bivak II. (Pod Rokavi)	"	2140	Jesenice na Gorenjskem	—	5	5	72	7	79	79
25.	Bivak III. (Za Akom)	"	1340	Jesenice na Gorenjskem	—	3	3	122	8	130	130
26.	Bivak IV. (Na Rušju)	"	1980	Jesenice na Gorenjskem	6	—	6	133	19	152	152
27.	Koča v Martuljku	"	930	Jesenice na Gorenjskem	6	5	11	156	—	156	156
28.	Koča pod Spičko	"	2050	Jesenice na Gorenjskem	—	12	12	503	39	542	542
29.	Dom na Vrsnem	"	610	Kobarid	6	20	26	1 134	129	1 263	54
30.	Koča v Krnici ¹	"	1218	Kranjska gora	8	22	30	101	—	101	164

¹ Koča je bila oskrbovana le en mesec

31.	Mihov dom na Vršiču	„	1150	Kranjska gora	2	16	18	2 520	45	2 565	514
32.	Koča na Gozdu	„	1226	Kranjska gora	16	16	32	2 143	100	2 243	804
33.	Litostrojska koča na Soriški planini	Jul. Alpe	1307	Litostroj Ljubljana	54	16	70	2 769	16	2 785	1 754
34.	Dom na Komni	„	1520	Ljubljana - matica	90	24	114	4 499	145	4 644	8 429
35.	Koča pri Savici	„	651	Ljubljana - matica	—	28	28	3 525	40	3 565	1 910
36.	Mladinsko zavetišče na Bog. sedlu	„	1804	Ljubljana - matica	—	10	10	625	—	625	214
37.	Koča pri Triglavskih sedmerih jezerih	„	1683	Ljubljana - matica	51	45	96	6 771	179	6 950	4 325
38.	Triglavski dom na Kredarici	„	2515	Ljubljana - matica	50	58	108	6 323	152	6 475	4 213
39.	Gomišckovo zavetišče na Krnu	„	2060	Nova Gorica	—	30	30	1 221	157	1 378	482
40.	Dom dr. Klementa Juga v Lepeni	„	900	Nova Gorica	24	30	54	1 708	151	1 859	520
41.	Koča na Črni prsti	„	1844	Podbrdo	—	14	14	1 439	—	1 439	85
42.	Zavetišče petrovo brdo	„	804	Podbrdo	4	—	4	805	—	805	201
43.	Poštarska koča na Vršiču	„	1725	PTT Ljubljana	31	—	31	7 485	114	7 599	845
44.	Zasavska koča na Prehodavcih	„	2050	Radeče pri Zid. mostu	—	22	22	2 371	56	2 427	227
45.	Pogačnikov dom pri Kriških jezerih	„	2052	Radovljica	36	62	98	1 307	236	1 543	2 029
46.	Koča na Razor planini	„	1333	Tolmin	26	20	46	1 314	136	1 450	650
47.	Zavetišče Globoko	„	1835	Tolmin	—	4	4	ni poslovalo	—	—	—
48.	Koča na Poreznu	Pred-	1632	Cerkno	21	18	39	1 251	2	1 253	218
49.	Dom na Črnem vrhu	gorje	1288	Cerkno	25	—	25	2 255	10	2 265	143
50.	Zavetišče na Robidenskem brdu	„	824	Cerkno	2	—	2	1 749	1	1 750	27
51.	Zavetišče na Bevkovem vrhu	„	1050	Cerkno	6	—	6	572	—	572	22
52.	Koča na Šmarjetni gori	„	664	Kranj	—	—	—	12 836	—	12 836	—
53.	Slavkov dom na Golem brdu	„	440	Mežvode	15	17	32	23 953	28	23 981	371
54.	Dom na Lubniku	„	1027	Škofja Loka	22	—	22	3 155	13	3 168	417
55.	Koča na Ratitovcu	„	1666	Železniki	9	32	41	2 041	—	2 041	381
56.	Zavetišče Farji potok	„	700	Železniki	—	—	—	2 036	—	2 036	—
57.	Zavetišče pri Bertu Dražgoše	„	850	Železniki	2	—	2	1 275	—	1 275	76
58.	Zavetišče Urban Dražgoše	„	850	Železniki	—	—	—	858	—	858	—
59.	Zavetišče Mohor	„	840	Železniki	2	—	2	1 607	—	1 607	46
60.	Zavetišče Prtovč	„	1010	Žiri	—	—	—	2 821	—	2 821	—
61.	Zavetišče na Vrsniku	„	742	Žiri	—	2	2	754	—	754	—
62.	Dom Pristava na Javornškem rovtu	Kara-	920	Javornik - Koroška Bela	2	16	18	7 982	—	7 982	1 461
63.	Dom Kokrškega odreda na Kališu	vanke	1540	Kranj	21	14	35	1 190	—	1 190	306
64.	Dom na Korenskem sedlu	„	1075	Kranjska gora	11	—	11	1 194	28	1 222	101
65.	Dom na Peci	„	1665	Mežica	70	50	120	4 229	16	4 245	2 330
66.	Koča na Pikovem (Podpeca)	„	986	Mežica	5	—	5	3 538	6	3 544	231
67.	Zavetišče pri Skrubeju	„	650	Mežica	—	—	—	5 022	48	5 070	—
68.	Dom na Uršlji gori	„	1696	Prevalje	50	—	50	3 358	—	3 358	1 272
69.	Poštarski dom pod Plešivcem	„	800	PTT Maribor	8	20	28	5 150	5	5 155	196
70.	Valvazorjev dom pod Stolom	„	1180	Radovljica	25	50	75	2 118	—	2 118	803
71.	Roblekov dom na Begunjščici	„	1757	Radovljica	26	40	66	2 252	—	2 252	1 223

Tek. št.	Planinska postojanka	Gorški predel	Nadmorska višina	V upravi planinskega društva	Kapaciteta ležišč			Število obiskovalcev			Število nočitev
					Število postelj	Število skupnih ležišč	Vseh ležišč	Jugoslov- vanov	Inozem- cev	Vseh skupaj	
72.	Koča pod Kladvom ²	„	1560	Tržič	—	—	—	ni poslovalo			—
73.	Dom na Kofcah	„	1505	Tržič	16	16	32	1 626	—	1 626	680
74.	Dom Titovi graničarji na Zelenici ³	„	1535	Tržič	2	—	2	546	—	546	—
75.	Zavetišče Tegošče	„	1203	Tržič	—	—	—	335	—	335	—
76.	Zavetišče Punrat pod Košuto	„	1480	Tržič	—	—	—	189	—	189	—
77.	Zavetišče na Konjščici	„	1563	Tržič	4	—	4	234	—	234	—
78.	Prehodno planinsko zavetišče v Trziču	„	516	Tržič	—	—	—	ne evidentira			—
79.	Dom v Logarski dolini z depandanso	Kamniške	757	Celje	161	—	161	58 055	57	58 112	9 623
80.	Frišaufov dom na Korošici	Alpe	1387	Celje	21	40	61	7 380	46	7 426	1 301
81.	Kocbekov dom na Korošici	“	1808	Celje	23	36	59	1 439	17	1 456	520
82.	Mozirska koča na Golteh z depandanso	“	1341	Celje	94	64	158	2 903	3	2 906	873
83.	Bivak pod Ojstrico	“	1800	Celje	4	—	4	43	2	45	22
84.	Ceška koča na Bavneh	„	1545	Jezerško	28	15	43	2 981	9	2 990	1 322
85.	Cojzova koča na Kokrškem sedlu	„	1791	Kamnik	24	20	44	2 025	37	2 062	1077
86.	Koča na Jermanovih vratih	„	1884	Kamnik	26	20	46	2 492	61	2 553	1 035
87.	Bivak v Kočni	„	1952	Kranj	—	6	6	40	—	40	40
88.	Koča na Kriški gori	„	1582	Križe	6	24	30	5 100	—	5 100	721
89.	Zavetišče na Mali Poljani	„	1100	Križe	—	—	—	1 560	—	1 560	—
90.	Zavetišče Trstenik	„	450	Križe	—	—	—	4 098	—	4 098	—
91.	Zavetišče v Gozdu	„	864	Križe	—	—	—	3 533	—	3 533	—
92.	Zavetišče pri Povšnarju v Kokri	„	733	Križe	—	—	—	5 112	—	5 112	—
93.	Dom v Kamniški Bistrici	„	601	Ljubljana - matica	28	—	28	20 056	49	20 105	5 090
94.	Bivak pod Skuto	„	2104	Ljubljana - matica	—	8	8	7	—	7	7
95.	Koča na Loki pod Raduho	„	1520	Luče ob Savinji	9	25	34	2 134	1	2 135	825
96.	Okrepčevalnica Igla ⁴	„	750	Luče ob Savinji	—	—	—	6 110	105	6 215	—
97.	Zavetišče Grohat na Raduhi	„	1882	Mežica	—	—	—	ni poslovalo			—
98.	Zavetišče pri Pucu	„	730	Mežica	2	—	2	2 151	20	2 171	22
99.	Koča pod Olševo	„	1250	Solčava	—	—	—	438	12	450	—
100.	Koča v Logarskem kotu ⁵	„	802	Solčava	18	10	28	823	3	826	75
101.	Zavetišče pod Ojstrico	„	1206	Solčava	10	20	30	ni poslovalo			—

² Koča je bila porušena

³ Dom še ni dograjen in je bil le zasilno oskrbovan

⁴ Okrepčevalnica je pričela poslovati šele julija

⁵ Koča skozi vso sezono v glavnem zasedena z gradbenimi delavci

102.	Andrejev dom na Slmenu	“	1096	Soštanj	35	45	80	17 167	133	17 300	1 823
103.	Dom pod Storžičem	”	1100	Tržič	30	40	70	2 977	—	2 977	1 135
104.	Kostanjčeva koča na Dobrči	”	1520	Tržič	—	13	13	1 840	—	1 840	475
105.	Zavetišče v Bistriški planini	”	1052	Tržič	—	—	—	325	—	325	—
106.	Bivak v Storžiču	”	1750	Tržič	4	—	4	197	—	197	58
107.	Koča na Smrekovcu	”	1377	Žerjav	40	24	64	4 501	4	4 505	1 312
108.	Koča na Mali planini	Pred-	1447	Črnuče	—	21	21	716	—	716	422
109.	Dom na Veliki planini	gorje	1560	Domžale	19	28	47	4 342	—	4 342	2 129
110.	Dom na Menini planini	Kamn. Alp	1508	Gornji grad	18	30	48	2 117	5	2 122	283
111.	Koča na Starem gradu	”	583	Kamnik	—	5	5	9 913	67	9 980	97
112.	Dom na Krvavcu	”	1700	Kranj	28	70	98	34 084	62	34 146	7 105
113.	Koča ob žičnici na Krvavcu	”	1495	Kranj	—	—	—	14 476	66	14 542	—
114.	Mengeška koča na Gobavici	”	440	Mengeš	5	—	5	18 625	6	18 631	151
115.	Zavetišče na Resevni z razgl. stolpom	”	610	Sentjur pri Celju	2	—	2	3 504	22	3 526	—
116.	Mariborska koča na Pohorju	Pohorje	1040	Maribor	35	18	53	36 425	45	36 470	2 704
117.	Bibniška koča na Pohorju	”	1530	Maribor	34	36	70	7 941	21	7 962	4 137
118.	Koča na Pesniku ⁶	”	1100	Maribor	—	10	10	488	—	488	—
119.	Koča na Pesku	”	1482	Oplotnica	32	—	32	5 459	—	5 459	612
120.	Ruška koča (Tinotov dom)	”	1250	Ruše	19	38	57	19 614	81	19 695	3 050
121.	Koča nad Sumikom	”	1125	Ruše	8	12	20	10 170	35	10 205	1 884
122.	Dom pri Treh kraljih	”	1200	Slovenska Bistrica	38	20	58	2 338	22	2 360	909
123.	Koča pod Kremzarjevim vrhom	”	1161	Slovenj Gradec	10	19	29	4 453	—	4 453	1 087
124.	Grmovškov dom pod Veliko Kopo	”	1377	Slovenj Gradec	34	16	50	7 160	—	7 160	2 771
125.	Koča Planinc (Tajzi)	”	1010	Vuzenica	2	7	9	2 283	—	2 283	—
126.	Koča na Rogli	”	1481	Zreče	22	—	22	7 256	12	7 268	1 082
127.	Dom na Boču z razglednim stolpom	Boč	698	Poljčane	15	20	35	1 894	—	1 894	600
128.	Koča na Zavarjevem vrhu	Kozjak	914	Maribor	15	10	25	2 678	—	2 678	234
129.	Zavetišče na Urbanu	”	595	Maribor	—	—	—	2 626	—	2 626	—
130.	Zavetišče Podlipje	”	840	Vuzenica	—	—	—	2 050	12	2 062	—
131.	Dom na Paškem Kozjaku	Paški Kozjak	970	Velenje	40	10	50	1 814	—	1 814	670
132.	Koča na Bohorju	Zasavje	925	Bohor Senovo	36	15	51	5 321	5	5 326	927
133.	Celjska koča (Tovst)	”	750	Celje	52	11	63	2 942	16	2 958	873
134.	Dom v Gorah	”	791	Dol pri Hrastniku	18	—	18	7 371	13	7 384	189
135.	Koča na Kalu	”	956	Hrastnik	70	28	98	7 056	4	7 060	719
136.	Koča na Kumu	”	1219	Kum Trbovlje	24	25	49	5 152	17	5 169	1 312
137.	Dom na Šmohorju	”	774	Laško	28	22	50	2 973	9	2 982	1 287
138.	Tončkov dom na Lisci	”	947	Lisca Videm - Krško	22	9	31	6 152	31	6 183	926
139.	Dom na Jančah	”	794	Litija - Smartno	15	22	37	6 535	8	6 543	386
140.	Zavetišče Lovrenc	”	711	Radeče pri Zid. mostu	—	—	—	350	—	350	—
141.	Zavetišče na Kopitniku	”	914	Rimske Toplice	4	—	4	2 026	3	2 029	38

⁶ Koča ni poslovala julija, septembra in decembra

Tek. št.	Planinska postojanka	Gorski predel	Nadmorska višina	V upravi planinskega društva	Kapaciteta ležišč			Število obiskovalcev			Število nočitev
					Število postelj	Število skupnih ležišč	Vseh ležišč	Jugoslovanov	Inozemcev	Vseh skupaj	
142.	Dom na Mrzlici	„	1113	Trbovlje	16	13	29	8 536	21	8 557	869
143.	Koča na Zasavski gori	„	849	Zagorje ob Savi	16	56	72	4 161	21	4 182	786
144.	Zavetišče Zaloka	„	670	Zagorje ob Savi	—	—	—	2 241	15	2 256	—
145.	Čoparjeva koča na Čemšeniški planini	„	1206	Zagorje ob Savi	—	12	12	1 528	2	1 530	79
146.	Dom na Polomu	Gorjanci	725	Kostanjevica na Krki	13	20	33	ni poslovala	—	—	—
147.	Dom Vinka Paderšiča na Gorjancih	„	822	Novo mesto	6	12	18	1 425	5	1 430	445
148.	Dom na Mirni gori	Dolenjsko	1048	Črnomelj	30	20	50	3 661	12	3 673	961
149.	Koča na Jelenovem studencu	gričevje	850	Kočevje	4	12	16	282	—	282	52
150.	Iztokova koča pod Golaki	Trnovski	1260	Ajdovščina	—	15	15	211	—	211	52
151.	Zavetišče Antona Bavčarja na Cavnu	gozd	1239	Ajdovščina	—	—	—	1 010	7	1 017	—
152.	Dom pod Čavnom	„	890	Ajdovščina	13	—	13	1 644	4	1 648	247
153.	Koča pri izviru Hublja	„	250	Ajdovščina	—	—	—	7 458	44	7 502	—
154.	Koča Kekec na Katarini	„	306	Nova Gorica	22	—	22	11 121	1 125	12 246	1 420
155.	Zavetišče Sivka	Idrijsko	1006	Idrija	—	—	—	4 836	—	4 836	—
156.	Zavetišče pri Jelenku ⁷	hribovje	1006	Idrija	—	—	—	1 546	—	1 546	—
157.	Dom na Hleviški planini z razgl. stolpom	„	907	Idrija	6	—	6	5 944	—	5 944	268
158.	Dom na Javorniku	„	1240	Idrija	12	6	18	2 327	—	2 327	243
159.	Zavetišče Vojsko ⁸	„	1080	Idrija	28	7	35	6 812	—	6 812	520
160.	Cankarjeva koča na Svinščakih	Snežnik	1242	Ilirska Bistrica	—	—	—	ni poslovala	—	—	—
161.	Koča na Velikem Snežniku	„	1796	Ilirska Bistrica	—	—	—	1 123	—	1 123	—
162.	Tumova koča na Slavniku	Tržaško-Komenski	1028	Koper	6	30	36	2 751	1 500	4 251	350
163.	Stjenkova koča na Trstelju	kras	642	Nova Gorica	—	12	12	624	—	624	40
164.	Dom Poldanovec na Lokvah	Trnovska	930	Nova Gorica	30	40	70	8 030	420	8 450	1 200
165.	Vojkova koča na Nanosu	planota	1243	Postojna	2	46	48	2 368	23	2 391	1 251
166.	Zavetišče pri Abrahamu	Nanos	915	Vipava	—	12	12	560	—	560	—
167.	Koča Mladika na Pečni rebri	Notranjski kras	710	Postojna	—	—	—	2 614	—	2 614	—

S k u p a j 2 576 2 444 5 020 751 810 8 621 760 431 136 560

Leta 1959: 2 450 2 631 5 081 673 740 11 026 684 766 117 167

Leta 1960: 2 576 2 444 5 020 751 810 8 621 760 431 136 560

Razlika: + 126 — 187 — 61 + 78 070 — 2 405 + 75 665 + 19 393

⁷ Zavetišče prenehalo s poslovanjem 1. IX. 1960

⁸ Zavetišče je zaradi obnove poslovalo le tri mesece

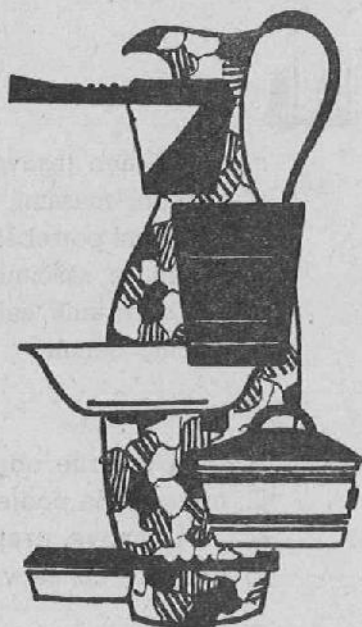
Inozemski obiskovalci planinskih postojank so bili iz sledečih držav: 4045 iz Italije, 1523 iz Avstrije, 1482 iz Nemčije, 778 iz Anglije, 195 iz Francije, 161 iz Nizozemske, 146 iz Svite, 95 iz Danske, 57 iz ZDA, 55 iz Belgije, 26 iz CSR, 15 iz Poljske, 12 iz Švedske, 7 iz Madžarske, 6 iz Kanade, 6 iz SSSR, 6 iz ZAR, 2 iz Grčije, 2 iz Romunije in 2 iz Turčije.

IZVAŽAMO 50 LET V 45
PREKOMORSKIH DEŽEL

TOVARNA EMAJLIRANE POSODE CELJE

VODEČI PROIZVAJALEC
IN IZVOZNIK

emajlirane posode
pokositrene posode
pocinkane posode
higiensko-tehničnih
predmetov
jeklenih kotlov
jeklenih radiatorjev in
jeklenk za butan —
propan plin

POSEBNO PRIPOROČAMO NAŠE NOVE IZDELKE:

ECONOM LONEC, ALU-pekač, SOKOVNIK, DUAL, ABC,
TRIUMF in POMIVALNO OMARICO

VELETRGOVINA

LJUBLJANA, BEŽIGRAD 6

TELEFONi: Centrala 32-394 • Direktor 33-313 • Splošni sektor in računovodstvo 32-394 • Komerčni sektor 32-470 • Nabavno prodajni oddelek 30-905

specializirano trgovsko podjetje z usnjem, gumo, plastičnimi masami, čevljarskimi, sedlarskimi in tapetniškimi potrebščinami ter orodjem, tehničnim tekstilom in zaščitnimi sredstvi, vas postreže iz svojih sortiranih zalog vedno po najnižjih konkurenčnih cenah

- Rudniki, tovarne, obrtna podjetja, trgovska podjetja, transportna podjetja, mlinska podjetja, gradilišča in ustanove, prepričajte se o solidni postrežbi in najnižjih cenah v veletrgovini „ASTRA“

- VSA NAROČILA: osebna, pismena ali preko naših potnikov, izvršujemo solidno in hitro. Pri naročilih tehničnega materiala Vas postrežemo tudi s strokovnimi nasveti

Tovarna dokumentnega in kartnega papirja

Telefon: Radeče 81-950

Tekoči račun pri NB Trbovlje 600-13/1-11

Brzjavni: Papirnica Radeče

Železniška postaja: ZIDANI MOST

PROIZVAJA:

vse vrste brezlesnih papirjev
in kartonov
specialne papirje
surovi heliografski
in foto papir
paus papir
kartografski
specialni risalni »Radeče«
papirje za filtre itd.

IZDELUJE:

vse vrste kartic
za luknjanje v standardni velikosti
in tisku
Po želji izdeluje kartice
v posebnem tisku
v rdeči, modri ali sivi barvi

R A D E Č E P R I Z I D A N E M M O S T U

Železarna Jesenice

Proizvaja cevi:

vodovodne, plinske, parovodne,
konstrukcijske, pohištvene,
pancirne v dimenzijah 1/8 »—3«,
spojke za cevi, loki za cevi

Zahtevajte katalog proizvodov Železarne Jesenice